

378. 053

ว 4857

3-5

การศึกษาพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ผ่านการอบรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนที่เรียนกับครูผู้สอนที่ได้รับการอบรมโดยใช้ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น
กับการฝึกอบรมโดยศึกษานิเทศก์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

ห้องสมุด
มหาวิทยาลัย

ปริญญาโท

ของ

พิชญ์วรรณ สัมพันธ์รัตน์

ด.ช. 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้า

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กันยายน 2531

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

176874

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญาบัตร
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....
..... ประธาน

(ผศ.สุมานัน รุ่งเรืองธรรม)

..... กรรมการ

(รศ.ดร.ส. วาสนา ประवालพฤษ์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(ผศ.สุมานัน รุ่งเรืองธรรม)

..... กรรมการ

(รศ.ดร.ล. วาสนา ประवालพฤษ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผศ.ดร.วิชัย ทิสสระ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาบัตรฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ.ดร.สัมพันธ์ บัวทอง)

วันที่ 14 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2531

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมาโน
รุ่งเรืองธรรม รองศาสตราจารย์ ดร.ส.วาสนา ประวาทพฤษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชัย
คิสสระ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมจิต สวรรณไพบลย์ ที่ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่ง
ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณศึกษานิเทศก์เขตธานี บุญคุ้ม ศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 4
ที่ได้จัดสรรโครงการและงบประมาณสำหรับการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์อุทัย หนูแดง กรรมการศึกษานอกโรงเรียน อาจารย์ประจำ สุชนีย์
อาจารย์ปราณี บุญชุ่ม ที่ได้ช่วยแนะนำตรวจแก้ไขชุดฝึกอบรมและแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของ
ครู

ขอขอบคุณอาจารย์กัลยา ไก่วัดวิชัย อาจารย์นิลวรรณ วิจักขณ์ศิริ ศึกษาานิเทศก์ฝ่าย
ปฏิบัติการสอนเขตการศึกษา 4 ที่ให้ความช่วยเหลือเป็นวิทยากรในการจัดอบรมและสังเกตพฤติกรรม
การสอนของครู

ขอขอบคุณผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทย อาจารย์ที่เกี่ยวข้อง
และขอขอบคุณนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทุกคน ในจังหวัดตรัง และจังหวัดภูเก็ตที่ให้ความ
ช่วยเหลือในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ขอขอบพระคุณอาจารย์ปรีชา กานกนก ผู้อำนวยการวิทยาลัยพดศึกษาจังหวัดตรัง ที่ได้
อนุเคราะห์ให้ยืมรถยนต์ของวิทยาลัยพดศึกษาจังหวัดตรังเก็บข้อมูลจากโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัดตรัง

ขอขอบคุณอาจารย์อัจฉริ นิลบุศย์ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4
อาจารย์เพ็ญกุล สุทธิวงษ์ สมาชิกทุกคนในเขตการศึกษา 4 ญาติพี่น้องในสกุล "สัมพันธรัตน์" เพื่อน ๆ
รวมทั้งบุคคลอื่น ๆ อีกหลายท่าน ซึ่งมีอาจากดีวานามได้หมั่นในที่นี้ ที่ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือ
ในด้านต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ ที่อาจมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ
ของคุณพ่อคุณแม่ และผู้มีพระคุณที่วางรากฐานการศึกษาให้กับผู้วิจัย

ทิพย์วรรณ สัมพันธรัตน์

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	13
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรฝึกอบรมระยะสั้น	14
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม	38
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตพฤติกรรมการสอน	50
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	75
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	76
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	76
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	77
	การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ	78
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	80
	ขั้นตอนในการดำเนินการทดลอง	83
	การวิเคราะห์ข้อมูล	85
4	การวิเคราะห์ข้อมูล	88
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	88
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	88

บทที่	หน้า
พฤติกรรมการสอนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	90
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุม	93
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	96
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	96
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	96
สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า	97
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	97
การวิเคราะห์ข้อมูล	100
สรุปผลการทดลอง	100
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า	100
ข้อสังเกตในการวิจัย	104
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย	104
บรรณานุกรม	105
ภาคผนวก	111

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงโรงเรียน ครู และนักเรียนที่ได้รับการ สุ่ม เป็นกลุ่มตัวอย่าง	6
2 แสดงพฤติกรรมทางวาจาของครูและนักเรียนของโอเมออร์	55
3 แสดงจำนวนโรงเรียนและครูที่ได้รับการ สุ่มตัวอย่าง	77
4 แสดงค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกตการสอน	82
5 แสดงค่าสถิติพื้นฐานเพื่อเปรียบเทียบปริมาณความถี่ของพฤติกรรมการเรียนการสอนทั้ง 5 พฤติกรรมของครูผู้สอนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง	90
6 แสดงค่าสถิติพื้นฐานและค่าทดสอบความแตกต่าง ของพฤติกรรมการสอนรวมทุกประเภท	92
7 แสดงค่าสถิติพื้นฐานเปรียบเทียบและทดสอบความแตกต่างคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	93
8 แสดงค่าผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนแต่ละโรงเรียน	94
9 แสดงโรงเรียน ครู และนักเรียนที่ได้รับการ สุ่ม เป็นกลุ่มตัวอย่าง	97
10 แสดงค่าสถิติพื้นฐาน ค่าทดสอบความแตกต่าง เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	113
11 แสดงค่าสถิติการทดสอบความแตกต่าง ของพฤติกรรมการสอนรวมทุกประเภทของครูผู้สอนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	118
12 ตัวอย่างแสดงวิธีการคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสังเกต	120

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

- 1 แสดงการเปรียบเทียบปริมาณพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง 91

ภูมิหลัง

ในอดีตการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาจะหล่อหลอมให้เด็กมีความรู้ ความคิด ตลอดจนความประพฤติเหมือนกับแม่พิมพ์ คือ ครู ใหม่มากที่สุด แต่ปัจจุบันหลักการของหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาพัฒนาบุคลิกภาพและเปิดโอกาสให้เด็กวัยรุ่นได้ค้นพบความสามารถ ความสนใจและความถนัดเฉพาะตน โดยให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคล จากหลักการนี้โรงเรียนจึงเป็นหน่วยปฏิบัติการด้านหลักสูตรที่เป็นความหวังของทุกฝ่ายในการพัฒนาเด็กให้เป็นผู้สมบัตินิยมที่ระบุไว้ในหลักสูตร ครูเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งในการสร้างสรรค์ พัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีทัศนคติที่เหมาะสมต่อสังคมที่เยาวชนเหล่านั้นเป็นสมาชิกอยู่ ทั้งนี้เพื่อให้เยาวชนเหล่านั้นได้เป็นพลังสำคัญสำหรับการพัฒนาชาติให้เจริญก้าวหน้าทุกด้านในอนาคต ครูเป็นผู้มีหน้าที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ ศิลปวิทยาการต่าง ๆ แก่ศิษย์และปลูกฝังให้ศิษย์มีความพร้อมที่จะออกไปดำรงชีวิตร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมได้ด้วยดี งานสอนมีความสำคัญสำหรับครูผู้สอนที่ต้องรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการสอนให้นักเรียนมีแผนการสอน มีเทคนิควิธีสอนที่สร้างความสนใจให้นักเรียนได้แสดงออกซึ่งความสามารถที่มีในตัวเด็ก เพื่อนำไปสู่จุดประสงค์ของหลักสูตร งานสอนจึงเป็นงานสร้างสรรค์สิ่งมีคุณค่าในค่านิยมใจของเด็ก แยกผลงานวิจัยของ เสาวคนธ์ อรุณรัตน์ (เสาวคนธ์ อรุณรัตน์ 2526 : 66) สรุปว่า การเรียนการสอนส่วนใหญ่ครูยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมยังคงเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอนเสียเอง เช่น การสอนวิชาสามัญส่วนใหญ่ยังสอนเน้นเป็นรายวิชา สอนโดยครูเป็นผู้อธิบาย บอกเล่า สรุป ให้จดงานและท่องจำ ครูยังไม่พยายามทำความเข้าใจในหลักการและแนวทางการสอนในปัจจุบันซึ่งให้ยึดจุดประสงค์ในแต่ละวิชาเป็นหลักในการสอนซึ่งปัญหานี้สอดคล้องกับการศึกษาสภาพการนำเอาหลักสูตรวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 ไปใช้ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนทั่วประเทศของศูนย์

พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ (กรมวิชาการ 2527 : 22 - 23) พบว่า ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ ซ้ำครูปรารถนหรือสื่อในการเรียนต่าง ๆ และครูไม่สามารถนำเอาจุดประสงค์ของหลักสูตรมาตีความแล้วจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ ครูไม่ทราบวิธีการสอนที่ดี ซ้ำครูเครื่องมือช่วยในการเรียนการสอนและครูไม่เปลี่ยนแปลงวิธีสอน ครูจะสอนโดยไม่คำนึงถึงนักเรียน ยึดตัวเองเป็นหลัก เป็นศูนย์กลาง ทำให้นักเรียนไม่มีโอกาสได้ฝึกทักษะและใช้ทักษะทางภาษาอย่างจริงจัง

แม้จะได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษาแต่ก็ยังปรากฏว่า ครูส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีการสอนแบบบรรยายอยู่เช่นเดิม ครูเป็นผู้ควบคุมเนื้อหาและดำเนินกิจกรรมทุกอย่างโดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ความสามารถในการพิจารณาหาเหตุผลด้วยตนเอง ก่อ สวัสดิพานิชย์ (ก่ สวัสดิพานิชย์ 2526 : 11 - 12) กล่าวว่า "... สภาพการเรียนการสอนในปัจจุบันเป็นสภาพการตื้นเขิน เป็นห่วงอย่างยิ่ง เพราะลักษณะการสอนของครูเป็นการสอนวิชาไม่ใช่สอนคน ครูยังคงเน้นที่การสอนเนื้อหาวิชามากกว่าที่จะสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผลด้วยตนเอง ทำให้หลักสูตรการศึกษา ปัจจุบันประสบความล้มเหลวเป็นอย่างมาก ..." ทั้งนี้เพราะความสำเร็จของหลักสูตรขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนการสอนของครูที่จะต้องสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ครูจะต้องมีกิจกรรมภาคปฏิบัติ มีสื่อการเรียนให้นักเรียนได้ค้นคว้า อภิปราย แยกแยะปัญหาและสรุปผล กล่าวคือ ใช้วิธีการคิดหรือวิธีการแก้ปัญหาเป็นวิธีการสอนโดยตรงซึ่งจะช่วยให้นักเรียน คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นตามวัตถุประสงค์ ในด้านผู้สอนนี้ วิชัย วงษ์ใหญ่ (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2526 : 19) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบเกี่ยวกับกานผู้สอนว่า "เมื่อจะทำการสอนในระดัใดก็ตามสิ่งจำเป็นพื้นฐานสำหรับผู้สอนจะต้องมีคือ พื้นฐานทางความรู้ กานวิชาการที่มีความสามารถเชี่ยวชาญในวิชาที่สอนนั้น และมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการและเทคนิคการสอน..." การที่ครูผู้สอนยังขาดความรู้ ทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงทำให้การใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยไม่บรรลุผลตามจุดประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จากแบบสอบถามความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนของกรมวิชาการ (กรมวิชาการ 2527 : 23) พบว่า ครูต้องการการอบรมชี้แจงเรื่องหลักสูตรและ

การจัดการเรียนการสอน เนื่องจากครูผู้สอนส่วนมากไม่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลมาก่อน แม้ว่าจะมีการอบรมเกี่ยวกับเรื่องนี้แล้วแต่ยังไม่ทั่วถึง ทำให้ครูผู้สอนไม่มั่นใจในวิธีการสอนของตน ซึ่งตรงกับความต้องการเข้ารับการอบรมของครูสอนวิชาภาษาไทยในเขตการศึกษา 4 (เขตการศึกษา 4 2529 : 6) สรุปได้ว่าสิ่งที่ครูต้องการในการอบรมมากที่สุด คือ การอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับแนวคิดในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยที่ครูต้องการมากที่สุด คือ การจัดอบรมเกี่ยวกับวิธีสอนและแนวการสอน ด้านความคิดเห็นทั่วไป สรุปได้ว่าครูสอนวิชาภาษาไทยขาดความสนใจจากกรมสามัญศึกษาและกรมวิชาการมานานแล้ว ไม่มีการอบรมเพิ่มพูนความรู้จึงควรมีการอบรมทุกปี และวิทยากรผู้ให้การอบรมควรเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางการสอนโดยตรง ในการอบรมควรมีการสาธิตเป็นตัวอย่าง ควรใช้เทคนิคใหม่ ๆ ในการอบรมบ้าง ไม่ควรพูดแต่ทฤษฎีอย่างเดียว

ผู้วิจัยในฐานะศึกษานิเทศก์ฝ่ายการสอนวิชาภาษาไทย กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4 เห็นความจำเป็นที่จะต้องมี การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย เริ่มจากครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดศรีสะเกษให้มีประสิทธิภาพ ให้ครูผู้สอนมีความรู้ทักษะทางภาษาเป็นอย่างดี มีความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการสอนและการใช้เทคนิคกลวิธีการสอนที่เหมาะสมโดยนำแนวคิดด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในการอบรม เช่น สไลด์ แอมบลิทิกภาพ บทเรียนโปรแกรม ชุดการอบรมระยะสั้น ศูนย์การเรียน ฯลฯ

ชุดการฝึกอบรมระยะสั้นหรือมินิคอร์ส (Minicourse) เป็นแนวคิดหนึ่งเพราะเป็นชุดการอบรมที่อำนวยความสะดวกให้ทั้งวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรมอย่างครบชั้นตอน คือ สนองตอบความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม จบสมบูรณ์ในตัวเอง ใช้เวลาระยะสั้น มีวัตถุประสงค์แจ่มชัด มุ่งฝึกทักษะโดยมีกิจกรรมและสื่อหลายประเภท มีโครงสร้างล่วงหน้าและมีการประเมินผลตามจุดมุ่งหมายอย่างเที่ยงตรง (APEID. 1982 : 6 - 8) การเรียนรู้ด้วยชุดการสอนมินิคอร์สเป็นการเรียนรู้ที่จะให้ผ่านพ้นและสิ้นสุดลง เมื่อผู้เรียนสนองตอบต่อสิ่งเร้าได้อย่างคล่องตัวและรับการป้อนกลับได้ทันที การตอบสนองเป็นไปตามกิจกรรมต่าง ๆ ในโปรแกรมการอบรมระยะสั้นที่จัดไว้ตามโครงสร้าง คือ ปัจจัยป้อน → กระบวนการ → ผล (C.A.T. 1981 : บทนำ)

จากเหตุผลข้างที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิธีการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ และการสอนของครูโดยใช้ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น (Minicourse) ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ไมเยอร์ (Meyer, 1975 : 5) แห่งศูนย์พัฒนาการสอน มหาวิทยาลัยแมคควอรี (Macquarie University) ไครี เริ่มขึ้นและกำลังมีการพัฒนาในเมืองไทย ซึ่งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ได้นำไปใช้ในการอบรมครูมาแล้ว โดยนำมาทดลองอบรมครูวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เปรียบเทียบกับการอบรมโดยศึกษานิเทศก์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่ผ่านการอบรมโดยใช้ชุดการฝึกอบรมระยะสั้นกับการฝึกอบรมโดยศึกษานิเทศก์
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเรียนกับครูผู้สอนที่ได้รับการฝึกอบรมโดยใช้ชุดการฝึกอบรมระยะสั้นกับการฝึกอบรมโดยศึกษานิเทศก์

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลจากการวิจัยจะเป็นแนวทางสำหรับศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารการศึกษา ครูและ ผู้เกี่ยวข้องในการอบรมได้นำวิธีการอบรมที่เหมาะสมและอาจนำไปจัดการอบรมวิชาอื่น ๆ เพื่อ พัฒนาการเรียนการสอนต่อไป
2. เป็นการเสนอแนวทางและให้ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสังเกตพฤติกรรมการสอน เพื่อให้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนได้นำไปสังเกตพฤติกรรมการสอน อันจะทำให้การเรียน การสอนมีระบบและพัฒนายิ่งขึ้น
3. ทำให้ครูผู้สอนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาได้รับแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพ การเรียนการสอนโดยอาศัยความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนและนักเรียนที่เรียนภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2531 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนและนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2531 โรงเรียนมัธยมศึกษาในหัวอำเภอบึงขาคำของจังหวัดศรีสะเกษ โดยสุ่มโรงเรียนจำนวน 10 โรงเรียนและสุ่มครูผู้สอนมาโรงเรียนละ 2 คน แล้วสุ่มครูแต่ละโรงเรียนเข้าสู่อุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 1 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย และสุ่มนักเรียนที่เรียนกับครูผู้สอนที่ผ่านการอบรมทั้งสองกลุ่มของแต่ละคนมา 1 ห้องเรียน เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตามครูผู้สอน ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงโรงเรียน ครู และนักเรียนที่ได้รับการสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง

อันดับที่	โรงเรียน	จำนวนครู		จำนวนนักเรียน	
		กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
1.	โรงเรียนวิเชียรมาตุ	1	1	40	40
2.	โรงเรียนสภาราชาธิ์ตรัง	1	1	40	40
3.	โรงเรียนห้วยยอด	1	1	40	40
4.	โรงเรียนยานนาวาวิทยารัฐอนุปัตตาน์	1	1	40	40
5.	โรงเรียนสวัสดิ์ศรีรัตนากนิมุข	1	1	35	35
6.	โรงเรียนสามัคคีศึกษา	1	1	35	35
7.	โรงเรียนปะเหลียนนวมตุงศิษย์	1	1	35	35
8.	โรงเรียนกัณฑ์พิทยากร	1	1	35	35
9.	โรงเรียนสหศรีวิทยา	1	1	30	30
10.	โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา	1	1	30	30
รวม		10	10	360	360

3. ระยะเวลาในการทดลอง

ในการทดลองอบรมครั้งนี้ จัดอบรมก่อนเปิดภาคเรียนภาคต้น ปีการศึกษา 2531 ใช้เวลาในการอบรม กลุ่มละ 3 วัน วันละ 6 ชั่วโมง รวมกลุ่มละ 18 ชั่วโมง โดยกำหนดเวลาจากการพิจารณา จุดประสงค์และเนื้อหาที่ใช้ในการอบรม มุ่งให้ผู้เข้ารับการอบรมนำไปปฏิบัติและใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งคณะกรรมการในการอบรมได้ร่วมกันพิจารณาเห็นว่าในเวลา 3 วัน สามารถทำให้ผู้เข้าอบรมเกิดการเรียนรู้ได้

การสังเกตพฤติกรรมการสอนหลังจากการอบรม ผู้วิจัยจะทำการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูคนละ 3 ครั้ง โดยใช้เวลา 10 สัปดาห์

4. เนื้อหาที่ใช้ในการอบรม

ในการอบรมครั้งนี้ มีจุดประสงค์คือ

4.1 เพื่อให้ครูผู้สอนนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทย

4.2 ให้ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้กิจกรรม สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และสามารถใช้กิจกรรม อุปกรณ์การสอนหลายอย่างประกอบการสอนได้ เนื้อหาที่ใช้ในการอบรมได้แก่

1. การจัดกิจกรรมการสอน จากเอกสารประกอบการอบรมครูผู้สอนภาษาไทยของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

2. การสอนสัมพันธทักษะ จากเอกสารประกอบการอบรมของ ศาสตราจารย์ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ

5. ตัวแปรที่ศึกษา

5.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

5.1.1 การอบรมโดยชุดการฝึกอบรมระยะสั้น

5.1.2 การอบรมโดยศึกษานิเทศก์

5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

5.2.1 พฤติกรรมการสอนของครู

5.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น (Minicourse) หมายถึง ชุดการอบรมที่สร้างได้อย่างเป็นระบบและจบสมบูรณ์ในตัวเอง มีวัตถุประสงค์ทางการอบรมที่เด่นชัดเพื่อให้ผู้เข้าอบรม

สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ภายในระยะเวลาอันสั้นโดยกำหนดกิจกรรม เวลา และสื่อการอบรมไว้อย่างแน่นอนชัดเจน เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรมในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งจัดไว้เป็นกลุ่มมุ่งฝึกทักษะเป็นสำคัญโดยมีวิทยากรเป็นผู้ดูแล แนะนำ ช่วยเหลือ ชูผลการอบรมระยะสั้น มีองค์ประกอบ 6 ประการคือ

- 1.1 หลักการและเหตุผล คำแนะนำ โครงสร้าง จุดประสงค์ทั่วไป จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม แผนการอบรมของมินิคอร์ส
- 1.2 กิจกรรมผู้เข้าอบรม เช่น การอภิปรายแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่มการฝึกทักษะจากคู่มือกิจกรรมผู้เข้าอบรม การร่วมกิจกรรมภายในกลุ่ม เป็นต้น
- 1.3 กิจกรรมวิทยากร เช่น ให้ความช่วยเหลือ ดูแลและแนะนำผู้เข้าอบรมในขณะผู้เข้าอบรมทำกิจกรรมหรือฝึกทักษะภายในกลุ่ม เป็นต้น
- 1.4 การประเมินผล เช่น การทำแบบฝึกหัดจากคู่มือกิจกรรมผู้เข้าอบรมรายงานผลการอภิปรายของตัวแทนแต่ละกลุ่ม เป็นต้น
- 1.5 เนื้อหาเสริม เช่น การจัดเอกสารความรู้ประกอบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ศึกษาเพิ่มเติม เป็นต้น
- 1.6 เอกสาร จุลสาร สื่อ แผนภูมิ

ในชุดการฝึกอบรมนี้จัดเนื้อหาที่อบรมใหม่ให้กระชับเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เข้าอบรม มีลำดับการสร้างตามวิธีวิเคราะห์ระบบโดยแต่ละกิจกรรมของการอบรมต้องจัดเป็นวงจรคือ

ปัจจัยป้อน (Input) → กระบวนการ (Process) → ผลผลิต (Output)

คิดต่อกันเป็นลูกโซ่หลายวงจร แต่ละกิจกรรมสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ได้ทันทีและวัดได้ว่าในแต่ละกิจกรรมผู้เข้าอบรมสามารถบรรลุจุดประสงค์ได้หรือไม่ภายในระยะเวลาที่กำหนด ในการสร้างชุดการอบรมระยะสั้นนี้ยึดทฤษฎีสิ่งเร้าและการตอบสนอง (Stimulus Response) เป็นหลัก

2. การอบรมโดยใช้ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น (Minicourse) หมายถึง การพัฒนาความรู้ในกลุ่มทดลองที่ผู้วิจัยกำหนดกิจกรรมไปตามแผนการอบรมที่สร้างขึ้นตามคุณลักษณะและหลักเกณฑ์

มินิคอร์สของอาเพ็ด (APEID : Asia Programme of Education Innovation for Development) และขั้นตอนการสร้างชุดการฝึกอบรมระยะสั้นจากเอกสาร "มินิคอร์ส" ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งเรียบเรียงเป็นภาษาไทยโดย กรรมการ แยมเกษร เป็นชุดการฝึกอบรม 1 ชุด ใช้เวลาในการฝึกอบรม 3 วัน มีขั้นตอนในการอบรมดังนี้

1. ขั้นเตรียมการฝึกอบรม ผู้จัดหรือผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ให้การฝึกอบรมจะต้องศึกษารายละเอียดในชุดการฝึกอบรม คือ ศึกษาโครงสร้าง เป้าหมาย จุดประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะของชุดการฝึกอบรม ขั้นตอนของการทำกิจกรรม ตรวจสอบสื่อที่ระบุไว้ในคู่มือผู้จัดอบรม

2. ขั้นดำเนินการฝึกอบรม ผู้วิจัยจะต้องดำเนินการฝึกอบรมให้ถูกต้องตามลำดับขั้นตอน โดยเคารพกติกาและรักษาเวลาในการทำกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เป็นไปตามกำหนดและประสานการนำกิจกรรมของผู้รับการฝึกอบรมให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

3. ขั้นประเมินผลการฝึกอบรม มีส่วนสำคัญ 2 ส่วนคือ

3.1 การประเมินผลโดยผู้วิจัยหรือผู้จัดอบรม โดยการบันทึกปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในคู่มือผู้จัดอบรม

3.2 การประเมินผลจากผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยใช้เครื่องมือประเมินที่แจกให้ผู้รับการอบรมทำการประเมิน

ผู้เข้ารับการอบรมจะเรียนรู้หรือเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้จากสื่อการอบรมที่กำหนดไว้ในชุดการฝึกอบรมระยะสั้น ซึ่งผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญและหาคุณภาพแล้ว

3. การอบรมโดยศึกษานิเทศก์ หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความชำนาญ สมรรถภาพ แนวคิดใหม่ ๆ ทางการศึกษาและทัศนคติอันเหมาะสมแก่ผู้ปฏิบัติงานด้วยวิธีการบรรยาย อภิปราย และประชุมปฏิบัติการตามตารางการฝึกอบรมโดยศึกษานิเทศก์ ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ที่มีคุณสมบัติดังนี้

1. มีประสบการณ์ทางด้านการสอนภาษาไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า 8 ปี

2. เป็นกรรมการร่วมในการพัฒนาหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3. เป็นศึกษานิเทศก์ที่ปฏิบัติงานนิเทศการสอนภาษาไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี โดยมีขั้นตอนการฝึกอบรมดังนี้

3.1 สืบหาปัญหา ความต้องการในการอบรม กำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา เขียนแผนการอบรมและตารางการฝึกอบรม

3.2 ดำเนินการอบรม ตามตารางการฝึกอบรม โดยการฝึกทักษะด้านการจัดกิจกรรม การสอน การสอนสัมพันธ์ทักษะ ด้วยวิธีการและกิจกรรมหลายรูปแบบตามแต่วิทยากรจะเห็นสมควร เช่น การบรรยาย การอภิปราย ประชุมปฏิบัติการ และกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

3.3 การประเมินผลการอบรม ใช้วิธีการตอบคำถาม พูดยุติความคิดเห็น การสังเกต ทำรายงานกลุ่ม จัดนิทรรศการ ตรวจแบบสอบถาม ฯลฯ

3.4 การนิเทศและติดตามผล นิเทศและติดตามผลหลังจากสิ้นสุดการฝึกอบรม เพื่อให้ครูดำเนินการสอนให้ไ้ผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และเพื่อให้ความช่วยเหลือส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

4. พฤติกรรมการสอนของครู หมายถึง การแสดงออกของครูผู้สอนวิชาภาษาไทยในการดำเนินการเรียนการสอนภาษาไทยที่เกิดต่อเนื่องในห้องเรียนหลังจากได้รับการฝึกอบรมด้านการจัดกิจกรรมการสอนและการสอนสัมพันธ์ทักษะ โดยยึดลำดับขั้นการสอนของหน่วยศึกษานิเทศกรรมสามัญศึกษา ซึ่งปรับปรุงมาจากทฤษฎีการสอนของกาเย่ (หน่วยศึกษานิเทศก์ 2527 : 98) เป็นหลัก แบ่งออกเป็นขั้นตอนดังนี้

4.1 นำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง ขั้นการเตรียมตัวนักเรียนให้พร้อมก่อนจะเริ่มบทเรียนใหม่ ด้วยการใช้

4.1.1 ได้รับความสนใจ โดยการใช้วัสดุอุปกรณ์ กิจกรรม หรือครูเป็นผู้เร้าด้วยการอธิบาย ใช้คำถาม เล่าเรื่อง ฯลฯ เพื่อโน้มน้าวให้นักเรียนหันมาสนใจในจุดประสงค์หรือบทเรียนที่จะเรียน

4.1.2 แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ ครูและนักเรียนจะต้องรู้จักจุดประสงค์ในการเรียนแต่ละคาบเพื่อเป็นหลักยึดในการเรียนการสอน ซึ่งครูผู้สอนควรจะต้องบอกจุดประสงค์ทุกครั้งก่อนสอน

4.1.3 ทบทวนประสบการณ์เดิม ทบทวนความรู้เดิมเพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้สิ่งใหม่

4.2 ชั้นปฏิบัติการรวม หมายถึง การให้นักเรียนฝึกปฏิบัติการรวมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้วยการ

4.2.1 ใ้แนวการเรียนรู้ ด้วยการอธิบาย แนะนำ สาธิต

4.2.2 ปฏิบัติกิจกรรม ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติการรวมตามแนวทางที่ให้โดยใช้กิจกรรมและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบการเรียนการสอนด้านการฝึกทักษะต่าง ๆ

4.2.3 ให้แรงเสริม เป็นการให้กำลังใจ เสริมแรงให้เกิดความเชื่อมั่นในการเรียน เช่น ชมเชยด้วยคำพูด หรือเสริมแรงด้วยการให้คะแนน หรือให้รางวัลเป็นสิ่งของ เป็นต้น

4.3 การประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง การตรวจสอบผลการปฏิบัติการรวมของนักเรียนว่าบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยการ

4.3.1 ให้แรงเสริม เป็นการให้กำลังใจ เสริมแรงให้เกิดความเชื่อมั่นในการเรียน เช่น ชมเชยด้วยคำพูด หรือเสริมแรงด้วยการให้คะแนนหรือให้รางวัลเป็นสิ่งของ เป็นต้น

4.3.2 ให้ข้อมูลป้อนกลับ ด้วยการสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออกในการเรียนรู้ของนักเรียนในขณะที่ปฏิบัติการรวม เช่น การตอบรับ ตอบคำถาม การปฏิบัติการรวมเพื่อส่งเสริมหรือแก้ไขปรับปรุงต่อไป

4.3.3 ส่งเสริมความมั่นใจและการถ่ายโอน โดยการให้นักเรียนนำสิ่งที่เรียนไปแล้วมาใช้ในการสรุปทบทวน ทำกิจกรรมเสริมหรือทำการบ้าน เป็นต้น

พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนวัดได้จากการแจกแจงความถี่ของพฤติกรรมการสอนทุกประเภทที่เกิดขึ้นจากการสอนด้วยระบบสัญลักษณ์ (Sign System) ทุก ๆ 1 นาที และนำพฤติกรรมแต่ละประเภทมาคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละกับเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอน พฤติกรรมดังกล่าวได้จากแบบบันทึกสังเกตพฤติกรรมการสอนภาษาไทย ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบบันทึก

พฤติกรรมกรรมการสอนภาษาอังกฤษ Modified Marburh University Foreign Language Classroom Observation Form II (MMUFLCOF II) ของศาสตราจารย์ ดร. ธีรวิมล (ศาสตราจารย์ ดร. ธีรวิมล 2529 : 166 อ้างอิงมาจาก เสาวลักษณ์ (สื่อเพชร) และแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนของอดสการ์ (Medley and Mitzel. 1967 : 86) ซึ่งผ่านการทดลองหาคุณภาพแล้ว

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หมายถึง ความรู้ ความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนที่แสดงพฤติกรรมออกมาจากจุดประสงค์ของเรื่องนั้น ๆ โดยวัดได้จากคะแนนของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยที่กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 4 สร้างขึ้นตามจุดประสงค์ของแผนการสอนและได้ทำการทดลองหาคุณภาพแล้ว

6. ศึกษานิเทศก์ หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อเพิ่มพูนและปรับปรุงสภาพการเรียนการสอน เป็นผู้ให้ความสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในการปรับปรุงการเรียนการสอนมากกว่าการแนะนำหรือสั่งการ มีคุณสมบัติดังนี้

6.1 มีความรู้ดี หมายถึง มีความรู้ในสาขาที่รับผิดชอบ หมั่นศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม เพื่อสร้างความมั่นใจในการนิเทศการศึกษา

6.2 มีความสามารถสูง หมายถึง ความสามารถในการสอนการอบรมนักเรียน ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้แก่ครู

6.3 มีประสบการณ์งานการสอน หมายถึง เป็นผู้ที่เคยทำการสอนในระดับที่ทำการนิเทศมาแล้วอย่างน้อย 4 ปี

6.4 มีความประพฤติและเป็นแบบอย่างของครูดี หมายถึง เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครู ใต้ทั้งด้านการสอนและความประพฤติ

6.5 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง เป็นผู้มีความคิดริเริ่มในการทำงานอยู่ตลอดเวลา

6.6 มีมนุษยสัมพันธ์ดี หมายถึง การสร้างสื่อสัมพันธ์กับครู เข้ากับทุกคนได้และปรับแก้ให้ทำงานกับครูได้

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาคุณค่าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแยกตามหัวข้อได้

ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการฝึกอบรมระยะสั้น (Minicourse)
 - 1.1 ความหมายของมินิคอร์ส
 - 1.2 ประวัติความเป็นมาของมินิคอร์ส
 - 1.3 คุณลักษณะของมินิคอร์ส
 - 1.4 ขั้นตอนในการดำเนินการสร้างมินิคอร์ส
 - 1.5 หลักการเรียงการสอนในธุรกิจการสอนมินิคอร์ส
 - 1.6 แนวคิดการนำเอารูปแบบของมินิคอร์สมาใช้ในการอบรม
 - 1.7 วิธีการจัดฝึกอบรมโดยใช้นินิคอร์ส
 - 1.8 การใช้สื่อการอบรมในธุรกิจการอบรมมินิคอร์ส
 - 1.9 การผลิตและการนำธุรกิจการอบรมมินิคอร์สไปใช้
 - 1.10 รายการประสบการณ์ที่เหมาะสมกับธุรกิจการอบรมมินิคอร์ส
 - 1.11 การประยุกต์ใช้นินิคอร์สในประเทศไทย
 - 1.12 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตพฤติกรรมการสอน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนรู้บูรณาการระยะสั้น

ความหมายของมินิคอร์ส

แอลเลน และแวลเลต์ (Allen and Valette. 1977 : 12) ให้ความหมายว่า มินิคอร์สเป็นหน่วยการสอนระยะสั้นที่ใช้เวลาเพียงหนึ่งคาบหรือหนึ่งเทอม และระดับชั้นที่ใช้ มินิคอร์สบ่อยที่สุด คือระดับ 3 และ 4 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยธรรมชาติของมินิคอร์สนี้ จะกำหนดตามความสนใจของนักเรียนและสมรรถภาพของครู

ศูนย์พัฒนาการสอนแห่งมหาวิทยาลัยแมคควอรี (Center for Advancement Teaching (C.A.T.) McQuarie University 1980: Introductory) อธิบายว่า มินิคอร์สเป็นโครงการเรียนที่มีเนื้อหาจบในตัวเอง สามารถใช้กับกลุ่มและรายบุคคล โดยทั่วไป การเรียนรู้ในมินิคอร์สอาศัยสื่อและยุทธวิธีหลายแบบ มีจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจนและรัดกุม ช่วยให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนได้ในระยะเวลาสั้น ปฏิบัติใช้เวลาเพียง 1 วัน หรือน้อยกว่านี้ นอกจากนี้ยูเนสโก (UNESCO. 1982 : 4) ให้ความหมายมินิคอร์สว่าเป็น รายวิชาย่อยที่ยืดหยุ่นได้มีเนื้อหาจบสมบูรณ์ในตัวเองหรือเป็นการฝึกงานเป็นกลุ่ม ปฏิบัติการเรียนรู้ จะใช้สื่อหลายอย่างกำหนดจุดประสงค์ไว้อย่างชัดเจน ผู้เรียนสามารถบรรลุได้ในระยะเวลาอันสั้น ภายใน 2 - 3 วัน หรือน้อยกว่านี้ โดยพื้นฐานการสร้างจากรูปแบบเทคโนโลยีการศึกษา ไม่จัดเป็นชุดหรือกลุ่ม เพื่อการเรียนอิสระและไม่เป็นหน่วยย่อยของการเรียนวิชาใดโดยเฉพาะ โดยมี ส่วนประกอบดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน ม.ป.ป. : 5)

1. หลักการและเหตุผล คำแนะนำ จุดมุ่งหมาย จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โครงสร้าง และแผนแผนการสอนของมินิคอร์ส
2. กิจกรรมผู้เรียน เน้นการทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม เช่น การแบ่งกลุ่มฝึกทักษะแต่ละทักษะโดยให้ผู้เรียนมีบทบาทมากที่สุดในการเรียน
3. กิจกรรมครู ครูจะมีหน้าที่เพียงแต่จัดชุดการสอนมินิคอร์สให้พร้อมทั้งทางด้านเวลา สื่อ กิจกรรม ฯลฯ แล้วทำหน้าที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่นักเรียน

4. การประเมินผล ใช้วิธีการสังเกต การทำแบบฝึกหัดของนักเรียน การตอบคำถาม การสรุปการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นต้น

5. เนื้อหาเสริม เพื่อใช้เพิ่มเติมความรู้ให้แก่เด็กเรียนในเนื้อหาบางตอน ครูก็จะแจกเอกสารให้อ่าน นักเรียนศึกษาจากเอกสาร

6. เอกสาร จุลสาร สื่อ แผนภูมิ ฯลฯ ที่ครูใช้ประกอบการเรียนการสอน ชั้นตอนนี้ เป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องจัดเตรียมไว้อย่างคึกคักชุกชุมการเรียนการสอนในแต่ละชุก

โดยทั้ง 6 ส่วนนี้จัดไว้ในแฟ้มอย่างเป็นระบบให้ครูนำมาใช้ได้โดยสะดวก

ส่วนกรมการศึกษาออกโรงเรียน (กรมการศึกษาออกโรงเรียน 2528 : 5) ให้ความหมายว่า มินิคอร์สคือ ชุกการฝึกอบรมที่มีการยืดหยุ่นและเบ็ดเสร็จในตัวเองอย่างสมบูรณ์แบบ ซึ่งใช้กับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยทั่วไปจะใช้สื่อและยุทธวิธีหลายประการ มีจุดประสงค์ชัดเจน สามารถบรรลุจุดประสงค์ได้ในระยะเวลาอันสั้น ใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นหลัก มิได้จัดเป็น กลองให้ศึกษาอย่างอิสระและไม่สร้างเป็นหน่วยย่อยประกอบวิชาหนึ่งวิชาใดเป็นการเฉพาะ และ จบในตัวเอง สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ มินิคอร์สเน้นที่กลุ่มสัมพันธ์มากกว่าการศึกษาเป็นรายบุคคล แต่เพียงอย่างเดียว

สำหรับชุกการสอนมินิคอร์ส ปฐม นิคมานนท์ (ปฐม นิคมานนท์ น.ป.ป. : 2) ได้เสนอให้เรียกเป็นภาษาไทยว่า "ชุกการสอนจุลบท"

สรุปแล้วมินิคอร์สคือ ชุกการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อใช้สอนเนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่ง โดยนำมาจัดเรียงลำดับขั้นตอนให้เป็นระบบและกระชับ มีลักษณะตอบสนองความต้องการของผู้เรียน จบสมบูรณ์ในตัวเอง มีจุดประสงค์การเรียนการสอนที่ชัดเจน ใช้ระยะเวลาในการเรียนการสอนที่สั้น เน้นกิจกรรมกลุ่มมากกว่ารายบุคคลและเน้นการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาและยุทธวิธีการสอนหลายแบบ เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในระยะเวลาอันสั้น

ประวัติความเป็นมาของมินิคอร์ส

มินิคอร์ส (APEID. 1982 : 1) ได้รับการพัฒนามาจากความคึกของมทเรียนโมดูล ซึ่งเริ่มใช้ครั้งแรกในประเทศสหรัฐอเมริกา มีส่วนที่สำคัญคือ ใช้เวลาในการเรียนการสอนในเวลาอันสั้น ใช้สื่อและยุทธวิธีต่าง ๆ เพื่อให้มั่นใจได้ว่า เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ อย่างรอบคอบ ให้เกิดประโยชน์เหมาะสมมากที่สุด ซึ่งสามารถสรุปขั้นตอนการพัฒนาแนวคิดของชุดการสอนมินิคอร์สจากการถ่ายโยงแนวคิดของรายวิชาปกติมาเป็นมินิคอร์สได้ดังนี้

ก่อนปี ค.ศ.1960 รายวิชาเรียนปกติ (Conventional Course) เป็นการเรียนการสอนโดยการบรรยาย การประชุมปฏิบัติการและการทวศึกษา

ในระยะต้นและกลางทศวรรษที่ 1960 การเรียนการสอนยังเป็นการบรรยายการปฏิบัติการในโรงเรียนฝึกงาน การทวศึกษาปกติ แต่เริ่มมีการรวมเนื้อหาเป็นชุด มีการใช้เครื่องโสตทัศนูปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน สามารถเรียนด้วยตนเองได้ ตลอดจนเป็นการเรียนแบบกึ่งโปรแกรมและเริ่มมีการวางรูปแบบการเรียนให้บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

พลถึงระยะปลายทศวรรษ 1960 รายวิชาในแต่ละสัปดาห์ของภาคเรียนหนึ่ง ๆ มีการวางแผนการสอนตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยสัมพันธ์กับจุดประสงค์ทั่วไป ซึ่งจุดประสงค์เฉพาะของสัปดาห์นี้จะสัมพันธ์กับจุดประสงค์ของมทเรียนในสัปดาห์ต่อไป และแต่ละจุดประสงค์ย่อยในแต่ละสัปดาห์จะรวมเป็นจุดมุ่งหมายรวมของรายวิชาทั้งหมด ความคิดนี้ทำให้เกิดการแบ่งเนื้อหาเป็นโมดูล และแยกแยะออกเป็นชั้น ๆ เพื่อให้บทเรียนต่อกันเป็นโมดูลตามลำดับ โดยมีสื่อโสตทัศนูปกรณ์เสริม

ระหว่างปลายทศวรรษ 1960 และต้นทศวรรษ 1970 การพัฒนาการเรียนการสอนระยะนี้ เป็นการปรับปรุงแต่ละหน่วยหรือโมดูล เพื่อให้เป็นอิสระแต่ละหน่วยวิชา ผู้เรียนสามารถจัดลำดับมทเรียนต่าง ๆ ให้เหมาะสมตามพื้นฐานและความสนใจของตน ต่อมา มีการเปลี่ยนแปลงให้มีการเตรียมมทเรียนโมดูลเพิ่มขึ้นเพื่อให้นักเรียนเลือกได้ตามความสนใจและเกี่ยวข้องกับ การเรียนของตนเองได้ โดยหลีกเลี่ยงวิชาอื่นที่ใช้เวลาเรียนเดียวกัน การบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนขึ้นอยู่กับ การเลือกและการจัดโมดูลของนักเรียน โดยทั่วไปจะมีวิชาหลักเป็นวิชาบังคับและมีวิชาเลือกให้เลือกเรียนได้ การเรียนในระยะนี้ยังคงใช้สื่อค่านโสตทัศนูปกรณ์ประกอบ

ต้นทศวรรษ 1970 ระยะเวลาการเรียนในรายวิชาแบบปกติกำลังลดความเชื่อถือและการให้ความสนใจต่อหน่วยการเรียนการสอนเล็ก ๆ ที่เชื่อมโยงและยืดหยุ่นกันกำลังเพิ่มขึ้น การพัฒนาบทเรียนในแต่ละโมดูลจึงได้แยกออกเป็นหน่วยการเรียนอิสระอย่างสมบูรณ์ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนเป็นโครงการเฉพาะ ระยะเวลาจัดรายวิชาการสอนที่ต่อเนื่องเสริมธรรมชาติถูกทอดทิ้งไป โดยนำบทเรียนโมดูลที่มีการจัดรูปแบบต่าง ๆ พร้อมกันมีสื่อเป็นเครื่องช่วยสอนตั้งแต่สิ่งพิมพ์อย่างง่ายจนถึงระบบการใช้สื่อประสมที่ซับซ้อนมากขึ้นมาใช้ ที่สำคัญคือ โมดูลแต่ละบทจะเน้นที่รูปแบบทั้งโปรแกรมและเรียนได้โดยตนเอง

การพัฒนาขั้นสุดท้ายในระบอบทศวรรษ 1970 คือ การคิดทบทวนเกี่ยวกับลักษณะธรรมชาติของหน่วยการเรียนอิสระแต่ละหน่วยว่า ถ้ามีการวางแผนการสร้างบทเรียนโมดูลอย่างรอบคอบที่สุดแล้ว ก็จะสามารถทำให้สร้างชุดการสอนที่สมบูรณ์แบบในตัวเองได้และมีคุณค่าในตัวเอง มีการศึกษาว่าการที่ให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถพัฒนาการเรียนรู้อย่างตนได้จะมีประโยชน์มาก และบางครั้งการทำงานกลุ่มที่มีคนตั้งแต่ 2 คน จนถึงกลุ่มผู้เรียนขนาดใหญ่ถึง 40 คน น่าจะเป็นลักษณะการเรียนที่สามารถดำเนินการในรูปแบบโมดูลได้ จึงทำให้เกิด "Miniature Course" ซึ่งรวมถึงกิจกรรมการเรียนรู้ใด ๆ ก็ตามที่ดำเนินการภายในระยะเวลาไม่กี่วันหรือไม่กี่ชั่วโมง ดังนั้นชุดการสอนมินิคอร์สจึงได้รับการพัฒนาให้เกิดขึ้นในที่สุด

ในปี ค.ศ. 1972 เรกซ์ เมเยอร์ (Rex Meyer) แห่งศูนย์พัฒนาการสอน มหาวิทยาลัยแมคควอร์รี่ ประเทศออสเตรเลีย (C.A.T.) ได้สร้างชุดการสอนมินิคอร์สและนำมาทดลองใช้เพื่อพัฒนาหารูปแบบที่เหมาะสม ใช้เวลาในการปรับปรุงแก้ไข 2 ปี ดังนั้นในปี ค.ศ. 1974 ศูนย์ C.A.T. จึงได้พัฒนาชุดการสอนมินิคอร์สที่มีลักษณะค่อนข้างสมบูรณ์ มีรูปแบบการสอนที่กระชับรัดกุมและสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาและสร้างเสริมทักษะการสอนแก่ครูได้ และได้ใช้ชุดการสอนมินิคอร์สในการอบรมบุคลากรมาโดยตลอด ต่อมาสมาคมทรัพยากรทางการศึกษาแห่งรัฐนิวเซาท์เวลด์ (The Educational Resources Association of New South Wales) ได้นำชุดการสอนมินิคอร์สไปทดลองใช้กับครูเกี่ยวกับการเลือกใช้เครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ประเภทต่าง ๆ รวมทั้งการจัดทำวัสดุที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์ (Meyer. 1975 : 5)

สำหรับประเทศไทยนั้นในปี พ.ศ. 2522 กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ส่ง กรมวิชาการ
 แยมเกษร (ผู้คิด แก้วรักษา 2527 : 9 อ้างอิงมาจาก กรมวิชาการ แยมเกษร ม.ป.ป.)
 ไปรับการอบรมเกี่ยวกับชุดการสอนมินิคอร์สที่ศูนย์ C.A.T. แห่งมหาวิทยาลัยแมคควอรี
 ประเทศออสเตรเลีย ต่อมาในปี พ.ศ. 2525 กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ดำเนินการสร้างสื่อ
 เพื่อการอบรมครูผู้สอนการศึกษานอกโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 รายวิชามินิคอร์ส โดยได้รับ
 การช่วยเหลือจากองค์การยูเนสโก (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2528 : 1) และใช้เวลา
 ในการสร้างและทดลองประมาณ 2 ปี 6 เดือน และสร้างสื่อที่เป็นชุดฝึกอบรมระยะสั้นได้จำนวน
 20 รายวิชา ในกลุ่ม 6 วิชา คือวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มวิชาภาษาไทย กลุ่มวิชา
 ภาษาอังกฤษ กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ และกลุ่มวิชาอื่น ทั้งนี้เพื่อนำไปอบรมครู
 ให้เกิดทักษะอันจะนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนของตนอีกทอดหนึ่ง (กรมการศึกษา
 นอกโรงเรียน 2528 : 73)

สรุปได้ว่าชุดการสอนมินิคอร์สได้มีการพัฒนาขึ้นในต่างประเทศมาเป็นเวลา 10 กว่าปี
 มาแล้ว ส่วนในประเทศไทยนั้น ได้มีผู้นำมาใช้ในการฝึกอบรมครูผู้สอนการศึกษานอกโรงเรียนของ
 กรมการศึกษานอกโรงเรียนโดยเรียกว่า ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น (กรมการศึกษานอกโรงเรียน
 2528 : 1)

คุณลักษณะของมินิคอร์ส (Minicourse)

มินิคอร์ส (APEID. 1982 : 6 - 8) คือชุดการอบรมที่มีการยืดหยุ่นและเบ็ดเสร็จ
 ในตัวเองอย่างสมบูรณ์แบบซึ่งใช้กับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยทั่วไปจะใช้สื่อและยุทธวิธีหลาย
 ประการ มีจุดประสงค์ชัดเจน สามารถบรรลุได้ในเวลาอันสั้น ใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็น
 หลัก มีใจจัดเป็นกล่องให้ศึกษาอย่างอิสระและไม่สร้างเป็นหน่วยย่อยประกอบวิชาหนึ่งวิชาใดเป็น
 การเฉพาะ และจบในตัวเอง สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ มินิคอร์ส เน้นที่กลุ่มสัมพันธ์มากกว่า
 การศึกษาเป็นรายบุคคลแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นจุดต่างกับโมดูล (Module) โดยโมดูลนั้น
 แม้ว่าจะมีโครงสร้างที่จบในตัวเองใช้ระยะเวลาสั้น ใช้สื่อหลายชนิด และมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน

เช่นเดียวกัน แต่ต่างกันตรงที่ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง มีนิคอรส์ที่พัฒนาจากมหาวิทยาลัยแมคควอร์ ประเทศออสเตรเลีย มีคุณลักษณะดังนี้

1. ตอบสนองความต้องการเฉพาะเรื่อง (Responsive to Need) ชุคการสอนนิคอรส์แต่ละชุกสร้างขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะเรื่อง ซึ่งความต้องการเหล่านี้เกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ภายหลังจากการกำหนดวงกว้างบุคลากร การกำหนดสถานที่ในการเรียนการสอน หรือได้รับการสนับสนุนจากนโยบายของโรงเรียนที่มีอิสระในการเรียนการสอนด้วยตนเอง

2. จบสมบูรณ์ในตัวเอง (Self-Contained) ชุคการสอนนิคอรส์แต่ละชุกจะจบสมบูรณ์ในตัวเองและจะไม่เกี่ยวข้องกับชุคการสอนนิคอรส์ชุกอื่น ๆ ลักษณะที่เป็นอิสระของชุคการสอนนิคอรส์นี้สามารถทำให้ครูดำเนินการสอนไปไหนที่ซึ่งตรงกับความต้องการของผู้เรียน

3. ใช้ระยะเวลาสั้น (Short Duration) ชุคการสอนนิคอรส์ไม่ควรใช้เวลาในการเรียนมากกว่า 1 วัน และในแต่ละชุกควรให้เกิดการเรียนรู้ภายใน 8 ชั่วโมง บางครั้งอาจแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ช่วงละ 4 ชั่วโมงก็ได้ ระยะเวลานี้อาจมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมได้ คือ ไม่ควรเกิน 6 ชั่วโมง

4. มีวัตถุประสงค์การเรียนการสอนที่ชัดเจน (Clear Objectives) ด้วยเหตุที่ชุคการสอนนิคอรส์แต่ละชุกใช้เวลาเพียง 8 ชั่วโมง ดังนั้นจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของวิชาที่ชัดเจน เป็นสิ่งที่สำคัญมากและจะต้องสามารถบรรลุได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด

5. มุ่งการฝึกทักษะ (Skill Orientation) รูปแบบของชุคการสอนนิคอรส์เหมาะสมกับการฝึกทักษะต่าง ๆ ทักษะเหล่านี้จะรวมถึงการทำงานเป็นกลุ่มเล็ก ๆ การใช้คำถาม การใช้สื่อทัศนูปกรณ์ หรือการใช้โปรแกรมประเมินค่า

6. มีการเข้าร่วมกิจกรรมโดยทั่วถึง (Wide Participation) ลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของชุคการสอนนิคอรส์ คือผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันจากกิจกรรมต่าง ๆ

7. มีกิจกรรมการเรียนรู้หลายรูปแบบ (Varied Learning Activities) ชุค การสอนมีนินคอร์สแต่ละชุกจะใช้ยุทธวิธีการสอนหลายรูปแบบ เพื่อให้เหมาะสมและสามารถบรรลุ วัตถุประสงค์ได้ในระยะเวลาอันสั้น ครูมีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมในการเรียนการสอนบ่อย ๆ ซึ่งอาจจะใช้วิธีการแบ่งกลุ่ม และมีการเปลี่ยนกลุ่มใหม่เพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนแตกต่างกัน ออกไป

8. ใช้สื่อหลายประเภท (Variety of Media) ชุคการสอนมีนินคอร์สเกือบทุกชุก จะใช้สื่อหลายประเภท สไลด์ ภาพยนตร์ ใสททัศน์ปรแกรม และสื่ออื่น ๆ

9. กำหนดขั้นตอนแน่นอน (Structured Programme) ในทุกกิจกรรมจะใช้ มีนินคอร์สยุทธวิธีและสื่อต่าง ๆ โดยใช้เวลาประมาณ 15 - 30 นาที ในแต่ละกิจกรรม ชุคการสอน มีนินคอร์สแต่ละชุกจะกำหนดขั้นตอนไว้เป็นลำดับอย่างละเอียด เพื่อให้สัมพันธ์กับเนื้อหาและวัตถุประสงค์

10. ใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ (Creative Activity) ชุคการสอนมีนินคอร์สใช้กิจกรรม สร้างสรรค์แบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้เรียนมีความคิดที่อิสระ

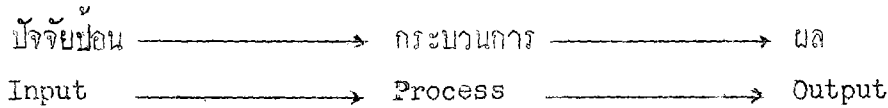
11. มีกลยุทธ์ที่นำไปสู่การเรียนการสอนอย่างกว้างขวาง (Strategies Made Overt) เนื่องจากชุคการสอนมีนินคอร์สเป็นการพัฒนาการสอนของครูและเป็นการพัฒนาทักษะในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน ดังนั้น ชุคการสอนทุกชุกจึงเปิดโอกาสให้มีการทบทวนและวิเคราะห์ยุทธวิธีที่ใช้ ในการสอน

12. มียุทธวิธีที่สามารถนำมาใช้ได้ (Exemplary Strategies) ชุคการสอนมีนินคอร์ส จะรวมยุทธวิธีต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการสอนได้ ดังนั้นชุคการสอนนี้จึงเป็นการส่งเสริมการ พัฒนาทักษะต่าง ๆ ในการเรียนการสอนซึ่งเป็นความต้องการของผู้เรียน

13. มีการประเมินผล (Evaluation) จะต้องมีการศึกษาข้อมูลย้อนกลับ เพื่อเป็น การเพิ่มประสิทธิภาพของชุคการสอนมีนินคอร์สและเป็นประโยชน์ในการที่จะวางแผนงานต่อไป

14. มีการติดตามผล (Follow-up) จะมีบริการให้คำปรึกษาแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ทุกคนที่อาจจะต้องการความช่วยเหลือและให้คำแนะนำในสิ่งที่ปัญหา

15. มีการออกแบบ (Design) ซักการสอนมินิคอร์สแต่ละชุดสร้างขึ้นโดยใช้พื้นฐานเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ระบบและแต่ละกิจกรรมจะจัดเป็นวงจร



ขั้นตอนในการดำเนินการสร้างมินิคอร์ส

ในการดำเนินการสร้างมินิคอร์ส มีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้ (AFBID. 1982 : 9)

ขั้นที่ 1 ดำเนินตามขั้นตอนทฤษฎีวิเคราะห์ระบบ (Systems Approach)

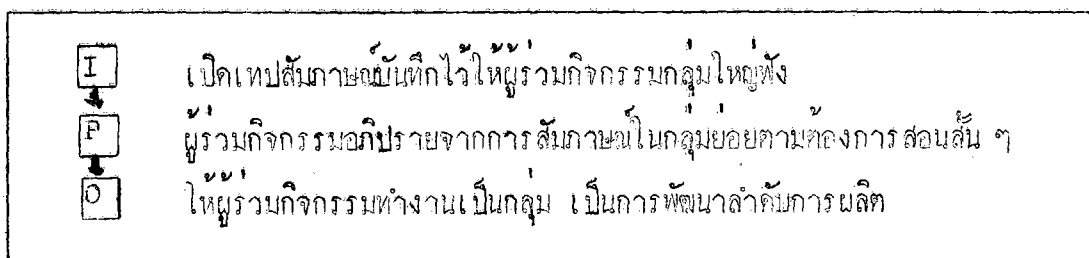
กระบวนการและขั้นตอนตามระบบ	คำอธิบายประกอบ
1. กำหนดความต้องการและความจำเป็น	ความต้องการและความจำเป็นคือสิ่งที่ได้จากความต้องการและเหตุผลของการสร้างมินิคอร์ส
2. กำหนดกลุ่มเป้าหมาย	คำวากลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้รับบริการของรูปแบบนี้ ได้แก่ ผู้เข้ารับการอบรม ผู้เรียนและผู้ประสงค์จะหาความรู้เพิ่มเติม
3. กำหนดวัตถุประสงค์	ในที่นี้ควรจะเรียกว่าวัตถุประสงค์ทั่วไปและเป็นวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจงและชัดเจนตรงกับความต้องการและความจำเป็น
4. กำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ	วัตถุประสงค์เฉพาะทุกข้อจะต้องเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สามารถปฏิบัติได้และวัดได้

กระบวนการและขั้นตอนการระบบ	คำอธิบายประกอบ
5. ตรวจสอบความเป็นไปได้ของทรัพยากร สื่อและข้อมูล	<p>ขั้นนี้เนื่องจากมีโครงสร้างที่มีโครงการที่แน่นอนใช้ ระยะเวลาสั้นและหวังผลสัมฤทธิ์สูง ฉะนั้นทรัพยากร สื่อ ข้อมูล และเอกสารประกอบต่าง ๆ จึงมี ความจำเป็นที่สุด</p>
6. การเขียนโครงสร้าง	<p>6.1 โครงสร้างจะต้องมีกำหนดเวลาที่แน่นอน แต่ละกิจกรรมเป็นไปตามวัฏจักรประสงคฺ์ที่ระบุ แก่ละข้อ มี Input-Process - Output ครบวงจร ต่อเนื่องกันไป</p> <p>6.2 ในโครงสร้างจะต้องบอกลักษณะของกิจกรรม รวมทั้งลักษณะของกลุ่ม สื่อ อย่างชัดเจน เพื่อการ สร้างกิจกรรมในขั้นรายละเอียดที่มีประสิทธิภาพ</p>
7. การพัฒนากิจกรรมและสื่อประกอบตาม โครงสร้าง	<p>ในการพัฒนากิจกรรมตามโครงสร้างควรประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. คำอธิบาย 2. คู่มือคำเนื่อกิจกรรมสำหรับวิทยากร 3. รายละเอียดกิจกรรมสำหรับผู้รับการอบรม 4. เอกสารประกอบความรู้ 5. การประเมินผลและเครื่องมือ 6. สื่อที่ใช้ประกอบ
8. การทดลองใช้	<p>เนื่องจากกลุ่มผู้เรียนมาจากที่ต่างกันการทดลอง ควรทำหลายครั้ง เพื่อจะได้ข้อมูลที่เชื่อมั่นได้พอ สมควร</p>

กระบวนการและขั้นตอนตามระบบ	คำอธิบายประกอบ
9. การปรับปรุงแก้ไข	ขั้นตอนนี้เป็นสิ่งทำได้ยาก แต่จำเป็นต้องทำอย่างยิ่ง เพื่อการพัฒนาทางคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ของการอบรมรูปแบบจึงควรอยู่ในลักษณะที่สามารถปรับปรุงและแก้ไขได้ตลอดเวลา

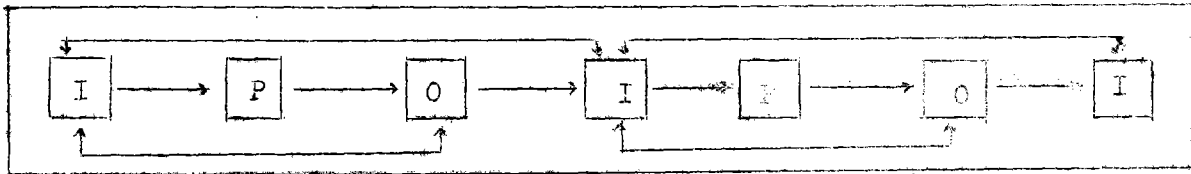
ขั้นที่ 2 ของการสร้างชุดมินิคอร์ส คือการใช้พื้นฐานของเทคโนโลยีทางการศึกษาโดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ทุกโปรแกรมการเรียนจะเสนอกิจกรรมในลักษณะของปฏิริยาถูกใช้ การเร้า และการตอบสนอง (Stimulus Response Chains) โดยการตอบสนองแต่ละครั้ง ทำให้เกิดแรงเสริม เช่น ความพอใจต่อตนเอง การยอมรับในกลุ่มและอื่น ๆ

ขั้นที่ 3 พื้นฐานทางเทคโนโลยีทางการศึกษาที่พัฒนามินิคอร์ส คือรูปแบบ Input- Process Output เป็นคุณสมบัติมินิคอร์ส เช่น การใช้เครื่องบันทึกเสียงคิงภาพประกอบต่อไปนี้



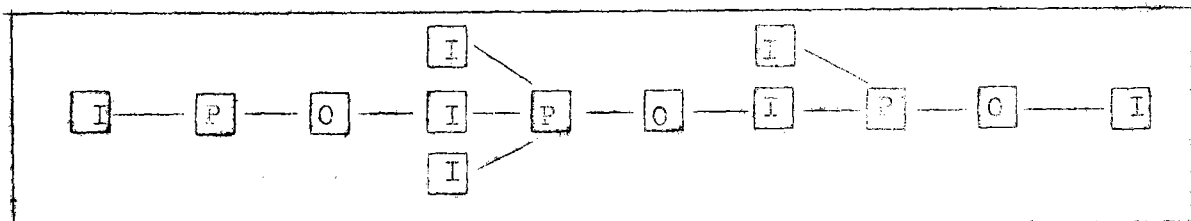
ภาพประกอบ 1 วงจร I-P-O ของชุดการอบรมมินิคอร์ส

วงจร Input - Process - Output เชื่อมโยงกันเป็นเส้นตรง แต่ละครั้งจะมีผลกับ Input ในชุดนั้นและวงจรต่อไปดังภาพประกอบ



ภาพประกอบ 2 วงจร I-P-O ในชุดการอบรมนิโคร์ส

ในบางโปรแกรม วงจรหนึ่งอาจมี "กระบวนการ" ตั้งแต่ 2 หรือมากกว่าก็ได้ ดังภาพประกอบ



ภาพประกอบ 3 ตัวอย่าง ๗ ของวงจร I-P-O ในชุดอบรมนิโคร์ส

ชุดการอบรมนิโคร์สส่วนใหญ่ประกอบด้วย 4 - 5 วงจร I-P-O ในเวลา 8 ชั่วโมง แต่ไม่น้อยกว่า 4 ชั่วโมง และไม่เกิน 9 ชั่วโมง

หลักการเรียนการสอนในชุดการสนนิโคร์ส

การเรียนการสอนโดยใช้ชุดการสนนิโคร์ส เป็นหลักการสอนที่อยู่บนพื้นฐานของแนวคิด พฤติกรรมนิยม (Behaviorism) และมนุษยนิยม (Humanism) ทั้งนี้ในชุดการสนนิโคร์ส จึงควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ (Meyer. 1978 : 1 - 18)

1. ชุดการสนนิโคร์สสร้างขึ้นเพื่อสนองความต้องการของบุคคลและกลุ่มบุคคลที่จะนำไปแก้ปัญหากับตนเอง ใช้เวลาอันสั้น จึงทำให้มีการเลือกใช้บุทหรวิธีที่เหมาะสมและมีการใช้

โสตทัศนูปกรณ์อย่างสอดคล้องกัน มีความสมบูรณ์ในตัวเอง ทำให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนชุดใดก่อนก็ได้ตามความต้องการที่จะนำไปใช้ประโยชน์

2. การจัดวางโปรแกรมการเรียนรู้ มีการจัดลำดับเนื้อหาตามหลักวิชาการเลือกยุทธวิธีมากมายหลายแบบอย่างรอบคอบ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพมีการรวมกลุ่มหลายครั้ง ทั้งกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย เพื่อให้เหมาะสมกับยุทธวิธีที่วางไว้

3. กิจกรรมจะเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์การเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างกระตือรือร้นและสนใจ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมวิธีการและอุปกรณ์เหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่

4. กิจกรรมของกลุ่มย่อย จะมีการสร้างบรรยากาศในการให้ความร่วมมือกันโดยมีการตัดสินใจแบบประชาธิปไตย ผู้สอนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายปัญหาและประเมินผลเชิงวิเคราะห์กิจกรรมนั้น ๆ ด้วย

5. ผู้เรียนมีความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงต้องจัดกิจกรรมให้เปิดกว้าง เป็นกลาง เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกกิจกรรม เลือกกลุ่ม ซึ่งมีทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ และต้องใช้ยุทธวิธีที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ เช่น การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การศึกษารายกรณีตัวอย่าง ฯลฯ

6. มีการสอดแทรกทักษะและแนวคิดต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ลงในกิจกรรม เพื่อให้เกิดพฤติกรรมซ้ำ ๆ และมีความชำนาญในทักษะนั้น ๆ ผู้เรียนสามารถที่จะประเมินความก้าวหน้าของตนเองได้หลังจากปฏิบัติกิจกรรมว่าตนเองได้บรรลุถึงเป้าหมายที่คาดหวังหรือยัง

7. ผู้สอนและผู้เรียนต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เคารพความคิดเห็นของกันและกัน ร่วมกันตัดสินใจ ไม่มีการบังคับ กิจกรรมเสริมสร้างความสามัคคี ลดการแข่งขันกัน

8. ผู้สอนจะแสดงความกระตือรือร้น สนใจต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเพราะถือว่าความกระตือรือร้นของผู้สอนเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ผู้เรียนอยากเรียน เน้นการปฏิบัติกิจกรรมสำเร็จก็จะมี การเสริมแรงบวกแก่ผู้เรียน แต่จะไม่มี การเสริมแรงทางลบแก่ผู้ที่ประสพผลสำเร็จน้อย

9. กิจกรรมบางอย่างที่เป็นทักษะ จะจัดเป็นส่วนหนึ่งของชุดการสอนมินิคอร์สเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เช่น ถ้าเป็นชุดการสอนเรื่องการบรรยาย ก็จะจัดกิจกรรมเรื่องการบรรยายไปพร้อม ๆ กับการสอน เป็นต้น

10. การประเมินผลผู้เรียนโดยชุดการสอนมินิคอร์ส ไม่เป็นการตัดสิน ใดหรือตก แต่เป็นการประเมินว่าผู้เรียนได้พัฒนาตนเองไปแค่ไหน ไม่มีการลงโทษผู้ร่วมกิจกรรมและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนาหลักเกณฑ์การประเมินผลของตนเองได้

จะเห็นว่าหลักการสอนในชุดการสอนมินิคอร์สนี้ประยุกต์มาจากหลักการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ ที่จะสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

แนวคิดการนำเอารูปแบบของมินิคอร์สมาใช้กับการอบรม

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2525 : 5) ได้นำเอาแนวคิดการนำเอารูปแบบของมินิคอร์สมาใช้กับการอบรมผู้สอนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 - 4 เนื่องจากกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้มีการฝึกอบรมครูโดยใช้กรณีตัวอย่าง (Case Study) เพื่อกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายโดยคณาจารย์สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ตัวอย่างที่ถาม พบว่า ในแต่ละวิชามีโครงการสอนที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะวิชา จึงน่าจะมีการฝึกอบรมการสอนเฉพาะวิชานั้น ๆ ทั้งนี้การนำเอารูปแบบของมินิคอร์ส ซึ่งมีสื่อและคู่มือดำเนินการที่สามารถอำนวยความสะดวกตลอดขั้นตอนการอบรมสำหรับวิทยากรมาใช้ คาดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการอบรมครูผู้สอนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 - 4 เป็นอย่างยิ่ง

ในการนำเอามินิคอร์สมาใช้กับการอบรมนั้นชุดการฝึกอบรมจะประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วนคือ

1. วัสดุ (Software) ซึ่งได้แก่ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ เช่น แบบฝึกหัด วิธีดำเนินการสำหรับวิทยากร เอกสารประกอบการอบรม หนังสืออ่านประกอบ แผนโปรงใส รูปภาพ ฯลฯ
2. เครื่องมือ (Hardware) ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง สไลด์ วิดีโอเทป ภาพยนตร์ ฯลฯ อนึ่ง การนำเอารูปแบบของมินิคอร์สมาใช้ของคำนึงถึงข้อจำกัดของมินิคอร์สด้วยคือ

- 2.1 มินิคอร์สเป็นโครงสร้างที่มีระบบควบคุมเวลาในการทำงานซึ่งจะทำให้เกิดความเหมาะสมกับบางห้องที่
- 2.2 การนำมินิคอร์สไปใช้ในการอบรม วิทยากรต้องมีบทบาทสำคัญมากต้องเตรียมวิทยากรได้ตรงตามความต้องการ
- 2.3 แหล่งคนกว่าข้อมูล เมื่อต้องนำไปใช้จริง ๆ จังหวัดต่าง ๆ อาจมีข้อจำกัดจึงควรต้องเตรียมข้อมูลไว้ให้เพียงพอ
- 2.4 การสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับครูที่เข้ารับการอบรม ให้เห็นประโยชน์ของการนำไปใช้เป็นที่ต้องมีการเตรียมการอย่างดี
- 2.5 เนื่องจากระยะเวลาการอบรมค่อนข้างสั้น กิจกรรมที่กำหนดไว้อาจผิดพลาดได้ ถ้าวิทยากรไม่สามารถควบคุมเวลาได้
- 2.6 การประเมินติดตามผล ถ้าเขียนไว้ไม่ชัดเจนอาจทำให้การดำเนินงานค้างงล่าวไม่เด่นชัด

วิธีจัดการฝึกอบรมโดยใช้นินิคอร์ส

ชุดการฝึกอบรมแต่ละชุดออกแบบไว้เพื่อให้ใช้ฝึกอบรมได้จบเบ็ดเสร็จโดยใช้เวลาไม่เกิน 7½ ชั่วโมง แต่ละกิจกรรมในชุดฝึกอบรมแต่ละชุดนั้น ผู้ฝึกอบรมยืดหยุ่นเวลาได้บ้างตามความเหมาะสม ซึ่งชุดการฝึกอบรมทุกชุด ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 6 ส่วนคือ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2525 : 13)

1. บทนำ
2. กิจกรรมสำหรับผู้เข้ารับการอบรม
3. กิจกรรมดำเนินการ สำหรับวิทยากร
4. เนื้อหาเพื่อการอ่านประกอบและแสวงหาความรู้เพิ่มเติม
5. การประเมินผลผู้เข้ารับการอบรม
6. อุปกรณ์และสื่อเพื่อการอบรมสำหรับวิทยากร

ทั้ง 6 ส่วนนี้จะจัดเรียงลำดับไว้ในชุดการฝึกอบรมแต่ละชุด การที่ผู้จัดหรือวิทยากรผู้ให้การอบรมจะให้ชุดการฝึกอบรมแต่ละชุดอย่างมีประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขั้นเตรียมการฝึกอบรม

ผู้จัดหรือวิทยากรผู้ให้การฝึกอบรมจะต้องศึกษารายละเอียดในชุดการฝึกอบรมดังนี้

1.1 ศึกษาโครงสร้าง เป้าหมาย จุดประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะของชุดฝึกอบรมนั้น ๆ จากส่วนหน้าในชุดฝึกอบรมให้เข้าใจอย่างชัดเจนเสียก่อน

1.2 ศึกษาแผนดำเนินการฝึกอบรมให้เข้าใจชัดเจนว่าในช่วงระยะเวลาไหนจะให้ผู้เรียนทำกิจกรรมอะไร และกิจกรรมนั้น ๆ มีลักษณะเป็นกิจกรรมกลุ่มย่อย กิจกรรมกลุ่มใหญ่ หรือกิจกรรมรายบุคคล

1.3 ศึกษาขั้นตอนของการทำกิจกรรมตามลำดับว่าในส่วนของวิทยากรจะต้องทำอะไรบ้าง อย่างไร และเมื่อใด

1.4 จะต้องศึกษาและตรวจสอบดูว่าสื่อที่ระบุไว้ในคู่มือวิทยากรอยู่ในสภาพพร้อมจะใช้การได้ก็เพียงใด เครื่องมืออุปกรณ์ที่จะใช้กับสื่อ นั้น ๆ มีอยู่แล้วหรือยัง ถ้ายังไม่มีจะใช้สื่ออะไรแทน ยกตัวอย่าง เช่น ในกิจกรรมระบุให้ใช้แผ่นใสประกอบการบรรยาย ต้องตรวจสอบดูว่าแผ่นใสมีครบหรือไม่ เครื่องฉายแผ่นใสมีหรือยัง หรือกิจกรรมระบุให้ดูเครื่องบันทึกภาพ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องอุปกรณ์ที่จะฉายมีอยู่หรือไม่ ถ้าไม่มีจะใช้อะไรทดแทน ฯลฯ ดังนี้ เป็นต้น

นอกจากนี้ในบางกิจกรรมผู้ฝึกอบรมจะต้องจัดเตรียมเอกสารประกอบคำบรรยายหรือเอกสารสรุปบางเรื่อง (ที่มีตัวอย่างอยู่ในคู่มือวิทยากร) เพื่อแจกให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วย ฯลฯ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ วิทยากรผู้ให้การฝึกอบรมก็ต้องเตรียมการไว้ให้พร้อมเพื่อมิให้เกิดปัญหาขึ้นได้ในขณะดำเนินการฝึกอบรม

1.5 ถ้าเป็นไปได้ก่อนการฝึกอบรม วิทยากรควรจะได้ซักซ้อมถามขั้นตอนการดำเนินการฝึกอบรมตามคู่มือเสียก่อน 1 ครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของการใช้สื่อวิทยากรควรได้ซักซ้อมการใช้หรือโดยการทดลองบรรยาย ฟัง หรือดูมาก่อน เพื่อให้แน่ใจว่าจะไม่เกิดปัญหาใด ๆ ขึ้นได้ในขณะที่กำลังดำเนินการฝึกอบรมจริง ๆ

1.6 วิทยากรจะต้องศึกษาข้อกำหนดซึ่งเป็นข้อจำกัดในการใช้สื่อของแต่ละชุดให้เข้าใจชัดเจนเสียก่อนว่าจะเปิดการฝึกอบรมชุดนี้โดยจะต้องมีเครื่องมืออุปกรณ์อะไรบ้าง เพราะบางชุด เช่น วิชาวิทยาศาสตร์ กำหนดว่าจะต้องมีเครื่องฉายวิดีโอและเครื่องฉายข้ามศีรษะ หากไม่มีเครื่องมือและอุปกรณ์ดังกล่าวก็จะเป็นอุปสรรคต่อการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายได้

1.7 วิทยากรจะต้องศึกษาพื้นฐานความรู้ของกลุ่มเป้าหมายที่มาเข้ารับการฝึกอบรมมาก่อนล่วงหน้าว่ากลุ่มเป้าหมายเหล่านั้นเป็นใครมาจากไหน มีความรู้ความสามารถด้านใดมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการฝึกอบรมของวิทยากรเองด้วย

1.8 วิทยากรควรศึกษาหาความรู้จากเอกสารประกอบและหรือเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับชุดการฝึกอบรมซึ่งจะช่วยให้วิทยากรมีความรู้กว้างขวางและลึกในเรื่องที่จะฝึกอบรมนั้น ๆ มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2. ขั้นตอนการฝึกอบรม

2.1 วิทยากรจะต้องดำเนินการฝึกอบรมให้ถูกตามลำดับขั้นตอนโดยเคารพกติกาและรักษาเวลาในการนำกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้

2.2 วิทยากรจะต้องประสานการนำกิจกรรมของผู้รับการอบรมให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องโดยมิให้เกิดช่องว่างระหว่างทั่วกิจกรรมนานเกินความจำเป็น ทั้งนี้เพราะกิจกรรมในส่วนผู้ให้การอบรมและผู้รับการอบรมนั้นจะสอดคล้องกันอยู่แล้ว ถ้าทั้งสองฝ่ายทางศึกษาขั้นตอนการทำกิจกรรมในส่วนของตนมาแล้ว ก็จะได้รู้กันที่ว่าตนเองจะต้องทำกิจกรรมใด โดยไม่เสียเวลาอธิบายขั้นตอนซ้ำอีก

2.3 กิจกรรมหลัก ๆ ที่วิทยากรจะต้องดำเนินการก็คือ การบรรยาย วิทยากรจะต้องเตรียมการบรรยายมาล่วงหน้าอย่างดีโดยศึกษาจากเอกสารประกอบคำบรรยาย การให้ทั้งวิทยากรจะต้องทั้งเครื่องบันทึกเสียงไว้ให้พร้อมที่จะเปิดใช้ได้ทันทีเมื่อต้องการ การให้ดู เช่น แผ่นใส สไลด์ แถบบันทึกภาพ ฯลฯ วิทยากรต้องตรวจดูความถูกต้องและการใช้การได้ของเครื่องมืออุปกรณ์มาก่อนล่วงหน้า เมื่อถึงเวลาจะต้องใช้ ใช้ได้ทันทีโดยไม่ต้องเสียเวลามาจัดเตรียมอีก

การให้แบ่งกลุ่มทำกิจกรรม วิทยากรจะต้องกำหนดวิธีการแบ่งกลุ่มมาก่อนล่วงหน้าว่าจะใช้วิธีใด จึงจะจัดกลุ่มได้รวดเร็ว นอกจากนี้สิ่งที่วิทยากร ไม่ควร ลืมก็คือทุกครั้งที่มีการแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม จะต้องมีกระบวนการทำงานกลุ่มอย่างมีระบบ เพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมมีประสิทธิภาพคือ จะต้องมีให้สมาชิกในกลุ่ม เป็นผู้ นำและผู้ตามที่ดี โดยให้มีการ เลือกประธาน เลขานุการ ของกลุ่ม ตามวิธีการประชาธิปไตยและให้หมุนเวียนกันทำหน้าที่ดังกล่าวทุกครั้งที่มีการแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม

2.4 ในการฝึกอบรมแต่ละครั้งผู้รับการอบรมอาจจะมีปัญหา เจาะลึกลงไปในเรื่องหา วิชามาชักตามวิทยากรซึ่งปัญหาคงกล่าวอาจจะไม่เกี่ยวข้องกับการ ฝึกอบรมและเทคนิควิธีสอน อันเป็นวัตถุประสงค์หลักของการฝึกอบรมโดยใช้ชุดการฝึกอบรมนี้ ดังนั้นวิทยากรจึงไม่จำเป็นต้อง ทอบปัญหาคงกล่าวเหล่านั้นทุกปัญหาเสมอไป แต่ถ้าวิทยากรมีความรู้ในเรื่องหาเจาะลึกเหล่านั้นและ สามารถตอบปัญหาได้ก็ควร ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้ เข้ารับการ ฝึกอบรมตามสมควร

3. ขั้นประเมินผลการฝึกอบรม

ในการประเมินผลการฝึกอบรมนี้จะมีอยู่ 2 ส่วนสำคัญ ๆ คือ

3.1 การประเมินผลโดยตัววิทยากรผู้ให้การฝึกอบรมเอง การประเมินในส่วนนี้ ไม่มีแบบการประเมินไว้ให้ วิทยากรจะต้องจับมันที่ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ จากการดำเนินงานฝึกอบรมตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในคู่มือวิทยากร

3.2 การประเมินผลจากผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งวิทยากรจะใช้เครื่องมือ ประเมินผลการฝึกอบรมที่มีอยู่ในชุดการฝึกอบรมในส่วนที่ 5 แจกให้ผู้รับการอบรมประเมิน หลังจากการฝึกอบรมยุติครบตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในคู่มือแล้ว

การประเมินผลทั้งสองส่วนนี้จะได้ประมวลเอาไว้ใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feed back) เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงชุดฝึกอบรมแต่ละชุดให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

การใช้สื่อการอบรมในชุดการอบรมมินิคอร์ส

ตามหลักของการ สร้างชุดการอบรมมินิคอร์ส เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลายอย่าง อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเกิดความกระตือรือร้นและสนใจ การเลือกใช้สื่อในชุดการอบรม

จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ดังนั้นจึงต้องคำนึงถึงการใช้อินเทอร์เน็ตที่เหมาะสมดังนี้ (Macquari University n.d.B: 1 - 2)

1. ชุดการอบรมมินิคอร์สหนึ่ง ๆ จะมีการใช้อินเทอร์เน็ตมากมายหลายแบบเพราะสื่ออย่างเดียวยังจะไม่สามารถกระตุ้นให้ผู้เข้าอบรมเกิดการเรียนรู้ได้เพียงพอ และไม่สามารถตอบสนองความต้องการทางการเรียนรู้ของผู้เข้าอบรมได้
 2. การใช้อินเทอร์เน็ตของสื่อทดลอง เหมาะสมกับวิธีระบบ ซึ่งเป็นหลักการสร้างชุดการอบรมมินิคอร์ส
 3. สิ่งที่สำคัญต่อการเลือกใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดคือสิ่งที่เราจะถ่ายทอดไปยังผู้เข้าอบรมโดยผ่านสื่ออื่น ๆ สื่อที่ถูกเลือกใช้จะสามารถถ่ายทอดข้อมูลแก่ผู้เข้าอบรมได้ชัดเจนเพียงใด เหมาะสมกับข้อมูลเรื่องนั้น ๆ หรือไม่
 4. ต้องคำนึงถึงความสนใจของวิทยากรที่จะใช้อินเทอร์เน็ตนั้น ๆ ว่าเหมาะสมที่จะใช้และสอดคล้องกับประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะเสนอให้ผู้เข้าอบรมมากที่สุด
 5. คำนึงถึงความชอบของผู้เข้าอบรมที่มีต่อสื่อที่นำไปใช้ ว่าผู้เข้าอบรมแต่ละคนจะมีความสามารถในการรับรู้และเข้าใจข้อมูลข่าวสารทางประสาทสัมผัสที่แตกต่างกัน
 6. สื่อที่ใช้ควรมีความเหมาะสมสอดคล้องกับผลรวมของข้อมูลที่จะเสนอ เช่น สื่อทางตาต้องสัมพันธ์กับหู ภาพที่ปรากฏต้องสัมพันธ์กับเรื่องจากเสียงประกอบ เป็นต้น
 7. คำนึงถึงข้อจำกัดของการใช้อินเทอร์เน็ต สิ่งที่ต้องพิจารณา ได้แก่ ขนาดของกลุ่มผู้เข้าอบรม ระยะเวลาการอบรมที่กำหนดให้ โดยคำนึงว่าสื่อที่เลือกใช้จะช่วยเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและได้ผลมากที่สุดแก่ผู้เรียนหรือผู้เข้าอบรม
- สิ่งจำเป็นที่ควรคำนึงถึงอีกประการหนึ่งก็คือ การสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการใช้อินเทอร์เน็ตคุณภาพ เช่น ภาพยนตร์ ภาพจะคงคมชัด แสงเสียง ที่นั่งชมมองเห็นได้ชัด ถ้าเป็นสื่อเอกสารก็จะต้องมีแสงสว่างเพียงพอ ตลอดจนความเงียบสงบในการอบรม เพื่อให้ผู้อบรมได้ศึกษาโดยไม่มีสิ่งรบกวน

การผลิตและการนำชุดอบรมมินิคอร์สไปใช้

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2528 : 70 - 72) ได้ให้แนวทาง เสนอแนะในการพัฒนาหรือการผลิตชุดการสอนมินิคอร์ส และการนำไปใช้ดังต่อไปนี้

1. ใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น โดยเฉพาะระดับจังหวัด จะต้องสำรวจจุดปรารถนาใ้ศกทัศน์ศึกษาและเครื่องอำนวยความสะดวก ว่ามีอะไรบ้าง ชาติอะไร จะใช้อะไรได้บ้าง

2. ควรพยายามลดการเชิงวิทย์การจากที่อื่น ที่หายากและเสียค่าใช้จ่ายสูง โดยใช้แถบบันทึกภาพ หรือสิ่งพิมพ์ที่สามารถทดแทนได้มาใช้

3. ในการเลือกใช้สื่อ จะต้องพิจารณาความสามารถในการรับรู้ของผู้เข้าอบรมให้ได้ เขารับรู้สื่อชนิดไหนได้ดีที่สุด เช่น เสียง รูปภาพ สิ่งพิมพ์หรือต้องใช้เสียงควบคู่กับรูปภาพ ถ้าจะใช้สิ่งพิมพ์ต้องแน่ใจว่าเขารอ่านได้คล่องและมีความสามารถในการจับใจความ

4. ความเหมาะสมกับผู้เข้าอบรม ส่วนมากในค่านกิจกรรม โดยพิจารณาจากวัย เพศ ความเชื่อทางศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีของแต่ละท้องถิ่น หรือใช้สื่อชุดเดียวกันแต่กิจกรรมแตกต่างกันออกไป

5. วิธีใช้สื่อและขั้นตอนในการใช้ชุดการอบรมมินิคอร์ส ควรให้สะดวกต่อผู้ใช้และทำให้ผู้เข้าอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้วย

6. สื่อที่ประกอบเป็นชุดการอบรมมินิคอร์ส น่าจะเป็นสื่อที่ไม่หมดไป เมื่อใช้แต่ละครั้ง หรือควรแยกไว้นอกชุดการอบรม

การผลิตชุดการอบรมมินิคอร์สและการนำไปใช้ จะต้องคำนึงถึงทั้งผู้ใช้และผู้เข้าอบรม เป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อให้การนำไปใช้ได้ผลดีที่สุด ดังนั้นชุดการอบรมมินิคอร์สแต่ละชุดที่ใช้ในแต่ละท้องถิ่นอาจมีลักษณะที่แตกต่างกันตามความเหมาะสม

รายการ ประสมการที่เหมาะสมกับชุดการอบรมมินิคอร์ส

เมเยอร์ (Meyer. 1975 : 10 - 11) ได้กล่าวถึงประสมการที่เหมาะสมในการนำมาใช้กับชุดการฝึกอบรมระยะสั้นดังนี้

1. การศึกษาเอกสารที่ได้รับก่อนการอบรม เช่น เอกสารสรุปใจความสั้น ๆ จุดสำรา เน้นคำว่าการสาธิตหรือแบบกึ่งโปรแกรม บทความจากการบันทึกเสียงสั้น ๆ หรืองานง่าย ๆ ที่ มอบหมายให้ทำล่วงหน้า
2. การบรรยายต่าง ๆ เช่น การอธิบาย การใช้วิธีการแก้ปัญหา การสร้างแรงจูงใจ
3. การทำงานกลุ่ม เช่น กลุ่มวิเคราะห์เอกสาร การระดมพลังสมอง การรวมคิด จากสถานการณ์จำลอง กลุ่มประเมินผลตนเอง กลุ่มศึกษากรณีตัวอย่าง
4. การแสดง เช่น การแสดงแหล่งข้อมูลต่าง ๆ การแสดงวิธีการ การแสดงผลงาน ของกลุ่ม
5. การประชุมปฏิบัติการ เช่น การวิเคราะห์พิจารณาตรวจสอบแนวคิด เครื่องมือ แหล่งข้อมูลต่าง ๆ การสังเคราะห์สร้างแนวความคิด สร้างแหล่งข้อมูล ออกแบบการทดสอบพัฒนา โปรแกรมการอบรม เป็นต้น
6. การอบรมรายบุคคล เช่น การใช้บทเรียนโปรแกรม การอบรมโดยใช้อุปกรณ์ด้าน เสียงประกอบ เป็นต้น
7. ทักษะศึกษาระดับสูง เช่น การศึกษางานในสถานศึกษาอื่น ๆ หรือภาคสนามที่อื่น โดยคำนึงถึงความเหมาะสม เป็นต้น
8. การใช้บทบาทสมมุติ เช่น การแสดงบทบาท เกมสมมุติ เป็นต้น
9. วิธีการประเมินผล เช่น การประเมินผลตนเอง การประเมินผลจากแนวคิดและ แหล่งข้อมูลต่าง ๆ เป็นต้น

ประโยชน์ของมินิคอร์ส

การนำชุดการสอนมินิคอร์สมาใช้ชั้นเรียนจะเห็นประโยชน์ของหลักการต่าง ๆ (APEID. 1982 : 39 - 41) คือ

1. หลักการของชุดการสอนมินิคอร์สยืดหยุ่นได้ จบในตัวเอง แต่ละหน่วยสามารถ เชื่อมต่อกันได้สามลำดับ และเป็นรูปแบบเพื่อตอบสนองความต้องการต่าง ๆ

2. ชุคการ สอนมินิคอร์ส ระยะเวลาและทรัพยากร ผู้เรียนจะรวมกิจกรรมการเรียน เพียง 8 หรือ 10 ชั่วโมงในแต่ละชุก
3. ความรูปแบบสามารถประยุกต์ใช้ในแต่ละชุก
4. ชุคการ สอนมินิคอร์สสามารถถ่ายโยงได้
5. พร้อมทั้งจะปรับปรุงรูปแบบของชุกการ สอนมินิคอร์สให้ทันความต้องการและการเปลี่ยนแปลงได้
6. เน้นการฝึกทักษะ เพื่อให้ผู้รวมกิจกรรมพัฒนาความสามารถทันที

การประยุกต์ใช้มินิคอร์สในประเทศไทย

อาเพค (APEID : Asian Programme of Education Innovation for Development (APEID. 1982 : 39 - 41) หรือโครงการภูมิภาคเอเชียด้านนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อการพัฒนา ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งในองค์การยูเนสโก (UNESCO) เห็นว่า ชุคการ สอนมินิคอร์ส น่าจะเป็นประโยชน์ในการอบรมครูและพัฒนาครูของเอเชียที่องค์การยูเนสโก รับผิดชอบอยู่ จึงได้จัดสัมมนา มินิคอร์สขึ้น และพิมพ์เป็นเอกสารเผยแพร่ โดยมี เรกซ์ เมเยอร์ กรรมการ แยมเกษร และ คร. สมประสงค์ วิทย์เกียรติ เป็นผู้จัดพิมพ์

แนวคิดของชุกการ สอนมินิคอร์สเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับการศึกษาของประเทศไทย ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ได้หลายลักษณะเนื้อหา ตัวอย่างเช่น

1. การศึกษาในระบบโรงเรียน

1.1 ชุคการอบรมครูระหว่างประจำการ ครูจำเป็นต้องได้รับการเสริมแรง ขยายแนวความคิดและการฝึกฝนการปฏิบัติเพิ่มขึ้นในการสอนแต่ละวัน เนื้อหาวิชาต่าง ๆ สามารถ นำมาวิเคราะห์และจัดแนวคิดให้ใ้ทั้งรูปแบบบุคคลหรือเป็นกลุ่มบุคคล

1.2 การสอนซ่อมเสริม การพัฒนาชุกการ สอนมินิคอร์ส เพื่อแก้ปัญหา เนื้อหาวิชา ที่ยาก หรืออาจช่วยในการสอนซ่อมเสริมสามารถทำได้ในโรงเรียนจำนวนมากในเมืองไทย โดย อำนวยความสะดวกแก่ครูและทำให้ยกมาตรฐานการศึกษาได้สูงขึ้น

2. การศึกษานอกระบบโรงเรียน
 - 2.1 โครงการส่งเสริมการอ่าน
 - 2.2 การศึกษาอาชีพของผู้ใหญ่
 - 2.3 โครงการวิทย์ศึกษา
 - 2.4 การเรียนโดยโปรแกรมการเรียนปลายเปิด
 - 2.5 การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ วิชา 3,4

ชุดการเรียนระยะสั้น (Minicourse) เป็นนวัตกรรมที่นำมาประยุกต์ใช้ในการอบรมครู เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้การอบรมสำหรับวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรมในสาขาวิชาต่าง ๆ การฝึกอบรมโดยใช้ชุดการเรียนระยะสั้น ก่อให้เกิดการประสานสัมพันธ์ ทั้งนี้เพราะเป็นการทำให้ได้รับการฝึกให้เกิดทักษะ เกิดความคิดรวบยอด เจตคติและมีการพัฒนาบุคลิกภาพ สิ่งสำคัญของชุดการเรียนระยะสั้นก็คือ ความสัมพันธ์อย่างดียิ่งระหว่างบุคคล ซึ่งชุดการเรียนระยะสั้นไม่ได้ตอบสนองเฉพาะการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลเท่านั้น แต่ยังสามารถสนองความต้องการของกลุ่มบุคคลได้อีกด้วย เพราะชุดการเรียนระยะสั้นมีเนื้อหาสาระที่กว้างขวางครอบคลุมได้เกือบทุกสาขาวิชา มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเรียนการสอนและการอบรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงยึดรูปแบบ หลักการ และโครงสร้างชุดการเรียนระยะสั้นจากเอกสารของอาแพค (APEID) เพราะเป็นเอกสารที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับมินิคอร์สไว้อย่างละเอียด ส่วนขั้นตอนในการสร้างชุดการเรียนระยะสั้น ผู้วิจัยยึดจากเอกสาร "มินิคอร์ส" ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งเรียบเรียงโดย กรมวิชาการ แผนกเผยแพร่ (กรมวิชาการ แผนกเผยแพร่ 2527 : 18) เพราะได้ปรับให้เหมาะสมกับสภาพการศึกษาในประเทศไทยไว้อย่างชัดเจน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนมินิคอร์ส

งานวิจัยเกี่ยวกับชุดการเรียนมินิคอร์สในประเทศไทย

การนำหลักการมินิคอร์สมาศึกษาค้นคว้าและวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนในรูปแบบเพื่อเปรียบเทียบผลของการเรียนกับวิธีสอนอื่น เท่าที่ปรากฏในวงการการศึกษาของไทย ผู้วิจัยรวบรวมได้ดังนี้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับคู่มือครูของหน่วย
ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
ลำพูน จังหวัดลำพูน ปรากฏผลการวิจัยดังนี้คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ความรับนิชอบของนักเรียน กลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และอภิรุม วรศัลยาภรณ์ (อภิรุม วรศัลยาภรณ์
2529 : 64) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยสรุปได้ว่า
นักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนภาษาอังกฤษสูง ปานกลาง และต่ำมีผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนภาษาอังกฤษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลงานวิจัยที่กล่าวมาจะเห็นว่า การสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สจะสามารถส่ง
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงแก่ผู้เรียนได้ทั้งกับนักศึกษาผู้ใหญ่ และนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอนมินิคอร์สในต่างประเทศ

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1973 : 4021 - A) ได้ศึกษาการพัฒนาประเมินผล
โครงการมินิคอร์สที่ใช้สำหรับการศึกษาวิทยาศาสตร์พื้นโลก พบว่า นักเรียนยอมรับความคิดเกี่ยวกับการ
การใช้ชุดการสอนมินิคอร์สและเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในทางบวกของนักเรียนต่อวิทยาศาสตร์
พื้นโลกหลังจากเสร็จสิ้นการเรียน นักเรียนตอบการประเมินผลที่มีโอกาสปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูกับ
นักเรียน และชอบชุดการสอนมินิคอร์สที่ใช้เวลา 3 สัปดาห์ มากกว่า 10 สัปดาห์

ในปี ค.ศ. 1974 กรอสส์ (Gross. 1974 : 3388- A) ได้ทำการศึกษาชุดการสอน
มินิคอร์สที่รวบรวมก่อนทำการสอน โดยมีความมุ่งหมายศึกษาถึงการพัฒนาและการประเมินผลของ
ชุดการสอนมินิคอร์สพบว่า ครูที่ได้รับการอบรมโดยชุดการสอนมินิคอร์สเกิดพฤติกรรมพิเศษขึ้น โดยที่
ครูจำนวนนี้เชื่อว่า มินิคอร์สเป็นสิ่งที่ช่วยให้เขาพัฒนา คอคา เคท (Kate. 1975 . 218 -A)
นำมินิคอร์สให้กับครูระดับประถมศึกษา ผลปรากฏว่า ครูที่ได้รับการอบรมโดยชุดการสอนมินิคอร์สพัฒนา
ทักษะสูงขึ้น 5 ทักษะ ที่ระดับความเชื่อมั่น และนักเรียนที่เรียนจากครูที่ได้รับการอบรมด้วยชุดการสอน
มินิคอร์สมีความสามารถในการใช้คำเกี่ยวกับการพรรณนาได้ดีขึ้น

ในปี ค.ศ. 1975 เวลส์ (Weiss. 1975 : 2005 - A) ได้ทำการศึกษาทัศนคติของนักเรียนผิวขาวที่มีต่อคนผิวดำ ที่เรียนโดยชุดการสอนมินิคอร์ส เรื่องประวัติศาสตร์อเมริกาทั่วไป ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนโดยชุดการสอนมินิคอร์ส เรื่องประวัติศาสตร์คนผิวดำ มีทัศนคติต่อคนผิวดำที่ซึ้นกว่ากลุ่มที่เรียนเรื่องประวัติศาสตร์อเมริกาทั่วไป นอกจากนี้ เคอร์ (Kerr. 1975 : 356 - 357) ได้ทำการศึกษาดังเรื่องพฤติกรรมด้านจิตพิสัย (Affective) ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ลงทะเล เบียร์น เรียนในมินิคอร์ส มีทัศนคติที่ดีต่อครูสูงกว่ากลุ่มที่เรียนในรายวิชาปกติ โดยการเข้าชั้นเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน และครูที่สอนในชุดมินิคอร์สมีทัศนคติต่อบุคคลนักเรียนและวิชาชีพครูสูงกว่าในกลุ่มปกติ ส่วน มิลโซ (Milzow. 1976 : 7165 - A) ได้ทำการศึกษาทัศนคติของนักเรียนและครูในโครงการเรียนมินิคอร์ส ระหว่างปี ค.ศ. 1973 - 1976 ในโรงเรียนเคนเนดี (Kennedy Junior High School) รัฐมิชิแกน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนทุกระดับความสามารถคือ สูง กลาง ต่ำ ที่มีต่อมินิคอร์สไม่แตกต่างกัน และนักเรียนทุกระดับชั้นชอบวิธีการสอนในชุดมินิคอร์ส มากกว่าการสอนแบบเดิม

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่าชุดการสอนมินิคอร์สสามารถส่งเสริมให้ครูและนักเรียนเกิดความรักหรือรักอัน เอื้ออาทรต่อกัน และนักเรียนในการเรียนการสอน มุ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเรียนการสอน

3. เอกสารเกี่ยวกับการฝึกอบรม

ความสำคัญของการฝึกอบรม

การฝึกอบรม (สมาคมศึกษานิเทศก์ 2525 : 109) เป็นการพัฒนาทักษะ ความรู้ เจตคติ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เพื่อเตรียมบุคคลให้เข้ากับตำแหน่ง คุณสมบัติ (อุคม ยุวสุต 2524 : 8) กล่าวว่า การอบรมครูเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เป็นการพัฒนาครูให้เจริญก้าวหน้าทางวิชาการ ทำให้ครูได้ค้นคว้ากับความรู้ใหม่ ๆ ได้พิจารณาและประเมินผลตัวเองว่ารู้เรื่องต่าง ๆ เหมาะสมกับสมัยเพียงใด เป็นการพัฒนาครูให้ก้าวหน้าในทางด้านวิชาการ ซึ่งตรงกับ

วีระ บุญยะกาญจน (วีระ บุญยะกาญจน 2523 : 45) ได้กล่าวถึงส่วนดีของการอบรมครูว่า เป็นการส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาเพิ่มเติม เพื่อยุติความรู้ และเป็นการสนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสฝึกฝน ค้นคว้ามากขึ้นในการสร้างประสิทธิภาพของผู้สอน

ปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวกับการฝึกอบรม

สมาคมศึกษานิเทศก์ (สมาคมศึกษานิเทศก์ 2525 : 106 - 142) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวกับการฝึกอบรม มีหลายประการดังนี้

1. บุคลากรในการฝึกอบรม ซึ่งได้แก่คณะบุคลากรที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ ในงานนี้ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญในด้านการเรียนรู้ ที่ปรึกษา ซึ่งมาทำหน้าที่ในการออกรูปแบบการฝึกอบรม คำแนะนำการอบรม ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาต่าง ๆ คณะผู้ให้การอบรมนี้จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในองค์การ ความรู้ในอาชีพ ได้รับการฝึกอบรมอย่างดี มีคุณลักษณะส่วนตัว มีทักษะในการทำงานและมีแรงจูงใจในการทำงานอย่างดี บุคคลที่เชี่ยวชาญในด้านการฝึกอบรมเหล่านี้ อาจจะได้มาจากภายในองค์การเองหรือจากภายนอกองค์การ หรือจากการฝึกอบรมคณะขึ้นมาโดย การที่ให้องค์การภายนอกฝึกให้ หรือจะฝึกเองก็ได้

ในการฝึกคณะผู้ทำการอบรม ควรได้ฝึกให้มีความรู้และทักษะในงานของตนอย่างดี ดูแกน แลร์ด (Dugan Laird. 1979) ได้ระบุความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับงานต่าง ๆ ไว้ สำหรับขั้นต่ำและขั้นที่ควรเพิ่มเติมไว้ดังนี้

ขั้นต่ำ	ขั้นที่ควรเพิ่มเติม
<p><u>คำเนื่งการอบรม</u></p> <p>วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีการเสริมแรง ทักษะการฟัง ทักษะในการถาม การนำอภิปราย การบรรยายและสาธิต การสอนงาน</p>	<p>วิธีแบบกรณี วิธีแบบเรื่องเล่า การฝึกความรู้สึก การใช้สื่อ ห้องเรียนเปิด กระบวนการเหตุการณ์ บทบาทสมมุติ</p>
<p><u>ออกรูปแบบการฝึกอบรม</u></p> <p>วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีการเสริมแรง ระบบข้อมูลย้อนกลับ โครงสร้างเชิงเหตุผล การใช้สื่อ การนำอภิปราย วิธีแบบกรณี การสอนงาน</p>	<p>การออกแบบสัมมนา การสอนโดยบทเรียนสำเร็จรูป การใช้ห้องเรียนเปิด กระบวนการเหตุการณ์ วิธีแบบเรื่องเล่า วิธีการที่สำคัญ ทักษะในการเรียน การแสดงบทบาทสมมุติ</p>

ขั้นต่ำ	ขั้นที่ควรเพิ่มเติม
<p><u>บริหารโครงการอบรม</u></p> <p>ทักษะการวางแผน</p> <p>ทักษะในการจัด</p> <p>ทักษะในการฟัง</p> <p>ทักษะในการเขียน</p> <p>ทักษะในการถาม</p> <p>ทักษะในการพูด</p> <p>การนำอภิปราย</p>	<p>การฝึกความรู้สึก</p> <p>การพัฒนาองค์การ</p> <p>บวกกับ</p> <p>ทักษะทั้งหลายของผู้ออกรูปแบบและ</p> <p>ผู้ดำเนินการอบรม</p>
<p><u>ให้คำปรึกษา</u></p> <p>ทักษะในการฟัง</p> <p>ทักษะในการถาม</p> <p>ทฤษฎีเสริมแรง</p> <p>การฝึกความรู้สึก</p> <p>ทักษะการแก้ปัญหา</p> <p>การวิเคราะห์ผลงาน</p>	<p>การพัฒนาองค์การ</p> <p>ทักษะในการพูด</p> <p>ทักษะในการเขียน</p> <p>บวกกับ</p> <p>ทักษะของบทบาททั้งสาม</p> <p>ข้อข้างต้น</p>

2. อุปกรณ์พื้นฐานและเครื่องมือในการฝึกอบรม ความสำเร็จของกิจกรรมการฝึกอบรมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง แต่มีบางสิ่งซึ่งถือว่ามีความสำคัญมากคือ อุปกรณ์และสิ่งแวดล้อมของการเรียนรู้ ซึ่งถ้าจัดไว้ถูกต้องและสมบูรณ์ตามหลักวิชาที่เกี่ยวข้องจะก่อให้เกิดผลตามที่ต้องการมาก ดังนั้น การวางแผนจัดอุปกรณ์และเครื่องมือในการฝึกอบรมที่ดีจึงเป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง

พื้นที่การฝึกอบรมควรมีพื้นที่ที่เฉพาะและมีอุปกรณ์ทุกอย่างในตัวของมันเอง กล่าวคือ จะต้องมียุทธรณ์และอุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับกิจกรรมการฝึกอบรม เช่น ที่สำหรับคณะผู้อบรมทำงาน ในการเรียนบทเรียนและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สำคัญ หอจดใช้วัสดุอุปกรณ์ ห้องสมุดและวัสดุอ้างอิง ห้องทดลองและห้องปฏิบัติการ ห้องประชุมสัมมนา ที่สำหรับฉายภาพ ห้องฝึกหัด ห้องเหล่านี้ควรมีพื้นที่การจัดสิ่งประกอบที่เหมาะสม ในการวางแผนเพื่อจัดห้องฝึกอบรม จำเป็นต้องทราบข้อมูลในการปฏิบัติการ เช่น การวิเคราะห์ว่า ปัจจุบันหรืออนาคตจะมีการฝึกอบรมอะไรบ้าง แต่ละครั้งมีผู้อบรมเท่าไร ใช้เวลาอบรมครั้งละเท่าไร มีงบประมาณเท่าไร จะใช้เจ้าหน้าที่และผู้ให้การอบรมจากไหน จะจัดที่นั่งห้องประชุมหรือห้องปฏิบัติการอย่างไร ตลอดจนจะใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ หรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างไร

วิธีการและรูปแบบการอบรม

วิธีการในการอบรมจะเริ่มด้วยการหาความต้องการที่จำเป็นในการฝึกอบรม การฝึกอบรมเป็นกิจการที่ลงทุนเพื่อหวังผล เป็นกิจกรรมที่ลงทุนแพงมาก ดังนั้น การจัดการอบรมจะต้องเกิดจากความจำเป็นที่ผู้บริหารเห็นว่ากรฝึกอบรมนี้จะแก้ปัญหาคือ โดยทั่ว ๆ ไปในการหาความจำเป็นในการฝึกอบรมทำได้ดังนี้

1. การสำรวจ ทำภายหลังที่ใคร่ระบุปัญหาในการปฏิบัติงานของกรม หรือขององค์การ แล้วจากนั้นก็สำรวจว่าจะฝึกอบรมกลุ่มไหน โดยการสำรวจผู้ที่เข้ารับการอบรม เช่น การสอบถามบุคคล การสร้างแบบสอบถาม การวิเคราะห์ผลของการออกแบบการฝึกอบรม เป็นต้น
2. การตรวจสอบภายใน ทำได้โดยการตรวจสอบสภาพการทำงานต่าง ๆ เช่น ผลงาน สิ่งนำเข้า การลงทุน การวิเคราะห์ระบบและกระบวนการทำงานต่าง ๆ จะทำให้ทราบข้อบกพร่องต่าง ๆ และให้แนวทางในการพัฒนา

3. การประเมินรายบุคคล ได้แก่ การประเมินผลงาน ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม และวิธีการทำงานของบุคคล โดยทำจากการสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ ความต้องการ การทดสอบความสามารถ ผลการประเมินผลงาน การสังเกตและอื่น ๆ ที่จะสามารถไปวิเคราะห์เป็นความต้องการและเป็นแผนงานสำหรับพัฒนาและฝึกอบรมได้

การฝึกอบรมมีวิธีและรูปแบบต่าง ๆ กัน และใช้ในที่ต่าง ๆ กัน วิธีการที่นับว่าแพร่หลายเป็นที่นิยมมากได้แก่

1. การสอนงาน คือกระบวนการที่ผู้ที่สามารถทำงานหนึ่งสอนให้บุคคลอีกคนหนึ่งจนสามารถทำงานนั้น ๆ ได้ เป็นวิธีการที่ใช้กันในสถาบันวิชาชีพ หรืออาชีพทางอุตสาหกรรมต่าง ๆ วิธีการฝึกอบรมทำได้โดยการวิเคราะห์ภารกิจทั้งหมดออกเป็นงานย่อย ที่จะต้องวิเคราะห์งานนั้นเป็นขั้นตอน เขียนข้อกำหนดในการทำงานและเขียนโครงการฝึกงานขึ้น ในการสอนแต่ละงาน ครูฝึกจะเน้นจุดสำคัญเป็นหลัก

ขั้นตอนใหญ่ ๆ ของการ สอนงานมีดังนี้

1.1 การเตรียมการสอน

1.1.1 กำหนดเวลา

1.1.2 วิเคราะห์งานเป็นงานย่อย ๆ

1.1.3 เตรียมให้พร้อม

1.1.4 จัดสถานที่ทำงานให้พร้อม

1.2 การสอน

1.2.1 เตรียมผู้รับการฝึก (ทำให้เขาสบายใจ หาความรู้เดิม ทำให้เขาสนใจงานที่จะเรียน กำหนดที่อยู่ให้ถูกต้อง)

1.2.2 เสนอเตรียม (บอก สาธิต แสดง และถามอย่างระมัดระวัง เน้นจุดสำคัญ สอนให้แจ่มแจ้ง พูดทีละเรื่อง ไม่พูดมากจนไม่เข้าใจ).

1.2.3 ให้ทดลองงาน (ให้เขาทำงาน ให้บอกเขา และแสดงให้ดู ให้เขาอธิบาย จุดสำคัญ ถามปัญหาและแก้ข้อผิดพลาด ถามจนเขารู้เรื่องจริง ๆ)

1.2.4 ทักทาย (ให้เขาทำงานในสภาพปกติ บอกแหล่งที่เขาจะขอความช่วยเหลือหรือตรวจสอบง่าย ๆ ส่งเสริมให้ถาม บอกให้เขาเห็นจุดก้าวหน้า คอย ๆ อดความช่วยเหลือและปิดการทักทาย)

2. การสอนในชั้นเรียน การสอนในชั้นเรียนมีลักษณะเด่นเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียนทั่ว ๆ ไปที่สอนแบบทั้งชั้น เรียนเรื่องเดียวกันพร้อม ๆ กัน มักทำกิจกรรมเหมือน ๆ กัน ซึ่งมีข้อดีและข้อเสียหลายประการ แต่ก็เป็นวิธีที่นิยมกันมาก การสอนให้ได้ผลดีนั้น จำเป็นจะต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายประการ เช่น

1. จะต้องมีครูดี
2. จะต้องมีกลุ่มนักเรียนที่เรียนเป็นกลุ่มได้
3. จะต้องมีวัสดุอุปกรณ์พร้อม
4. จะต้องมีห้องเรียนที่เหมาะสม

การเรียนการสอนแบบชั้นเรียนทำได้หลายระบบ เช่น ระบบครูนำสิ่งนำเข้า (Direct Teacher Input System) แบบครูขยายผล (Teacher Modification System) แบบนักเรียนค้นคว้าเอง (Learner Discovery System) หรือแบบนักเรียนควบคุมเอง (Learner Control System) เป็นต้น

3. แบบกลุ่ม อภิปราย ประชุม ประชุมปฏิบัติการหรือสัมมนา แบบกลุ่มในที่นี้หมายถึงการเรียนรู้อย่างกันเองจากสมาชิกในกลุ่ม ที่มีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน แต่จุดมุ่งหมาย มุ่งเพิ่มให้เกิดการเรียนรู้อันมีกลุ่มดังกล่าวนี้เป็นที่รู้จักในรูปแบบของการประชุมต่าง ๆ ดังนี้

3.1 การบรรยาย ทำโดยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิ บรรยายกับกลุ่มหนึ่ง ๆ มักจะเป็นแบบแผน และมีการให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ร่วมบ้าง เล็กน้อย

3.2 บรรยาย-อภิปราย ทำโดยการฟังบรรยายจากผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วมีการอภิปรายหลัง มักจะดำเนินการภายใต้การนำของประธานการประชุม

3.3 กลุ่มอภิปราย โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิประมาณ 3 - 6 คน อภิปรายในเรื่องที่กำหนดไว้ โดยให้ผู้ดำเนินการอภิปรายเป็นผู้ควบคุมการดำเนินการ

3.4 กลุ่มอภิปราย - อภิปรายกลุ่ม คือ จัดแบบอภิปรายตามความช่วยเหลือการอภิปรายของกลุ่มโดยมีผู้ดำเนินการ เป็นผู้ควบคุมการประชุม

3.5 คณะบรรยาย คือ การบรรยายโดยคณะผู้เชี่ยวชาญในเรื่องเดียวกัน แต่อาจจะแตกต่างกันในคนละแง่ โดยไม่เกี่ยวข้องกันและกัน ประธานการประชุมจะเป็นผู้ควบคุม

3.6 คณะบรรยาย - อภิปราย การบรรยายทั้งหมดคือ การจัดคณะบรรยายที่ตามความช่วยเหลือการอภิปรายของผู้ร่วมประชุมโดยมีผู้ดำเนินการ เป็นผู้ควบคุมรายการ

3.7 กลุ่มประสม เป็นการอภิปรายโดยคณะที่ประกอบด้วยส่วนหนึ่งอภิปรายในฐานะผู้เชี่ยวชาญ และอีกส่วนหนึ่งในฐานะผู้ฟัง อาจเสนอความคิดเห็นหรือยกประเด็นขึ้นพิจารณาผู้ดำเนินการอภิปราย จะเป็นผู้ควบคุมรายการประชุม

3.8 อภิปรายกลุ่ม จัดโดยให้กลุ่มประมาณ 6 - 20 คน ร่วมกันอภิปรายปัญหาต่าง ๆ มักจะกำหนดให้ผู้นำการอภิปรายเป็นผู้ดำเนินการประชุมของกลุ่ม

3.9 กลุ่มอภิปรายทั่ว ๆ ไป ปกติมักเป็นการอภิปรายในกลุ่มบุคคลต่าง ๆ กัน ประมาณ 2 - 10 คน ภายใต้การนำของประธานที่ประชุมในปัญหาที่ร่วมกันเพื่อให้แนวการแก้ปัญหา มักใช้วิธีการแก้ปัญหา มักใช้วิธีการประชุมแบบอื่น ๆ ร่วมด้วย

3.10 การประชุม เป็นการรวมกันของผู้แทนหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ในปัญหาร่วมกัน มีประธานการประชุมเป็นผู้ดำเนินการ โดยทั่ว ๆ ไปมักให้การบรรยาย กลุ่มอภิปรายประชุมกลุ่ม - ประกอบด้วยบุคคลที่ได้รับเลือกมารวม

3.11 คณะกรรมการ ปกติจะประกอบด้วยบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกมารวมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย มักจะมีเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมารวมอยู่ด้วย

3.12 ประชุมแบบสัปดาห์ มักจะจัดแบบการประชุมหลาย ๆ ครั้งในกลุ่มบุคคลที่มา ร่วมกันเพื่อมารับความรู้ในด้านหนึ่งด้านใดภายใต้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งอาจใช้เวลาสั้นบ้าง ยาวบ้างแล้วแต่เรื่องนั้น ๆ และก็มีมักจะใช้กระบวนการของกลุ่มวิธีอื่น ๆ ด้วย

3.13 การสัมมนา เป็นการประชุมพบปะกันเพื่อเรียนรู้เรื่องใด ๆ ภายใต้การนำหรือภายใต้ผู้เชี่ยวชาญ ปกติมักมีการหาปัญหาอภิปรายทางแก้ ตลอดจนศึกษาค้นคว้าต่าง ๆ

3.14 การประชุมปฏิบัติการ เป็นการรวมกลุ่มของบุคคลเพื่อเรียนรู้การทำงานหรือการแก้ปัญหาใด ๆ มักจะมีการปฏิบัติจริง ๆ ด้วย

3.15 คลินิก เป็นการประชุมของคณะบุคคลที่มีปัญหาร่วมกันเพื่อที่จะวิเคราะห์และหาทางแก้ไขปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีจะเป็นเรื่องจริง ๆ โดยใช้กระบวนการศึกษาอื่น ๆ เช่น บรรยาย สาธิต ทักษะศึกษา และอื่น ๆ ประกอบ

4. แบบกรณีปัญหา เป็นวิธีการฝึกอบรมโดยให้กลุ่มศึกษาปัญหา วิธีนี้เริ่มจากการศึกษกรณีทางกฎหมายในมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เป็นวิธีแบบแนะนำแบบไม่ชักจูง ซึ่งต่อมาแก้ไขแพร่หลายในวงการของการสอนกฎหมาย แพทย์ ชุวกิจ และงานสังเคราะห์ และการใช้กรณีศึกษาก็ได้พัฒนามาเป็นลำดับ เช่น

4.1 แบบกรณีที่ยังไม่จบ ของวอร์ตัน (Wharton. 1972 : 106) เป็นแบบที่ใช้กรณีปัญหาที่เกิดขึ้นและยังไม่จบลง เริ่มต้นโดยการให้ข้อมูลปัจจุบันแก่นักศึกษา ให้แก้ปัญหาระหว่างทาง และให้เปรียบเทียบและประเมินผลวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ทั้งในการศึกษาและหังในความเป็นจริง

4.2 แบบซินิกิเคต เป็นวิธีของอังกฤษที่ใช้กรณีที่ยังไม่จบสิ้นมาศึกษา ไม่ถือว่าเป็นกรณีปัญหาของฮาร์วาร์ด แต่มีลักษณะคล้ายวิธีของวอร์ตัน นับเป็นวิธีที่ช่วยเพิ่มความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพิ่มพูนทักษะบางประการ โดยเฉพาะในเรื่องการสื่อสาร พฤติกรรมทางสังคม และการตัดสินใจร่วมกัน

กระบวนการของวิธีซินิกิเคต เป็นวิธีที่แนะนำแบบมุ่งใจ คือ ก่อนที่จะให้กลุ่มศึกษาปัญหาได้มีการวิเคราะห์เรื่องที่จะศึกษาและเลือกประเด็นกลุ่มก่อน และได้มีการบรรยายสรุปให้กลุ่มฟังอีกด้วย

การทำงานของกลุ่มแบ่งเป็นให้กลุ่มพิจารณาหัวข้อทั้งหมดโดยการอภิปรายและแบ่งเป็นหัวข้อย่อย ๆ แบ่งกลุ่มย่อย ๆ แล้วแบ่งให้กลุ่มย่อย ๆ ต่าง ๆ พิจารณาปัญหาเหล่านั้น จากนั้นเป็นการประชุมกลุ่มใหญ่ เพื่อพิจารณาผลงานของกลุ่มย่อย ๆ และรวบรวมเป็นรายงานเสนอให้ประชุมทั้งหมดเพื่ออภิปรายผลงานของแต่ละกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง การประชุมเช่นนี้จะมีประธานและเลขานุการ ของการประชุมของแต่ละกลุ่มรวมทั้งกลุ่มทั้งหมดด้วย

5. แบบการแสดงบทบาท เป็นวิธีการฝึกอบรมที่ใช้กันมากอีกแบบหนึ่งที่มีใช้กับการอบรมในเรื่องมนุษยสัมพันธ์และเทคนิคการขาย นอกจากนี้ยังมีการใช้การแสดงบทบาทในการฝึกอบรมสัมมนา การแก้ปัญหาของกลุ่ม การทบทวนผลงาน การฝึกผู้นำ การตัดสินใจ เป็นต้น

การแสดงบทบาทอาจถือว่าเป็นวิธีการศึกษาหรือวิธีการแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นจริงหรือเป็นความคิด โดยที่สามารถแสดงออกมาและทดลองได้และเป็นคนเหตุที่สามารถทำให้เกิดการวิเคราะห์และอภิปรายได้อย่างกว้างขวาง

การแสดงบทบาทเป็นการให้โอกาสในการฝึกหัด ในการทำจริงและได้ฝึกหัดการนำไปใช้การแสดงบทบาท อาจใช้ในรูปต่าง ๆ กัน เช่น

1. การแสดงบทบาทเดี่ยวปกติเป็นการแสดงบทบาทของคน 2 - 3 คน หน้าชั้นมักใช้ในการสาธิตวิธีการแก้ปัญหาและใช้ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการอภิปราย

2. การแสดงบทบาทหลายอย่าง ทำโดยการแบ่งชั้นเรียนเป็นกลุ่มตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป ความบทบาทที่จะให้แสดง ผู้แสดงแต่ละคนจะได้รับบทบาทที่กำหนด

3. การหมุนเวียนบทบาท ปกติทำโดยกำหนดให้บุคคลหนึ่งมีบทบาทแสดงแล้วให้สมาชิกหลาย ๆ คนไปใช้ความสามารถในการแก้ปัญหาที่คนนั้น ๆ คราวละคน มักจะใช้กับการฝึกอบรมในเรื่องต่าง ๆ และเรื่องการสื่อสาร หรืออาจให้แสดงบทบาท การแสดงบทบาทนี้อาจจะให้แสดงบทบาทที่กำหนดไว้แน่นอนของตนเองช่วยตนเอง โดยปราศจากบทก็ได้

6. แบบการฝึกมนุษยสัมพันธ์ในห้องทดลอง วิธีการอบรมแบบนี้มีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่น การฝึกกลุ่มสัมพันธ์ การฝึกความรู้สึก หรือการฝึก โอดี (O.D.) ซึ่งจุดประสงค์หลักการของการฝึกอบรมนี้ เน้นการปรับปรุงคุณภาพความเป็นผู้นำและสมาชิกของกลุ่ม โดยทำให้เขาเข้าใจตนเอง มีความสามารถในการสื่อสาร ตระหนักถึงผลของความสัมพันธ์ของบุคคลและกลุ่ม และมีความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหาคือความสัมพันธ์ของคนของกลุ่ม และขององค์การได้ วิธีการฝึกอบรมนี้ เริ่มจากผลงานของ เลอวิน (Lewin. 1946 : 98) ปัจจุบันเป็นงานที่แพร่หลายไปทั่วโลก การฝึกอบรมแบบนี้เป็นการฝึกอบรมแบบทดลอง ซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้และสังเกตมากขึ้น สามารถปรับปรุงพฤติกรรมของคนให้ดีขึ้น ๆ เป็นวิธีการที่ช่วยบุคคลให้เรียนรู้วิธีการเรียน

วิธีการ ตามหลักการของ เลอวิน (Lewin) การฝึกอบรมแบบนี้แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนละลายพฤติกรรม ขั้นเปลี่ยน และขั้นทำให้คงตัว วิธีการจัด ปกติมักจะทำในสถานที่ที่อยู่ประจำ โดยเฉพาะใช้เวลาประมาณ 1 - 2 อาทิตย์ ใช้กลุ่มบุคคลประมาณ 10 - 12 คน โดยที่บุคคลเหล่านี้จะเป็นกลุ่มย่อย 60 เปอร์เซ็นต์ของการฝึกอบรมในขั้นละลายพฤติกรรม และขั้นเปลี่ยนนั้น ตามหลักการการละลายพฤติกรรมนี้จะเกิดขึ้นในที่ที่บุคคลห่างไกลจากปกติ นั้นจึงใช้ผู้อำนวยการความสะดวกที่ในคุ้นเคยกับกลุ่มมาก่อนเป็นผู้สอนและทำนอกสถานที่ แต่สำหรับขั้นทำให้คงตัวนั้นจะเกิดขึ้นคือในบรรยากาศที่ผู้เข้ารับการอบรมคุ้นเคย

วิธีการฝึกอบรมแบบนี้ เป็นวิธีการเกี่ยวกับเรื่องของบุคคลและสังคม ซึ่งเป็นเรื่องที่ค่อนข้างหลักการและทักษะอย่างดี ดังนั้นผู้ดำเนินการฝึกอบรมวิธีนี้จะต้องเข้าใจกระบวนการตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ที่จะใช้ในการออกรูปแบบและการดำเนินการอย่างองเนต

7. แบบการศึกษาทางไปรษณีย์ การศึกษาทางไปรษณีย์ เป็นวิธีการฝึกอบรมหนึ่งที่ใช้กันมากวิธีหนึ่ง การฝึกอบรมมักจะทำในรูปแบบที่พิมพ์เรียบที่เตรียมไว้อย่างดี มีแบบฝึกหัด มีการทำและตรวจแบบฝึกหัด มีการทำและประเมินผล และมีการทดสอบที่ทำโดยผ่านการสื่อสารทางไปรษณีย์ การฝึกอบรมแบบนี้ มีข้อดี สามารถจัดได้กว้างขวางและประหยัด แต่มีข้อที่จำกัดในกรณีที่ผู้เรียนจะท่องรอย ขาดความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างครูและนักเรียน การแลกเปลี่ยนวัสดุการเรียนทำได้ยาก ทำยากในบางวิชา จะต้องใช้ภาษาเขียน ทดลองยากและขาดแรงจูงใจในการเรียน ดังนั้นวิธีนี้จึงมีข้อหลายประการ เป็นผลให้ผู้ที่เรียนไปจบสูงมาก แต่ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาทางไปรษณีย์มีความสามารถทัดเทียมนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีอื่น ๆ ดังนั้นวิธีนี้จึงเป็นที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย

8. แบบบทเรียนสำเร็จรูป เป็นวิธีการที่พัฒนาขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ ปัจจุบันบทเรียนสำเร็จรูปมีใช้อยู่มาก และหลักการของบทเรียนสำเร็จรูปนี้ได้นำไปใช้ในการพัฒนาวัสดุการเรียนการสอน และถูกนำไปใช้ในวิธีการสอนอื่น ๆ

กระบวนการของการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป จะดำเนินการ 4 ขั้นตอนคือ

1. การศึกษินใจเลือกบทเรียนที่จะผลิต
2. ตักสินใจให้ใครผลิต
3. พัฒนาบทเรียน (วิเคราะห์จุดประสงค์ วิธีการสอน ออกแบบ และทดสอบ)
4. การนำไปใช้

การใช้บทเรียนสำเร็จรูปไม่เพียงจะมีคุณค่าในการฝึกอบรม แต่ยังใช้หลักการนี้กับ การอบรมค่านอื่น ๆ อีกด้วย เช่น การทำวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม การจัดลำดับเนื้อหาการทดสอบ ดังนั้นวิธีการนี้จะได้รับการสนใจจากหน่วยงานที่มีปริมาณมากพอที่จะลงทุนค่านนี้ได้อย่างจริงจัง

9. แบบการเล่นในสถานการณ์จำลอง เป็นวิธีการฝึกอบรมที่เป็นที่นิยมมากวิธีหนึ่ง และเป็นวิธีที่ใช้กันมานานแล้วในบรรดางานธุรกิจต่าง ๆ เช่น องค์การนาซา (NASA) นำไปใช้ในการฝึกหัดของนักบินของตน มหาวิทยาลัยฝึกหัดนักเรียนวิชาธุรกิจโดยให้ทำงานให้กับบริษัทที่จำลองขึ้นมาเป็นต้น วิธีการแบบนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงออกภายใต้สถานการณ์จำลอง และได้รับผลย้อนกลับว่าเป็นอย่างไร

การเล่นในสถานการณ์จำลองนี้มีหลายประเภท เช่น การเล่นในสถานการณ์ทั่ว ๆ ไป การเล่นความสัมพันธ์กับกลุ่ม การเล่นเพื่อหาแหล่งทรัพยากร การเล่นแบบงบประมาณ การเล่น การใช้อำนาจ การเล่นที่ไขกฎเกณฑ์ การเล่นสื่อข้อความและอื่น ๆ

การเล่นในสถานการณ์จำลอง สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้มากมาย และมีคุณค่าในแง่ของการฝึกอบรมมากที่สุดที่ผู้อบรมควรให้ความสนใจและศึกษาและนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง

10. แบบการใช้เครื่องสมองกล วิธีนี้นับเป็นวิธีที่ลงทุนเครื่องสมองกลในการฝึกอบรม นับว่าเป็นนวัตกรรมที่ก้าวหน้าที่สุดที่หน่วยงานเป็นอันมากกล่าวพอที่จะดำเนินการควยวิธีนี้ สมองกลนี้สามารถที่จะนำไปใช้งานได้อย่างกว้างขวาง เช่น การแก้ปัญหา การวิเคราะห์ข้อมูล การสร้างสถานการณ์จำลอง การทดสอบ การฝึกหัด การทดลอง การแนะนำ และการสอบถามเป็นต้น ตัวอย่างระบบที่สอนโดยใช้เครื่องสมองกลได้แก่ ระบบพลาโต (Plato) ของมหาวิทยาลัย อิลลินอยส์ ระบบ เป็นแบบ 1500 เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม

สุคใจ บุญอารีย์ (สุคใจ บุญอารีย์ 2522 : 110 - 114) ได้ทำการวิจัยในปี พ.ศ. 2522 โดยสอบถามครูประจำการในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ครูต้องการให้มีการอบรมเนื้อหาวิชาในเรื่อง วิธีสอนและกิจกรรมการสอน การผลิตและการใช้อุปกรณ์การสอน แผนการสอน การวัดและการประเมินผล การเรียน ระเบียบวิธีการปฏิบัติงานและจรรยาบรรณในโรงเรียนมากและต้องการให้มีการอบรมประเภทปฏิบัติจริง กิจกรรมสาธิต ทดลองการแบ่งกลุ่ม แล้วรายงานผล และกิจกรรมบทบาทสมมุติมาก และ อุดม ยุวะสุต (อุดม ยุวะสุต 2524 : 73 - 74) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการทางวิชาการของผู้เข้าอบรมและผู้ให้การอบรม พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความต้องการทางวิชาการในการเข้ารับการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพในการทำงานในระดับค่อนข้างมาก

จากเอกสารและงานวิจัยสรุปได้ว่า การฝึกอบรมเป็นการพัฒนาและส่งเสริมให้ครูก้าวหน้าทางด้านวิชาการ ครูส่วนมากมีความต้องการให้มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพในการสอน จากเหตุนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะนำการฝึกอบรมมาทดลอง เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนและความสนใจในการที่จะนำการฝึกอบรมมาทดลอง เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนและความสนใจในการฝึกอบรมระหว่างครูที่ได้รับการฝึกอบรมโดยชุดการฝึกอบรมระยะสั้นกับครูที่ได้รับการฝึกอบรมโดยใช้วิทยากรบรรยาย เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในด้านการสอนของครูให้พัฒนายิ่งขึ้น

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตพฤติกรรมการสอน

การสังเกตพฤติกรรมการสอน

การสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู เป็นการประเมินการสอนของครู เพื่อช่วยครูปรับปรุงประสิทธิภาพด้านการสอน แมคเนอร์กนี (McNergney. 1981 : 73) ได้กล่าวถึงการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูในห้องเรียนว่า เป็นสิ่งจำเป็นมากเพราะพฤติกรรมการสอนของครูจะเป็นเครื่องชี้วัดถึงความสามารถของครูในด้านต่าง ๆ และการสังเกตพฤติกรรมการสอนในห้องเรียนจะทำให้เกิดผลดังนี้

1. ครูผู้สอนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนของตน ทำให้ครูได้รู้จักปรับปรุงการเรียนการสอนของตน

2. ครูผู้สอนสามารถนำข้อมูลเกี่ยวกับการสอนของตนไปเปรียบเทียบกับคนอื่น เพื่อที่จะสามารถตัดสินใจได้ว่า จะต้องปรับปรุงพัฒนาตนเองจุดไหน อย่างไร

3. เป็นประโยชน์ในการที่จะจัดอันดับพฤติกรรมการสอนที่สำคัญ ๆ ในห้องเรียน แฟลนเคอร์ส (Flander, 1970 : 2) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนในห้องเรียนว่า

1. เพื่อให้ครูพัฒนาพฤติกรรมและสามารถควบคุมพฤติกรรมการสอนของตนเองได้
2. เพื่อค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน กับผลการเรียนของนักเรียน
3. เพื่อให้ให้นักเรียนปรับตัวได้ดีขึ้น
4. มุ่งศึกษาเฉพาะพฤติกรรมที่สังเกตได้

อรุณ ฤปทา (Gupta, 1980 : 60) ได้กล่าวถึงการสังเกตพฤติกรรมการสอนในห้องเรียนของครูว่า การที่จะทราบว่าการสอนของครูมีประสิทธิภาพแค่ไหน และอะไรเป็นบุคลิกลักษณะที่บอกว่าคุณสอนเป็นครูที่มีความสามารถนั้นอยู่ที่ การสังเกตการสอนของครูในห้องเรียน ถูกใช้พฤติกรรมที่ครูแสดงออกในห้องเรียนก็คือ พฤติกรรมการสอนของครูซึ่งส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียน ดังนั้นการศึกษาหรือการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู เป็นสิ่งที่สำคัญมาก ที่จะช่วยให้มองเห็นแนวทางในการปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครู และเสาวลักษณ์ เสือเพชร (เสาวลักษณ์ เสือเพชร 1980 : 155 - 156) ได้กล่าวถึงการสังเกตการสอนในห้องเรียนว่า เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่จะช่วยในการปรับปรุงพฤติกรรมเรียน การสอนของครู การสังเกตพฤติกรรมสอนในห้องเรียนโดยการใช้เครื่องมืออย่างมีประสิทธิภาพ

จากทัศนะของนักการศึกษาหลายท่านที่ได้กล่าวมาแล้ว สามารถสรุปได้ว่า การสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียนจะเป็นวิธีที่ดีที่สุดเพื่อนำมาปรับปรุงพฤติกรรมสอนของผู้สอนให้มีสมรรถภาพการสอนเพิ่มขึ้น

การสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมการสอน แบ่งออกเป็น 2 ระบบใหญ่ ๆ (Brown. 1975 : 66) คือ

1. ระบบการใช้สัญลักษณ์ (Sign System) เป็นระบบการสังเกตที่ประกอบด้วยพฤติกรรมเฉพาะอย่าง โดยกำหนดพฤติกรรมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่สังเกต ผู้สังเกตจะบันทึกพฤติกรรมเฉพาะอย่างที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่สังเกตพฤติกรรมละครั้งเดียว โดยไม่คำนึงถึงความถี่ของการเกิดพฤติกรรม ระบบการสังเกตแบบนี้ได้แก่ The Florida Taxonomy of Cognitive

2. ระบบการแบ่งกลุ่ม (Category System) เป็นระบบการสังเกตที่จำแนกพฤติกรรมออกเป็นประเภทโดยใช้นิยามเลขหรือสัญลักษณ์แทน บันทึกพฤติกรรมไว้ในเวลาที่จำกัด ผู้สังเกตจะต้องเรียนรู้ลักษณะของพฤติกรรมว่า อะไรอยู่ในประเภทใด และเกิดกี่ครั้งในแต่ละช่วงเวลาที่ทำกรสังเกต ตัวอย่างได้แก่ ระเบียบวิธีสังเกตของแฟลนเคอร์ส (Flanders)

ทั้งสองระบบเป็นระบบการสังเกตปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่ให้อินพุตได้มากกว่าการใช้แบบ Rating Schedules และมีทั้งแบบที่เป็นพฤติกรรมทางวาจา การใช้ระบบสัญลักษณ์นั้น แม้เหตุการณ์จะเกิดขึ้นหลายครั้ง ซ้ำกันในช่วงเวลาที่กำหนดให้ จะมีการบันทึกไว้เพียงครั้งเดียว ส่วนระบบการแบ่งกลุ่มต้องบันทึกไว้ทุกครั้ง

การเลือกใช้เครื่องมือในการสังเกตการสอนอย่างมีระบบ เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมหรือปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน โอเบอร์ (Ober. 1971 : 34 - 36) แนะนำว่า ควรพิจารณาคำอธิบายวิธีใช้โดยละเอียด วัตถุประสงค์ในการใช้ ทักษะ เวลาที่จะฝึก และการที่จะนำไปใช้ ควรมีประโยชน์ และใช้ให้ทั้งครูผู้สอน นักวิจัย และนักวิชาการ

เมคส์ลีย์ และมิทเชล (Ober. 1971 : 36 citing Medley and Mitzel. 1963) แนะนำว่า เมื่อบันทึกพฤติกรรมการสอนด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว ควรใช้ Category System แทนถ้าต้องการศึกษาพฤติกรรมการสอนที่มีความสำคัญเท่ากันหลาย ๆ ด้านและไม่ทราบว่าพฤติกรรมด้านใดสำคัญกว่ากัน ควรใช้ Sign System จะดีกว่า

เครื่องมือในการบันทึกและวิเคราะห์พฤติกรรม

การบันทึกพฤติกรรมการสอน มีนักศึกษาหลายคนได้สร้างแบบฟอร์มการบันทึกพฤติกรรม การสอนโดยเฝ้าค้นคว้าพัฒนา จักประเภทและวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนต่าง ๆ กันดังนี้
 แฟลนเคอร์ส (Flanders. 1970 : 13 - 31) ได้สร้างเครื่องมือสำหรับวิเคราะห์ พฤติกรรม การสอนในชั้นเรียน โดยดัดแปลงมาจากเครื่องมือบันทึกพฤติกรรมภายในชั้นเรียนของ วิทฮอลล์ (สันต์ ชรรณบำรุง 2525 : 112 อ้างอิงมาจาก Withall. 1960) ซึ่ง เป็นเครื่องมือที่ไม่ได้กล่าวถึงพฤติกรรมส่วนที่เป็นของนักเรียน แฟลนเคอร์สได้จัดลำดับพฤติกรรม การเรียนการสอนใหม่ และเพิ่มพฤติกรรมส่วนที่เป็นของนักเรียนเข้าไว้ด้วย กลายเป็นพฤติกรรม ของครูกับนักเรียนที่เกิดขึ้นภายในชั้นเรียน จึงเป็นเครื่องมือที่สมบูรณ์มากขึ้น เรียกเครื่องมือนี้ว่า Flanders Interaction Analysis Categories (FIAC) ซึ่งแฟลนเคอร์ส ได้อธิบายพฤติกรรมของครู โดยจักประเภทเป็น

1. พฤติกรรมทางตรง
2. พฤติกรรมทางอ้อม

และเขาได้ศึกษาลักษณะปฏิสัมพันธ์ทางภาษาที่ครูและนักเรียนใช้ในระหว่างการเรียนการสอน โดยแบ่งพฤติกรรมที่จะสังเกตออกเป็น 10 กลุ่มดังนี้ (Flanders. 1970 : 10 - 50)

พฤติกรรมของครู

- ก. พฤติกรรมทางอ้อม เป็นพฤติกรรมที่ครูยอมรับ
 1. ครูให้การยอมรับหรือมีความรู้สึกที่ดีต่อนักเรียน (Accept Feeling)
 2. ครูยกย่องชมเชยให้กำลังใจนักเรียน (Praise or Encourage)
 3. ครูแสดงการยอมรับความคิดคำพูดของนักเรียนหรือนำมาใช้ (Accept or Use Idea of Student)
 4. ครูถามเพื่อให้นักเรียนตอบ (Ask Question)

ข. พฤติกรรมทางตรง

5. ครูบรรยาย (Lecturing)
6. ครูออกคำสั่ง (Give Directness)
7. ครูวิจารณ์และใช้ตนเองเป็นผู้ตัดสิน (Criticizes)

พฤติกรรมนักเรียน

8. นักเรียนพูดหรือตอบ (Student Talk-Response)
9. นักเรียนเป็นผู้เริ่มพูด (Student Talk-Initiation)
10. บรรยายภาศในห้องเรียนเงียบหรือสับสน (Silent or Confusion)

ฟรอยด์เคนสไตน์ (Freudenstein, 1977 : 76 - 77) ได้วิจารณ์แบบบันทึกพฤติกรรมของแฟลนเคอร์ส ว่าสามารถวัดได้พฤติกรรมทางวาจา ไม่สามารถจะวัดเนื้อหาวิชาและสำคัญขึ้นตอนการสอนอะไรได้เลย นอกจากนี้ผู้สังเกตยังจะต้องทำเครื่องหมายทุก 3 วินาทีตลอดคาบที่สังเกตการสอน จำนวนเป็นของเครื่องหมาย แบบบันทึกพฤติกรรมของแฟลนเคอร์สจึงเหมาะสมจะเป็นเครื่องมือการวิจัยมากกว่าที่จะเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนภาษา นอกจากนี้ เสาวลักษณ์ เสือเพชร (เสาวลักษณ์ เสือเพชร 1980 : 335 - 337) ได้แสดงความคิดเห็นต่อแบบบันทึกพฤติกรรมของแฟลนเคอร์ส เกี่ยวกับการนำมาวิเคราะห์พฤติกรรมครูผู้สอนภาษาต่างประเทศว่ามีข้อบกพร่อง ดังต่อไปนี้

1. ความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น และความถูกต้องยังไม่ดีพอ
2. วัดได้แต่พฤติกรรมทางวาจาเท่านั้น พฤติกรรมอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากนี้วัดไม่ได้
3. ในตารางวิเคราะห์ ไม่ได้บอกถึงเนื้อหาการเรียน การเตรียมการสอนหรือปัญหา

ในการเรียนการสอน

4. ไม่สามารถจะช่วยครูประเมินผลตนเองหรือนำไปพัฒนาการสอนได้
5. พฤติกรรมในแต่ละประเภทยังไม่ให้รายละเอียดดีเพียงพอ
6. ในช่วงสุดท้าย ความเงียบหรือความสับสนอาจเกิดจากการเรียนการสอนได้

การวิเคราะห์พฤติกรรมทางวาจาในชั้นเรียนของโอเบอร์

โอเบอร์ (Ober. 1971 : 36 - 38) ได้สร้างเครื่องมือสังเกตการสอนอย่างมีระบบที่เรียกว่า Ober's Systematic Observation Technique ในปี ค.ศ. 1967 โดยได้ปรับปรุงและดัดแปลงมาจากเครื่องมือสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนของแฟลนเคอร์ส โดยได้ลักษณะเด่นเป็นการสังเกตพฤติกรรมทางวาจาของแฟลนเคอร์สที่มีพฤติกรรมทางวาจาส่วนมากเป็นของครู พฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียนมีน้อยคือ ร้อยละ 20 โดยแบ่งพฤติกรรมทางวาจาในการเรียนการสอนในชั้นเรียนออกเป็น 10 ประเภท การสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนเป็นการสังเกตแบบควบคุมและพฤติกรรมของนักเรียน

ตาราง 2 แสดงพฤติกรรมทางวาจาของครูและนักเรียนของโอเบอร์

สัญลักษณ์ของครู	พฤติกรรม	สัญลักษณ์ของนักเรียน
1	การสร้างบรรยากาศ	11
2	การยอมรับ	12
3	การขยายความ	13
4	การใช้คำถาม	14
5	การตอบคำถาม	15
6	การอธิบาย	16
7	การให้แนวทาง	17
8	การแก้ไข	18
9	การลดความตึงเครียด	19
10	การเงี่ยขมิ้มหรือความสับสนวุ่นวาย	10

รายละเอียดพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ

การสร้างบรรยากาศ หมายถึง การนำเข้าสู่บทเรียน การให้คำชมเชย การให้กำลังใจ การให้คำวิจารณ์ การให้แนวความคิด การพูดตลก การแสดงกริยาท่าทางอย่างเป็นมิตร

การยอมรับ หมายถึง การยอมรับการกระทำ การยอมรับคำวิจารณ์ การยอมรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การช่วยความ หมายถึง การขอร้องให้ช่วยความให้กระจ่างกับคำถาม หรือคำตอบ หรือคำอธิบายที่ไม่กระจ่างชัดเจน

การถาม หมายถึง การถามเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา การถามเกี่ยวกับกระบวนการ โดยมีจุดมุ่งหมายที่ต้องการคำตอบ

การตอบคำถาม หมายถึง การตอบคำถามโดยตรง พฤติกรรมที่สนองตอบต่อคำถาม คำอธิบาย หมายถึง การเสนอข้อเท็จจริง การอธิบายเนื้อหา การอธิบายเพื่อเสนอความคิดเห็น

การให้แนวทาง หมายถึง การมอบงานให้ทำ การออกคำสั่ง การแนะแนวทางเพื่อปฏิบัติ การแก้ไข หมายถึง การบอกให้ทราบคำตอบหรือพฤติกรรมนั้นไม่ถูกต้อง ควรแก้ไข การลดความเครียด หมายถึง การให้คำแนะนำเพื่อแก้ไขสถานการณ์การเรียนการสอนที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน

การเงี่ยบหรือความสับสนวุ่นวาย หมายถึง การหยุดระยะเวลาแห่งการเงี่ยบหรือการสับสนวุ่นวายที่ไม่สามารถจำแนกพฤติกรรมในประเภทใดก็ได้ หรือพฤติกรรมที่ผู้สังเกตไม่แน่ใจว่าเป็นพฤติกรรมใด

วิธีการใช้เครื่องมือในการจับบันทึกและจำแนกพฤติกรรม

1. จับบันทึกพฤติกรรมที่สังเกตได้ทุกช่วง 3 วินาที
2. ใช้สัญลักษณ์ 10 ก่อนที่จะจับบันทึกพฤติกรรม และเมื่อสิ้นสุดจับบันทึกพฤติกรรม

3. เมื่อนักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางวาจาทุกครั้ง ใช้สัญลักษณ์ 10 ก่อนเพื่อแสดงว่านักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางวาจา
4. การใช้สัญลักษณ์ 1 หรือ 11 ใช้เฉพาะเมื่อครูและนักเรียนพูดเมื่อนำเข้าสู่บทเรียน
5. การใช้สัญลักษณ์ 3 หรือ 13 ใช้เฉพาะเมื่อครูหรือนักเรียนต้องการอธิบายเพิ่มเติมเนื่องจากข้อความหรือคำถามเดิมไม่กระจ่างชัดเจนเพียงพอ
6. การใช้สัญลักษณ์ 5 หรือ 15 ใช้เพื่อ
 - 6.1 คำถามที่ต้องการคำตอบโดยตรง เช่น ใช่ ไม่ใช่ จริง ไม่จริง ฯลฯ
 - 6.2 คำถามที่ต้องการตอบที่เป็นความจำ
 - 6.3 คำถามที่มีคำตอบเพียงคำตอบเดียว
7. การใช้สัญลักษณ์ 6 หรือ 16 ใช้เมื่อ
 - 7.1 คำถามที่ต้องการคำอธิบายหรือคำวิจารณ์
 - 7.2 คำถามที่มีคำตอบได้หลายคำตอบ
 - 7.3 คำถามที่ต้องการคำตอบที่ต้องการการประเมินผล
8. พฤติกรรมใดที่ผู้สังเกตไม่แน่ใจหรือไม่สามารถจำแนกได้ว่า พฤติกรรมประเภทใดใดแน่นอนใช้สัญลักษณ์

เครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้การสอน ออสการ์ 2

เมคเคิลีย์ กับมิทเชล (Medley and Mitzel. 1967 : 86) เป็นผู้คิดเครื่องมือ OSCAR II โดยได้พัฒนามาจากเครื่องมือของแฟลนเคอร์ วิทฮอลด์ และของคอร์เนลให้ดีขึ้น โดยนำมารวมผสมผสานกัน และทำการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงแก้ไข และนำไปติดตามผล (Follow up) ศึกษพฤติกรรมการสอนของครู เครื่องมือ OSCAR II มีชื่อเต็มว่า Observation Schedule and Record และมีลักษณะเด่นเป็นการวัดพฤติกรรมในชั้นเรียนหลาย ๆ ลักษณะหรือหลาย ๆ ด้าน (Multiple Dimension of Observation Behavior)

เครื่องมือ OSCAR II มีลักษณะเด่นดังนี้

1. สามารถใช้สังเกตเพียงคนเดียวได้
2. วิธีการสังเกตและบันทึกง่ายกว่าของแฟลนเคอร์ส วิทฮอลล์ และของคอร์เนล
3. สามารถสังเกตและบันทึกพฤติกรรมได้หลายอย่าง

เครื่องมือ OSCAR II ตามแบบเดิมมี 6 ส่วนด้วยกันคือ

1. ส่วนที่เกี่ยวกับกิจกรรม (Activities Section)
2. ส่วนที่เกี่ยวกับกลุ่ม (Grouping Section)
3. ส่วนที่เกี่ยวกับวัสดุ (Materials Section)
4. ส่วนที่เกี่ยวกับการแสดงออก (Signs Section)
5. ส่วนที่เกี่ยวกับเนื้อหา (Subject Section)
6. ส่วนที่เกี่ยวกับการแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างมีความหมาย (Expressive Behaviors Section)

แต่ OSCAR II ได้ปรับปรุงแก้ไขใหม่ให้เหมาะสม มีอยู่ 4 ส่วนคือ

1. ส่วนที่เกี่ยวกับกิจกรรม (Activities Section)
2. ส่วนที่เกี่ยวกับวัสดุ (Materials Section)
3. ส่วนที่เกี่ยวกับการแสดงออก (Signs Section)
4. ส่วนที่เกี่ยวกับการแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างมีความหมาย (Expressive Behaviors Section)

Behaviors Section)

จากทั้ง 6 และ 4 Section มุ่งเน้น 3 Dimension คือ

1. บรรยากาศทางอารมณ์ (Emotional Climate)

มุ่งเน้นเกี่ยวกับบรรยากาศทางอารมณ์ ซึ่งจะทำให้เกิดปริมาณของพฤติกรรมที่จะสังเกตได้ในชั้นเรียน โดยเป็นพฤติกรรมของครูกับเด็ก และเด็กกับเด็ก

2. พฤติกรรมทางวาจา (Verbal Emphasis)

มุ่งเน้นในเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมทางวาจา ต้องการดูว่าในชั้นเรียนมีพฤติกรรมทางวาจามากน้อยเพียงใด มีกิจกรรมทางวาจาอะไรบ้างที่เด่น ๆ มีการส่งเสริมการพูดการคิดมากน้อยเพียงใด

3. พฤติกรรมทางสังคม (Social Organization)

มุ่งเน้นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคม เพื่อต้องการดูว่ามีในชั้นเรียนเพียงใด

ฉะนั้น เครื่องมือของ OSCAR II จึงสามารถนำไปใช้ให้เหมาะสมได้ดังนี้คือ

1. ใช้สังเกตคนเดี่ยวได้
2. ใช้สังเกตเรื่องเดี่ยวหรือหลายเรื่องได้
3. ใช้สังเกตชั้นเรียนที่มีการเรียนการสอน

ตาราง 2 แบบของเครื่องมือ OSCAR II

คำแนะนำ : สำหรับส่วนที่เป็นกิจกรรม วัตถุประสงค์ และการแสดงออก เช็ค ข้อความละ 1 ครั้งในระยะเวลา 5 นาที สำหรับส่วนที่เป็นพฤติกรรมที่มีการแสดงออก (Expressive Behaviors Sections) ให้ข้อความละ 1 ครั้ง ในระยะเวลา 10 นาที

1. ส่วนที่เป็นกิจกรรม (Activities Sections) ภายใน 5 นาที เช็คข้อความละ 1 ครั้ง

กิจกรรมของครู	1	2	3	4	5	ข้อวิจารณ์
1. ทำงานกับเด็กเป็นรายบุคคล						
2. ทำงานกับเด็กเป็นกลุ่มเล็ก ๆ						
3. ถามคำถามนักเรียนตอบ						
4. ตอบคำถามนักเรียน						

กิจกรรมของครู	1	2	3	4	5	ข้อวิจารณ์
5. ไม่สนใจคำถามนักเรียน						
6. นำร่องเพลงบริหารร่างกาย เล่นเกม						
7. บรรยาย						
8. อาน เล่าเรื่อง						
9. พูดกับนักเรียนทั้งชั้น						
10. แสดงอธิบายโดยใช้กระดาน						
11. แสดงโดยใช้แผนที่และแผนภูมิ						
12. ใช้วิธีสาธิต						
13. ใช้ฟิล์มสไลด์และเทป						
14. ส่งกระดาษ หนังสือ วัสดุ						
15. ทำงานตามลำพังอยู่กับโต๊ะ						
16. ทำความสะอาดตกแต่งห้อง						
17. เขียนหรือตกแต่งบอร์ด						
18. สันทนาการกับแขกผู้มาเยี่ยม						
19. ออกและเข้าในเวลาสอน						

กิจกรรมของนักเรียน	1	2	3	4	5	ข้อวิจารณ์
1. อ่านหนังสือทำงานอยู่กับโต๊ะ						
2. เขียน ปฏิบัติงานทางคานาวิชาการ						
3. ระบายสี ตัดภาพ วาดภาพ						
4. ทำงานที่บอร์ด						
5. แต่งห้องและบอร์ด						
6. ทำความสะอาดห้องและบอร์ด						
7. พักนอน รับประทานอาหาร						
8. ออกและเข้าชั้นในระหว่างเรียน						
9. แสดงการกระตือรือร้น						
10. พูกรับสมาชิกในกลุ่ม						
11. อ่านออกเสียง ท่องปากเปล่า						
12. รายงาน พูดตามบันทึก						
13. อ่านเสียงดัง						
14. สำนึกหรืออธิบายโดยใช้ภาพประกอบ						
15. ทำขบขัน ตลก หรือเล่น						
16. ร้องเพลง หรือดนตรี						
17. เล่นเกม						
18. การอธิบาย การแปลความหมาย						
19. เป็นผู้นำชั้น						
20. ไม่สนใจคำถามของครู						
21. เสียงพึมพำต่อสู้						
22. เสียงกระซิบรบกวน						

กิจกรรมของนักเรียน	1	2	3	4	5	ข้อวิจารณ์
23. เสียงหัวเราะ รบกวน						
24. ส่งกระดาษ หนังสือ วัสดุ						
25. พุกกับบูมาเยี่ยม						

2. ส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัสดุ (Materials Section)

วัสดุ	1	2	3	4	5	ข้อวิจารณ์
1. กระดานดำ ป้ายนิเทศ						
2. แผนที่ แผนที่ภูมิ รูปภาพ						
3. สไลด์ फिल्म फिल्मสตริป						
4. โสตอุปกรณ์ (ทำให้เกิดเสียง)						
5. วัสดุ						
6. เครื่องช่วยสอนพิเศษ						
7. ตำรา สมุดทำรายงาน						
8. วัสดุที่ใช้ฝึกการอ่านให้มากขึ้น						
9. เครื่องเขียน						
10. เครื่องมือ หัตถศึกษา ศิลปศึกษา						

3. ส่วนที่เกี่ยวกับการแสดงออก (Signs Section)

การแสดงออก	1	2	3	4	5	ข้อวิจารณ์
1. ครูเคลื่อนไหวอย่างไม่มีอิสระ						
2. ครูเคลื่อนไหวอย่างมีอิสระ						
3. นักเรียนเคลื่อนไหวอย่างไม่มีอิสระ						
4. นักเรียนเคลื่อนไหวอย่างมีอิสระ						
5. ครูแสดงออกอย่างเปิดเผย						
6. ครูแสดงออกอย่างไม่เปิดเผย						
7. นักเรียนแสดงออกกับครู						
8. การแสดงออกของนักเรียนมุ่งร้ายต่อครู						
9. การแสดงออกของนักเรียนที่มีภัยต่อนักเรียน						
10. ครูใช้คำพูดกระทบกระทั่งหัวเราะเยาะ						
11. การยกย่องให้เกียรติครู						
12. ครูตอบอย่างฉุนเฉียว						

4. ส่วนที่เกี่ยวกับการแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างมีความหมาย (Expressive Behaviors Section) ภายใน 10 นาที Tally ข้อความละ 1 ครั้ง

การแสดงออกทางพฤติกรรม	1	2	3	4	5	ข้อวิจารณ์
1. ครูมองและแสดงอาการยอมรับของนักเรียน						
2. ครูให้คำสนับสนุนแก่นักเรียน						
3. ครูแก้ปัญหาให้แก่เด็กนักเรียน						

การแสดงออกทางพฤติกรรม	1	2	3	4	5	ข้อวิจารณ์
4. การบอกข้อความ ขาว ที่ถูกผิด ผิดพลาด						
5. พูกลลาว แนะนำนักเรียน						
6. พูกลลาว ตีเตือนนักเรียน						
7. การมองหรือแสดงกริยาท่าทางแบบตีเตือน						
8. พูกลลาว แนะนำ ตักเตือนนักเรียน						
9. ความคุมโดยใช้วิธีห้ามปรามนักเรียน						
10. ความคุมโดยใช้วิธีพูดกับนักเรียน						

เนียร์ฮูฟ (Nearhoof. 1974 : ได้ปรับปรุงแบบสังเกตพฤติกรรมของแฟลนเคอร์ส ในปี 1969 แบบบันทึกพฤติกรรมการสอนของ เนียร์ฮูฟ มุ่งเน้นที่จะไปใช้ในการวิเคราะห์พฤติกรรม การสอนของครูภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะ จึงมีความเหมาะสมมากกว่าของเนียร์ฮูฟและนักการศึกษาอื่น ๆ

แบบวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของ เนียร์ฮูฟ เป็นแบบบันทึกพฤติกรรมทางวาจา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

พฤติกรรมครู

1. ครูใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร แบ่งเป็นดังนี้
 - 1.1 ครูใช้ภาษาต่างประเทศ เพื่อออกคำสั่งให้นักเรียนแสดง
 - 1.2 ครูใช้ภาษาต่างประเทศ เพื่อที่จะอภิปรายปัญหาหรือแนวความคิดที่เกี่ยวกับ ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ และวรรณคดี
 - 1.3 ครูใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อจะอธิบายกฎเกณฑ์ โครงสร้างทางภาษา ระบบเสียง หรือภาษาเขียน หรือความคิดรวบยอดทางภาษาอื่น

2. ครูใช้ภาษาต่างประเทศในการเสริมแรง
 - 2.1 ครูใช้ภาษาต่างประเทศในการแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียน
 - 2.2 ครูใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อให้นักเรียนทราบว่าคำตอบเขาถูกต้อง
 - 2.3 ครูใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อแก้ไขภาษาของนักเรียนให้ดีขึ้น หรือเป็นแนว

ให้นักเรียนสร้างคำใหม่

- 2.4 ครูใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อเป็นตัวอย่าง ในการฝึกหัด
- 2.5 ครูใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนตอบสนองในการสอนโครงสร้าง
3. ครูใช้ภาษาอังกฤษในการขยายความ ให้คำมีความหมายชัดเจนขึ้น หรือเพื่อให้ข้อชี้แนะ
4. ครูใช้ภาษาเพื่อเป็นรูปแบบในการสื่อความหมายในห้องเรียน พฤติกรรมนักเรียน
5. นักเรียนใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อหาคำตอบดังนี้
 - 5.1 นักเรียนใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อหาคำแบบฝึกหัด หรือโครงสร้างประกอบ
 - 5.2 นักเรียนใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อหาคำตอบจากนักเรียนคนอื่น ๆ
 - 5.3 นักเรียนใช้ภาษาต่างประเทศในการฝึกหัด ในรูปแบบต่าง ๆ
 - 5.4 นักเรียนใช้ภาษาต่างประเทศในการอ่าน เช่น อ่านจากตำรา หรืออ่าน

แบบอัตโนมัติ

6. นักเรียนใช้ภาษาต่างประเทศในการรวบรวมสิ่งที่เราเรียนมาแล้วได้
 - 6.1 นักเรียนใช้ภาษาต่างประเทศในการตอบคำถาม
 - 6.2 นักเรียนใช้ภาษาต่างประเทศในการสร้างโครงสร้าง (ทั้งการพูดหรือเขียน เพื่อได้คำตอบที่ถูกต้อง)

7. นักเรียนใช้ภาษาต่างประเทศในการถามคำถาม ซึ่งเขาเป็นผู้ริเริ่มคำถามเอง
8. นักเรียนใช้ภาษาต่างประเทศแบบทันทีทันใด เช่น
 - 8.1 เพื่ออภิปรายในหัวข้อเรื่องต่าง ๆ ที่เขาสนใจ
 - 8.2 เพื่อที่จะตอบสนองต่อรูปภาพหรือสถานการณ์ที่ครูนำเสนอ
9. นักเรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในห้องเรียน

10. ไม่มีปฏิสัมพันธ์ เช่น เจียม สับสน หรือมีกิจกรรมทางภาษาอื่น เช่น การอ่าน (เจียม) การใช้ของแปลภาษา จะใช้สัญลักษณ์ในการบันทึก เช่น

O - S การร้องเพลง

O - R อ่านในใจ

O - W เขียน

O - L แปลภาษา

การบันทึกพฤติกรรมแบบ เนียร์คูฟ นี้จะนำวิเคราะห์หาครูผู้สอนได้ให้เวลากับพฤติกรรม ทางวาจา อันไหนมากน้อยเท่าไร

ฟรอยด์เคนส์ไตน์ (Freudenstein, 1980 : 77 - 78) ได้แสดงทัศนะต่อเครื่องมือ วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของ เนียร์คูฟ ว่ามีข้อดีและข้อเสียดังต่อไปนี้

ข้อดีของเครื่องมือวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของ เนียร์คูฟ

1. เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนภาษาต่างประเทศโดยตรง
2. การวัดพฤติกรรมทางวาจาของครูและนักเรียนที่มุ่งเน้นที่จะวัดได้แบ่งไว้มีจำนวน

ใกล้เคียงกัน

3. พฤติกรรมทางวาจาของครูและนักเรียนที่มุ่งเน้นที่จะวัดได้แบ่งไว้มีจำนวนใกล้เคียงกัน

4. การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนเป็นพิเศษในเรื่องของรูปแบบและโครงสร้าง

ของแบบฝึกหัด ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะมีการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

ข้อเสียของแบบวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของ เนียร์คูฟ

1. ในหัวข้อพฤติกรรมทางวาจาแต่ละหัวข้อนี้หัวข้อพฤติกรรมย่อยมากเกินไป

2. โดยทั่วไปแล้ว ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนจะแตกต่างกันมาก ควรจะแยกการเป็น

หัวข้อย่อย ๆ

3. พฤติกรรมที่จะวัดมุ่งเน้นเฉพาะพฤติกรรมทางวาจาไปไกล่อกรายละเอียดเกี่ยวกับการสอนเนื้อหาหรือกระบวนการอื่น ๆ ในการสอนภาษา

ในปี ค.ศ. 1977 มหาวิทยาลัยมาร์เบิร์ก ประเทศเยอรมันตะวันตก ได้ปรับปรุง เครื่องมือวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนภาษาต่างประเทศของ เนียร์คูฟ ใหม่ โดยลดความสลับซับซ้อนเพื่อที่จะให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อการนำไปปฏิบัติ (เสาวลักษณ์ เสือเพชร 1980 : 84) แบบบันทึกพฤติกรรมการสอนในชั้นเรียนของมหาวิทยาลัยมาร์เบิร์กนั้น เป็น เครื่องมือบันทึกพฤติกรรมการสอนภาษาต่างประเทศในห้องเรียนโดยเฉพาะ โดยทำการบันทึก พฤติกรรมทุก ๆ 3 นาที ตลอดเวลาที่ทำการสอน 40 หรือ 45 นาที รายละเอียดพฤติกรรมใน แบบสังเกตของมหาวิทยาลัยมาร์เบิร์ก มีดังต่อไปนี้

1. ลำดับชั้นการสอน หมายถึง ลำดับชั้นการสอนโดยทั่ว ๆ ไปในการดำเนินการเรียน การสอนภาษาต่างประเทศ เหตุการณ์การสอนที่แตกต่างกันไปก็จะบันทึกไว้ในช่องคำว่า "อื่น ๆ "
2. การทำการบ้าน ในแบบฟอร์มอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้วจะไม่กล่าวถึงเรื่องการบ้าน ทั้ง ๆ ที่เป็นกิจกรรมหนึ่งในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ
3. ปฏิสัมพันธ์ หมายถึง การใช้ภาษาระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียนว่า เป็นแบบไหนคือ แบบเปิดหรือแบบปิด
4. ภาษาของครู หมายถึง การใช้ภาษาของครูว่า ตลอดเวลาที่สอนครูใช้ภาษาต่างประเทศ หรือไม่ ใช้ได้ถูกต้องไหม หรือใช้ภาษาแม่ ทำไมต้องใช้ภาษาแม่ เป็นต้น
5. ภาษาของนักเรียน หมายถึง การใช้ภาษาของนักเรียนว่าเขาใช้ภาษาต่างประเทศ มากน้อยแค่ไหน หรือใช้ภาษาแม่ ทำไมต้องใช้ภาษาแม่
6. การฝึกทักษะว่าครูผู้สอนฝึกหัดอะไร การฟัง พูด อ่านหรือเขียน
7. การแก้ไขผิด การแก้ไขผิดนี้จะใช้คู่กับข้อที่หนึ่ง คือลำดับชั้นการสอน ในขณะที่ นักเรียนฝึกทักษะแล้วผิด ครูจะแก้ไขหรือไม่ แก้ไขบ่อยแค่ไหน
8. การใช้สื่อการสอน ว่าครูใช้สื่อการสอนอะไรบ้าง เช่น หนังสือเรียน แบบฝึกหัด รูปภาพ เทป ฯลฯ
9. บรรยากาศการเรียนการสอน หมายถึง การสอนของครูมีลักษณะเป็นประชาธิปไตย หรือเผด็จการ และนักเรียนได้รับแรงจูงใจในการเรียนหรือเบื่อหน่าย

10. การให้ความร่วมมือของนักเรียน หมายถึง การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการเรียนการสอน

เสาวลักษณ์ เสือเพชร (เสาวลักษณ์ เสือเพชร 1980 : 86) ได้แสดงความคิดเห็นต่อแบบวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของมหาวิทยาลัยมาร์เบิร์กไว้ดังต่อไปนี้

ข้อดีของแบบวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของมหาวิทยาลัยมาร์เบิร์ก

1. เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ครูและผู้สอนสามารถวัดพฤติกรรมการสอนเป็นปรนัยได้
2. มีรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นจริงในห้องเรียนอย่างเหมาะสม รวมทั้งการใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน

3. ง่ายและสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์พฤติกรรม สามารถทำได้โดยตัวผู้สอนเอง โดยการบันทึกเทปหรือวีดีโอไว้ก่อน

ข้อเสียของแบบวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของมหาวิทยาลัยมาร์เบิร์ก

1. ไม่ได้สร้างขึ้นเพื่องานวิจัยโดยเฉพาะ

2. ในเรื่องบรรยากาศการเรียนการสอนยังเป็นอัตนัยสูง

3. ช่วงเวลาการบันทึกพฤติกรรมนานถึง 3 นาที ผู้สังเกตจะบันทึกค่อนข้างได้ลำบาก ทำให้ไม่มีความละเอียดเพียงพอ

ในปี ค.ศ. 1980 เสาวลักษณ์ เสือเพชร ได้ทำการปรับปรุงแบบวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของมหาวิทยาลัยมาร์เบิร์กใหม่ โดยตั้งชื่อว่า Modified Marburg University Foreign Language Observation Form ซึ่งได้ทำการปรับปรุงดังนี้

1. ได้ปรับตารางความถี่ของการวัดจาก 3 นาที เป็น 1 นาที และได้จัดรูปแบบตารางใหม่ เพื่อให้เกิดความสะดวกต่อการบันทึกมากยิ่งขึ้น

2. ปรับปรุงข้อความในพฤติกรรมการเรียนการสอนข้อ 10 คือ บรรยากาศในการเรียนการสอนใหม่ โดยแบ่งพฤติกรรมของครูที่มีลักษณะเป็นเผด็จการเป็น 3 ประเภท ได้แก่

- 2.1 ออกคำสั่ง
- 2.2 วิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมนักเรียน
- 2.3 แก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนโดยไม่ตีแรงเหตุผล

ส่วนพฤติกรรมของนักเรียนได้เพิ่มข้อความที่จะขยายลักษณะ 2 ประการ ในแบบฟอร์มเดิมของมหาวิทยาลัยมาร์เบิร์ก คือ ลักษณะที่ได้รับความสนใจและเบื่อหน่าย ลักษณะที่นักเรียนได้รับความสนใจ แบ่งเป็น

1. หัวเราะ
2. มีส่วนร่วม
3. ใช้ภาษาต่างประเทศ
4. ฉามคำถาม

ลักษณะที่เบื่อหน่ายคือ

1. เงียบ
2. สับสน

ข้อดีของเครื่องมือวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนภาษาต่างประเทศของ เสาวลักษณ์ เสือเพชร มีดังต่อไปนี้

1. เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดพฤติกรรมการสอนภาษาต่างประเทศโดยตรง
2. ช่วงระยะเวลาการบันทึกพฤติกรรมมีการบันทึกทุก ๆ 1 นาที ทำให้ผู้สังเกตมีเวลาเพียงพอที่จะบันทึกพฤติกรรมต่าง ๆ ตามรายการพฤติกรรม 19 หัวข้อได้ทันเวลา
3. มีการแก้ไขเพิ่มเติมคำจำกัดความในแบบบันทึกพฤติกรรมของมหาวิทยาลัยมาร์เบิร์กใหม่ ให้ได้ความหมายชัดเจน และเป็นปรนัยมากยิ่งขึ้น

สำหรับข้อเสียของแบบวิเคราะห์พฤติกรรมของ เสาวลักษณ์ เสือเพชร มีดังนี้

1. ยังคงลำค้ำขึ้นพฤติกรรมสอนไว้เหมือนของมหาวิทยาลัยมาร์เบิร์ก ยังทำให้ไม่สะดวกต่อการบันทึกพฤติกรรมเท่าที่ควร

2. ในชั้นลำดับขั้นการสอน ไม่ไ้ระบุพฤติกรรมที่เฉพาะเจาะจงลงไปว่ามีพฤติกรรมที่คาดหวังที่จะเกิดขึ้น เป็นลำดับสำหรับการสอนภาษาต่างประเทศ มีอะไรบ้าง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรพฤติกรรมการสอนในประเทศไทย

วิเชียร ประยูรชาติ (วิเชียร ประยูรชาติ 2520 : 72) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอนและคำแนะนำทั่วไปของครูผู้สอนการศึกษามัธยมศึกษาแบบเบ็ดเสร็จ จำนวน 21 คน พบว่า อายุ เพศ สถานที่ตั้งของโรงเรียนตามภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน มีผลให้พฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันและสถานภาพสมรสต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนทั้งสองด้านไม่แตกต่างกันแต่ผลการวิจัยของ สุชาติ นุกอง (สุชาติ นุกอง 2520 : 77) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมการสอนด้านการอภิปรายและการถามตอบของครูผู้สอนการศึกษามัธยมศึกษาแบบเบ็ดเสร็จ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเดียวกันกับ วิเชียร ประยูรชาติ พบว่า ครูที่มีวุฒิต่างกันมีพฤติกรรมการสอนด้านการอภิปรายและด้านการถามตอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของการใช้พฤติกรรมทั้งสองด้านนี้ เมื่อจำแนกอายุ สถานภาพสมรส ประสบการณ์การสอนและสถานที่ตั้งโรงเรียนตามสภาพภูมิศาสตร์ และประสิทธิ์ นรสาส์น (ประสิทธิ์ นรสาส์น 2526 : 76 - 87) ได้วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการสอนด้านการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการใช้พฤติกรรมการสอนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ครูที่มีวุฒิต่างกันมีพฤติกรรมการสอนด้านการใช้ภาษาของนักเรียนและคำแนะนำทั่วไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนพฤติกรรมการสอนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ครูที่มีประสบการณ์ต่างกันมีพฤติกรรมการสอนด้านลำดับขั้นของกิจกรรมในการสอนด้านปฏิสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนพฤติกรรมการสอน

ค่านอื่น ๆ แยกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ครูที่สอนในโรงเรียนขนาดต่างกัันมีพฤติกรรมการสอนด้านการใช้ภาษาของครูและค่านการใ้ภาษาของนักเรียนแยกต่างกัันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนพฤติกรรมการสอนค่านอื่น ๆ แยกต่างกัันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วน สอากศศิธรามาศ (สอาก ศศิธรามาศ 2529 : 118 – 127) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาอังกฤษ ทักษะคิของครูผู้สอนต่อการนิเทศและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนกับครูผู้สอนที่ได้รับการนิเทศภายในแบบคลีนิกกับการนิเทศภายในแบบปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า พฤติกรรมการสอนรวมของครูผู้สอนในกลุ่มทดลอง ภายในกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง และพฤติกรรมการสอนของครูระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง ไม่แยกต่างกััน แต่เมื่อแยกพฤติกรรมการสอนออกศึกษารายค่านพบความแตกต่างในพฤติกรรมการสอนบางประเภททั้ง 3 กรณีที่ทำการศึกษา ทักษะคิของครูผู้สอนต่อการนิเทศในกลุ่มทดลองที่ได้รับการนิเทศภายในแบบคลีนิกสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มทดลองซึ่งเรียนกับครูผู้สอนที่ได้รับการนิเทศภายในแบบคลีนิกสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนกับครูที่ได้รับการนิเทศภายในแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เครื่องมือสังเกตการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่กล่าวมาแล้ว คือ ของแฟลนเคอร์ส ไอเบอร์ และของเนียร์ฮูฟ เป็นเครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนที่มีประโยชน์อย่างมาก ทำให้การสังเกตการเรียนการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นไปอย่างมีระบบระเบียบ คือ ปรับปรุงวัตถุประสงค์ในการเรียน การวางแผนการเรียนการสอนและการดำเนินการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอน นอกจากนี้ ยังมีประโยชน์สำหรับการปรับปรุงหลักสูตร การวิจัยทางการศึกษา

การสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนอย่างมีระบบ สามารถระบุปริมาณมากน้อยของพฤติกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียนได้ และมีความเป็นปรนัยสูง เพราะไม่ว่าผู้สังเกตการสอนจะเป็นใครก็ตาม สามารถประเมินผลการสอนจากพฤติกรรมที่สังเกตและบันทึกไว้ได้อย่างคล้ายคลึงกันมากที่สุด ไม่ใช่ใช้ความรู้สึกในการตัดสินและประเมินผลการสอน สันต์ ธรรมบำรุง (สันต์ ธรรมบำรุง 2526 : 131) กล่าวว่า "เครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน

ไม่มีเครื่องมือชนิดใดที่จะวัดได้หรือใช้วัดสมบูรณ์แบบที่สุด ผู้สังเกตจะต้องรู้จักเลือกนำมาใช้ให้
เหมาะสมกับจุดเน้นและลักษณะเฉพาะของผู้สังเกตการณ์หรืออาจจะใช้เครื่องมือหลายอย่างมาผสมผสาน
กัน จะทำให้ผลการสังเกตสมบูรณ์ยิ่งขึ้น"

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตพฤติกรรมการสอนในต่างประเทศ

อมีดอน และแกมแมทธีโอ (Amidon and Giammatheo. 1969 : 186 -
188) ได้ตรวจสอบเปรียบเทียบพฤติกรรมของครูในระดับประถมศึกษาของกลุ่มครูที่สอนค
ับกลุ่มครูที่สอนคี่ปานกลาง ซึ่งจำแนกตามมาตรฐานประเมินค่าของครูใหญ่และศึกษานิเทศก์
เป็นเกณฑ์ ใช้วิธีสังเกตของแฟลนเคอร์สวิเคราะห์พฤติกรรมพบว่า ภาระสอนพฤติกรรมของ
กลุ่มครูที่สอนคี่แตกต่างจากกลุ่มครูที่สอนคี่ปานกลาง กลุ่มครูที่สอนคี่ใช้เวลาน้อยกว่า ยอมรับ
ความคิดเห็นของนักเรียน เราให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น และใช้คำถามชนิดมีปลายเปิด
มากกว่า สรุปได้ว่าครูที่สอนคี่ใช้พฤติกรรมทางอ้อมมากกว่าแบบทางตรง

ผลการวิจัยของ พาร์ริช (Parrish. 1969 : 3020 -A) พบว่า ครูที่ได้
รับการฝึกการสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมจะแสดงพฤติกรรมทางอ้อมแตกต่างจากครูที่
ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญ โดยครูในกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมกำยอมรับความรูสึก
นำความคิดเห็นของนักเรียนมาใช้ ยกของชมเชยและกระตุ้นนักเรียนให้รวมกิจกรรมมากกว่า
ครูในกลุ่มควบคุม

วูด (Wood. 1970 : 84 - 102) ได้ฝึกอบรมครูโดยใช้ระเบียบวิธีการ
สังเกตหลายอย่างประกอบกันคือ The Reciprocal Categories System, The
Florida Taxonomy of Cognitive Behavior, Teacher Practices Observational
Record ผลการค้นคว้าสรุปได้ว่า การใช้ระเบียบวิธีการสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรม
ในการอบรมครู ช่วยให้ครูสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้สัมพันธ์กับการใช้แบบการสอน
ของตนเอง และพฤติกรรมของนักเรียน

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสังเกตพฤติกรรมการสอน ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือบันทึกพฤติกรรมการเรียนการสอนโดยปรับจาก Modified Marburh University Foreign Language Observation Form ของเจ้าวลักษณ์ เสือเพชร (เสาวลักษณ์ เสือเพชร 1980 : 155 - 156) และเครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยคำนึงถึงความสอดคล้องของการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยตามหลักสูตรระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2521 ซึ่งเน้นกิจกรรมการสอน และจิตวิทยาการเรียนการสอนเป็นหลักดังนี้

แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนในห้องเรียน

เครื่องมือบันทึกพฤติกรรมการเรียนการสอนนี้ ประกอบด้วยพฤติกรรมการเรียนการสอนสำคัญ ๆ 6 พฤติกรรม ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมย่อย ๆ ดังต่อไปนี้

1. ลำดับชั้นการสอน
 - 1.1 การนำเข้าสู่บทเรียน
 - 1.2 การแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้
 - 1.3 ทบทวนประสบการณ์เดิม
 - 1.4 การให้แนวการเรียนรู้
 - 1.5 การให้นักเรียนปฏิบัติ
 - 1.6 การให้ข้อมูลย้อนกลับ
 - 1.7 การส่งเสริมความมั่นใจและการถ่ายโอน
2. ปฏิสัมพันธ์
 - 2.1 ครูบรรยาย
 - 2.2 ครูถามนักเรียนตอบ
 - 2.3 นักเรียนถามครูตอบ
 - 2.4 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนด้วยกัน

3. การฝึกทักษะ ได้แก่ การฝึกทักษะในด้านกรรพัง การพูด การอ่าน การเขียน

4. การใช้สื่อการเรียนการสอน เช่น หนังสือเรียน หนังสือแบบฝึกหัด เครื่องฉายข้ามศีรษะ เทป วีซีดี ภาพยนตร์ รูปภาพ ซาร์ท ป้ายนิเทศ ฯลฯ

5. บรรยากาศทั่วไปในห้องเรียน

5.1 ครู

5.1.1 ลักษณะที่เฝ้ากิจการ

5.1.1.1 วิชาการศึกษาพฤติกรรมนักเรียน

5.1.1.2 แก้ไขข้อผิดพลาดโดยไม่รุนแรง

5.1.1.3 มน และลงโทษ

5.1.2 ลักษณะที่เป็นประชาธิปไตย

5.1.2.1 ให้อิโกล่าสนักเรียนในการแสดงความคิดเห็น

5.1.2.2 รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน แก้ไขข้อผิดพลาด

ตามที่นักเรียนเสนอ

5.2 นักเรียน

5.2.1 ลักษณะที่ได้รับแรงจูงใจ

5.2.1.1 หัวเราะ สนุกสนาน

5.2.1.2 ให้ความร่วมมือ

5.2.1.3 ถามคำถาม

5.2.2 ลักษณะที่เบื่อหน่าย

5.2.2.1 เงียบ

5.2.2.2 สับสน

6. การมีส่วนร่วมของนักเรียน แยกเป็น

6.1 นักเรียนทั้งหมดมีส่วนร่วม

6.2 นักเรียนส่วนมากมีส่วนร่วม

6.3 นักเรียนส่วนน้อยมีส่วนร่วม

6.4 ไม่มีนักเรียนผู้ใดมีส่วนร่วมเลย

สมมติฐานในการค้นคว้า

1. ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่อบรมโดยบุคลากรฝึกอบรมระยะสั้นกับที่อบรมโดยศึกษานิเทศก์มีพฤติกรรมการสอนแตกต่างกัน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนกับครูผู้สอนที่ได้รับการอบรมโดยบุคลากรฝึกอบรมระยะสั้นกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนกับครูผู้สอนที่ได้รับการอบรมโดยศึกษานิเทศก์แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การสร้างและการหาค่าคุณภาพของเครื่องมือ
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
5. ขั้นตอนในการดำเนินการทดลอง
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนและนักเรียนที่เรียนภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2531 โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนและนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2531 โรงเรียนมัธยมศึกษาในหัวอำเภอบางส่วนของจังหวัดศรีสะเกษ โดยสุ่มโรงเรียนจำนวน 10 โรงเรียน และสุ่มครูผู้สอนมาโรงเรียนละ 2 คน แล้วสุ่มครูแต่ละโรงเรียนเข้าสู่กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 1 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย และสุ่มนักเรียนที่เรียนกับครูผู้สอนที่ผ่านการอบรมทั้งสองกลุ่มของแต่ละคนมา 1 ห้องเรียน เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตามครูผู้สอน ดังตาราง

ตาราง 3 แสดงจำนวนโรงเรียนและครูที่ได้รับการสุ่มตัวอย่าง

อันดับที่	โรงเรียน	จำนวนครู		จำนวนนักเรียน	
		กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
1.	โรงเรียนวิเชียรมาตุ	1	1	40	40
2.	โรงเรียนสภาราชนีศรี	1	1	40	40
3.	โรงเรียนห้วยยอด	1	1	40	40
4.	โรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์	1	1	40	40
5.	โรงเรียนสวัสดิ์คีรีรัตนิกมูช	1	1	35	35
6.	โรงเรียนสามัคคีศึกษา	1	1	35	35
7.	โรงเรียนปะเหลียนนคungskศิษย์	1	1	35	35
8.	โรงเรียนกันตังพิทยากร	1	1	35	35
9.	โรงเรียนสหทรงวิทยา	1	1	30	30
10.	โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา	1	1	30	30
	รวม	10	10	360	360

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการทดลอง ดังนี้

2.1 แผนการอบรมวิชาภาษาไทยซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามเนื้อหาที่ใช้ในการอบรม

มีดังนี้

2.1.1 แผนการอบรมที่ใช้ในกลุ่มทดลองจำนวน 1 ชุด

2.1.2 ตารางอบรมที่ใช้ในกลุ่มควบคุมจำนวน 1 ชุด

2.2 ชุดการอบรมระยะสั้น จำนวน 3 ชุด โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นตามเนื้อหาที่ใช้ในการทดลองซึ่งเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับแผนการอบรมวิชาภาษาไทย เนื้อหาที่ใช้ทดลองในการอบรมครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 การสอนสัมพันธ์ทักษะ

ชุดที่ 2 การจัดกิจกรรมการสอน (ตอน 1)

ชุดที่ 3 การจัดกิจกรรมการสอน (ตอน 2)

3. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 แผนการอบรมวิชาภาษาไทย

แผนการอบรมที่ใช้ในกลุ่มทดลองจำนวน 1 ชุด ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามเนื้อหาที่ใช้ในการอบรม มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.1.1 ศึกษาหลักสูตร การวิเคราะห์จุดประสงค์ การเขียนแผนการสอนจากหนังสือหลักสูตรระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 การจัดกิจกรรมการสอน การสอนสัมพันธ์ทักษะจากเอกสารของ ศาสตราจารย์ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ การจัดกิจกรรมการสอนและการเขียนแผนการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

3.1.2 ศึกษาแนวการอบรม จากคู่มือครู การนิเทศการศึกษา ของสมาคมศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (สมาคมศึกษานิเทศก์ 2525 : 106 - 107)

3.1.3 สร้างแผนการอบรมเป็นรายคาบให้สอดคล้องกับวิธีดำเนินการทดลองโดยยึดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม และการประเมินผลเป็นสำคัญ แล้วนำแผนการอบรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขในด้านความสอดคล้องของกิจกรรม เนื้อหา และการประเมินผลตามจุดประสงค์

3.1.4 สร้างตารางการอบรม ให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้อบรม สำหรับนำไปใช้ในกลุ่มควบคุม

3.1.5 นำแผนการอบรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อหาความสอดคล้องของแผนการสอนกับจุดประสงค์การอบรม

3.2 ชุคการฝึกอบรมระยะสั้น จำนวน 3 ชุค ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามเนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง ซึ่งเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับตารางการอบรมของกลุ่มควบคุม มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.2.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักการและวิธีการสร้างชุกการฝึกอบรมระยะสั้นจาก เอกสารและจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อเป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาและสร้างชุกการฝึกอบรมระยะสั้น

3.2.2 ศึกษาหลักสูตร คู่มือครู เนื้อหาที่จะใช้ฝึกอบรม เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดพฤติกรรมที่ก่อการ

3.2.3 วิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหา เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายทั่วไป จุดมุ่งหมายเฉพาะสำหรับเป็นแนวทางในการจัดทำโครงการกิจกรรมการสอน และการประเมินผลของเนื้อหาที่ใช้ในชุกการฝึกอบรมระยะสั้น

3.2.4 สร้างชุกการฝึกอบรมระยะสั้น โดยดำเนินตามหลักการและขั้นตอนของอาแพค (APEID, 1982 : 9 - 13) และกรมการศึกษานอกโรงเรียน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน น.ป.ป. : 5) ซึ่งมีส่วนประกอบ 6 ส่วนคือ

1. หลักการและเหตุผล คำแนะนำ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง แผนการสอน

2. กิจกรรมผู้เรียน

3. กิจกรรมครู

4. การประเมินผล

5. เนื้อหาเสริม

6. เอกสาร จุดสาร สื่อ แผนภูมิ ที่ใช้ประกอบในการอบรม

3.2.5 นำชุกการฝึกอบรมระยะสั้นที่สร้างแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณลักษณะ โครงสร้าง ความถูกต้องของเนื้อหา กิจกรรม สื่อ และการประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ดังนี้คือ

1. อาจารย์ประภา สุชินัย

ศึกษานิเทศก์ภาควิชาภาษาไทย กรมสามัญศึกษา กระทรวง

ศึกษาธิการ

2. อาจารย์อุทัย หนูแดง
กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานัน รุ่งเรืองธรรม
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

3.2.6 นำชุดการฝึกอบรบระยะสั้นที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับครูผู้สอน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดภูเก็ต ที่ไม่ใช่ในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 คน เพื่อศึกษาข้อบกพร่อง
แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของชุดการฝึกอบรบระยะสั้น

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

- 4.1 แบบสังเกตพฤติกรรมการสอน
มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษารูปแบบสังเกตพฤติกรรมการสอน The Foreign

Language Classroom Observation Form (Freudenstein, 1977 : 79 - 83)

ของมหาวิทยาลัยมาร์เบอร์และเครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอน ออสการ์ 2
ของเมคเลีย กับ มิทเซล (Hedley and Mitzel, 1967 อ้างอิงมาจาก สันต์ ธรรมบำรุง
2526 : 127) ซึ่งเป็นแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนภาษาต่างประเทศ เป็นวิธีการบันทึก
แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนหลาย ๆ ด้านที่มีความสำคัญเท่ากัน (Sign System)
ผู้สังเกตจะบันทึกพฤติกรรมเฉพาะอย่างที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่สังเกต โดยไม่คำนึงถึงความถี่
ของการเกิดพฤติกรรม เพื่อให้การสังเกตมีความเที่ยงตรงและมีความเชื่อมั่นสูง ดังนั้น
การสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนจะสร้างให้สอดคล้องกับหลักสูตรระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้นและเนื้อหาที่ใช้ในการอบรม โดยยึดรูปแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนภาษาต่างประเทศ
ของมหาวิทยาลัยมาร์เบอร์ (อ้างอิงมาจาก เสาวลักษณ์ เสือเพชร 1980 : 84 - 86)
และเครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอน ออสการ์ II ของเมคเลีย กับ มิทเซล
(อ้างอิงมาจาก สันต์ ธรรมบำรุง 2526 : 128) หลังจากนั้นนำแบบสังเกตพฤติกรรม
ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้าน การอบรมวิชาภาษาไทย หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

จำนวน 3 ท่าน คือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานัน รุ่งเรืองธรรม
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. อาจารย์ปราณี บุญชุม
ศึกษานิเทศก์ฝ่ายปฏิบัติการสอน ภาควิชาภาษาไทย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เป็นผู้ตรวจสอบพิจารณาตัดสิน โดยการประเมินค่านี้ออกคั้งว่า
ข้อความแต่ละข้อความที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นสอดคล้องกับทฤษฎี จุดประสงค์ และค่านิยมศัพท์
เฉพาะหรือไม่ ผู้วิจัยเลือกเอาข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เห็นสอดคล้องกันว่าเป็น
ข้อความที่วัดตรงตามค่านิยมศัพท์เฉพาะและจุดมุ่งหมายของการวิจัย

2. การหาความเชื่อมั่นของการสังเกต

2.1 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับ
ข้อความทั้งหมดของแบบสังเกตการสอนวิชาภาษาไทยจนเข้าใจแจ่มแจ้งและตีความหมาย
ของข้อความจนแน่ใจว่าเข้าใจถูกต้องตรงกับความเป็นจริงและมีความเข้าใจตรงกัน และ
นำไปทดลองสังเกตในชั้นเรียน บันทึกพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อหาความเชื่อมั่นของผู้สังเกต
โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment
Correlation Coefficient) ได้ค่าเชื่อมั่นของผู้สังเกต .959

ตาราง 4 แสดงค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกตการสอน

ผู้สอนคนที่	X	Y	X ²	Y ²	XY
1	114	117	12996	13689	13338
2	105	103	11025	10609	10815
3	101	103	10201	10609	10403
4	103	116	10609	13456	11948
5	165	160	27225	25600	26400
ผลรวม	588	599	72056	73913	72904

ค่า $r = 0.97$

ทดสอบค่าความเชื่อมั่น

$$t_{(.01)} (df = 3) = 5.84 \quad \text{ใช้ } t\text{-test} = \frac{r \sqrt{n-2}}{1-r^2} = 6.86$$

ความเชื่อมั่นที่ทำได้โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (pearson Product-Moment Correlation Coefficient) กล่าวคือ ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ 1 (ประมาณ .70 ถึง .90) ถือว่ามีความสัมพันธ์กันสูง (ถ้าสูงกว่า .90 ถือว่าอยู่ในระดับสูงมาก) ดังนั้นค่าความเชื่อมั่นของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำได้จากการสังเกตดังกล่าว แสดงว่าผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยมีความสัมพันธ์กันจริง

2.2 การหาความเชื่อมั่นของแบบสังเกตการสอน ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ได้สังเกตการสอนในชั้นเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้บันทึกพฤติกรรมในแบบสังเกตแล้วนำมาผลไปหาความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีการหาความเชื่อมั่นรวม Intra and Inter Observer Reliability ใช้สูตร Scott's Coefficient (Ober. 1971 : 80) การสังเกตการสอนเพื่อหาความเชื่อมั่นนี้ได้ทำ

5 ครั้ง โดยได้ทำการสังเกตการสอนในโรงเรียนต่อไปนี้ คือ โรงเรียนภูเก็ทวิทยาลัย
โรงเรียนกะทู้วิทยา โรงเรียนเชิงทะเลวิทยาคม โรงเรียนวีรศรอนุสรณ์ โรงเรียน
เมืองถลาง จังหวัดภูเก็ต ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตตามตาราง 13 ใน
ภาคผนวก ข. ได้ค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต .8034

ความเชื่อมั่นที่หาโดยใช้สูตร Scott's Coefficient นี้ แฟลนเคอร์ส กล่าวว่า
จะมีค่าแปรผันอยู่ระหว่าง 0.00 - 1.00 ความเชื่อมั่นที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปนั้นควรมีค่า
ตั้งแต่ .70 ขึ้นไป และในการฝึกสังเกต ถ้าได้ค่าความเชื่อมั่นเพียง .60 ขึ้นไปก็นับว่า
มีทักษะเพียงพอแล้ว ดังนั้นความเชื่อมั่นของแบบสังเกตที่ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยหาได้จากการ
สังเกตดังกล่าว แสดงว่า ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยมีความแม่นยำเพียงตรงในการสังเกตค่อนข้างสูง
และสามารถใช้เครื่องมือดังกล่าวในการวิจัยได้

2.3 การบันทึกพฤติกรรมการเรียนการสอน โดยใช้เครื่อง
เครื่องหมาย (/) ลงตรงของหมายเลขหน้าที่ที่กำหนดให้ โดยเริ่มบันทึกตั้งแต่ครูเริ่มทำการสอน
จนหมดคาบเรียนเป็นเวลา 50 นาที ทำการบันทึกทุก ๆ 1 นาที และบันทึกตามแนวดิ่งจาก
บนลงสู่ล่างของทุก ๆ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละนาทีจากนาทีที่ 1 จนหมดคาบเรียน

4.2 การหาลักษณะสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้ข้อสอบมาตรฐานของกรมวิชาการ
ซึ่งผ่านการวิเคราะห์และหาคุณภาพมาแล้ว โดยนำไปทดสอบก่อนสอนและหลังสอนทั้งกลุ่ม
ควบคุมและกลุ่มทดลอง เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง
แต่ละกลุ่ม โดยใช้ t -test แบบ Difference Scores

5. ขั้นตอนในการดำเนินการทดลอง

เมื่อกำหนดแบบแผนการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล
ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การดำเนินงาน

1.1 ทำหนังสือติดตอสํานักงานศึกษาธิการ เขต เขตการศึกษา 4
เพื่อเสนอโครงการวิจัยทดลองการอบรมครูระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยจัดอบรมครูผู้สอน

วิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดศรีสะเกษ 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 10 คน กลุ่มควบคุม 10 คน

1.2 ทำหนังสือมานสำนักงานศึกษาธิการ เขต เขตการศึกษา 4 เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดศรีสะเกษ ที่ได้รับการสุ่มเป็นตัวอย่างเข้ารับการอบรม

1.3 ผู้วิจัยทำหนังสือมานสำนักงานศึกษาธิการ เขต เขตการศึกษา 4 เพื่อขอความอนุเคราะห์เขตการศึกษา 4 ให้ทำหนังสือติดต่อบริหารโรงเรียนเพื่อนัดหมายวัน และเวลาเกี่ยวกับกระบวนการสังเกตพฤติกรรมการสอน

ขั้นตอนที่ 2 การจัดอบรม

2.1 ดำเนินการทดลอง โดยการฝึกอบรมกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในเนื้อหาเดียวกันดังนี้

2.1.1 การจัดกิจกรรมการสอน จากเอกสารประกอบการอบรม ครูสอนภาษาไทยของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

2.1.2 การสอนสัมพันธ์ทักษะจากเอกสารประกอบการอบรมของ ศาสตราจารย์ ประณี นาคกรพรพ

2.2 ใช้เวลาในการทดลองฝึกอบรมกลุ่มละ 18 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 3 วัน

ขั้นตอนที่ 3 การวัดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู

3.1 ทดสอบ (Pretest) นักเรียนที่เรียนกับครูที่ผ่านการอบรมทั้งสองกลุ่ม กลุ่มละ 1 ห้องเรียนด้วยข้อทดสอบของกรมวิชาการที่ผ่านการวิเคราะห์มาแล้วตามจุดประสงค์ที่ใช้สอนร่วมกันก่อนที่ครูจะทำการสอน

3.2 สังเกตพฤติกรรมการสอนของครูหลังจากสิ้นสุดการฝึกอบรมและครูนำไปใช้สอนแล้ว 1 เดือน โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยเข้าสังเกตการสอนครูผู้สอนหนึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้งสองกลุ่มโดยใช้แบบวัดพฤติกรรมการสอนที่ได้สร้างขึ้นและผ่านการทดสอบมาแล้ว สังเกตครูผู้สอนคนละ 3 ครั้ง ใช้เวลา 10 สัปดาห์

3.3 ทดสอบ (Posttest) นักเรียนหลังจากสิ้นสุดการสังเกตพฤติกรรม ครูควยขอสอบชุดเดียวกัน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม คือกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้ Mann-Whitney U-test

6.2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม โดยใช้ t-test แบบ Difference Scores

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 การคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสังเกตการสอน ใช้สูตรหาความเชื่อมั่นของ สก็อต (Ober. 1971 : 80)

$$\text{Reliability} = \frac{P_o - P_e}{1.00 - P_e}$$

P_o หมายถึง อัตราส่วนของ Probability ของการสังเกตพฤติกรรมได้ตรงกันของผู้สังเกตสองคน ซึ่งหาได้จากผลต่างระหว่าง 1.00 กับค่าผลต่างระหว่างสัดส่วนของค่าสังเกตพฤติกรรมของผู้สังเกตสองคน

P_e หมายถึง อัตราส่วนของ Probability ของการสังเกตพฤติกรรมได้ตรงกันที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญของผู้สังเกตสองคน ซึ่งหาได้จากสัดส่วนของคะแนนพฤติกรรมที่มีจำนวนสูงสุดและรองลงมาโดยเลือกจากผู้สังเกตคนใดคนหนึ่งก็ได้ นำค่าทั้งสองมายกกำลังสองแล้วรวมกัน

7.2 การหาความเชื่อมั่นของผู้สังเกต โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient)

ใช้สูตร

$$r = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนชุด X
 $\sum Y$ แทน ผลรวมของคะแนนชุด Y
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนน X แต่ละตัวยกกำลังสอง

7.3 การเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการสอนของครูผู้สอนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้จากสูตร

$$U = n_A n_B + \frac{n_A(n_A + 1)}{2} - \frac{R_A}{A}$$

$$\text{หรือ } U = n_A n_B + \frac{n_B(n_B + 1)}{2} - \frac{R_B}{B}$$

เมื่อ U แทน การแจกแจง
 n_A, n_B แทน จำนวนคนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตามลำดับ
 R_A, R_B แทน ค่าสูตรทั้งสองแล้วเลือกเอาค่า U ที่น้อยกว่า
 (R.L.D.Wright. 1976 : 439 - 448)

7.4 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ t -test แบบ difference Scores

จากสูตร

$$t = \frac{MD_1 - MD_2}{S}$$

$$S^2 = \frac{MD_1^2 - MD_2^2}{n_1} + \frac{MD_2^2 - MD_1^2}{n_2}$$

$$SD^2 = \frac{(D_1 - MD_1)^2 + (D_2 - MD_2)^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ

t

แทน การแจกแจงของ t-test

 MD_1, MD_2

แทน คะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนก่อนและ

หลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตามลำดับ

S

 $MD_1 - MD_2$

แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเฉลี่ยของ

ผลต่างของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

(Scott and Wertheimer. 1967 : 264)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน จำนวนครูในกลุ่มตัวอย่าง
ΣX	แทน ผลรวมของพฤติกรรมกรรมการสอนประเภทเดียวกัน
\bar{X}	แทน ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมกรรมการสอน
U	แทน ค่าอัตราส่วนวิกฤติจาก Mann-Whitney U-test
ΣD	แทน ผลรวมของผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลองทุกค่า
MD	แทน คะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง
S^2	แทน ความแปรปรวนของผลต่างของคะแนนภายในกลุ่มก่อนและหลังการทดลอง ของแต่ละกลุ่ม
SD^2	แทน ความแปรปรวนของผลต่างของคะแนนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
S	แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลต่างของคะแนนของกลุ่มทดลองและ
$MD_1 - MD_2$	กลุ่มควบคุม
t	แทน ค่าอัตราส่วนวิกฤติจาก t different scores

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแสดงค่าสถิติพื้นฐาน และค่าทดสอบความแตกต่างเพื่อเปรียบเทียบดังนี้

1. พฤติกรรมการสอนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง
2. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่ม

ควบคุม

การแสดงความถี่พื้นฐานเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนใหญ่ ๆ 4 ประเภท ในตาราง 6 เป็นการพิจารณาการกระจายของข้อมูลอย่างกว้าง ๆ เพื่อที่จะดูว่าความถี่ของพฤติกรรมการสอนใดเกิดมากน้อยอย่างไร สำหรับการทดสอบค่าแตกต่างทางสถิติ ค่า χ^2 ในตาราง 6 นั้น เพื่อจะดูว่าพฤติกรรมการสอนนั้น ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่

ค่าสถิติพื้นฐานที่เสนอในตาราง 6 ได้แก่

1. N หมายถึง จำนวนครูผู้สอนในกลุ่มตัวอย่างที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการสอนชนิดนั้น ๆ
2. ΣX หมายถึง ค่าความถี่รวม เป็นการรวมจำนวนพฤติกรรมสอนประเภทเดียวกัน
3. \bar{X} หมายถึง ค่าความถี่เฉลี่ยเป็นค่าเฉลี่ยของจำนวนพฤติกรรมแต่ละประเภท ซึ่งหาได้จากผลรวมของความถี่ของพฤติกรรมหารด้วยจำนวนครูผู้สอนในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
4. $\%$ หรือร้อยละ เป็นอัตราส่วนของพฤติกรรมแต่ละประเภท ซึ่งได้จากผลรวมความถี่ของแต่ละพฤติกรรมหารด้วยผลรวมความถี่ของพฤติกรรมทั้งหมดคูณด้วยร้อย

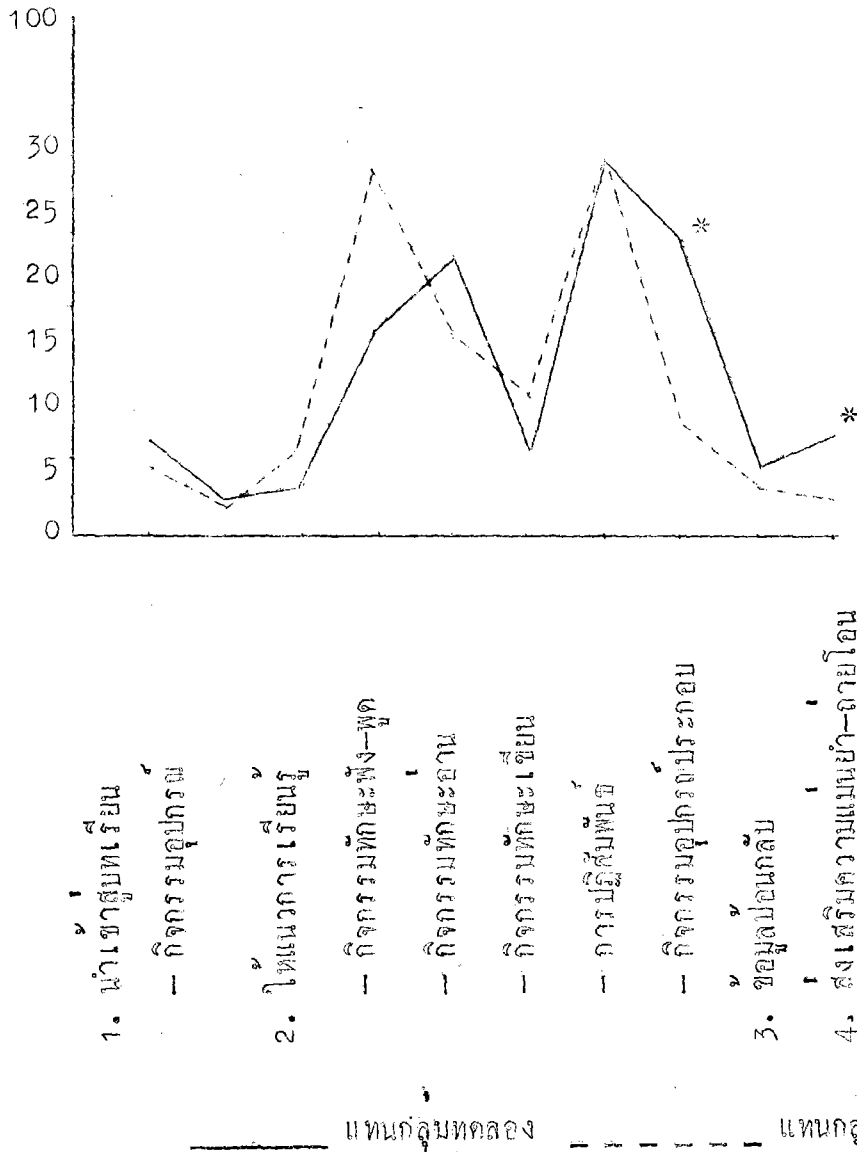
ตาราง 6 แสดงค่าสถิติพื้นฐานเพื่อเปรียบเทียบปริมาณความถี่ของพฤติกรรมกรเรียนการสอนทั้ง
5 พฤติกรรมของครูผู้สอนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

พฤติกรรมกรเรียนการสอน	กลุ่มทดลอง N=10			กลุ่มควบคุม N=10			U
	X	\bar{X}	%	X	\bar{X}	%	
1. นำเข้าสู่บทเรียน							
1.1 ครู	416	41.6	6.05	260	26.0	4.70	63
1.2 กิจกรรม-อุปกรณ์	162	16.2	2.35	129	12.9	2.33	93
2. ปฏิบัติกิจกรรม							
2.1 ใ้แนวการ เรียนรู้	248	24.8	3.60	284	28.4	5.12	77
2.2 ใ้นักเรียนปฏิบัติฝึกทักษะ							
- ทักษะฟังพูด	903	90.3	13.13	1359	135.9	24.55	42
- ทักษะอ่าน	1055	10.55	15.33	757	75.7	13.68	50
- ทักษะเขียน	349	34.9	5.07	548	54.8	9.91	19*
2.3 การปฏิสัมพันธ์	1690	169.0	24.56	1418	141.8	25.63	50*
2.4 กิจกรรมอุปกรณ์ประกอบ	1331	133.1	19.34	442	44.2	7.99	18*
3. ประเมินการปฏิบัติกิจกรรม							
3.1 ข้อมูลป้อนกลับ	302	30.2	4.39	179	17.9	3.23	62
3.2 ส่งเสริมความแม่นยำและ การถ่ายโอน	425	42.5	6.18	158	15.8	2.86	27*
	6881	593.05	100	5534	553.4	100	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .02

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กราฟแสดงความถี่เฉลี่ยจากตาราง 6 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอน 4 ประเภท ของครูผู้สอนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม



* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .02 * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาพประกอบ 1 แสดงการ เปรียบเทียบปริมาณพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ตาราง 7 แสดงค่าสถิติพื้นฐาน และค่าทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการสอนรวมทุกประเภทของครูผู้สอนระหว่างกลุ่มทดลองซึ่งได้รับการฝึกอบรมโดยชุดการฝึกอบรมระยะสั้นและกลุ่มควบคุม ซึ่งได้รับการฝึกอบรมโดยศึกษานิเทศก์

กลุ่ม	X	\bar{X}	U
ทดลอง	6881	688.1	* 23
ควบคุม	5534	553.4	

จากตาราง $U(.05) = 23$

จากตาราง 7 แสดงว่า พฤติกรรมการสอนรวมทุกประเภทของครูผู้สอนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนระหว่างกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมโดยชุดการฝึกอบรมระยะสั้นสูงกว่าพฤติกรรมการสอนของกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมโดยศึกษานิเทศก์

จากตาราง 6 , 7 และภาพประกอบ 1 สรุปได้ว่า กลุ่มทดลองคือกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมโดยชุดการฝึกอบรมระยะสั้นมีปริมาณความถี่ในการแสดงพฤติกรรมการเรียนการสอนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการฝึกอบรมโดยศึกษานิเทศก์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .02 ได้แก่ พฤติกรรมประเภทการใช้กิจกรรม อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน รองลงมาได้แก่ พฤติกรรมประเภทส่งเสริมความแม่นยำและถาวร และกิจกรรมฝึกทักษะอ่าน และที่น้อยกวาระดับ .05 มี 2 ประเภท ได้แก่ กิจกรรมฝึกทักษะฟัง-พูด และกิจกรรมฝึกทักษะเขียน ส่วนที่มีพฤติกรรมการสอนใกล้เคียงกันมี 2 ประเภทคือ การใช้กิจกรรมอุปกรณ์ขณะนำเข้าสู่บทเรียนและการปฏิสัมพันธ์ในห้อง นั่นก็คือ พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน

ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีความแตกต่างกัน 8 ประเภทคือ นำเข้าสู่บทเรียน
 ให้แนวการเรียนรู้ กิจกรรมทักษะฟัง-พูด กิจกรรมทักษะอ่าน กิจกรรมทักษะเขียน
 กิจกรรมอุปกรณ์ประกอบ ข้อมูลป้อนกลับ และส่งเสริมความแม่นยำด้วยไอโฟน ซึ่งรายละเอียด
 แสดงค่าสถิติพื้นฐานและการทดสอบค่าความแตกต่างของพฤติกรรม การสอนย่อยทุกพฤติกรรม
 ได้นำเสนอไว้ในภาคผนวก ก.

ตาราง 8 แสดงค่าสถิติพื้นฐาน เปรียบเทียบและทดสอบความแตกต่างคะแนนผลสัมฤทธิ์
 ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทั้งหมด

กลุ่ม	ค่าสถิติแสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนทั้งหมด				t
	D	D^2	MD	$S_{MD} = \frac{MD}{2}$	
กลุ่มทดลอง	2385	18844	6.63	0.20	2.95**
กลุ่มควบคุม	2174	15707	6.04		

$$.01 \quad (df = 718) = 2.58$$

จากตาราง 8 แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยทั้งหมด ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 ของนักเรียนในกลุ่มทดลองคือ นักเรียนที่เรียนกับครูผู้สอนที่ได้รับการฝึกอบรมโดยชุดการฝึก
 อบรมระยะสั้น สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยทั้งหมดของนักเรียนในกลุ่มควบคุม คือ นักเรียนที่เรียน
 กับครูผู้สอนที่ได้รับการฝึกอบรมโดยศึกษานิเทศก์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ
 นักเรียนในกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน
 ข้อที่ 2 คือนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในโรงเรียนเดียวกัน

โรงเรียน	จำนวนนักเรียน	ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนแต่ละโรงเรียน										t		
		กลุ่มทดลอง					กลุ่มควบคุม						ระหว่างกลุ่ม	
		D	D ²	MD	S _I ²	D	D ²	MD	S _E ²	SD ²	S _{MD1-MD2}			
1. วิเชียรมาตุ	40	266	2002	6.65	5.98	2.59	2005	6.48	8.41	7.34	0.61	0.28		
2. สภามารีนี	40	237	1663	5.93	6.64	204	1224	5.1	4.71	5.68	0.53	1.57		
3. น.ม.ยอติ	40	250	1822	6.25	5.30	221	1333	5.53	2.29	5.02	0.50	1.44		
4. ยานนาวารัฐชนบท	40	227	1639	5.68	7.16	233	1660	5.83	6.18	9.34	0.68	-0.22		
5. สวัสดิ์เกษมวิทย	35	272	2545	7.77	12.68	287	2629	8.2	8.11	8.26	0.70	-0.61		
6. สำนัดศึกษา	35	274	2483	7.83	9.97	235	1819	6.71	7.43	8.28	0.69	1.62		
7. ปะเหลียนแสงศิษย์	35	218	1760	6.23	11.83	152	858	4.34	5.82	8.84	0.71	2.66**		
8. กิ่งพิมาย	35	229	1709	6.54	6.20	170	1122	4.85	8.71	7.46	0.65	2.58*		
9. สหรั้งวิทยา	30	183	1316	6.1	6.89	187	1291	6.23	4.32	3.68	0.50	-0.26		
10. ครังศรีศึกษา	30	229	1905	7.63	5.41	226	1766	7.53	2.19	5.31	0.59	0.17		
	360	2385	18844	6.63	78.06	2174	15707	6.04	58.87	69.21	6.16	9.33		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .02

จากตาราง 9 แสดง ค่าผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในโรงเรียนเดียวกัน แสดงว่า คะแนนเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มทดลองสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในกลุ่มควบคุม คือนักเรียนที่เรียนกับครูผู้สอนที่ได้รับการฝึกอบรมโดยชุดการฝึกอบรมระยะสั้นสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่เรียนกับครูผู้สอนที่ได้รับการฝึกอบรมโดยศึกษานิเทศก์อย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 1 โรงเรียน และที่ระดับ .02 จำนวน 1 โรงเรียน ส่วนอีก 8 โรงเรียน คะแนนเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่ผ่านการอบรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนกับครูผู้สอนที่ได้รับการอบรมโดยใช้ชุดการฝึกอบรมระยะสั้นกับการฝึกอบรมโดยศึกษานิเทศก์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งสรุปผลของการศึกษาได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่ผ่านการอบรมโดยใช้ชุดการฝึกอบรมระยะสั้นกับการฝึกอบรมโดยศึกษานิเทศก์
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเรียนกับครูผู้สอนที่ได้รับการฝึกอบรมโดยใช้ชุดการฝึกอบรมระยะสั้นกับการฝึกอบรมโดยศึกษานิเทศก์

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลจากการวิจัยจะเป็นแนวทางสำหรับศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารการศึกษา ครู และผู้เกี่ยวข้องในการอบรมให้นำวิธีการอบรมโดยใช้ชุดการฝึกอบรมระยะสั้นไปใช้และอาจนำไปจัดการอบรมวิชาอื่น ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป
2. เป็นการเสนอแนวทางและให้ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสังเกตพฤติกรรมการสอน เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนได้นำไปสังเกตพฤติกรรมการสอน จะทำให้การเรียนการสอนมีระบบและพัฒนายิ่งขึ้น
3. ทำให้ครูผู้สอนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาได้รับแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนโดยอาศัยความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม

สัมปทานของการศึกษาค้นคว้า

1. ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่อบรมโดยชุดการฝึกอบรมระยะสั้นที่อบรมโดยศึกษานิเทศก์มีพฤติกรรมการสอนแตกต่างกัน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนกับครูผู้สอนที่ได้รับการอบรมโดยชุดการฝึกอบรมระยะสั้นกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนกับครูผู้สอนที่ได้รับการอบรมโดยศึกษานิเทศก์แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นครูผู้สอนและนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2531 โรงเรียนมัธยมศึกษาในตัวอย่างของจังหวัดศรีสะเกษ โดยสุ่มโรงเรียนจำนวน 10 โรงเรียนและสุ่มครูผู้สอนมาโรงเรียนละ 2 คนแล้วสุ่มครูแต่ละโรงเรียนเข้าสู่กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 1 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย และสุ่มนักเรียนที่เรียนกับครูผู้สอนผ่านการอบรมทั้งสองกลุ่มของแต่ละคนมา 1 ห้องเรียน เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตามครูผู้สอนตั้งตารางตาราง 10 แสดงโรงเรียน ครู และนักเรียนที่ได้รับการสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง

อันดับที่	โรงเรียน	จำนวนครู		จำนวนนักเรียน	
		กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
1	โรงเรียนวิเชียรมนาค	1	1	40	40
2	โรงเรียนสภานาถินีศรีสะเกษ	1	1	40	40
3	โรงเรียนห้วยยอด	1	1	40	40

ตาราง 10(ต่อ)

อันดับที่	โรงเรียน	จำนวนครู		จำนวนนักเรียน	
		กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
4.	โรงเรียนยานนาวาวิทยารัฐบาลเก่า	1	1	40	40
5.	โรงเรียนสวัสดิ์รัตนากัญญา	1	1	35	35
6.	โรงเรียนสามัคคีศึกษา	1	1	35	35
7.	โรงเรียนปะเหลียนนคungskisay	1	1	35	35
8.	โรงเรียนกันตังพิทยากร	1	1	35	35
9.	โรงเรียนสหทรงวิทยา	1	1	30	30
10.	โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา	1	1	30	30
	รวม	10	10	360	360

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

- 2.1 แผนการอบรมวิชาภาษาไทย เรื่องการจัดกิจกรรมการสอน ใช้สำหรับ
อบรมกลุ่มทดลอง
- 2.2 ตารางอบรมเรื่องการจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย สำหรับอบรม
กลุ่มควบคุม
- 2.3 ชุดการอบรมระยะสั้น เรื่องการจัดกิจกรรมการสอนสำหรับอบรมกลุ่มทดลอง
จำนวน 3 ชุด
- 2.4 แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านการจัดกิจกรรมการสอนแบบบันทึก
โดยใช้เครื่องหมาย (/) ลงช่องหมายเลขหน้าที่ที่กำหนดให้ บันทึกตั้งแต่ครู เริ่มทำการสอนจน
หมดคาบเรียน เป็นเวลา 50 นาที ทำการบันทึกทุก ๆ 1 นาที และบันทึกตามแนวดิ่งจากบน

ลงสู่ล่างของทุก ๆ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละนาที โดยผ่านผู้เชี่ยวชาญทางการสอนวิชาภาษาไทย 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจนำไปทดลองสังเกตในชั้นเรียน ความเชื่อมั่นของผู้สังเกตเท่ากับ 0.97 และความเชื่อมั่นรวมของแบบสังเกตการสอนเท่ากับ 0.80

2.5 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ เป็นข้อสอบมาตรฐานของกรมวิชาการ ซึ่งผ่านการวิเคราะห์และหาคุณภาพมาแล้ว

3. การดำเนินการทดลอง

3.1 ดำเนินการฝึกอบรมแต่ละกลุ่มดังนี้

3.1.1 กลุ่มทดลอง ฝึกอบรมด้วยการใช้ชุดอบรมระยะสั้น ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรมเอง

3.1.2 กลุ่มควบคุมฝึกอบรมโดยศึกษานิเทศก์ ผู้วิจัยและคณะศึกษานิเทศก์ ฝ่ายปฏิบัติการสอนเป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรม

แต่ละกลุ่มใช้เนื้อหาเดียวกันคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย มัธยมศึกษาปีที่ 1 เวลาในการฝึกอบรมกลุ่มละ 3 วัน วันละ 6 ชั่วโมง

3.2 สังเกตพฤติกรรมการสอนของครูเมื่อเสร็จสิ้นการทดลองโดยเว้นช่วงระยะเวลาห่างจากวันทดลอง 30 วัน โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนกับครูผู้สอนที่ได้รับการฝึกอบรมโดยใช้ชุดการฝึกอบรมระยะสั้นกับการฝึกอบรมโดยศึกษานิเทศก์ เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของทั้ง 2 กลุ่ม

3.3 นำผลในข้อ 3.2 มาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการสอนของครูผู้สอนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง โดยใช้ Mann-Whitney U-test
3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนกับครูผู้สอนที่เป็น กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ t-test แบบ Difference Scores

สรุปผลการทดลอง

1. พฤติกรรมการสอนของครูที่ได้รับการฝึกอบรมโดยชุดการฝึกอบรมระยะสั้นกับ พฤติกรรมการสอนของครูที่ได้รับการฝึกอบรมโดยศึกษานิเทศก์ แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนกับครูผู้สอนที่ได้รับการ ฝึกอบรมโดยชุดการฝึกอบรมระยะสั้นกับครูผู้สอนที่ได้รับการฝึกอบรมโดยศึกษานิเทศก์ แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

1. การเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการสอนรวมของครูผู้สอนที่ได้รับการฝึกอบรมโดย ชุดการฝึกอบรมระยะสั้นกับพฤติกรรมกรรมการสอนของครูที่ได้รับการฝึกอบรมโดยศึกษานิเทศก์ แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุต่อไปนี้

1.1 ความหลักการของชุดการฝึกอบรมระยะสั้น (มินิคอร์ส) สร้างขึ้นเพื่อสนอง ความต้องการของบุคคลและกลุ่มบุคคลที่จะนำไปแก้ปัญหาเกี่ยวกับตนเอง ใช้เวลาอันสั้นจึงทำให้ มีการเลือกใช้ยุทธวิธีที่เหมาะสมและมีการใช้วัสดุทัศนูปกรณ์อย่างสอดคล้องกัน มีความสมบูรณ์

ในตัวเอง เป็นชุดการฝึกอบรมที่ทำให้เกิดผลการเรียนรู้อย่างแท้จริง แต่ละกิจกรรมการฝึกอบรมจะถูกจัดไว้จากจุดประสงค์นำทางไปสู่จุดประสงค์ปลายทางในแต่ละกิจกรรมของชุดการฝึกอบรมผู้เข้ารับการอบรมได้อบรมกับสื่อและกิจกรรมที่ผ่านการทดลองอย่างคืบแล้วและครูในกลุ่มทดลองสนใจในการที่จะนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเรียนการสอน จึงเป็นเหตุให้พฤติกรรม การสอนของครูในกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรัตน์ ยุทธเสรี (สุรัตน์ ยุทธเสรี 2527 : 56 - 57) ที่พบว่า การจัดเวลาและกิจกรรมให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะเพิ่มเติมเพียงพอ จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนของชุดการเรียนมินิคอร์ส ได้อีกด้วย

1.2 ลักษณะของมินิคอร์สที่สำคัญอีกอย่างคือ มีกิจกรรมการฝึกอบรมหลายรูปแบบ แต่ละชุดของมินิคอร์สจะใช้ยุทธวิธีการอบรมที่เหมาะสมและสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ในระยะเวลาอันสั้น มีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมในการอบรมบ่อย ๆ ซึ่งอาจจะใช้วิธีการแบ่งกลุ่มและมีการเปลี่ยนกลุ่มใหม่เพื่อให้กิจกรรมการฝึกอบรมแตกต่างกันออกไป พร้อมทั้งใช้สื่อหลายประเภท เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ แถบบันทึกภาพ แถบบันทึกเสียง พร้อมทั้งสื่ออื่น ๆ ได้แก่ ชุดบทเรียนสำเร็จรูป กิจกรรมเกม ชุดศูนย์การเรียน และสื่ออื่น ๆ เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนรวมของครูผู้สอนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลองพบว่า ครูผู้สอนในกลุ่มทดลองมีปริมาณความถี่ของพฤติกรรมการสอนสูงกว่ากลุ่มควบคุม แสดงว่า ครูผู้สอนกลุ่มทดลองดำเนินการสอนโดยใช้พฤติกรรมการนำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้พฤติกรรมด้านทักษะการอ่านขณะเดียวกันก็ใช้จิตวิทยาในการสอนมากขึ้นด้วย กล่าวคือ มีการใช้กิจกรรมอุปกรณประกอบการสอน เช่น กิจกรรมศูนย์การเรียน บทเรียนสำเร็จรูป กิจกรรมลาคำตอบ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เกมบทบาทสมมติ ซึ่งนอกจากจะเป็นการสร้างความสนใจ เสริมการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน เสริมทักษะทางภาษาให้ข้อมูลป้อนกลับ ส่งเสริมความมั่นใจ นักเรียนแล้วยังเป็นแรงจูงใจที่สำคัญต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรรจา สุวรรณทัต (จรรจา สุวรรณทัต และคนอื่น ๆ 2519 : 6) ที่กล่าวว่า การใช้อุปกรณการสอน การจัดกิจกรรมการสอนจะช่วยเสริมทักษะการเรียนการสอน และสอดคล้องกับลักษณะของมินิคอร์ส (APEID. 1982 : 6 - 8)

เมื่อแยกตามพฤติกรรมต่าง ๆ ระดับความถี่เฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การใช้กิจกรรมอุปกรณประกอบการสอน ซึ่งจะมีผลช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนในลักษณะที่นักเรียนได้รับแรงจูงใจในการเรียน เกิดความกระตือรือร้น ไม่เบื่อหน่าย สาเหตุที่กลุ่มทดลองซึ่งได้รับการฝึกอบรมโดยชุดการฝึกอบรมระยะสั้นมีระดับความถี่เฉลี่ยสูงเนื่องจากได้นำวิธีการที่ได้รับการฝึกอบรมไปใช้ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุที่พฤติกรรมการสอนชั้นปฏิบัติการกิจกรรมนำกิจกรรมอุปกรณประกอบการสอนของกลุ่มควบคุมมีระดับคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่ากลุ่มทดลอง เนื่องมาจากการเรียนการสอนของครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังยึดหนังสือเรียนเป็นหลัก ไม่ได้ยึดจุดประสงค์การเรียนรู้ วัตถุประสงค์การใช้กิจกรรมอุปกรณในการนำเข้าสู่บทเรียน ไม่เห็นความสำคัญการให้ข้อมูลป้อนกลับหรือการเสริมแรงซึ่งพฤติกรรมนสกินเนอร์ (Skinner, 1969 : 164 - 172) กล่าวว่า ไม่มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้เลย มีแต่จะชักขวางพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักเรียน และมักจะทำให้การเรียนการสอนไม่ประสบผลเท่าที่ควร ดังนั้นครูจึงควรใช้การเสริมแรงเพื่อจูงใจให้นักเรียนพบความสำเร็จในการเรียนและเห็นว่าการเรียนการสอนมีความหมายที่น่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์หลักสูตรระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของกรมวิชาการ (ศึกษาธิการ 2527 : 25 - 27) ที่พบว่า ครูผู้สอนภาษาไทยส่วนมากจะใช้การอธิบายเนื้อหา บทเรียน ทั้งคำถาม ให้นักเรียนตอบ มุ่งเน้นการสอนเนื้อหาในบทเรียนและหลักภาษา จึงใช้สื่อและอุปกรณการสอนน้อยไม่ข้อมูลป้อนกลับและการเสริมแรงให้นักเรียนจึงทำให้การเรียนการสอนขาดความกระตือรือร้น

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนซึ่งเรียนกับครูผู้สอนที่ได้รับการฝึกอบรมโดยใช้ชุดการฝึกอบรมระยะสั้นกับการฝึกอบรมโดยศึกษานิเทศก์ทั้งหมดพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนกับครูผู้สอนในกลุ่มทดลองและที่เรียนกับครูผู้สอนในกลุ่มควบคุมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงว่าครูที่ผ่านการอบรมโดยใช้ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น เมื่อปฏิบัติการสอนแล้วทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นจากเดิม ทั้งนี้อาจเป็น เพราะวิธีการอบรมโดยชุดการฝึกอบรมระยะสั้นมีกิจกรรมหลากหลาย มีการจัดระบบการอบรม โดยกำหนดจุดประสงค์การอบรม คือ กิจกรรม และการประเมินผลชัดเจน ทำให้ครูผู้รับการอบรมเข้าใจวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงช่วยให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ในระยะเวลาสั้นและเพิ่มมากกว่ากลุ่มที่อบรมโดยศึกษานิเทศก์ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วณิดา ศิริมาลา (วณิดา ศิริมาลา 2528 : 64) ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนภาษาไทย โดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับเรียนโดยการสอนตามคู่มือครูภาษาไทย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับการวิจัยของอุทัย หนูแดง (อุทัย หนูแดง 2526 : 107) ที่พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยชุดการ เรียนการสอนมินิคอร์สเปรียบเทียบกับที่ได้รับการสอนโดยวิธีปกติ มีผลสัมฤทธิ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า ชุดการอบรมระยะสั้นสามารถสร้างประสิทธิภาพทางด้านการเรียนรู้ได้วิธีหนึ่ง เพราะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้จากการเรียนเป็นกลุ่มมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ตลอดจนมีโอกาสฝึกทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน และฝึกการใช้ความคิดภายในกลุ่มผู้อบรมโดยตรงเป็นผลให้ผู้ได้รับการอบรมนำวิธีการไปใช้ในการเรียนการสอนนักเรียน เช่น การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแยกแยะระดมความคิดเป็นกลุ่มย่อย ตลอดจนเกมและกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนสนุกสนานกล้าแสดงออก ได้สนทนาแลกเปลี่ยนความรู้กัน ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความคิดแตกฉาน

ผลจากการทดลองครั้งนี้ สรุปได้ว่า การอบรมโดยใช้ชุดการฝึกอบรมระยะสั้นเป็นการอบรมแบบหนึ่งที่ทำให้พฤติกรรมการสอนของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงกว่าการอบรมโดยวิธีการที่ศึกษานิเทศก์ให้การฝึกอบรม

ข้อสังเกตในการวิจัย

1. การเก็บข้อมูลสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูใช้เวลา 1 คาบเรียน หรือ 50 นาที ตามแบบสังเกตพฤติกรรม ไม่สามารถสังเกตได้ครบ 50 นาที เนื่องจากปัญหาการสับเปลี่ยนห้องเรียน และการเปลี่ยนครูสอนในแต่ละคาบ ทำให้ล่าช้าอย่างน้อย 5 - 8 นาที ควรใช้เวลาประมาณ 40 นาที ในการเก็บข้อมูล
2. ในการสังเกตพฤติกรรมการสอน ผู้สังเกตไม่ควรบอกผู้สอนล่วงหน้าเพราะทำให้การเรียนการสอนไม่เป็นไปตามธรรมชาติ
3. ความรับผิดชอบต่อเวลาและงานที่ได้รับมอบหมายของครูผู้สอนแต่ละคน แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรมีการวิจัยในเรื่องการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูในระดับอื่น เช่น ระดับประถมศึกษา หรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเป็นการเปรียบเทียบผลว่า ระดับที่ต่างกันจะทำให้ผลการสังเกตพฤติกรรมการสอนต่างกันหรือไม่
2. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบการอบรมโดยใช้ชุดการฝึกอบรมระยะสั้นเหมือนกัน แต่ใช้เครื่องมือบันทึกและวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนต่างกันว่าจะได้ผลแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
3. ควรมีการวิจัยในลักษณะการจัดอบรมครูและติดตามผลการอบรมด้านความรู้ แนวการอบรมไปใช้ในการเรียนการสอนนักเรียน ว่านักเรียนจะพัฒนาการเรียนการสอน ด้านใดเพิ่มขึ้นบ้าง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

การศึกษานอกโรงเรียน, กรม กองพัฒนาการศึกษา ชุดฝึกอบรมระยะสั้น การใช้สื่ออบรม
ครูผู้สอนการศึกษานอกระบบแบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 การศึกษา 2527, 62
หน้า

คู่มือการใช้ชุดฝึกอบรมระยะสั้นมินิคอร์สสำหรับครูผู้สอนการศึกษานอกระบบแบบเบ็ดเสร็จ
ระดับที่ 3 - 4 ระหว่างประจำการ การศึกษา 2528, 83 หน้า

กอ สวัสดิพานิชย์ "ทัศนะเกี่ยวกับเยาวชน" วารสารศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ธันวาคม - มกราคม 2526, 80 หน้า
กรรณิการ์ แยมเกษร เอกสารชุดอบรมมินิคอร์ส กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวง
ศึกษาธิการ 2527

จรรยา สุวรรณทัต และคนอื่น ๆ ผลสัมฤทธิ์ในวิชาภาษาอังกฤษของเด็กไทยในระดับชั้นต่าง ๆ
รายงานการวิจัย ฉบับที่ 19 ของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว
2519, 220 หน้า

ปฐม นิคมานนท์ ชุดการสอนจุดบท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ม.ป.ป.,
7 หน้า อัดสำเนา

ประภัสสร ไชยชนะใหญ่ การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส
กับคู่มือครูของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ปริชญานีพนธ์ กศ.ม.มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2529, 261 หน้า อัดสำเนา

ประสิทธิ์ แรศสวัสดิ์ การวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของครูสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียน
มัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ ปริชญานีพนธ์ กศ.ม.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2526, 96 หน้า อัดสำเนา

ยุวดี แก้วรักษา การทดลองใช้ชุดการสอนจุดบท (มินิคอร์ส) วิธีสร้างเสริมประสบการณ์
ชีวิต 7 ในชั้นเรียนการศึกษานอกระบบแบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 4 ปริชญานีพนธ์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527, 226 หน้า อัดสำเนา

วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ สภาพการนำเอาหลักสูตรวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น พ.ศ.2521 ไปใช้ในโรงเรียน ศูนย์พัฒนาหลักสูตร 2527, 29

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
2525, 235 หน้า

วิเชียร ประยูรชาติ พฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอนและด้านการใช้อุปกรณ์
การสอนของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525, 148 หน้า อัดสำเนา

วนิดา ศิริมาลา การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและความสนใจในวิชาภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยชุดการสอนมีนิคอร์สกับเรียนโดยการสอนตาม
คู่มือครูภาษาไทย กรมวิชาการ ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2528, 233 หน้า อัดสำเนา

ศิริลักษณ์ อุตสาหะ การใช้ microteaching ในการฝึกสอนของนักเรียนวิทยาลัยครูชนบุรี
ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2517, 106 หน้า อัดสำเนา
ศึกษานิเทศก์, หน่วย กรมสามัญศึกษา สรุปการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของ
ครูภาษาไทย หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา 2529, 35 หน้า

สมาคมศึกษานิเทศก์ คู่มือการนิเทศการศึกษา จงเจริญการพิมพ์ 2527, 239 หน้า

สวีณา อมสุวรรณ การเปรียบเทียบความสนใจในวิชาคณิตศาสตร์และแรงจูงใจไปสัมฤทธิ์
อันเป็นผลจากการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยวิธีเรียนเพื่อรอบรู้
ที่ใช้เกณฑ์การรอบรู้ระดับต่าง ๆ กับการสอนโดยวิธีไม่ใช้วิธีเรียนเพื่อรอบรู้
ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2528, 108 หน้า
อัดสำเนา

สอาด ศศิธรรมาศ การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาอังกฤษ ทักษะคติของ
ครูผู้สอนตอนการนิเทศและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนกับครูผู้สอนที่ได้รับ
การนิเทศภายในแบบคลินิกกับการนิเทศภายในแบบปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษา
จังหวัดเชียงใหม่ ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2529, 205 หน้า อัดสำเนา

สันต์ ธรรมบำรุง หลักการนิเทศการสอน หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู 2526,
162 หน้า

สามัญศึกษา, กรม หน่วยศึกษานิเทศก์ การสอนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพมนุษย์ (ฉบับปรับปรุง)
2527, 171 หน้า อัดสำเนา

สุดใจ บุญอารีย์ ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานีต่อการอบรมครู
ประจำการ วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522, 135 หน้า อัดสำเนา

สุชาติ บุคมอง พฤติกรรมการสอนค่านิยมปราชัยและค่านิยมการถนอมของครูผู้สอน
การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2520, 117 หน้า อัดสำเนา

สุวิทย์ บุตรเสรี การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยชุดการเรียนการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู
การสอนภาษาอังกฤษเยส วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2527, 166 หน้า อัดสำเนา

สุนทร สาระวรรณ การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาอังกฤษของนักเรียนครู
ป.กศ. ชั้นสูงที่เรียนวิชาวิธีสอนโดยการสอนแบบจุดภาคกับการสอนตามปกติ วิทยานิพนธ์
กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 84 หน้า อัดสำเนา

อภิกรม วรสัตยาภรณ์ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู วิทยานิพนธ์
กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2529, 255 หน้า อัดสำเนา

อุดม ยุวะสุต ปัญหาและความต้องการทางวิชาการของผู้เข้ารับการอบรมและผู้ให้การอบรม
ในโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาของวิทยาลัยครูนครปฐม วิทยานิพนธ์
กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524, 101 หน้า อัดสำเนา

อุทัย หนูแดง การทดลองชุดการเรียนการสอนมินิคอร์สกับนักศึกษามหาวิทยาลัยแบบเบ็ดเสร็จ
ระดับที่ 3 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 4 วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526, 290 หน้า อัดสำเนา

- Amidon, E. and M. Giamatheo. "The Verbal behavior of Supervisor Elementary Teacher," in Interaction Analysis. Massachusetts, Addison-Wesley Publishing Company, p.186-188, 1967.
- Anderson, J.A. "The Development and Affective Evaluation of Minicourse Structure for General Education Earth Science," Dissertation International Abstracts. 85(11) : 4021-A, December, 1978.
- Anderson, L.W. Assessing Affective Characteristics in the School. 1981.
- APEID. The Minicourse Approach : What it is and How it Work. UNESCO, Regional Office, Bangkok, 1982. 55 p.
- C.A.T. How to get the Most out of this Minicourse. Australia, McQuarie University, 1980. Introductory.
- Gross, W.K. "Development and Evaluation of the Feasibility of a Minicourse in Inquiry for Pre-service Teachers," Dissertation International Abstracts. 35(6) : 3388-A, December, 1974.
- Flanders, H.A. Analyzing Teaching Behavior. Massachusetts, Addison-Wesley Publishing Company, 1970. 448 p.
- Freudenstein, R. "Interaction in the Foreign Language Classroom," in Viewpoints on English and a Second Language. Regents Publishing Company, Inc., p.76-83, 1978.
- Kerr, W.F. "A Study of Designated Affective Behavior of High School Students Enrolled in Minicourse and Traditional Courses," Dissertation International Abstracts. 36(6) : 3356-7-A, December, 1975.
- McQuarie University. The Use of Media in Minicourse. Sydney, Centre for Advancement of Teaching, N.D.B. 2 p.
- Meyer, G.R. The Principles of Teaching Applied in C.A.T. Minicourse and Their Basis in Theories of Teaching. McQuarie University, 1975. 18 p.
- The Minicourse as a Model for the Continuing Education of Teacher. McQuarie University Centre for Advancement of Teaching, Sydney, 1978. 27 p.
- Medley, M.D. and M.E. Harold. Handbook of Research Teaching. Chicago, Rand McNally and Company, 1967.
- Milzow, J.A. "A Study of Student and Teacher Reaction to the Minicourse Program of 1973-4 at Kennedy Junior High School, Pontiac Michigan," Dissertation International Abstracts. 36(11) : 7165-A, 1976.

- Nearhoof, O. "Teacher-Pupil Interaction in the Foreign Language Classroom: A Technique for Self-Evaluation," Teaching Foreign Language. ed. Frank M. Grittner, New York, Harper, 1969.
- Ober, Richard L., Bentley Earnest L. and Miller. Systematic Observation of Teaching an Interaction Analysis Instructional Strategy Approach. Englewood Cliffs, New Jersey, Prentice-Hall, Inc., 1971. 163 p.
- Farrish, W.H. "A Study of the Effect of Inservice Training an Interaction Analysis on the Verbal Behavior of Experience Teacher," Dissertation Abstracts. 29 : 3024-A, 1969.
- Scott, W.A. and W. Michael. Introduction to Psychological Research. University of Colorado, 1967. 445 p.
- Skinner, B.F., "Why Teachers Fail in Sprinthall", R.C (eds.) Educational Psychology : Selected Readings, New York, Van Nostrand-Reinhold, 164-172, 1969.
- Suaqechra, Saowalak, "The Time-Interval Observational System Used as a Supervisory Guide for Thai Student Teachers' Training Program in TESL," Doctor's Thesis. University of Kansas, 1980. 198 p. mimeographed.
- Weiss, S. "A Comparison of Attitude towards Blacks of White High School Students in an Elective Minicourse in Black History with These of White High School Students Electing Another Minicourse in the United State History," Dissertation International Abstracts. 36(4) : 2005-A, October, 1975.
- Wood, S.E. "A Multidimensional for the Observation Analysis and Assessment of Classroom Behavior," Journal of Research and Development in Education. 4 : 84-102, 1970.
- Wright, R.L.D. The Mann-Whitney U-test. New York, Chicago San Francisco Atlanta, Understanding Statistics, Harcourt Bruce Jovanovich, Inc., p.1 439-448, 1976.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

1. ตารางแสดงค่าสถิติพื้นฐานและค่าทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรม
การสอนของครูผู้สอนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมและระหว่าง
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2. แสดงวิธีคำนวณหาค่าทดสอบค่าสถิติ Mann-Whitney U-test

ตาราง 11 แสดงค่าสถิติพื้นฐาน ค่าทดสอบความแตกต่าง เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอน
ของครูผู้สอนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

พฤติกรรมการสอน	กลุ่มทดลอง N = 10			กลุ่มควบคุม N=10		
	ZX	\bar{X}	%	ZX	\bar{X}	%
1. นำเข้าสู่บทเรียน						
1.1 ครู - อธิบาย	13	1.3	0.19	10	1.0	0.18
- เล่าเรื่อง	25	2.5	0.36	7	0.7	0.13
- ครูถาม-นร.ตอบ	60	6.8	0.87	30	3.0	0.54
- ทบทวนความรู้เดิม	187	18.7	2.72	150	15.0	2.71
- แจงจุดประสงค์	50	5.0	0.73	39	3.9	0.71
- ทดสอบก่อนเรียน	81	8.1	1.18	24	2.4	0.43
รวม	416	41.6	6.05	260	26.0	4.70
1.2 กิจกรรม-อุปกรณ์						
- เพลง	21	2.1	0.31	27	2.7	0.49
- เกม	16	1.6	0.23	-	-	-
- กระดานดำ	36	3.6	0.52	58	5.8	1.05
- บัตรคำ	56	5.6	0.81	5	0.5	0.09
- บัตรภาพ	7	0.7	0.10	4	0.4	0.07
- หนังสือ	7	0.7	0.10	22	2.2	0.40
- เทป	4	0.4	0.06	4	0.4	0.07
- อื่น ๆ (ถังภูมิ-วัสดุ)	15	1.5	0.22	9	0.9	0.16
รวม	162	16.2	2.35	129	12.9	2.33

ตาราง 11 (ต่อ)

พฤติกรรมการสอน	กลุ่มทดลอง N = 10			กลุ่มควบคุม N = 10		
	ΣX	\bar{X}	%	ΣX	\bar{X}	%
2. ปฏิบัติกิจกรรม						
2.1 ใ้หน้วการเรียนรู้						
ครู-สำรท	38	3.8	0.55	65	6.5	1.17
- อธบายสถานการณ	130	13.0	1.89	183	18.3	3.31
- ใบควมรู้	15	1.5	0.22	13	1.3	0.23
- เนะนำหนังสือเรียน	36	3.6	0.52	14	1.4	0.25
- กิจกรรเกม	12	1.2	0.17	5	0.5	0.09
- อื่น ๆ (ผ้งภูมิ)	17	1.7	0.25	4	0.4	0.07
รวม	248	24.8	3.60	284	28.4	5.12
2.2 ใ้หน้กเรียนปฏิบัติฝกทักษะ						
พ้ง-พูก						
ครู-อธบาย	306	30.6	4.45	532	53.2	9.61
- ตาม	271	27.1	3.94	399	39.9	7.21
นักเรียน - ตาม	19	1.9	0.28	21	2.1	0.38
- ทอบ	307	30.7	4.46	407	40.7	7.35
รวม	903	90.3	13.13	1359	135.9	24.55

ตาราง 11 (ต่อ)

พฤติกรรมการสอน	กลุ่มทดลอง N = 10			กลุ่มควบคุม N = 10		
	ΣX	\bar{X}	s^2	ΣX	\bar{X}	%
อ่าน						
นักเรียน - อ่านคำ	10	1.0	0.15	24	2.4	0.43
- อ่านออกเสียง	442	44.2	6.42	479	47.9	8.66
- อ่านในใจเลาเรื่อง	185	18.5	2.69	96	9.6	1.73
- อ่านตอบคำถาม	248	24.8	3.60	152	15.2	2.75
- อ่านแสดงบทบาทสมมติ	170	17	2.47	6	0.6	0.11
รวม	1055	10.55	15.33	757	75.7	13.68
เขียน						
นักเรียน - เขียนคำ	98	9.8	1.42	250	25.0	4.52
- เขียนประโยค	235	23.5	3.42	256	25.6	4.63
- เขียนตามคำบอก	16	1.6	0.23	42	4.2	0.76
รวม	349	34.9	5.07	548	54.8	9.91
2.3 การปฏิบัติสัมพันธ์						
- ครูถามนักเรียนตอบ	224	22.4	3.26	210	21.0	3.80
- นักเรียนถามครูตอบ	23	2.3	0.33	33	3.3	0.60
- กิจกรรมกลุ่มใหญ่	342	34.2	4.97	485	48.5	8.76
- กิจกรรมกลุ่มย่อย	986	89.6	13.02	246	24.6	4.45
- กิจกรรมเดี่ยว	205	20.5	2.98	444	44.4	8.02
รวม	1690	169.0	24.56	1418	141.8	25.63

ตาราง 11 (ต่อ)

พฤติกรรมการสอน	กลุ่มทดลอง N = 10			กลุ่มควบคุม N = 10		
	ΣX	\bar{X}	%	ΣX	\bar{X}	%
2.4 กิจกรรมอุปกรณ์ประกอบ						
การเรียนการสอน						
- เกม	65	6.5	0.94	-	-	-
- ลากคำทอม	34	3.4	0.49	-	-	-
- กลุ่มสัมพันธ์	221	22.1	3.21	124	12.4	2.24
- บทบาทสมมติ	130	13.0	1.89	-	-	-
- บทเรียนสำเร็จรูป	110	11.0	1.60	-	-	-
- ศูนย์การเรียน	163	16.3	2.37	133	13.3	2.40
- แบบฝึก	124	12.4	1.80	63	6.3	1.14
- บัตรคำสั่ง	11	1.1	0.16	-	-	-
- เทป	48	4.8	0.70	9	0.9	0.16
- สไลด์	21	2.1	0.31	-	-	-
- บัตรคำ	181	18.1	2.63	-	-	-
- บัตรภาพ	42	4.2	0.61	23	2.3	0.42
- อื่น ๆ (หนังสือ)	181	18.1	2.63	90	9.0	1.63
รวม	1331	133.1	19.34	442	44.2	7.99

ตาราง 1.1. (ต่อ)

พฤติกรรมกรรมการสอน	กลุ่มทดลอง N = 10			กลุ่มควบคุม N = 10		
	ΣX	\bar{X}	%	ΣX	\bar{X}	%
3. ประเมินการปฏิบัติกิจกรรม						
3.1 ข้อมูลเบื้องต้น						
- ชมเชยเมื่อถูก	150	15.0	2.18	77	7.7	1.39
- แนะนำแนวทางเมื่อผิด	125	12.5	1.82	89	8.9	1.61
- ทอมนคำถาม	23	2.3	0.33	5	0.5	0.09
- สั่งงาน	4	0.4	0.06	8	0.8	0.14
รวม	302	30.2	4.39	179	17.9	3.23
3.2 ส่งเสริมความมั่นใจ การถายโยง						
- ครูสรุป	124	12.4	1.80	21	2.1	0.38
- ให้ทำกรบ้าน	33	3.3	0.48	31	3.1	0.56
- อธิบายให้เพื่อนฟัง	152	15.2	2.21	33	3.3	0.60
- นักเรียนครูช่วยกันสรุป	96	9.6	1.40	73	7.3	1.32
- ทดสอบหลังเรียน	20	2.0	0.29	-	-	-
รวม	425	42.5	6.18	158	15.8	2.86
รวมทั้งหมด	6881	688.1	100	5534	553.4	100

ตาราง 12 แสดงค่าสถิติการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมกรรมการสอนรวมทุกประเภทของครูผู้สอนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

คนที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
กลุ่มทดลอง	811	687	455	933	428	600	744	755	643	826
กลุ่มควบคุม	405	543	606	712	388	624	388	544	626	698

E แทนกลุ่มทดลอง

C แทนกลุ่มควบคุม

กลุ่ม	C	C	C	E	E	C	C	E	C	C
อันดับที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	354	388	405	428	455	543	544	600	606	624

กลุ่ม	C	E	E	C	C	E	E	E	E	E
อันดับที่	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
	626	642	687	698	712	744	755	811	826	933

$$U = NA(NB) + \frac{NA(NA + 1)}{2} - TA \quad TE = 132$$

$$TC = 78$$

$$= 10(10) + \frac{10(11)}{2} - 132$$

$$= 100 + 55 - 132$$

$$= 23$$

เมื่อ U มีค่ามากกว่า $\frac{n_1 n_2}{2}$ เลือกใช้ค่า U ที่มีค่าน้อยกว่า

$$\text{โดย } U' = n_1 n_2 - U$$

$$= 100 - 23 = 77$$

$$U.01 (NA = 10, NB = 10) = 81 > < 19$$

$$U.05 (NA = 10, NB = 10) = 73 > < 27$$

$$U = n_1 n_2 - U'$$

$$= 23$$

สรุปได้ว่าพฤติกรรมกรรมการสอนของครูผู้สอนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05

ภาคผนวก ข.

1. ตัวอย่างแสดงวิธีคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือสังเกตการสอน โดยวิธีการหาความเชื่อมั่นรวม Intra and Inter Observer Reliability
ใช้สูตร Scott's Coefficient
2. ตัวอย่างแสดงวิธีหาความเชื่อมั่นของผู้สังเกต โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient)
3. เครื่องมือสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการสอน
4. แบบประเมินเครื่องมือ "ชุดการอบรมระยะสั้น"
5. แบบหาความสอดคล้องของเครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอนกับจุดประสงค์ในการฝึกอบรมและนิยามศัพท์เฉพาะ

ตาราง 13 ตัวอย่างแสดงวิธีการคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสังเกต

พฤติกรรมที่สังเกต	ผู้สังเกต คนที่ 1	ผู้สังเกต คนที่ 2	ร้อยละคนที่ 1	ร้อยละคนที่ 2	ความแตกต่างของ ร้อยละที่สังเกต
<u>นำเข้าสู่บทเรียน</u>					
ครู - อธิบาย	5	5	0.850	0.835	0.015
- เล่าเรื่อง	3	6	0.510	1.002	0.492
- ครูถาม-นร.ตอบ	15	14	2.551	2.337	0.214
- ทบทวนความรู้เดิม	15	15	2.551	2.504	0.047
- แจงจุดประสงค์	10	8	1.700	1.336	0.364
- ทดสอบก่อนเรียน	18	15	3.061	2.504	0.557
<u>กิจกรรม</u>					
- เพลง	3	5	0.510	0.835	0.325
- เกม					
- กระดานคำ	12	16	2.040	2.671	0.631
- บัตรคำ	4	4	0.680	0.668	0.012
- บัตรภาพ	9	8	1.530	1.336	0.194
- อื่น ๆ ฆ�งภูมิ	2	2	0.340	0.339	0.001
<u>ปฏิบัติกิจกรรม</u>					
1. ไท้แนว-ครูสาธิท					
- อธิบายสถานการณ์	14	14	2.380	2.337	0.043
- ใบความรู้	2	2	0.340	0.339	0.001
- แนะนำหนังสือ	6	8	0.920	1.336	0.316
- อื่น ๆ					

ตาราง 13 (ต่อ)

พฤติกรรมที่สังเกต	ผู้สังเกต คนที่ 1	ผู้สังเกต คนที่ 2	ร้อยละคนที่ 1	ร้อยละคนที่ 2	ความแตกต่างของ ร้อยละที่สังเกต
2. เป็ปฏิบัติ (ทักษะฟัง					
พูด					
ครู - อธิบาย	15	18	2.551	3.005	0.454
- ตาม	7	10	1.190	1.669	0.479
นร. - ตาม	5	7	0.850	1.169	0.319
ตอบ	9	12	1.530	2.003	0.473
<u>ทักษะการอ่าน</u>					
นร. - อ่านคำ	8	5	1.360	0.835	0.525
- อ่านตอบ					
คำถาม	65	60	11.054	10.017	1.037
- อ่านออก					
เสียง	5	8	0.850	1.336	0.486
- อ่านในใจ					
เล่าเรื่อง	45	34	7.653	5.676	1.977
<u>ทักษะเขียน</u>					
- เขียนคำ	10	7	1.700	1.169	0.531
- เขียนประโยค	19	15	3.231	2.504	0.727
- เขียนตามคำบอก	9	7	1.530	1.169	0.361

ตาราง 13 (ต่อ)

พฤติกรรมที่สังเกต	ผู้สังเกต คนที่ 1	ผู้สังเกต คนที่ 2	ร้อยละคนที่ 1	ร้อยละคนที่ 2	ความแตกต่างของ ร้อยละที่สังเกต
<u>การปฏิสัมพันธ์</u>					
- ครูถาม นร.ตอบ	11	9	1.870	1.503	0.367
- นร.ถาม-ครูตอบ	5	7	0.850	1.169	0.319
- กิจกรรมกลุ่มใหญ่	14	18	2.380	3.005	0.625
- กิจกรรมกลุ่มย่อย	66	64	11.224	10.684	0.540
- กิจกรรมเดี่ยว	14	10	2.380	1.669	0.711
<u>กิจกรรมอุปกรณ์ประกอบ</u>					
<u>การสอน</u>					
- เกม	20	20	3.401	3.339	0.062
- ลากคำตอบ					
- กลุ่มสัมพันธ์					
- บทบาทสมมติ	12	16	2.040	2.671	0.631
- บทเรียนสำเร็จรูป					
- ศูนย์การเรียนรู้	26	24	4.421	4.007	0.414
- แบบฝึก	31	29	5.272	4.841	0.431
- บัตรคำ	5	3	0.850	0.501	0.349
- บัตรภาพ	11	8	1.870	1.336	0.534

ตาราง 13 (ต่อ)

พฤติกรรมที่สังเกต	ผู้สังเกต คนที่ 1	ผู้สังเกต คนที่ 2	ร้อยละคนที่ 1	ร้อยละคนที่ 2	ความแตกต่างของ ร้อยละที่สังเกต
<u>ประเมินแบบฉบับที่</u>					
<u>กิจกรรม</u>					
ให้แรงเสริม					
- ชมเชยเมื่อถูก	9	9	1.530	1.502	0.028
- แนะนำเมื่อผิด	7	8	1.190	1.336	0.146
ตอบคำถามเจอลย					
กิจกรรม	17	22	2.891	3.672	0.781
- สิ่งงาน	2	1	0.340	0.167	0.173
ถ่ายโอน-ให้ทำการบ้าน	4	6	0.680	1.002	0.322
- ครูสรุป	3	8	0.510	1.336	0.826
-- อธิบายให้					
เพื่อนฟัง	3	4	0.510	0.668	0.158
- ครู-นร. ช่วยสรุป	14	18	2.380	3.005	0.625
- ทดสอบหลังเรียน	7	10	1.190	1.669	0.479
	588	599	100	100	19.102

วิธีคำนวณ ใช้สูตรหาค่าความเชื่อมั่นของสก็อต (Ober. 1971 : 80)

$$\text{Reliability} = \frac{P_o - P_e}{1.00 - P_e}$$

$$P_o = 1 - \frac{19.19}{100}$$

$$= 1 - 0.1919$$

$$= 0.8081$$

$$P_e = (.1122)^2 + (.1105)^2$$

$$= 0.0247$$

$$= \frac{.8081 - .0247}{1 - .0247}$$

$$= 0.8034$$

∴ ความเชื่อมั่นของแบบสังเกต = 0.8034

หาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต

$$\text{สูตร } r = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2] [N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

$\sum X$ = ผลรวมของคะแนนชุด X

$\sum Y$ = ผลรวมของคะแนนชุด Y

$\sum X^2$ = ผลรวมของคะแนนชุด X แต่ละตัวยกกำลังสอง

$\sum Y^2$ = ผลรวมของคะแนนชุด Y แต่ละตัวยกกำลังสอง

$\sum XY$ = ผลรวมของผลคูณระหว่าง X กับ Y

N = จำนวนคนหรือสิ่งทีศึกษา

क्र.सं.	X	Y	X ²	Y ²	XY
1	114	117	12996	13689	13338
2	105	103	11025	10609	10815
3	101	103	10201	10609	10403
4	103	116	10609	13456	11948
5	165	160	27225	25600	26400
	$\Sigma X = 588$	$\Sigma Y = 599$	$\Sigma X^2 = 72056$	$\Sigma Y^2 = 73963$	$\Sigma xy = 72904$

$$= \frac{5(72904) - (588)(599)}{\sqrt{[5(72056) - (588)^2] [5(73963) - (599)^2]}}$$

$$= \frac{364520 - 352212}{\sqrt{[360280 - 34744] [369815 - 358801]}}$$

$$= \frac{12308}{\sqrt{(14536)(11014)}}$$

$$= 0.97$$

แบบประเมินเครื่องมือ "ชุดการอบรมระยะสั้น"
 วิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เนื้อหา - กิจกรรม	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	เสนอแนะ-ปรับปรุง
<p><u>ชุดที่ 1</u></p> <p>1. โครงสร้าง</p> <ul style="list-style-type: none"> - จุดมุ่งหมาย . - เป้าหมาย . - จุดประสงค์ทั่วไป . - จุดประสงค์เฉพาะ <p>2. แผนดำเนินการอบรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตอนที่ 1 - ตอนที่ 2 - ตอนที่ 3 <p>3. กิจกรรมดำเนินการสำหรับวิทยากร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตอนที่ 1 - ตอนที่ 2 - ตอนที่ 3 			

เนื้อหา - กิจกรรม	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	เสนอแนะ-ปรับปรุง
4. กิจกรรมผู้เข้ารับการอบรม - ตอนที่ 1 - ตอนที่ 2 - ตอนที่ 3			
5. สื่อประกอบการอบรม - คำบรรยายของวิทยากร (เอกสาร หมายเลข 1) - เอกสารหมายเลข 2 - เอกสารหมายเลข 3 - เอกสารหมายเลข 4 - เอกสารหมายเลข 5 - เอกสารหมายเลข 6 - เอกสารหมายเลข 7 - เอกสารหมายเลข 8 - เอกสารหมายเลข 9			

เนื้อหา-กิจกรรม	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	เสนอแนะ-ปรับปรุง
- เอกสารหมายเลข 10			
- เอกสารหมายเลข 11			
- เอกสารหมายเลข 12			
- เอกสารหมายเลข 13			
- เอกสารหมายเลข 14			
- เอกสารเสริม 1			
- เอกสารเสริม 2			

6. ข้อคิดเห็น

แบบหาความสอดคล้องของเครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอน
กับจุดประสงค์ในการฝึกอบรมและนิยามศัพท์เฉพาะ

พฤติกรรมการสอน	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง	ควรปรับปรุง
<p>1. นำเข้าสู่บทเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ได้รับความสนใจ โดยการอธิบายเล่าเรื่อง ครูถาม - นักเรียนตอบ ทบทวนความรู้เดิม แจ้งจุดประสงค์ - ใช้กิจกรรม อุปกรณ์ เพลง เกม กระดานดำ บัตรคำ บัตรภาพ หนังสือ เทป สไลด์ วิดีโอ เครื่องฉายข้ามศีรษะ 			

พฤติกรรมกรรมการสอน	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง	ควรปรับปรุง
<p>2. ปฏิบัติกิจกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้นักเรียนผู้ โดยกา สาธิต อธิบายสถานการณ์ ใบความรู้ แนะนำศึกษาหนังสือเรียน กิจกรรมเกม - ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ การฝึกทักษะ <ul style="list-style-type: none"> ฟัง - พูด ครู - อธิบาย - ถาม นักเรียน - ถาม ตอบ อ่าน <ul style="list-style-type: none"> นักเรียน - อ่านคำ - อ่านออกเสียง - อ่านในใจเล่าเรื่อง - อ่านตอบคำถาม - อ่านแสดงบทบาทสมมุติ 			

พฤติกรรมการสอน	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง	ควรปรับปรุง
<p>เขียน</p> <p>นักเรียน - เขียนคำ</p> <p>- เขียนประโยค</p> <p>- เขียนตามคำบอก</p> <p>- การปฏิสัมพันธ์</p> <p>ครูถาม - นักเรียนตอบ</p> <p>นักเรียนถาม - ครูตอบ</p> <p>กิจกรรมกลุ่มใหญ่</p> <p>กิจกรรมกลุ่มย่อย</p> <p>กิจกรรมเดี่ยว</p> <p>- กิจกรรม อุปกรณ์ ประกอบการสอน</p> <p>เกม</p> <p>บทบาทสมมติ</p> <p>บทเรียนสำเร็จรูป</p> <p>ศูนย์การเรียนรู้</p> <p>แบบฝึก</p> <p>บัตรคำสั่ง</p> <p>เทป</p> <p>วิดีโอ</p> <p>สไลด์</p> <p>บัตรคำ</p> <p>บัตรภาพ</p> <p>อื่น ๆ (ระบุ)</p>			

พฤติกรรมการณ์สอน	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง	ควรปรับปรุง
<p>3. ประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้แรงเสริม <ul style="list-style-type: none"> ให้คำพูด - ชมเชยเมื่อถูกต้อง ให้กำลังใจแนะนำเมื่อผิดพลาด ให้สิ่งของ รางวัล ให้เป็นคะแนน - ให้ข้อมูลย้อนกลับ <ul style="list-style-type: none"> ตอบคำถาม ไม่ตอบคำถาม สั่งงาน ไม่สั่งงาน - ส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอน <ul style="list-style-type: none"> ให้ทำงานในชั้น ให้ทำงานการบ้าน อธิบายให้เพื่อนฟัง ครู - นักเรียนช่วยกันสรุป ครูสรุป 			

ขอเสนอแนะ

ภาคผนวก ค

1. ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น เรื่องการจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย
2. ตารางอบรมครู เรื่องการจัดกิจกรรมการสอน

โครงสร้างชุดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
เรื่อง การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 6 ชั่วโมง

หลักการและเหตุผล

วิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนมองเห็นความสำคัญว่าเป็นภาษาประจำชาติ มีความจำเป็นต้องใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน ดังนั้นผู้เรียนจึงมีหน้าที่ที่จะต้องศึกษาค้นคว้า เพื่อจะได้นำไปใช้ได้โดยมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้บรรจุวิชาภาษาไทยไว้ในหลักสูตรให้มีทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือก เพื่อสนองความต้องการและความสนใจของแต่ละบุคคล ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของวิชาภาษาไทยจึงได้ทดลองวิจัยการอบรมครูโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ชุดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นชุดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมหลากหลาย จะช่วยให้ผู้สอนเข้าใจกระบวนการและวิธีการสอน อันนำไปสู่การฝึกทักษะทางภาษา ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

เป้าหมาย

ชุดการเรียนรู้แบบบูรณาการนี้ จัดทำสำหรับอบรมครูสอนวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นอกจากนี้ยังสามารถนำไปใช้สำหรับอบรมครูสอนวิชาภาษาไทยระดับชั้นอื่น ๆ ได้ด้วย

จุดประสงค์ทั่วไป

1. เพื่อเพิ่มเติมนความรู้ ทักษะการสอนในวิชาภาษาไทยแก่ครูผู้สอนเพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย
2. ให้ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้กิจกรรม สื่อการเรียนได้เหมาะสมสอดคล้องกับ

หลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้และสามารถใช้กิจกรรม อุปกรณ์การสอนหลายอย่างประกอบการสอนได้

จุดประสงค์เฉพาะ

1. สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของหลักสูตรได้
2. อธิบายวิธีการสอนสัมพันธ์ทักษะได้
3. บอกความสำคัญของนวัตกรรมและกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ได้
4. สามารถวางแผนจัดทำชุดศูนย์การเรียนรู้ได้

แผนดำเนินการอบรม

ชุดที่ 1 (วันที่ 1)

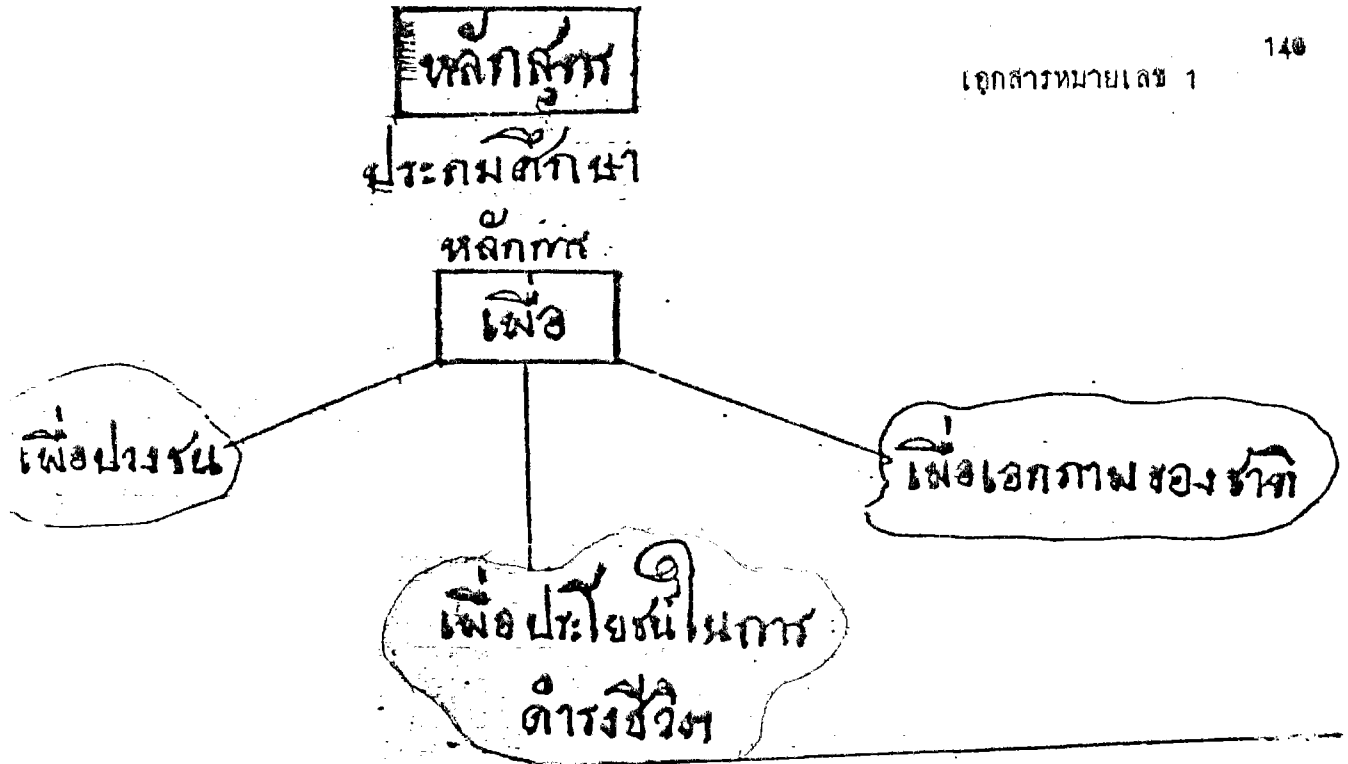
เวลา 6 ชั่วโมง

ระยะเวลา	หัวข้อเรื่องและกิจกรรม	ลักษณะกลุ่ม
<u>ตอนที่ 1</u>		
09.00 – 10.30	<u>เรื่องที่ 1</u> การวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้	
09.00 – 09.15	1. บรรยายวิธีการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อการเรียนการสอน	กลุ่มใหญ่
09.15 – 10.00	2. แบ่งกลุ่มศึกษาหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ วิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รายวิชา ท101 อภิปรายวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของจุดประสงค์กับเนื้อหาในหลักสูตร เน้นสัมพันธ์ทักษะทั้งสี่	กลุ่มย่อย 2 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
10.10 – 10.15	3. เสนอผลการอภิปรายต่อที่ประชุม	กลุ่มใหญ่
10.15 – 10.30	– พัky่อย 15 นาที –	

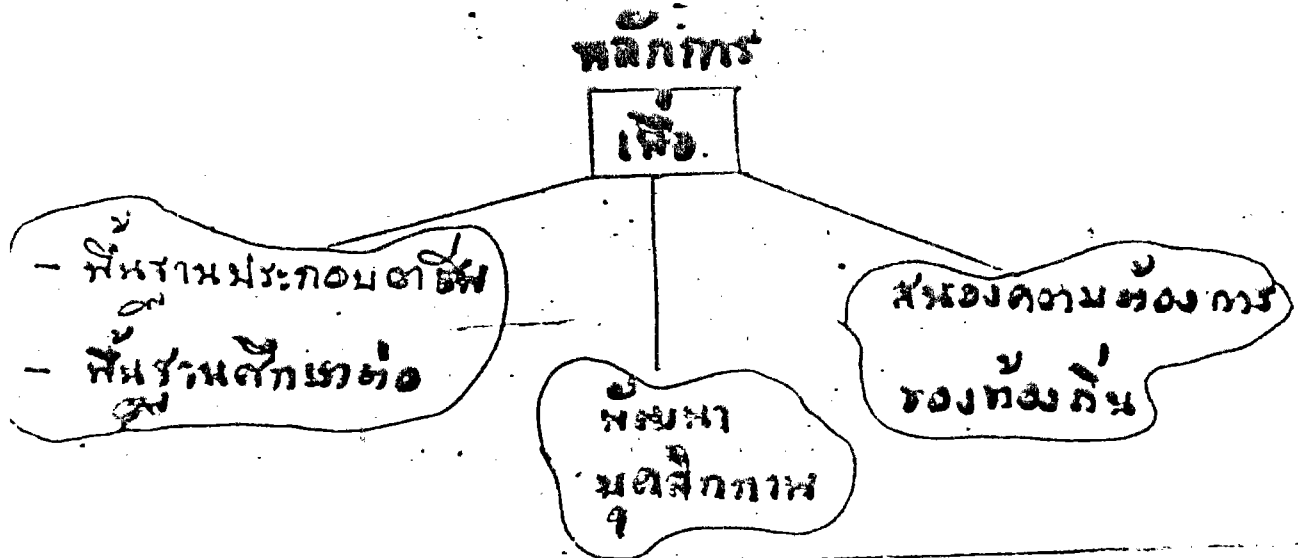
ระยะเวลา	หัวข้อเรื่องและกิจกรรม	ลักษณะกลุ่ม
10.30 - 12.00	<u>เรื่องที่ 2</u> วิธีสอนสัมพันธ์ทักษะ	
10.30 - 10.45	1. บรรยายลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสัมพันธ์ทักษะ โดยใช้บทบรรยายและแผนผัง	กลุ่มใหญ่
10.45 - 11.15	2. ให้ผู้เข้าอบรมศึกษาวิธีการสอนสัมพันธ์ทักษะจากแถบบันทึกภาพ	กลุ่มใหญ่
11.15 - 11.45	3. อภิปราย สรุป การสอนสัมพันธ์ทักษะทั้งสี่และการจัดกิจกรรมการเรียนต่าง ๆ จากแถบบันทึกภาพแล้ว	กลุ่มย่อย 2 กลุ่ม
11.45 - 12.00	4. เสนอผลการอภิปรายหน้าชั้น	กลุ่มใหญ่
12.00 - 13.00	- พักรับประทานอาหาร -	
<u>ตอนที่ 2</u>		
13.00 - 16.00	<u>นวัตกรรมการสอนและศูนย์การเรียนรู้</u>	
13.00 - 13.30	<u>เรื่องที่ 1</u> นวัตกรรมการสอน	
13.00 - 13.05	1. ให้เอกสารนวัตกรรมการสอนแต่ละกลุ่ม	รายบุคคล
13.05 - 13.20	2. ศึกษาวิเคราะห์สรุปความสำคัญของนวัตกรรม	กลุ่มย่อย 3 กลุ่ม
13.20 - 13.30	3. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนสรุปในที่ประชุม	กลุ่มใหญ่
13.30 - 16.00	<u>เรื่องที่ 2</u> การจัดกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้	
13.30 - 14.20	1. ให้ศึกษาความรู้เกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ โดยใช้ชุดศูนย์การเรียนรู้	กลุ่มย่อย 5 กลุ่ม
14.20 - 14.40	2. บรรยายหลักการสร้างศูนย์การเรียนรู้โดยใช้แผนผังประกอบ	กลุ่มใหญ่
14.40 - 15.40	3. ให้ฝึกวางแผนจัดทำศูนย์การเรียนรู้	กลุ่มย่อย 2 กลุ่ม
15.40 - 15.55	4. สรุปเสนอผลงานของกลุ่ม	กลุ่มใหญ่
15.55 - 16.00	5. สรุปผลการปฏิบัติ วางแผน จัดทำ	กลุ่มใหญ่

กิจกรรมดำเนินการสำหรับวิทยากร

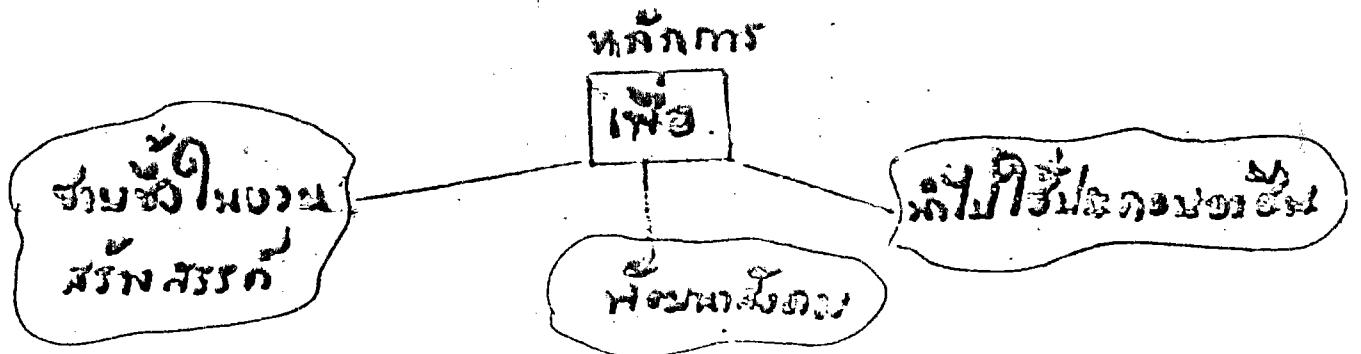
ชุดการอบรมระยะสั้น	การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
<u>ตอนที่ 1</u> 165 นาที	หลักสูตรและจุดประสงค์
<u>เรื่องที่ 1</u> 75 นาที	การวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้
<u>กิจกรรมที่ 1</u> 15 นาที	บรรยายวิธีการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อการเรียนการสอน ขั้นที่ 1 บรรยายเริ่มต้น ขั้นที่ 2 ฉายแผนใส ขั้นที่ 3 บรรยายขยายความตามแผนใส ขั้นที่ 4 ชักถาม อภิปราย สรุปเรื่องการวิเคราะห์หลักสูตร <u>สื่อ</u> - แผนใสแผนผังย่อยการวิเคราะห์ (หมายเลข 1 - 4)



มัธยมศึกษาตอนต้น



มัธยมศึกษาตอนปลาย



(แผนผังหมายเลข 2)

กระบวนการ

หลักการ

หลักการ

จุดหมาย

โครงสร้าง

จุดประสงค์วิชา

โครงสร้าง

ภาษา

ไทย

อังกฤษ

สังคม

ฯลฯ

วิชาบังคับ : วิชาเลือก

จุดประสงค์

คำอธิบายรายวิชา

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

จุดประสงค์ทางการ

(800)

(แบบใช้หมายเลข 3)

<p>2. ให้พัฒนาทักษะ ภาษาพูดคือ ฟัง พูด อ่าน เขียน ฯลฯ</p>	<p>ฟัง _____ _____</p> <p>พูด _____ _____</p> <p>อ่าน _____ _____</p> <p>เขียน _____ _____</p> <p>หลักการ _____ _____</p>	<p>1. ฟัง</p> <p>2. ฟัง</p> <p>3. ฟัง</p> <p>4. ฟัง</p> <p>5. ฟัง</p> <p>6. ฟัง</p> <p>7. ฟัง</p> <p>8. ฟัง</p> <p>9. ฟัง</p> <p>10. ฟัง</p> <p>11. ฟัง</p> <p>12. ฟัง</p> <p>13. ฟัง</p> <p>14. ฟัง</p> <p>15. ฟัง</p>
-------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------



หลักเกณฑ์การ ต่อมติถาม ดังนี้

1. ในการเขียนการสอนทำไมต้องสอนให้บรรลุจุดประสงค์
1)
2. จุดประสงค์ที่สำคัญของวิชาภาษาไทย คืออะไร
3. ในการเขียนการสอนที่จุดประสงค์การเรียนรู้อาจมาจากไหน
หน้า)



กิจกรรมการอบรม

1 วันที่ 1

กิจกรรมผู้เข้ารับการอบรม

ตอนที่ 1 09.00 - 10.30	หลักสูตรและจุดประสงค์ เรื่องที่ 1 การวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้	กลุ่มใหญ่
กิจกรรมที่ 1 09.00 - 09.15 15 นาที	รับฟังการบรรยายของวิทยากร เรื่อง วิธีการวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อ การเรียนการสอน ชั้นที่ 1 รับฟังคำบรรยาย "กระบวนการของหลักสูตร" ชั้นที่ 2 ดูแผนกระบวนการวิเคราะห์หลักสูตร ชั้นที่ 3 อภิปราย ชักถาม วิทยากร ชั้นที่ 4 บันทึกสรุปคำบรรยาย ค้าง	

กิจกรรมดำเนินการสำหรับวิทยากร

<p>การอบรมระยะสั้น</p>	<p>การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1</p>
<p><u>ตอนที่ 1</u> 165 นาที <u>เรื่องที่ 1</u> 75 นาที</p>	<p>หลักสูตรและจุดประสงค์ การวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้</p>
<p><u>กิจกรรมที่ 2</u> 50 นาที</p>	<p>แบ่งกลุ่มศึกษาหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 รายวิชา ท 101 (เอกสารหมายเลข 1 - 2) ชั้นที่ 1 แบ่งกลุ่ม 2 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ตามหมายเลขในฉลาก ชั้นที่ 2 ชี้แจงให้แต่ละกลุ่มทราบว่าต้องศึกษาหลักสูตร เพื่อตอบคำถาม 3 ข้อ ดังนี้ 1. ในการเรียนการสอนทำไมต้องสอนให้บรรลุจุดประสงค์ 2. จุดประสงค์ที่สำคัญของวิชาภาษาไทยคืออะไร 3. ในการเรียนการสอนนำจุดประสงค์การเรียนรู้มาจากไหน ชั้นที่ 3 ให้แต่ละกลุ่มรายงานผลจากการตอบคำถาม - เอกสารประกอบการศึกษา หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น และจุดประสงค์ การเรียนรู้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (เอกสารหมายเลข 1 - 2)</p>

กิจกรรมผู้เข้ารับการอบรม

ตอนที่ 1	หลักสูตรและจุดประสงค์ เรื่องที่ 1	กลุ่มย่อย 2 กลุ่ม
<p data-bbox="209 653 352 721"><u>กิจกรรมที่ 2</u></p> <p data-bbox="209 734 416 780">09.15 - 10.05</p> <p data-bbox="209 796 304 841">50 นาที</p>	<p data-bbox="464 653 1318 728">แบ่งกลุ่มศึกษาหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยชั้นมัธยม</p> <p data-bbox="464 734 1262 796">ศึกษาปีที่ 1 รายวิชา ท 101 จากเอกสารหมายเลข 2 - 3</p> <p data-bbox="464 796 1230 857">ชั้นที่ 1 แบ่งกลุ่มตามฉลากที่จับได้หมายเลขเดียวกัน 2 กลุ่ม</p> <p data-bbox="464 857 1262 970">ชั้นที่ 2 รับฟังคำชี้แจงจากวิทยากร ศึกษาหลักสูตร ทอมคำถาม คั้งนี้</p>	
	<p data-bbox="456 1809 1198 1877">ชั้นที่ 3 แลกเปลี่ยนส่งตัวแทนรายงานผลจากการทอมคำถาม</p>	

วิชาบังคับจุดประสงค์

1. ให้เกิดความคิดออกงานในการใช้ภาษา ความวัยและศักยภาพของนักเรียนในชั้นนี้
2. ให้พัฒนาทักษะภาษาทั้งสี่ คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน ให้รู้ ใช้ภาษาอย่างมีศิลปะตามประเพณี และวัฒนธรรม โดยฟังเสียงการพูด และการอ่านในใจเป็นอันดับแรก
3. ให้สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือหรืองานเขียน งานประพันธ์ โดยยกเหตุผลประกอบ
4. ให้สามารถสังเกตลักษณะของภาษาไทย เข้าใจหลักภาษาที่จะทำให้ใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ท 101	ภาษาไทย	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค	2 หน่วยการเรียนรู้
ท 102	ภาษาไทย	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค	2 หน่วยการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชา

— การสอนทักษะทั้งสี่ ได้แก่

การฟัง การจับใจความสำคัญจากคำพูดหรืองานเขียนที่มีผู้อ่านให้ฟัง การสังเกตข้อความที่สำคัญรองลงไป การแยกข้อเท็จจริง จากข้อคิดเห็น

การพูด การสนทนากันเพื่อเกี่ยวกับวิชาที่เรียน หรือเรื่องราวที่น่าสนใจ การนำเรื่องขึ้นมาสนทนากันไปเล่าให้ผู้อื่นฟังโดยไม่เสริมความและไม่คัดความ การอภิปรายในกลุ่ม การรายงานผลการประชุมกลุ่มเฉพาะสาระสำคัญ การชี้แจงเหตุผล การอธิบายความต้องการของคนและของกลุ่มให้คนทั่วไปเข้าใจได้ ไม่เฉพาะในท้องถิ่นของคน

การอ่าน การอ่านออกเสียงทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง การเว้นวรรคตอนตามหน้าที่เหมาะสม การอ่านทำนองเสนาะตามบทประพันธ์ที่มีในหนังสือเรียน การอ่านในใจโดยให้

หนังสือที่กำหนดและงานเขียนชนิดต่าง ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น การหาความรู้ความบันเทิง
จากการอ่าน การพิจารณาหนังสือที่อ่านโดยวิเคราะห์ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งที่อ่านว่าชอบหรือไม่ชอบ,
อย่างไร การเข้าใจสาร หรือตีความได้หลาย ๆ ด้าน การพิจารณาส่วนดีและส่วนบกพร่องของ
หนังสือพร้อมทั้งให้เหตุผลโต้ความควรแก่้วย ทั้งนี้เพื่อนำนักเรียนให้เข้าถึงวรรณคดีไทยด้วย
การใช้ห้องสมุดให้เกิดประโยชน์แก่การ เรียนภาษาไทย

การเขียน การคัดลอกข้อความให้ถูกต้องเรียบร้อย การเขียนตัวสะกด การันต์ และ
เขียนตามคำบอก การเขียนคัดลอกสื่อสารในเรื่องส่วนตัวและกิจธุระที่เหมาะสมแก่วัย การเขียน
จดความในการเรียนวิชาต่าง ๆ การเรียงความจากข้อเท็จจริงและจินตนาการ การย่อความ
และขยายความได้ตามสมควรในการเขียนทุกชนิด การเว้นวรรคตอนให้ถูกต้อง การเขียนตัวอักษร
ให้อ่านง่ายถูกต้องตามวิธีที่ควรเขียน การวางอักษรและเครื่องหมายตามอักษรวิธีให้มีระเบียบ
ในการเขียน ทั้งเพื่อการศึกษา และเพื่อการดำเนินชีวิตต่อไป การแต่งบทประพันธ์โดยเข้าใจ
กฎเกณฑ์ตามควรแก่ศักยภาพของนักเรียน

หลักภาษา การสังเกตลักษณะต่าง ๆ ของภาษาไทย การเข้าใจหลักบางประการ
ก่อให้เกิดความสนใจ และนำหลักไปใช้เพื่อให้เกิดผลในการสื่อสาร ความเข้าใจกฎเกณฑ์
ระดับที่มีอยู่ดีเท่าที่จำเป็นของทราบ และการใช้ภาษาให้สอดคล้องกับหลักภาษาตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เสียงในภาษาไทย
2. ตัวอักษรไทยและหลักการเขียนตัวอักษร
3. การจำแนกคำในภาษาไทยออกเป็น 7 ชนิด คือ นาม สรรพนาม กริยา วิเศษณ์

บท สันธาน และอุทาน

4. ความหมายกับการสื่อสาร การใช้ประโยคสื่อสาร ส่วนประกอบของประโยค
5. หลักการอ่านออกเสียง
6. การใช้พจนานุกรม

เอกสารประกอบการศึกษา (เอกสารหมายเลข 2)

จุดประสงค์การเรียนรู้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1วิชาภาษาไทย ท 101 – ท 102การฟัง

1. จับใจความสำคัญจากคำพูดหรือเรื่องที่ได้อ่าน
2. จับใจความสำคัญและใจความรองลงไปจากงานเขียนที่มีผู้อ่านให้ฟัง
3. แยกข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็นในข้อความที่ฟัง

การพูด

4. สนทนาเกี่ยวกับวิชาที่เรียนหรือเรื่องราวที่น่าสนใจ
5. เล่าเรื่องที่ฟังได้ถูกต้องตามลำดับเนื้อเรื่อง โดยไม่เสริมความและตัดความ
6. พูดอภิปรายในกลุ่ม
7. รายงานการประชุมกลุ่มและบอกความต้องการของกลุ่มให้คนทั่วไปเข้าใจ

การอ่าน

8. อ่านออกเสียงทั้งร้อยแก้วร้อยกรองได้ถูกต้องตามวรรคตอน
9. เมื่อกำหนดเรื่องให้อ่านในใจ สามารถเข้าใจสาร จับใจความสำคัญ และตีความได้หลาย ๆ แง

การเขียน

10. อ่านแล้วบอกความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และวิจารณ์ได้อย่างมีเหตุผล
11. สามารถใช้ห้องสมุดให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนภาษาไทย
12. คัดลอกข้อความได้ถูกต้อง เรียบร้อย เป็นระเบียบไม่สกหล่น
13. เขียนหนังสือถูกต้องตามอักขรวิธีและมีระเบียบ
14. เขียนจดหมายส่วนตัวและกิจธุระได้เหมาะสมแก่วัย
15. เขียนบันทึกข้อความจากการเรียนวิชาต่าง ๆ
16. เขียนเรียงความจากข้อเท็จจริงและจินตนาการ
17. เขียนย่อความและขยายความได้
18. แต่งบทประพันธ์ประเภทกาพย์กลอนได้ตามควรแก่ศักยภาพ

ภาษาไทย

19. บอกชนิดของเสียงในภาษาไทยได้ถูกต้อง
20. บอกลักษณะของอักษรที่ชี้แทนเสียงต่าง ๆ
21. บอกหลักการประสมอักษรและประสมอักษรได้
22. บอกหลักการเขียนตัวอักษรตามอักษรวิธีไทย
23. จำแนกชนิดของคำในภาษาไทยและบอกหน้าที่ของคำแต่ละชนิดได้ถูกต้อง
24. บอกลักษณะของประโยคที่ใช้สื่อสารและบอกส่วนประกอบของประโยคได้
25. บอกหลักการอ่านออกเสียงได้
26. ใช้พจนานุกรมได้ถูกต้องและรวดเร็ว

หมายเหตุ

จุดประสงค์การเรียนรู้ข้อ 1 - 18 จะมีอยู่ที่ ท 101 และ ท 102 ส่วน
 หลักภาษาจะแบ่งสอนเป็น 2 ภาคเรียน และจะมีบางจุดประสงค์ที่สอนมีอยู่ที่
 2 ภาคเรียน เช่น จุดประสงค์ข้อ 26 เป็นต้น ผู้สอนเป็นผู้พิจารณาแบ่งเอง

กิจกรรมดำเนินการสำหรับวิทยากร

การฝึกอบรมระยะสั้น	การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ม.1
ตอนที่ 1	หลักสูตรและจุดประสงค์
165 นาที	
เรื่องที่ 1	การวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้
75 นาที	
กิจกรรมที่ 3	เสนอผลการอภิปราย อภิปรายในที่ประชุม
10 นาที	ขั้นที่ 1 แยกกลุ่ม 2 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน (ใช้กลุ่มเดิม) ขั้นที่ 2 อธิบายวิธีการวิเคราะห์ ขั้นที่ 3 ให้แต่ละกลุ่ม อภิปราย วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของจุดประสงค์และ เนื้อหาในหลักสูตร เน้นสัมพันธ์ทักษะทั้งสี่ (เอกสารหมายเลข 3 - 4) ขั้นที่ 4 ส่งตัวแทนของกลุ่มเสนอผลการอภิปราย ขั้นที่ 5 เลขาธิการกลุ่มจก สรุปรวบรวมผลการอภิปรายส่งที่ประชุม
	- เอกสารเนื้อหาวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และวิเคราะห์จุดประสงค์ (เอกสารหมายเลข 3 - 4)

กิจกรรมผู้เข้ารับการอบรม

ตอนที่ 1	หลักสูตรและจุดประสงค์ เรื่องที่ 1	กลุ่มใหญ่
<p data-bbox="256 501 400 568">กิจกรรมที่ 3</p> <p data-bbox="256 568 352 636">10 นาที</p>	<p data-bbox="517 501 932 568">เสนอผลการอภิปรายต่อที่ประชุม</p> <p data-bbox="517 568 884 636">ขั้นที่ 1 ไขกลุ่ม 2 กลุ่มเดิม</p> <p data-bbox="517 636 1347 703">ขั้นที่ 2 รับฟังคำอธิบายจากวิทยากรถึงวิธีการวิเคราะห์หลักสูตร</p> <p data-bbox="517 703 1394 770">ขั้นที่ 3 แต่ละกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์ อภิปราย ตรวจสอบความถูกต้อง</p> <p data-bbox="644 770 1043 837">ความจุดประสงค์ที่กำหนดให้ ดังนี้</p> <p data-bbox="644 837 1059 904">กลุ่มที่ 1 แผนการสอนที่ 1 - 4</p> <p data-bbox="644 904 1059 972">กลุ่มที่ 2 แผนการสอนที่ 5 - 8</p>	

ชั้นที่ 4 คัดเลือกตัวแทนของกลุ่มเสนอผลการวิเคราะห์ อภิปราย ชั้นที่ 5 เลขากลุ่มจุด สรุปผล ส่งที่ประชุม ดังนี้					
แผน	ข้อ	จุดประสงค์การเรียนรู้	ทักษะสัมพันธ์ หลักภาษา	ทักษะ	จำนวนคาบ

กลุ่มที่
 สมาชิก 1
 สมาชิก 2
 สมาชิก 3

เอกสารหมายเลข 3

เนื้อหา

วิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เนื้อหา	เนื้อหา ท 102
๑ เรื่องนิค ๆ หนอย ๆ -เสียงในภาษา (บทที่ 1) หน้า 1 - 3	1. เรื่องรวมเกียรติ -การจำแนกชนิดของคำในภาษาไทย(บทที่ 5)
๒ เรื่องความสนุกในวัดเบญจมบพิตร -เสียงในภาษา (บทที่ 1)	2. เรื่องเศรษฐศาสตร์ในทองแถว -การจำแนกหน้าที่ของคำในภาษาไทย
๓ เรื่องสัจวาภิธาน -อักษรไทยและหลักการเขียนตัวอักษรไทย (บทที่ 2)	3. เรื่องคุณค่าพจนานาติ -การจำแนกในภาษาไทย
๔ เรื่องพระร่วงสวรรคโลก -อักษรไทยและหลักการเขียนตัวอักษรไทย (บทที่ 2)	4. เรื่องนิทานสุภาษิต -การอ่านออกเสียงคำในภาษาไทย (บทที่ 6)
๕ เรื่องนิราศสาคีหิม -ไทรยางค์ (บทที่ 3)	5. พระยาไชยบูรณ์ -การอ่านออกเสียงคำในภาษาไทย (บทที่ 6)
๖ เรื่องแม่ศรีเรือน -ไทรยางค์ (บทที่ 3)	6. บทร้อยกรอง -การอ่านออกเสียงคำในภาษาไทย
๗ เรื่องขุนนะสิบทิศ -ประโยคและการสื่อสาร (บทที่ 4)	
๘ เรื่องไขภาษา -ประโยคและการสื่อสาร (บทที่ 4)	

เอกสารหมายเลข 4

วิเคราะห์จุดประสงค์

ตรงกับ เกณฑ์	ข้อ	จุดประสงค์การเรียนรู้	ทักษะสัมพันธ์-หลักภาษา	ทักษะ	จำนวน คาบ
1.	1 5	จับใจความสำคัญจากคำพูดหรือ เรื่องที่ได้อ่าน แล้วเรื่องที่สนทนากันให้ผู้อ่านฟัง โดยไม่เสริมความหรือคัดความ	เรื่องนิค ๆ หน่วย ๆ -เสียงในภาษา (บทที่ 1) หน้า 1 - 3		
2.	2 15 19	จับใจความสำคัญและใจความ รองลงไปจากงานเขียนที่มี ผู้อ่านให้ฟัง เขียนบันทึกข้อความจาก การเรียนวิชาต่าง ๆ บอกชนิดของเสียงในภาษาไทย ได้ถูกต้อง	เรื่องความสนุกในวัด เบญจมาพิตร -เสียงในภาษา (บทที่ 1)		
3.	4 8 13 20	สนทนาเกี่ยวกับวิชาที่เรียน หรือเรื่องราวที่น่าสนใจ อ่านออกเสียงทั้งร้อยแก้วร้อย กรองได้ถูกต้องตามวรรคตอน เขียนหนังสือถูกต้องตามอักษร วิธีและมีระเบียบ บอกลักษณะของอักษรที่ใช้แทน เสียงต่าง ๆ	เรื่องสัตว์ภาคินาน -อักษรไทยและหลัก การเขียนตัวอักษร (บทที่ 2)		

ข้อ	จุดประสงค์การเรียนรู้	ทักษะสัมพันธ์-หลักภาษา	ทักษะ	จำนวน คาบ
3 11 21 26	ยกข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็น ในข้อความที่ฟัง สามารถใช้ห้องสมุดให้เป็น ประโยชน์ต่อการเรียนภาษาไทย บอกหลักการประสมอักษรและ ประสมอักษรได้ ใช้พจนานุกรมได้ถูกต้องรวดเร็ว	เรื่องพระร่วงสุวรรณคโลก -อักษรไทยและหลัก การเขียนตัวอักษรไทย (บทที่ 2)		
12 14 17 18	คัดลายมือได้สวยงาม ถูกต้อง เรียบร้อย เป็นระเบียบ เขียนจดหมายส่วนตัวและกิจธุระ ได้เหมาะสมแก่วัย เขียนย่อความและขยายความได้ แต่งบทประพันธ์ประเภท กาพย์กลอนได้ตามควรแก่ ศัภษาพ	เรื่องนิราศสี่ศัษีบ -ไตรยางค์ (บทที่ 3)		
6 7 16	พูดอภิปรายในกลุ่มได้ รายงานการประชุมกลุ่มและ บอกความต้องการของกลุ่มให้ คนทั่วไปเข้าใจ เขียนเรียงความจากข้อเท็จจริง และจินตนาการได้	เรื่องแม่ศรีเรือน -ไตรยางค์ (บทที่ 3)		

ข้อ	จุดประสงค์การเรียนรู้	ทักษะสัมพันธ์-หลักภาษา	ทักษะ	จำนวน คาบ
22	บอกหลักการเขียนตัวอักษรตาม อักษรวิธีได้			
10	อ่านแล้วบอกความรู้สึกเกี่ยวกับ เรื่องที่อ่านและวิจารณ์ได้อย่าง มีเหตุผล	เรื่องผู้ชนะสิบทิศ -ประโยคและการสื่อสาร (บทที่ 4)		
25	บอกหลักการอ่านออกเสียงได้			
9	เมื่อกำหนดเรื่องให้อ่านในใจ สามารถเข้าใจสาระ จับใจความ สำคัญและตีความได้หลายแง	เรื่องไขภาษา -ประโยคและการสื่อสาร (บทที่ 4)		
23	บอกลักษณะของประโยคที่ใช้ สื่อสารและบอกส่วนประกอบ ของประโยคได้			

กิจกรรมดำเนินการสำหรับวิทยากร

กรณีฝึกอบรมระยะสั้น

การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ม.1

ตอนที่ 1 หลักสูตรและจุดประสงค์

5 นาที

ตอนที่ 2 วิธีสอนสัมพันธ์ทักษะ

5 นาที

กิจกรรมที่ 1 บรรยายลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสัมพันธ์ทักษะ

5 นาที

ขั้นที่ 1 ฉายแผ่นใส สัมพันธ์แผน

ขั้นที่ 2 บรรยายประกอบแผ่นใส "การสอนสัมพันธ์ทักษะ" (เอกสาร

หมายเลข 5)

ขั้นที่ 3 เปิดให้แต่ละคนสามารถแยกแยะทักษะต่าง ๆ จากจุดประสงค์

การเรียนรู้ได้ โดยการทำกิจกรรม "วิเคราะห์ทักษะจากจุดประสงค์การเรียนรู้"

- คำบรรยายของวิทยากร (เอกสารหมายเลข 5)

- กิจกรรมวิเคราะห์ทักษะ 10 ข้อ

- แผ่นใส (หมายเลข 5 - 7)

(แผนีไศหมาย ๕๓ 5)

ภาษาไทย.

สอนทำไม?

สอนให้

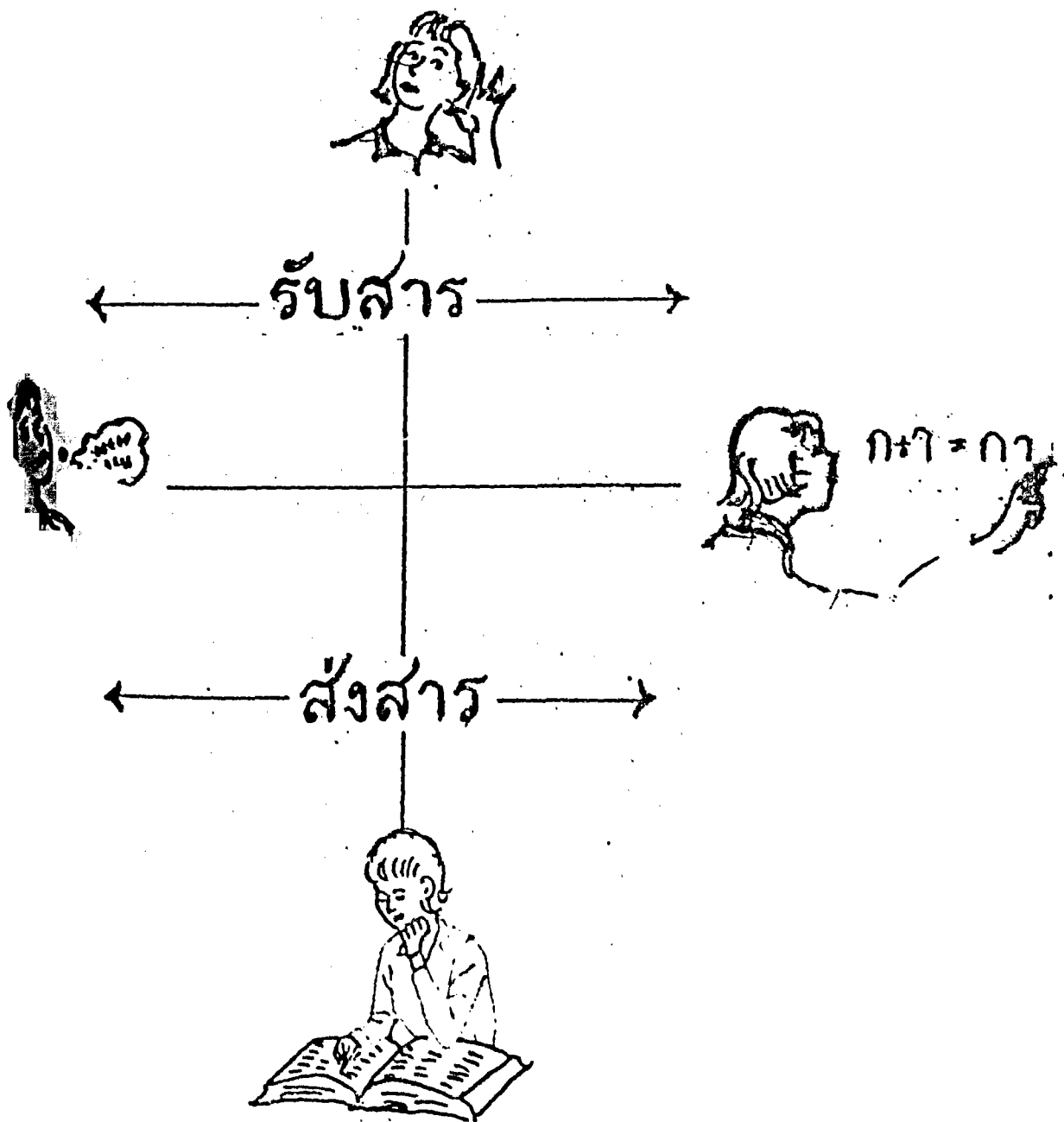
- ความรู้ หลักเกณฑ์ เพื่อใช้ภาษาที่ถูกต้อง
เหมาะแก่กาลเทศะและบุคคล
- มีทักษะทาง การคิด และ การใช้ภาษา ใน
การติดต่อสื่อสาร ตลอดจนการแสวงหา
สิ่งจำเป็นในชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ
- เจตคติที่ถูกต้องต่อการเขียนภาษาและ
วรรณคดี.

สอนอย่างไร?

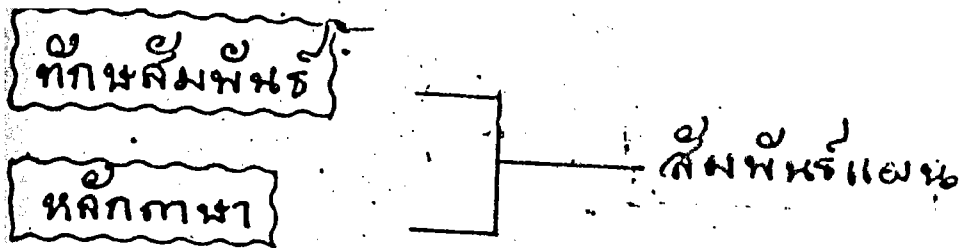
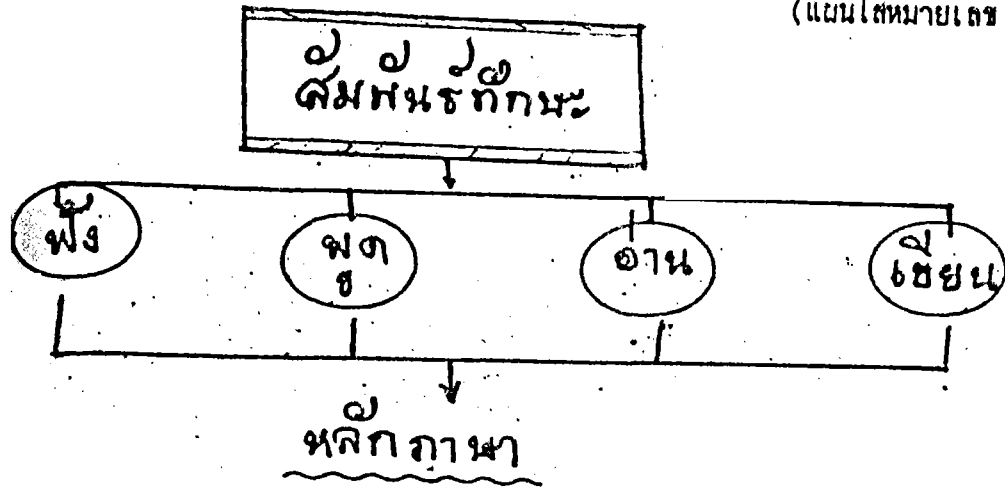
สอนให้

- สอดคล้องกับ การใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน
- สัมพันธ์กันทั้ง การฟัง พูด อ่าน เขียน
- ฝึกตามรู้อยู่

การสื่อสาร



(แผนผังหมายเลข 7)



ตัวอย่างสัมพันธ์แผน

ลำดับ: องค์การเรียง	ทักษะสัมพันธ์ หลักภาษา	สัมพันธ์ลักษณะ	จำนวน คาบ
	ฟัง.....	ฟัง..... พูด..... อ่าน..... เขียน.....	

เอกสารหมายเลข 5

คำบรรยายของวิทยากร

เรื่อง

การสอนสัมพันธ์ทักษะ

จากการศึกษาหลักสูตร จุดประสงค์การสอน เนื้อหาของรายวิชาภาษาไทย จะพบว่า มุ่งพัฒนาทักษะของผู้เรียนในด้านกาารฟัง การพูด การอ่าน การเขียนและหลักภาษา แต่ละทักษะ ได้กำหนดจุดประสงค์ให้เห็นชัดว่าต้องการพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นไปอย่างไร แต่ที่ผ่านมา พบว่า ผู้สอนบางคนจัดการ เรียนการสอนแยกทักษะออกจากกัน โดยจัดแบ่งเป็นวิชา การใช้ภาษาไทย หลักภาษา การอ่านหรือวรรณคดี ซึ่งการจัดให้มีการ เรียนการสอนแยกกันเช่นนี้ จะเห็นว่าขัดกับ กระบวนการสื่อสารที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ถึงแม้ผู้เรียนได้เรียนรู้หลักภาษาและหลักเกณฑ์ ในการใช้ภาษามาอย่างดีแล้วก็ตามกลับไม่สามารถนำหลัก เกณฑ์ดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไขการใช้ ภาษาทางด้านการฟัง การอ่าน การพูด การเขียนได้ เพราะการเรียนมาทีละอย่างแยกกัน ดังกล่าว ผู้เรียนส่วนมากไม่สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนกับหลักภาษาได้ นอกจากนี้บางครั้งผู้สอนจัดเวลาสำหรับการ เรียนการสอนด้านหนึ่ง ด้านใดมาก ซึ่งทักษะทางด้านนั้นก็ได้รับการพัฒนามากเป็นพิเศษ ส่วนทักษะที่กำหนดเวลาวันน้อย ก็จะได้รับการพัฒนาวันน้อย ทั้ง ๆ ที่มีความจำเป็นต้องนำทักษะทางภาษามาใช้ในชีวิตประจำวัน จริง ๆ มีความสำคัญเท่า ๆ กัน เช่น ถ้ากำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้หลักภาษามากก็จะได้ความรู้ ในเรื่องนั้นมากตามไปด้วย แม้บางเรื่องเป็นเรื่องยาก และนำไปใช้ในการใช้ภาษาประจำวัน ได้้น้อยมาก แต่จำต้องใช้เวลาเรียนตามที่กำหนดไว้ นั่นเอง สุดท้ายแม้จะใช้เวลาในการเรียนรู้ สิ่งเหล่านี้มากมายเพียงใดแต่เนื่องจากมิได้จัดให้ผู้เรียนฝึกฝนการใช้ภาษาควบคู่กันไปอย่างมี ความสัมพันธ์สอดคล้องกันจึงทำให้ผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้ที่ได้เรียนรู้มาแล้วไปใช้ในการ สื่อสารในชีวิตประจำวันได้ก็เท่าที่ควร

นอกจากนี้ยังมีผู้สอนเป็นจำนวนมากมีความเห็นว่า ผู้เรียนภาษาไทยทุกคนเป็นคนไทย มีภาษาไทยเป็นภาษาแม่มาแต่กำเนิดแล้ว การฟังและพูดในชีวิตประจำวันได้ใช้จนเพียงพอแล้ว

ไม่จำเป็นต้องเสียเวลาในการฝึกทักษะด้านนี้อีก ส่วนมากจึงสอนเน้น "ตัวหนังสือ" ซึ่งต้องใช้ทักษะการอ่านและการเขียนมากกว่า ผู้เรียนจึงไม่ได้รับการพัฒนาทักษะทั้งสี่ไปพร้อม ๆ กัน

เท่าที่ควร ที่จริงแล้ว ความสามารถทางการฟังและการพูดเป็นพื้นฐานอันสำคัญยิ่งของทักษะด้านการอ่านและการเขียน เช่น ถ้าผู้เรียนสามารถฟังได้ถูกต้องก็จะช่วยให้พูดได้อย่างชัดเจน จะส่งผลช่วยให้อ่านได้อย่างถูกต้อง ที่สุดก็จะช่วยให้เขียนได้ถูกต้องควย หรือถ้าพูดถูกต้องก็จะช่วยให้ เขียนและอ่านถูกต้องไปควย อันเป็นลักษณะพัฒนาการทางภาษาโดยธรรมชาตินั่นเอง

ลองสังเกตและหบทวนการเรียนรูภาษาของเด็กตั้งแต่เกิดจนกระทั่งโตเกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาก็จะช่วยให้เข้าใจยิ่งขึ้น

เพื่อสนองกระบวนการสื่อสารและพัฒนาการทางด้านการเรียนรูภาษาตามธรรมชาติ ดังกล่าว วิธีการจัดการเรียนการสอนภาษาที่เชื่อว่าจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อผู้เรียนสูงสุด คือ การสอนสัมพันธ์ทักษะ กล่าวคือ การที่ครูผู้สอนจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะทั้งสี่ทางภาษาไปอย่างสอดคล้องสัมพันธ์กัน ในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้โดยมีหลักภาษาเป็น ตัวเชื่อม ซึ่งวิธีการดังกล่าวมีลักษณะสอดคล้องกับการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของมนุษย์มากที่สุด ตัวอย่าง เช่น

จากหลักสูตรรายวิชาบังคับเกี่ยวกับการพูด กำหนดไว้ว่า "ตอบคำถามให้ตรงประเด็น" ในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งสนองจุดประสงค์ดังกล่าวโดยตรง ผู้สอนก็ควรฝึกให้ผู้เรียนได้ฟังคำถาม แล้วก็ตอบคำถามควยปากเปลา (พูด) เท่านั้น ซึ่งจะเห็นว่า ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะทางการพูดและฟังเท่านั้น หากต้องการให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะครบทั้งสี่ด้าน เราก็สามารถจะจัดให้ฝึกได้ดังนี้

- ช่วงแรก — ให้ฟังคำถามแล้วตอบคำถามควยการพูด
- ช่วงที่สอง — ให้อ่านคำถามแล้วตอบคำถามควยการพูด
- ช่วงที่สาม — ให้อ่านคำถามแล้วตอบคำถามควยการเขียน
- ช่วงสุดท้าย — ให้ฟังคำถามแล้วตอบคำถามควยการเขียน เป็นต้น

จะเห็นว่า การจัดกิจกรรมเช่นนี้ ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะได้ครบทั้งสี่ด้านจริง ๆ และยิ่งไปกว่านั้น การจัดให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมมารับส่งสารควยทักษะที่ครบถ้วนเช่นนี้

ยังช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกสลับกัน ทำให้ไม่เกิดความเบื่อหน่ายต่อพฤติกรรมซ้ำ ๆ ซาก ๆ อย่าง
เดียวกันนานเกินไปด้วย ส่วนการกำหนดว่าจะใช้เวลาในการฝึกทักษะใดมากน้อยเพียงใด
ในแต่ละชวงนั้น ผู้สอนก็สามารถยืดหยุ่นได้ตามความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน แต่ไม่ว่า
จะฝึกทักษะก็มุ่งไปสู่ "การตอบคำถามให้ตรงประเด็น" ทั้งนี้ เพราะเป็นจุดประสงค์สำคัญ
ของหลักสูตร

กิจกรรมผู้เข้ารับการอบรม

<p>ตอนที่ 1 10.30 - 12.00</p>	<p>หลักสูตรและจุดประสงค์ เรื่องที่ 2 วิธีสอนสัมพันธ์ทักษะ</p>	<p>กลุ่มใหญ่</p>	
<p><u>กิจกรรมที่ 1</u> 10.30 - 10.45</p> <p>บรรยายลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนสัมพันธ์ทักษะ</p> <p>ขั้นที่ 1 คู่มือสัมพันธ์แผนจากแผนใส</p> <p>ขั้นที่ 2 พึงคำบรรยายการสอนสัมพันธ์ทักษะ</p> <p>ขั้นที่ 3 วิเคราะห์ทักษะจากกิจกรรมและจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังนี้</p> <p>จุดประสงค์การเรียนรู้</p> <p>.....</p> <p>จุดประสงค์นำทาง (จุดประสงค์ย่อย)</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>กิจกรรมการฝึกทักษะ</p>			
<p>ฟัง</p>	<p>พูด</p>	<p>อ่าน</p>	<p>เขียน</p>

กิจกรรมคำเนินการสำหรับวิทยากร

ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น	การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ม. 1
<p>ตอนที่ 1 165 นาที</p> <p>เรื่องที่ 2 90 นาที</p>	<p>หลักสูตรและรูปประสงค์</p> <p>วิธีสอนสัมพันธ์ทักษะ</p>
<p>กิจกรรมที่ 2 30 นาที</p> <p>สื่อ</p>	<p>ศึกษาวิธีสอนสัมพันธ์ทักษะจากแถบบันทึกภาพ</p> <p>ขั้นที่ 1 ชี้แจงความเป็นมาของแถบบันทึกภาพ</p> <p>ขั้นที่ 2 ให้ผู้เข้าอบรมดูแถบบันทึกภาพเกี่ยวกับการสอนสัมพันธ์ทักษะ</p> <p>ขั้นที่ 3 ให้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะและกิจกรรมที่ใช้ประกอบการสอน สามารถแยกแยะได้</p> <p>— แถบบันทึกภาพการ สอนสัมพันธ์ทักษะ</p>

กิจกรรมผู้เข้ารับการอบรม

ตอนที่ 1	หลักสูตรและจุดประสงค์ เรื่องที่ 2	กลุ่มใหญ่	
กิจกรรมที่ 2 10.45 – 11.25	ศึกษาวิธีสอนสัมพันธ์ทักษะจากแถบบันทึกภาพ ชั้นที่ 1 รับฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับการสอนจากแถบบันทึกภาพ ชั้นที่ 2 ดูแถบบันทึกภาพเกี่ยวกับการสอนสัมพันธ์ทักษะ ชั้นที่ 3 ทำความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะและกิจกรรมที่ใช้ประกอบการสอน ดังนี้		
กิจกรรม	สื่อการเรียนการสอน	นวัตกรรมการสอน	ทักษะ (เรียงตามลำดับความสำคัญ)
<input type="radio"/> เคี้ยว <input type="radio"/> ดู <input type="radio"/> กลุ่มย่อย <input type="radio"/> กลุ่มใหญ่			

กิจกรรมผู้เข้ารับการอบรม

ตอนที่ 1	หลักสูตรและจุดประสงค์ เรื่องที่ 2	กลุ่มย่อย 2 กลุ่ม
<p>กิจกรรมที่ 3</p> <p>11.25 - 12.00</p> <p>35 นาที</p>	<p>อภิปรายสรุปการสอนทักษะทั้งสี่ และการจัดกิจกรรมการสอนจาก</p> <p>แถบบันทึกภาพ</p> <p>ขั้นที่ 1 แบ่งกลุ่มย่อย 2 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ตามหมายเลขฉลาก</p> <p>ขั้นที่ 2 เลือกประธานและเลขาธิการกลุ่ม</p> <p>ขั้นที่ 3 ประธานนำอภิปรายวิธีสอนสัมพันธ์ทักษะจากแถบบันทึกภาพ ดังนี้</p> <p>1. กิจกรรมการสอน _____</p> <p>_____</p> <p>2. ทักษะที่มุ่งเน้นในการสอน</p> <p>3. ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากการศึกษาแถบบันทึกภาพ</p> <p>3.1 _____</p> <p>3.2 _____</p> <p>3.3 _____</p> <p>3.4 _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>ขั้นที่ 4 แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนสรุปผลการอภิปราย</p> <p>ขั้นที่ 5 เลขาธิการสรุปผลการอภิปราย</p>	

กิจกรรมดำเนินการสำหรับวิทยากร

ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น	การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ม.1
<p>ตอนที่ 2 165 นาที</p> <p>เรื่องที่ 1 30 นาที</p>	<p>นวัตกรรมการสอนและศูนย์การเรียนรู้</p> <p>นวัตกรรมการสอน</p>
<p>กิจกรรมที่ 1 5 นาที</p>	<p>ให้ออกสารนวัตกรรมการสอน</p> <p>ขั้นที่ 1 แบ่งกลุ่ม 3 กลุ่ม กลุ่มละ 3 - 4 คน</p> <p>ขั้นที่ 2 ให้ออกประธานและเลขากลุ่ม</p> <p>ขั้นที่ 3 แจกเอกสาร "นวัตกรรมการสอน" (เอกสารหมายเลข 7) แบ่งเนื้อหาให้แต่ละกลุ่มศึกษา</p>
สื่อ	- เอกสารนวัตกรรม (เอกสารหมายเลข 7)

เอกสารฉบับที่ 7

นวัตกรรม .. RIT

RIT คือ นวัตกรรมที่ต้องการลดเวลาของครู กล่าวคือ ครูสอนนักเรียนโดยตรง น้อยลง นักเรียนเองมากขึ้น โดยผลการเรียนไม่ต่ำกว่าโรงเรียนทั่วไป

การเรียนการสอนโดยทั่วไปนั้น ครูมักจะทำให้ความรู้โดยการทำกิจกรรมต่าง ๆ เสียเอง เกือบทั้งหมด คือการบอกความรู้แล้วเด็กจะเป็นผู้รับโดยการฟัง หรือจดบันทึกหรือทำตามอย่างครู ครูจึงต้องเห็นคเห็น้อยในการเตรียมตัวและการสอนอยู่ตลอดเวลา ไม่มีเวลาที่จะทำงานด้านอื่น ๆ ในโรงเรียนอย่างเพียงพอ

การลดเวลาสอนของครู เพื่อลดภาระในการสอนหรือการเกี่ยวข้องกับเด็กลงนั้น จะต้องมีสิ่งที่ทำหน้าที่แทนครูโดยจะต้องสามารถทำได้คือพอ ๆ กับครู หรือดีกว่า

โดยปกติครูจะต้องทำหน้าที่การเรียนการสอน 4 อย่างคือ

1. สอน อาจโดยการบอกให้รู้ ทำให้รู้ อธิบาย ให้เกิดความรู้ความเข้าใจ
2. นำให้ฝึกตาม โดยการควบคุมให้ฝึก จำจำใจให้เด็กทำจนเกิดทักษะ
3. ทำให้นักเรียนรู้ว่า ที่นักเรียนทำนั้นถูกหรือผิด ช่วยเหลือแก้ไขนักเรียนที่ทำผิด

เพื่อให้ทำถูก

4. ทำหน้าที่ควบคุมชั้นให้เป็นระเบียบ ดูแลให้เด็กปฏิบัติตนให้อยู่ในวินัยของห้องเรียน ดังนั้น หากมีสิ่งใดหรือวิธีการใดที่มาทำหน้าที่ทั้ง 4 ข้อดังกล่าวแทนครูได้ ก็จะสามารถลดเวลาที่ครูจะต้องเกี่ยวข้องกับนักเรียนลงได้ สิ่งหรือวิธีการจะช่วยครูทำหน้าที่ใน 4 เรื่องดังกล่าวแล้ว ได้แก่

ก. สื่อการเรียน ซึ่งมีอยู่หลายชนิด เช่น บทเรียนสำเร็จรูปหรือแผนแบบเรียน แบบฝึกหาคำตอบ แบบฝึกกลาคำตอบ แบบฝึกเขียนคำถาม มีตรงานหรือบัตรคำสั่ง แผนเขียนคำ แผนเกมต่าง ๆ เรียนจากตัวอย่าง จากการทดลองเอง จากสื่อที่จัดเป็นศูนย์การเรียน บัตรคำถามคำตอบ หรือเรียนจากเทป

สื่อการเรียนต่าง ๆ ดังกล่าว อาจทำหน้าที่แทนครูอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง
ต่อไปนี้

1. บอกให้รู้ อธิบายหรือให้ความรู้ความเข้าใจ
2. ให้นักเรียนฝึกจนมีทักษะ
3. ช่วยให้นักเรียนรู้ว่าที่นักเรียนทำนั้นผิดหรือถูก ถ้าผิดให้ช่วยแก้ไขให้

ถูกต้องได้

4. สื่อการเรียนที่น่าสนใจเรียนสนุก จะทำให้นักเรียนอยากทำตั้งใจเรียน
ทำให้มีชั้นมีระเบียบ

ยกตัวอย่างให้เห็นง่าย ๆ เช่น การใช้สื่อสารการเรียนแบบบทเรียนสำเร็จรูป
ในสื่อจะมีคำแนะนำหรือมีคำสั่งให้นักเรียนทำ มีเนื้อหาบอกความรู้ หรืออธิบายให้ความรู้
ความเข้าใจ มีคำถามหรือมีแบบฝึกหัดหรือให้ฝึกเพื่อเกิดความจำหรือทักษะ มีเฉลยคำตอบ
บอกให้รู้ว่าที่นักเรียนทำนั้นผิดหรือถูก อย่างนี้เป็นต้น

การใช้สื่อการเรียนชนิดใด ๆ ก็ตามแต่ อาจจะใช้วิธีการหลายอย่างต่าง ๆ กัน เช่น
ให้เรียนกันเป็นกลุ่ม อาจใช้สื่อที่จัดเป็นศูนย์การเรียน แผนแบบเรียน แบบฝึกหัด
คำตอบ บัตรงานหรือบัตรคำสั่ง แผนเขียนคำ แผนเกมต่าง ๆ หรือการทดลองเอง เป็นต้น
ให้เรียนเป็นคู่ อาจใช้สื่อการเรียนแบบบัตรคำถามคำตอบ บทเรียนสำเร็จรูป
การเรียนหรือฝึกจากตัวอย่าง ฯลฯ

ให้เด็กเรียนด้วยตนเอง อาจใช้สื่อการเรียนแบบเรียนสำเร็จรูปจากสื่อ บัตรงาน
หรือบัตรคำสั่ง แบบฝึกหัดตอบเอง ฯลฯ

ให้เด็กคนเดียวคนหนึ่งทำหน้าที่แทนครู โดยนำฝึกหรือทำตามคำสั่งจากสื่อ อาจใช้สื่อ
การเรียนแบบบัตรงานหรือบัตรคำสั่ง แผนเขียนคำหรือเทป เป็นต้น

ข. การให้เรียนเป็นกลุ่ม คือการให้เด็กช่วยกันหรือร่วมกันทำงานหรือกิจกรรม
อย่างใดอย่างหนึ่งให้เกิดความสำเร็จและการช่วยเหลือกันนั้น ต้องยึดหลักการทำงานตาม
ระบอบประชาธิปไตย คือ

– แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

- ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
 - ช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยใช้สติปัญญาและเหตุผล
- การใช้กิจกรรมกลุ่มนั้น อาจทำหน้าที่แทนครูได้ดังนี้
- ช่วยควบคุมการฝึกให้มีความตั้งใจทำงาน โดยมีหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้ประสานงานซึ่งทำหน้าที่แทนครูได้ในบางอย่าง
 - ช่วยกันให้รวมนักเรียนทำผิดหรือถูก และช่วยกันแก้ไขให้ทำถูก เช่น การช่วยกันตรวจงานภายในกลุ่มหรือระหว่างกลุ่ม รวมทั้งอาจช่วยตอบข้อสงสัยบางอย่างของสมาชิกในกลุ่มด้วย
 - ช่วยควบคุมให้นักเรียนมีระเบียบ โดยการที่เด็กต้องรวมและช่วยเหลือกันในการทำกิจกรรม การกำหนดให้เด็กทุกคนได้ทำกิจกรรมอย่างทั่วถึง ยอมเป็นการกำจัดความวุ่นวาย ความไม่เป็นระเบียบลงได้
- การทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อลดเวลาการสอนของครูให้โดยลงนั้น มีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงคือ
- ครูจะต้องอธิบายวิธีการเรียนให้นักเรียนเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง เพื่อเด็กจะสามารถทำกิจกรรมได้อย่างดีและมีระเบียบ
 - คำสั่งหรือคู่มือที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม ต้องอธิบายวิธีปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนอย่างชัดเจน
 - แต่ละขั้นตอนต้องง่ายไม่ซับซ้อน
 - จัดกิจกรรมให้เด็กทุกคนในกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมให้มากที่สุด
 - กิจกรรมของแต่ละกลุ่มต้องน่าสนใจ เราให้เด็กอยากทำและเพลิดเพลิน
 - แต่ละกลุ่มต้องมีผู้นำที่สามารถนำกลุ่มได้
 - การจัดกลุ่มไม่ควรเป็นกลุ่มตายตัวตลอดปี และไม่ควรเปลี่ยนกลุ่มบ่อยจนเกินไป เพราะแทนที่จะช่วยลดเวลาครู กลับจะเป็นการเพิ่มภาระเรื่องการจัดกลุ่มขึ้นมาอีก
 - ควรหมุนเวียนให้ทุกคนในกลุ่มได้มีโอกาสเป็นหัวหน้ากลุ่ม เพราะจะเป็นการฝึกนิสัยการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีด้วย
- เรื่องการจัดกลุ่มและหัวหน้ากลุ่มนี้ อาจทำได้โดยแต่ละกลุ่มมีอายุประมาณ

3 เดือน หรือ 1 เทอม ส่วนหัวหน้ากลุ่มนั้นอาจเปลี่ยนได้เดือนละ 1 ครั้ง

— การเปลี่ยนกลุ่มหรือการจัดกลุ่มแต่ละครั้ง ครูไม่ควรปล่อยให้เด็กเลือกกันเองอย่างอิสระมากเกินไป หลังจากที่เด็กเลือกกันแล้วครูควรปรับอีกครั้งหนึ่งโดยดูการกระจายของเด็กเก่งและเด็กอ่อนในแต่ละกลุ่มให้มีปริมาณพอ ๆ กัน ส่วนหัวหน้ากลุ่มนั้นควรให้เด็กเลือกกันเอง และจำนวนเด็กในแต่ละกลุ่มควรมีประมาณ 5 – 8 คน

กิจกรรมกลุ่มอาจใช้สื่อการเรียนรู้ได้หลายอย่าง เช่น บทเรียนสำเร็จรูป บัตรงาน หรือบัตรคำสั่ง ศูนย์การเรียนรู้ แบบลาค่าคอม ฯลฯ

ตัวอย่าง การทำกิจกรรมกลุ่มโดยใช้สื่อ แบบการทดลองเอง

ในสื่อการเรียนรู้แบบให้เด็กทำการทดลองเองนั้น จะมีคำแนะนำการเรียนรู้ มีจุดประสงค์ มีคำสั่งให้ปฏิบัติคาม มีเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง มีแบบบันทึกผลการทดลอง มีคำถามให้นักเรียนตอบ มีเฉลยหรือคอนทบทวนเพื่อให้นักเรียนรู้ว่าสิ่งที่ทำนั้นถูกหรือผิด ดังนั้นหลังจากแจกสื่อการเรียนรู้ให้แต่ละกลุ่มแล้ว หัวหน้ากลุ่มอาจเป็นคนอ่านคำแนะนำ อ่านจุดประสงค์ และคำสั่งให้ปฏิบัติไปที่ละขั้น และการช่วยกันค้นหาคำตอบเมื่อทำแบบฝึกหัดกิจกรรมเช่นนี้เป็นการลงมือทำที่ครูจะต้องอยู่กับเด็กตลอดเวลาได้เป็นอย่างดี

ค. การให้นักเรียนเก่งหรือนักเรียนชั้นสูงช่วยสอน หรือช่วยทำในการทำกิจกรรมใด ๆ แทนครู การที่จะให้นักเรียนทำหน้าที่แทนครูในบางเรื่องบางกิจกรรมนั้น ๆ มีสิ่งที่ควรคำนึงถึงคือ

— เด็กที่จะทำหน้าที่นั้นมีความรู้ ความเข้าใจ หรือความสามารถในเรื่องนั้น ๆ เพียงพอหรือไม่

— ครูจะต้องอธิบายหรือนำ หรือทำให้ดู หรือมีสื่อคำสั่งที่เป็นขั้นตอนอีกมากน้อยเพียงใด เพราะบางเนื้อหา บางกิจกรรมนั้น เด็กเก่งหรือเด็กโตจะสามารถทำหน้าที่ได้ทันที แต่บางกิจกรรมเด็กจะต้องเรียนรู้วิธีการหรือได้รับคำแนะนำจากครูเสียก่อนจึงจะทำได้ เช่น การให้เด็กเก่งหรือเด็กโตนำฝึกกายบริหาร นำเล่นเกมบางอย่าง นำทำแบบฝึกต่าง ๆ จากบัตรงาน บัตรคำสั่ง เหล่านี้ เมื่อเห็นสื่อเด็กอาจจะนำทำได้เลย แต่กิจกรรมบางอย่างที่ซับซ้อนหรือเป็นการให้ความรู้ที่เป็นวิชาทักษะนั้น เด็กอาจทำไม่ได้หรือไม่ก็เท่าครู

การให้เด็กเก่งหรือเด็กโตช่วยสอนนี้ อาจทำหน้าที่แทนครูได้ คือ

- บอกให้รู้ ทำให้ดู อธิบาย ให้ความรู้ความเข้าใจ
- ให้นักเรียนฝึก ความคุม จ้าจี้จ้ำไซ
- ทำให้นักเรียนรู้ว่า ทำผิดหรือถูก และช่วยแก้ไขให้ทำถูกได้
- ช่วยควบคุมชั้นให้เป็นระเบียบได้

ตัวอย่างของการใช้เด็กเก่งหรือเด็กโตสอนแทนครู เช่น สอนเรื่องท่าอบอุณร่างกาย โดยให้เด็กเก่งหรือเด็กโตเป็นผู้อ่านคำสั่งแล้วดูจากภาพ แล้วนำเด็กอื่น ๆ ทำหรือนำฝึกจนเกิดทักษะ

วิธีการผสมอย่างนี้ บางโอกาสอาจใช้ร่วมกัน เช่น การเรียนจากแบบเรียนสำเร็จรูป (สื่อการเรียน) โดยให้เด็กหัวหน้ากลุ่ม หรือเด็กเก่งคนใดคนหนึ่งเป็นผู้อ่านบทเรียนหรือนำท่าแบบฝึก (เด็กเก่งสอนแทนครู) และในช่วยของการฝึกอาจให้ฝึกเป็นกลุ่ม (กิจกรรมกลุ่ม) เช่นนี้ เป็นต้น

การใช้สื่อหรือวิธีการทั้งสามดังกล่าวแล้ว จะต้องมีการฝึกให้นักเรียนค่อย ๆ คุ้นกับสื่อหรือวิธีการนั้น คือในตอนแรกครูอาจต้องคอยช่วย คอยดูแลอยู่บ้าง เมื่อนักเรียนคุ้นเคย หรือรู้วิธีเรียนจากสื่อ หรือวิธีนั้น ๆ แล้ว ครูก็ปล่อยให้เด็กเรียนเองได้ นั่นคือในตอนแรกครูต้องสอนวิธีที่นักเรียนจะเรียนจากสื่อหรือวิธีนั้น และค่อย ๆ ปล่อยให้เด็กสร้างนิสัยในการเรียนเองขึ้นเรื่อย ๆ ครูก็จะลดเวลาที่จะต้องเกี่ยวข้องกับเด็กได้มากขึ้น

ตัวอย่างเช่นการให้นักเรียน เรียนจากเทปประกอบแบบฝึกในการเรียนครั้งแรก ครูจะต้องแนะนำให้นักเรียนเข้าใจกระบวนการเรียน เช่น หัวหน้ารับแบบฝึกมาแจก ครูอธิบายวิธีเปิด-ปิดและกรอเทป หัวหน้ากลุ่มหรือตัวแทนชั้นเปิดเทป ครูคอยแนะนำให้นักเรียนท่าแบบฝึก รวมทั้งการเฉลยหรือตรวจแบบฝึก หัวหน้ากลุ่มกรอเทปหรือปิดเทป เมื่อถึงขั้นบททวนหรือจบบทเรียน หัวหน้ากลุ่มเก็บแบบฝึกส่งครู อย่างนี้เป็นต้น พอถึงการเรียนครั้งที่สองครูยังอาจต้องสอนซ้ำอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและจำวิธีการได้แม่นยำขึ้น ชั้นที่ 3 ชั้นที่ 4 ครูอาจปล่อยให้เด็กลองทำกันเอง โดยครูเพียงบอกย้ำหรือเตือนให้เด็กทำได้ดียิ่งขึ้น เมื่อเห็นว่าเด็กแม่นยำดีแล้ว ครั้งต่อไปเมื่อถึงบทเรียนที่ครูจะใช้ เทปและแบบฝึกครูอาจปล่อยให้

ให้เด็กเรียนกันเองได้โดยอิสระ

จากผลการวิจัยในเรื่องการเรียนรู้หรือวิธีเรียน หรือเข้าใจกระบวนการเรียนนั้น
ปรากฏผลว่านักเรียนสามารถเข้าใจหรือปฏิบัติการเรียนด้วยตัวเอง ด้วยวิธีใด ๆ ทำให้ได้คือ
นักเรียนจะต้องผ่านการเรียนโดยกระบวนการหรือวิธีนั้น ๆ มาแล้ว 3 ครั้ง

กิจกรรมดำเนินการสำหรับวิทยากร

ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น	การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ม.1
ตอนที่ 2 165 นาที เรื่องที่ 2 135 นาที	นวัตกรรมการสอนและศูนย์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้
กิจกรรมที่ 1 50 นาที	ให้นักศึกษาความรู้เกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ (เอกสารหมายเลข 8 - 13) ชั้นที่ 1 แบ่งกลุ่มย่อย 5 กลุ่ม หรือ 5 ศูนย์ ชั้นที่ 2 แจกชุดศูนย์การเรียนรู้เรื่อง "การใช้ศูนย์การเรียนรู้และการเตรียมตัวนักเรียน" ชั้นที่ 3 ให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์ละ 10 นาที ดังนี้ ศูนย์ที่ 1 การจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์ที่ 2 ขั้นตอนการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์ที่ 3 สาเหตุปัญหาการแก้ไขการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์ที่ 4 ลักษณะการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์ที่ 5 การเขียนแผนการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์ที่ 6 การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ให้ได้ผลดี ชั้นที่ 4 เฉลยกิจกรรมและสรุปการเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ - <u>สื่อ</u> - ชุดศูนย์การเรียนรู้เรื่อง "การใช้ศูนย์การเรียนรู้และการเตรียมตัวนักเรียน" (เอกสารหมายเลข 8 - 13)

ศูนย์ที่ 1

การจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้

สามารถจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนได้ถูกต้อง

บัตรคำสั่ง

คำสั่ง

1. อ่านเนื้อเรื่องให้เข้าใจ
2. อ่านกิจกรรมแล้วปฏิบัติตามคำสั่ง
3. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้ว เก็บสื่อการเรียนให้เรียบร้อย อยู่ในสภาพเดิม
เสร็จแล้วเปลี่ยนกันตรวจจากบัตรเฉลย
4. ขณะเปลี่ยนศูนย์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ไม่ส่งเสียงรบกวนผู้อื่น

บัตรเนื้อหา

เนื้อหา

ความหมายของ "ห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน" ระบบการสอนแบบศูนย์การเรียน
ที่ได้คิดขึ้นสำหรับเมืองไทยนี้ ต้องจัดห้องเรียนโดยแบ่งเนื้อหาที่จะสอนแต่ละเรื่องเป็นหัวเรื่อง
แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 - 6 กลุ่ม เรียกว่า "ศูนย์" และในจำนวนนี้ก็มีศูนย์สำรองอย่างน้อย

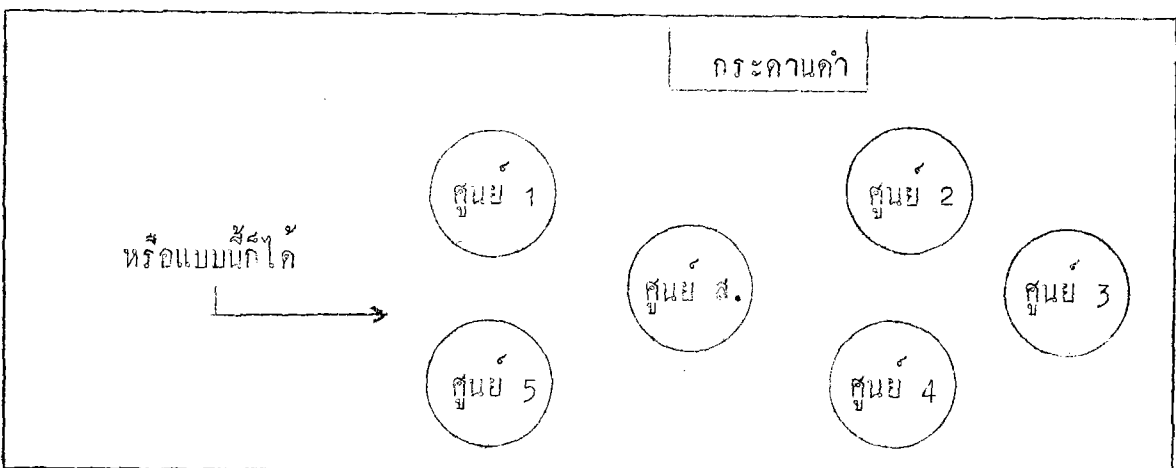
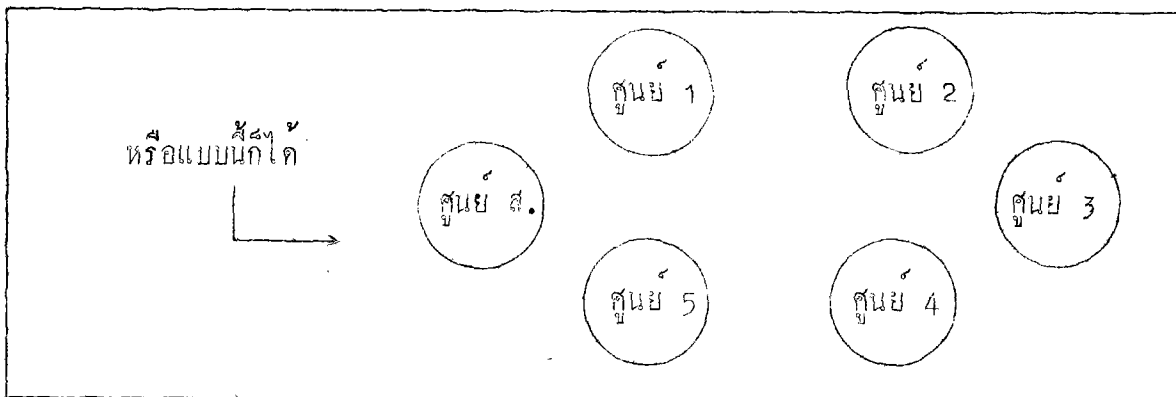
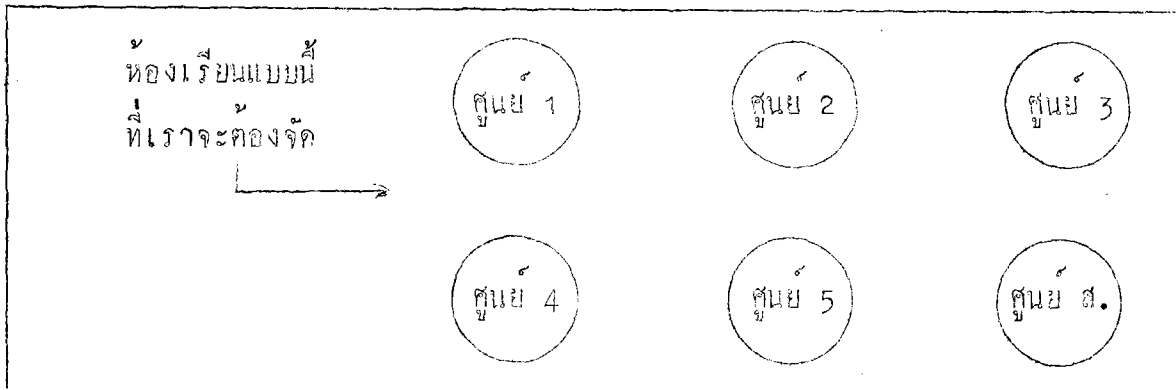
1 ศูนย์ แต่ละศูนย์จะมีบัตรคำสั่ง บัตรเนื้อหา บัตรเฉลย บัตรกิจกรรม บัตรคำถาม บัตรทุกประเภทจะแยกบัตรหรือพิมพ์ต่อเนื่องกันบนแผ่นเดียวกันได้ เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มประกอบกิจกรรมแล้วก็จะเปลี่ยนกันจากกลุ่ม 1 ไป 2 - 3 - 4 - 5 ตามลำดับ

การเตรียมจัดกลุ่มนักเรียนซึ่งอาจจัดโดยวิธีใดวิธีหนึ่งดังนี้

- นักเรียนเข้ารวมกลุ่มกันเองตามใจชอบ
- ครูจัดละกันทั้งเด็กที่เรียนอ่อน ปานกลาง และเก่ง
- จับฉลาก แบ่งกลุ่ม

การแบ่งกลุ่มนักเรียนจะจัดแบ่งโดยวิธีใดก็ตาม ต้องคำนึงถึงว่ามีการเข้ากลุ่มซ้ำกลุ่มเดิมในการเรียนครั้งต่อไป เพราะการสอนแบบศูนย์การเรียนมุ่งให้นักเรียนได้รู้จักคุ้นเคยได้ทำงานร่วมกันโดยทั่วถึงกันทั้งห้องเรียน ทั้งภาพประกอบ

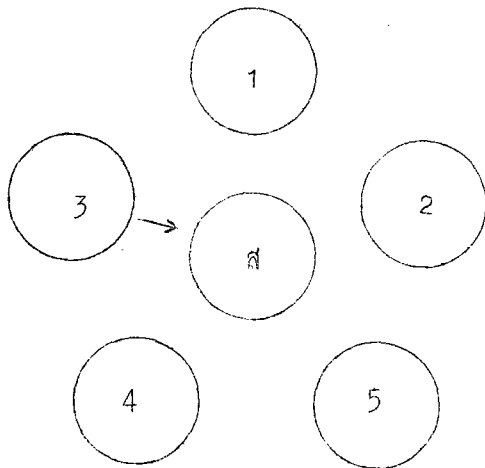
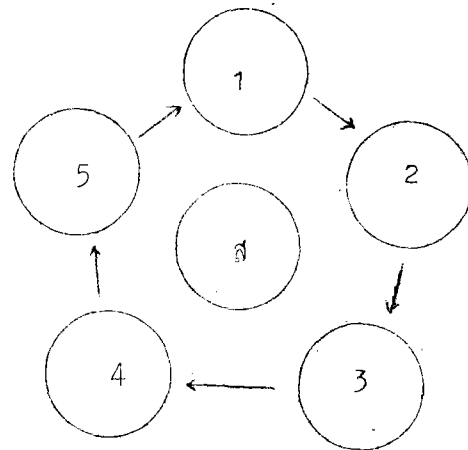
การจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ "ยี่คนักเรียนเป็นศูนย์กลาง"



ภาพประกอบการทดลอง เปลี่ยนศูนย์การเรียน

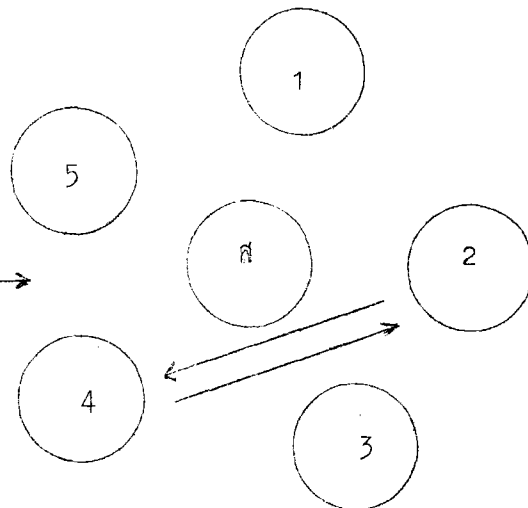
การเปลี่ยนศูนย์กระทำได้ 3 วิธี

1. เปลี่ยนพร้อมกันทุกกลุ่มหาก
ทำกิจกรรมเสร็จพร้อมกัน



2. กลุ่มใดเสร็จก่อนให้ไปทำงาน
ในศูนย์สำรอง
(ในภาพ กลุ่ม 3 เสร็จก่อน)

3. หากมี 2 กลุ่ม ทำเสร็จพร้อมกัน
ก็ให้เปลี่ยนกันทันที ตัวอย่าง
กลุ่ม 2 และกลุ่ม 4 เสร็จ
พร้อมกันทั้งสองกลุ่ม
สับเปลี่ยนกัน



เวลาให้นักเรียนเปลี่ยนศูนย์ ครูควรชี้แจงให้นักเรียนเก็บสื่อการเรียนให้เรียบร้อย ก่อนเปลี่ยนศูนย์ ห้ามหยิบสื่อการเรียนใด ๆ คิดมือไป ยกเว้นกระดาษคำตอบและหนังสือ ของนักเรียนเอง

การที่การจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนแตกต่างจากการจัดห้องเรียนที่มีครูเป็น ศูนย์กลาง ฉะนั้น เมื่อต้องการจะปฏิรูประบบห้องเรียนเสียใหม่ ครูผู้สอนจำเป็นต้องปรึกษา หรือผู้ที่ชำนาญความสะอาดและให้การสนับสนุนเสียก่อน ได้แก่ หัวหน้าหมวดวิชา หัวหน้า ฝ่ายวิชาการ ครูใหญ่ ฯลฯ โดยการเสนอโครงการการปฏิรูปห้องเรียนเป็นแบบศูนย์การเรียน ให้พิจารณาเสียก่อน

หมายเหตุ ศูนย์สำรวจ (ศูนย์ ส.) หมายถึงกิจกรรมที่จัดไว้สำหรับกลุ่มนักเรียน ที่ปฏิบัติกิจกรรมได้เร็วและเสร็จก่อนเวลา ขณะที่กลุ่มนักเรียนศูนย์อื่น ๆ ยังปฏิบัติกิจกรรม ไม่เสร็จ เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

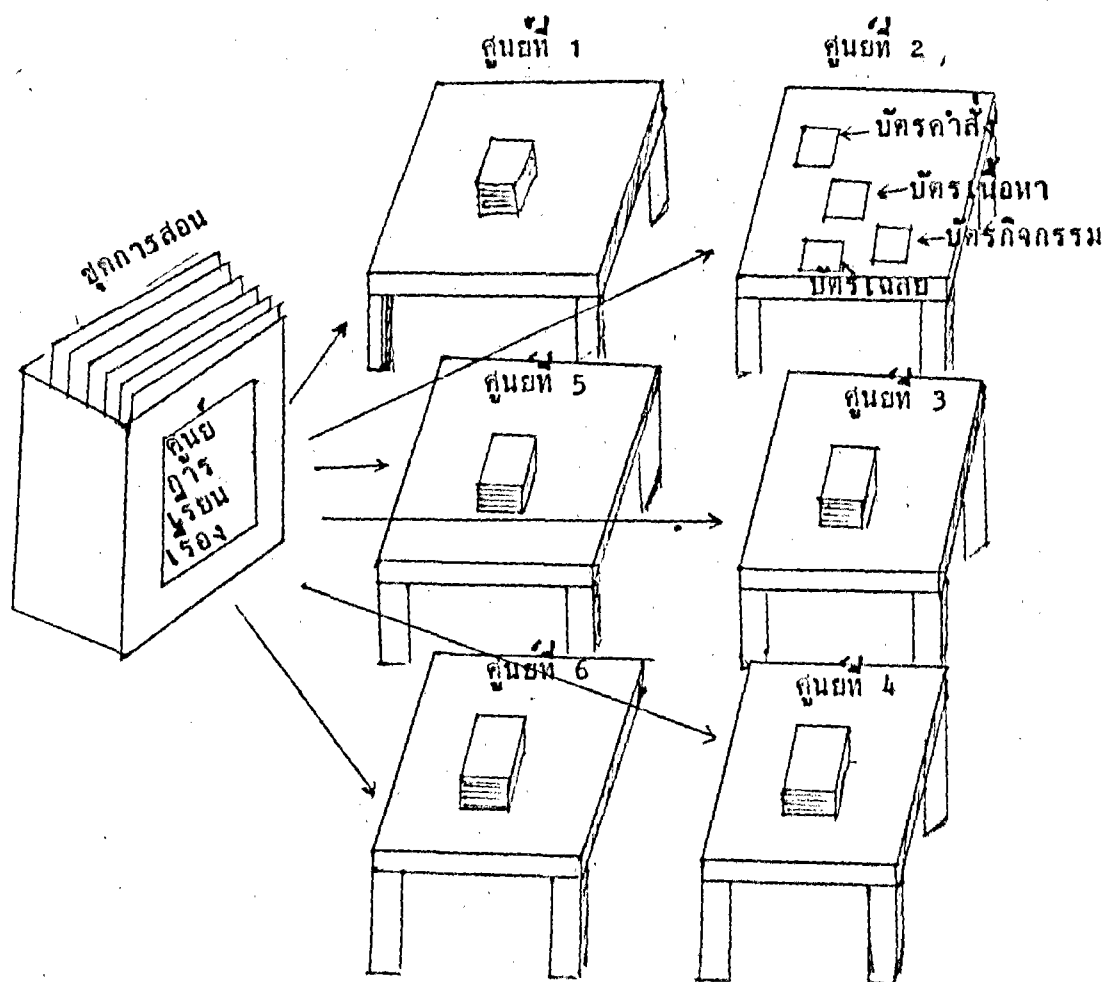
บัตรกิจกรรม

กิจกรรม

สมมุติว่าในโรงเรียนของท่านยังไม่มีห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน หลังจากอบรม ไปแล้วท่านเห็นว่าการเรียนการสอนนี้มีประโยชน์ ท่านปรารถนาจะจัดห้องเรียนเฉพาะ ศูนย์การเรียนขึ้น จึงไปปรึกษาหารือหัวหน้าหมวดหรือฝ่ายวิชาการ การเสนอความคิด เพื่อ พัฒนาการเรียนการสอนนั้นเป็นสิ่งที่ดี ควรแก่การสนับสนุนอย่างยิ่ง แต่การเสนอความคิดนั้น จะประสบผลสำเร็จได้นั้นท่านคิดว่าควรปฏิบัติอย่างไร เขียนเป็นข้อ ๆ ตามความคิดเห็น ของท่าน

เตรียมศูนย์พัฒนา

แสดงแผนผังการจัดระบบห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้



ศูนย์ที่ 2

ขั้นตอนการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้

สามารถอธิบายขั้นตอนการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ได้

บัตรคำสั่ง

คำสั่ง

1. อ่านเนื้อหาให้เข้าใจ
2. อ่านกิจกรรมแล้วปฏิบัติตามคำสั่ง
3. เมื่อปฏิบัติตามกิจกรรมเสร็จแล้วเก็บสื่อการเรียนรู้ให้เรียบร้อยอยู่ในสภาพเดิม
4. ขณะเปลี่ยนศูนย์ให้เดินไปด้วยความเรียบร้อย ไม่ส่งเสียงรบกวนผู้อื่น และนำกระดาษคำตอบติดตัวไปด้วย

บัตรเนื้อหา

ถ้าเป็นการสอนครั้งแรก ครูชี้แจงบทบาทของนักเรียนก่อน ดังนั้น
บทบาทของนักเรียน

- ปฏิบัติกิจกรรมให้ดีที่สุดจนสุดความสามารถ

- กล่าพูด กล่าแสดงออก รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- อานอย่างรวดเร็วจึงสรุปเรื่องให้ได้ รู้จักจับใจความสำคัญ
- ตั้งใจทำงานให้ทันกำหนด ไม่ชักชวนกันออกนอกเรื่อง
- ขอสัปดาห์ก่อนตนเองและผู้อื่น เช่น ไม่ดูเฉลยก่อนปฏิบัติกิจกรรม
- ใช้ชุดการเรียนอย่างระมัดระวัง ถ้าพบว่าเกิดการชำรุดรีบบอกครูทันที
- เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้ว เก็บสื่อการเรียนและโต๊ะมานั่งให้เรียบร้อย
- ขณะเปลี่ยนศูนย์กิจกรรม นำกระดาษคำตอบติดตัวไปด้วย

ในระยะแรกถ้าครูจะเขียนเป็นแผนภูมิติดไว้ในที่ที่เหมาะสมก็จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจ และจดจำหน้าที่ของคนได้แม่นยำขึ้น

เมื่อจบบทบาทของนักเรียนเรียบร้อยแล้ว ก็ลงมือทำการสอนตามลำดับขั้นดังนี้
 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน (นักเรียนทำข้อทดสอบก่อนเรียน ประมาณ 10 นาที)

1. เรารู้ความสนใจ ตามวิธีที่เลือกไว้แล้วจากแผนการสอน แต่ขอให้ครูคำนึงถึงความสอดคล้องกับเนื้อเรื่องและเหมาะสมกับเวลา อีกประการหนึ่งที่ควรระลึกไว้เสมอว่า "นักเรียนต้องเป็นผู้แสดง"
2. แจ้งจุดประสงค์ให้นักเรียนทราบ เน้นการเรียนแบบศูนย์และบอกจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละศูนย์
3. ทบทวนความรู้เดิม ทดสอบ ซักถาม พื้นฐานความรู้เดิม

ขั้นประกอบกิจกรรม

4. เสนอบทเรียนใหม่ เนื้อหาในแต่ละศูนย์
5. ใ้แนวปฏิบัติ แนะนำการเรียนรู้อย่างศูนย์การเรียนและวิธีการทำกิจกรรมในแต่ละศูนย์
6. ปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละศูนย์ตามจุดประสงค์

ขั้นประกอบกิจกรรมนี้จะมีผู้มีบทบาท 2 ฝ่าย คือ ครูกับนักเรียน การจัดชั้นเรียนที่มีครูเป็นศูนย์กลาง ครูจะมีบทบาทมาก ครูจะเป็นผู้พูดเป็นส่วนใหญ่ นักเรียนเป็นฝ่ายฟัง

และจะได้พูดคุยบ้างเมื่อครูถามหรือเมื่อครูอนุญาตให้ถาม แต่การสอนแบบศูนย์การเรียน ครูเป็นเพียงผู้กำกับกระบวนการแสดง ผู้แสดงคือนักเรียน ฉะนั้นความแตกต่างระหว่างระบบห้องเรียนแบบศูนย์เรียนกับแบบครูเป็นศูนย์กลาง จะปรากฏชัดใบ้ ประกอบกิจกรรม ในชั้นนี้นักเรียนมีหน้าที่ ดังนี้

- เขียนหมายเลขประจำศูนย์ไว้ทุกครั้งที่จะเข้าไปปฏิบัติกิจงานในแต่ละศูนย์
- อ่านบัตรคำสั่งและปฏิบัติตามคำสั่ง ตามขั้นตอนอย่างระมัดระวัง
- ถัดสงสัย ไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ให้ยกมือขึ้น ครูจะมาช่วยให้นักเรียน

สามารถคลี่คลายปัญหาได้

สำหรับบทบาทของนักเรียน คือ

- เมื่อทุกคนปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้ว เก็บสื่อการเรียนให้เรียบร้อยในสภาพเดิม ยกมือขึ้นเป็นสัญญาณพร้อมที่จะเปลี่ยนศูนย์

- จัดโต๊ะม้านั่งให้เรียบร้อย แล้วไปยังศูนย์ที่ว่างหรือที่เสร็จพร้อมกันอย่างรวดเร็ว ร้อย ไม่ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น

ยุติการปฏิบัติกิจกรรมเมื่อหมดเวลา และไปสถานที่ค้างอยู่มาปฏิบัติต่อไปในยามว่างที่โรงเรียนหรือนำไปทำที่บ้าน

- ส่งผลงานให้ครูตรวจเมื่อปฏิบัติกิจกรรมครบถ้วนทุกศูนย์แล้ว ซึ่งที่นักเรียนพึงระวังในขณะเปลี่ยนศูนย์ คือ ไม่นำสื่อการเรียนติดตัวไปก๊วย เว้นแต่กระดาษคำตอบ

ขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม สิ่งที่ครูจะต้องปฏิบัติ คือ

- ครูอยู่ในห้องเรียน คอยดูนักเรียนอย่างใกล้ชิด (ไม่ละทิ้งห้องเรียน แต่ไม่เข้าไปอยู่ใกล้นักเรียนจนไม่มีสมาธิ)

ครูคอยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างนักเรียนประกอบกิจกรรมเพื่อบันทึกการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน

- เมื่อนักเรียนคนใดหรือนักเรียนในศูนย์ใดมีปัญหา ครูก็เข้าไปช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถแก้ปัญหาได้

- ครูบันทึกสิ่งที่เห็นว่า การประกอบกิจกรรมใดยังไม่บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้ เพื่อนำไปเสริมในชั้นสรุปบทเรียน ไม่ควรปล่อยให้อ่านไป

— ครูไม่ทำเสียงดัง หรือพูดบอຍ ๆ โดยไม่จำเป็นขณะที่นักเรียนประกอบกิจกรรม ครูควรอยู่ในลักษณะที่

- ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่
- มีท่าทีพร้อมจะช่วยเหลือ สนับสนุนให้นักเรียนประสบความสำเร็จ

7. ข้อมูลป้อนกลับ สืบเนื่องจากการปฏิบัติกิจกรรม เสริมแรงด้วยการชมเชย คำชมเชยของครูก็จะซึมซาบเข้าไปในจิตใจของนักเรียนและให้แนวเพิ่มเติมเมื่อทำผิดพลาดแนะแนวทางที่ถูกต้องให้

8. ขั้นสรุปบทเรียน เป็นขั้นที่ทำให้กระบวนการเรียนการสอนมีความสมบูรณ์ที่สุด มีสิ่งใดบกพร่องระหว่างประกอบกิจกรรมก็จะนำมาเสริมในขั้นนี้ คำเป็นการสรุปบทเรียนดังนี้

- 8.1 สรุปบทเรียนตามวิธีที่เลือกไว้แล้วจากแผนการสอน เช่น
- นักเรียนส่งตัวแทนแต่ละศูนย์ออกไปอภิปรายหน้าชั้น
 - นักเรียนร่วมกันแสดงบทบาทสมมติ
 - นักเรียนร่วมกันจัดนิทรรศการอย่างง่าย ๆ พอเหมาะกับเวลาที่ใช้

ในการสรุปบทเรียน

- ทุกคนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

8.2 นักเรียนทำข้อสอบหลังเรียน ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกับข้อสอบก่อนเรียน

9. การประเมินผล มีค่นถึงขั้นที่ทั้งครูและนักเรียนต่างก็มีความระทึกใจที่จะใคร่รู้ ผลการปฏิบัติงานของตนว่า ประสบความสำเร็จหรือยังต้องแก้ไขตรงไหนเท่าไร และอย่างไร นักเรียนสามารถประเมินผลตนเองได้ทั้งแต่ในชั้นประกอบกิจกรรมและต่อเนื่องกับขั้นสรุปบทเรียนและปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมการเรียนรู้ต่อกายหลังเสร็จสิ้นการเรียนการสอนแล้ว ส่วนครูนั้นจะต้องปฏิบัติงานต่อจนถึงขั้นบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อทราบความเปลี่ยนแปลงความก้าวหน้าต่อไป

การประเมินผลปฏิบัติดังนี้

1. จากการสังเกต

ขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนั้นอยู่ ครูพยายามสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

เพื่อทราบความเปลี่ยนแปลง

- ความสนใจในเนื้อหา สื่อการเรียน และกิจกรรมการเรียน
- ความกระตือรือร้น กระดับกระตือรือร้นที่จะเรียนตั้งแต่ต้นจนจบ
- การแสดงออก ความกล้า และความเชื่อมั่นในตนเอง
- ความร่วมมือกันภายในกลุ่ม การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- การรู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบ
- ความพยายามที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุดให้ประสบความสำเร็จ
- ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ภายหลังจากการเรียนการสอนเรื่องนั้น ๆ แล้วให้สังเกตพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง

2. ตรวจผลงาน

- ข้อทดสอบก่อนเรียน เพื่อทราบพื้นฐานมีไคมุ่งเน้นเนื้อหา
 - ข้อทดสอบหลังเรียน เพื่อทราบความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน
- และกระบวนการเรียนการสอนที่จัดว่าเหมาะสมหรือไม่
- ผลงานประจำสัปดาห์ต่าง ๆ เพื่อทราบว่านักเรียนบรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้หรือไม่
 - ผลงานที่มอบหมายให้ไปทำ เช่น รายงานการค้นคว้า การคิดประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ

บันทึกกิจกรรม

1. ช่วยกันเขียนขึ้นนำเข้าสู่บทเรียน ขึ้นประกอบกิจกรรม และขึ้นสรุปผลบทเรียน เรื่อง "มารยาทของไทย"

ชาติไทยเป็นชาติเก่าแก่มีเอกลักษณ์ของความเป็นไทยสืบทอดกันมาช้านาน เช่น ภาษาไทย คนตรีไทย ศิลปไทย มารยาทไทย ฯลฯ เป็นต้น ในปัจจุบันเอกลักษณ์ไทยเหล่านี้

มีเหลืออยู่น้อยเต็มที ทั้งนี้เป็นเพราะอารยธรรมแห่งอื่นได้แพร่เข้ามาอย่างรวดเร็วและมากมาย ความความเจริญของการติดต่อคมนาคม เด็กไทยและคนไทยที่ชอบถิ่นของใหม่มักขาดสติและปัญญา ลืมความเป็นไทยในสายเลือดของคนที่มีบรรพบุรุษมานับเป็นพัน ๆ ปี พวกมันเห็นผิดเป็นชอบ เห็นของเดิมที่ถูกต้องค้างคามอยู่แล้วเป็นของคร่ำครึไป จึงถูกอารยธรรมแดนใหม่กลืนเอกลักษณ์ของความเป็นไทยไปเสียอย่างเกือบหมดสิ้น แทบจะไม่มีโอกาสได้พบได้เห็น และได้แสดงออก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ มารยาทไทย ทำให้คนไทยขาดความละมุนละไม ขาดความสุภาพ อ่อนโยนไปมาก ต่างก็พากันไม่ทราบว่าสมควรประพฤติปฏิบัติกันอย่างไร จึงจะเป็นการถูกต้อง เราจึงควรแก้การศึกษาอันอย่างจริงจังและปฏิบัติได้ถูกต้อง เหมาะสมกับโอกาสและสถานที่อันสมควร เพื่อรักษาเอกลักษณ์ของชาติไว้สืบไป

2. เสร็จแล้วออกในกระดาษคำตอบส่งวิทยากร

เสริมศูนย์พัฒนาปัญญา

ข้อแตกต่างระหว่างการสอน 2 แบบ

การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้	การสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง
1. สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง แก้ปัญหาได้	1. คอยรับความรู้จากครู ครูต้องช่วยแก้ปัญหา
2. แสดงความคิดเห็นได้อย่างมีเหตุผล	2. ไม่ค่อยมีโอกาสแสดงความคิดเห็น
3. ฝึกการแสดงออก	3. ไม่ค่อยมีโอกาสฝึกการแสดงออก
4. ฝึกการทำงานเป็นหมู่คณะ	4. ต่างคนต่างเรียนต่างคนต่างทำ
5. ฝึกการรับผิดชอบ	5. ไม่ค่อยมีโอกาสฝึกความรับผิดชอบ

ศูนย์ที่ 3

สาเหตุ ปัญหา การแก้ไขการเรียนการสอน
แบบศูนย์การเรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้

บอกสาเหตุและปัญหาอันเกิดจากการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียนและสามารถ
แก้ไขได้

บัตรคำสั่ง

คำสั่ง

1. อ่านเนื้อหาให้เข้าใจ
2. อ่านกิจกรรมแล้วปฏิบัติตาม
3. เมื่อปฏิบัติตามกิจกรรมเสร็จแล้ว ให้เก็บสื่อการเรียนไว้ให้เรียบร้อยอยู่ในสภาพเดิม
4. ขณะเปลี่ยนศูนย์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ไม่ส่งเสียงรบกวนผู้อื่น และ
นำกระดาษคำตอบติดตัวไปด้วย

บัตรเนื้อหา

เนื้อหา

หากครูผู้สอนเตรียมการไม่ดีพอ การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ อาจก่อให้เกิดปัญหาดังต่อไปนี้

1. เสียเวลาในการจัดชั้นเรียนและจัดกลุ่มนักเรียน ในกรณีที่ไม่มีห้องเรียนเฉพาะ
2. นักเรียนบางคนไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่ม
3. มีนักเรียนที่ขอมให้ครูออกประการเดียว เมื่อมีงานกลุ่มจึงเบี่ยงหน้าที่ตนไม่มีความสามารถเท่าคนอื่น งานที่ทำคนเดียวก็มักไม่เสร็จต้องรับงานไปทำเป็นพิเศษ จึงไม่ชอบการเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้
4. นักเรียนมีนิสัยเฉื่อย ไม่ไว้วางใจ ไม่ชอบการเปลี่ยนศูนย์ ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงอิริยาบถ จึงมักถ่วงคนอื่นในการทำงานพร้อมกัน
5. นักเรียนมักจะส่งเสียงดังในการเปลี่ยนศูนย์กิจกรรมหรือในการประกอบกิจกรรมที่เป็นเกม การฟังทำนองเสนาะ ฯลฯ
6. นักเรียนไม่ค่อยรักษาสื่อการเรียนให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย
7. มักจะเกิดการขัดแย้งกันระหว่างครูผู้สอนแบบศูนย์การเรียนรู้กับบางท่านที่ไม่เข้าใจเกี่ยวกับการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้
8. นักเรียนมักจะเปิดเฉลยก่อนลงมือทำงาน หรือลงมือตอบคำถามโดยไม่อ่านเนื้อเรื่องเสียก่อน หรืออ่านอย่างเร่งรีบเกินไป
9. ครูละทิ้งห้องเรียน เพราะคิดว่าการใช้ชุดการสอนนั้นครูไม่อยู่ในห้องเรียนนักเรียนก็ทำงานได้
10. ครูและนักเรียนไม่ปฏิบัติตามบทบาทของตน จะเอาใจใส่และปฏิบัติจริงจังในตอนแรก ๆ เท่านั้น

11. เมื่อดำเนินการเรียนการสอนไปนาน ๆ นักเรียนเกิดการเบื่อหน่ายที่ต้องเรียนจำเจอยู่วิธีเดียว

เมื่อท่านพบปัญหาเหล่านี้ ดยาเฟิงกั๊วและท้อแท้ เราสามารถหาวิธีการแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ ลองดำเนินการตามข้อเสนอแนะที่ให้ไว้ต่อไปนี้

ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น เมื่อสรุปแล้วจะมี 3 ประการ คือ

1. ท้าวนักเรียน
2. ท้าวกูรู
3. ท้องเรียน

นักเรียน เหตุที่เกิดเพราะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่นักเรียนเคยปฏิบัติ จึงต้องใช้เวลาดำเนินการ ดังนี้

- ครูเอาใจใส่ดูแลจัดกิจกรรมที่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้และบันทึกไว้
- มีการให้กำลังใจ เสริมแรงให้เกิดมานะที่จะปรับปรุงตนเอง
- ดูแลให้ปฏิบัติตามบทบาทของนักเรียนตลอดไป
- ยกย่องชมเชยเมื่อเกิดพฤติกรรมพึงประสงค์

ครู

- แก้ไขปรับปรุงตนเองให้สมบทบาทของครูที่อื่นควรแก่การยกย่องสรรเสริญ
- จัดการสัมมนาระหว่างครูผู้สอนอย่างน้อยภาคเรียนละครั้ง
- ชี้แจง เชิญชวนครูที่ไม่เข้าใจเรื่องการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ให้หันมาสนใจ

ห้องเรียน

- ปัญหาจะหมดไปเมื่อนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามบทบาทของตนและเมื่อโรงเรียน

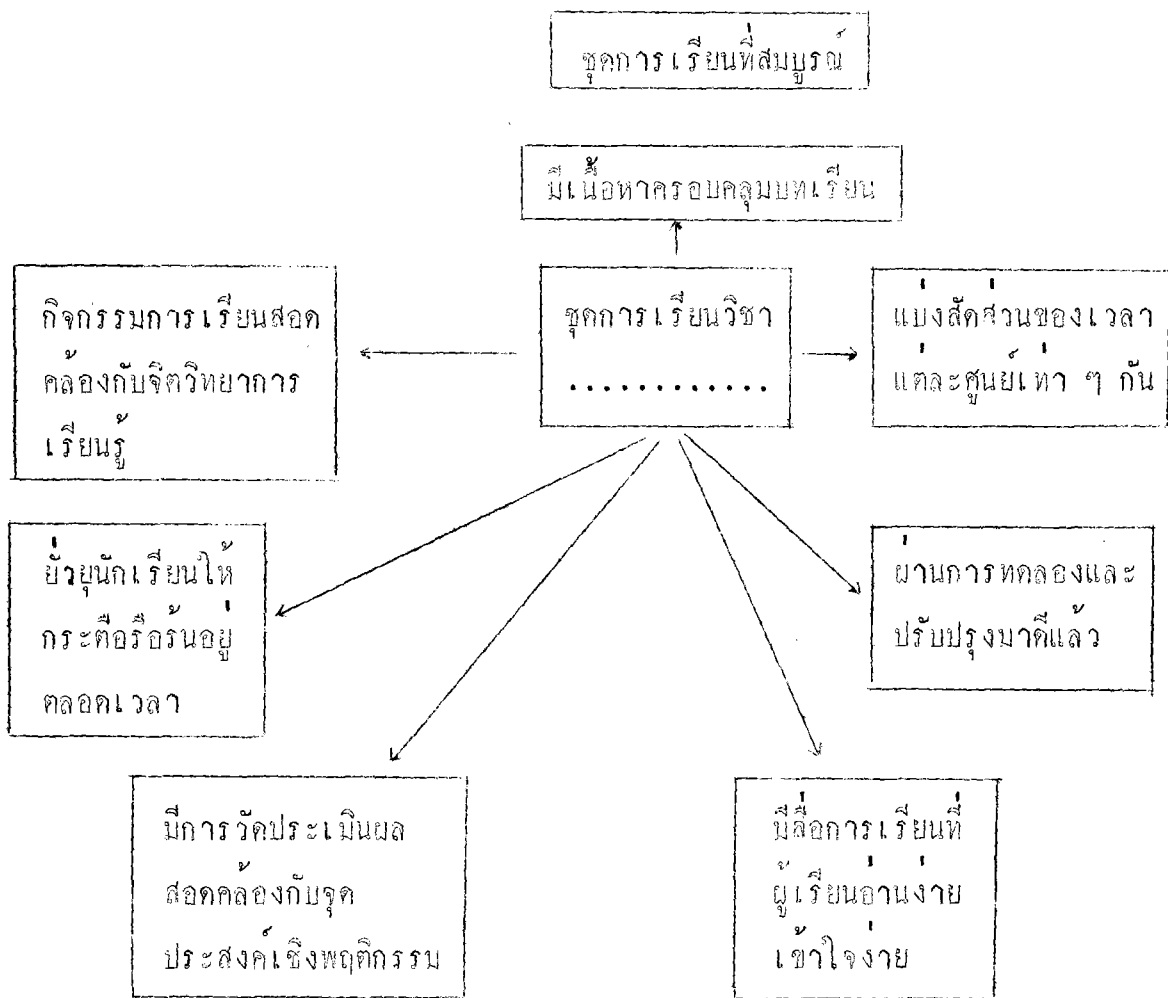
มีห้องเฉพาะ

บัตรกิจกรรม

1. เลือกประธานกลุ่มและเลขาธิการกลุ่ม อย่างละ 1 คน
2. ให้ประธานดำเนินการอภิปรายเกี่ยวกับ "ปัญหาที่อาจเกิดจากการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียนและวิธีการแก้ปัญหานั้น" เพิ่มเติมจากที่เสนอแนะไว้ในเนื้อหา และอาจเพิ่มเติมปัญหาอีกได้
3. ขณะที่ทุกคนในกลุ่มอภิปรายให้เลขาธิการบันทึกข้อความเหล่านั้นลงในกระดาษคำตอบ แล้วส่งให้สมาชิกในกลุ่มจดบันทึกไว้
4. แต่ละกลุ่มเตรียมส่งตัวแทนของกลุ่มออกไปสรุปการอภิปรายให้เพื่อนเข้าสัมมนาฟังในชั้นสรุปบทเรียน

เสริมศูนย์พุนปัญญา

ลักษณะของชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ที่สมบูรณ์



ศูนย์ที่ 4

ลักษณะการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้

สามารถอธิบายลักษณะการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียนได้

บัตรคำสั่ง

คำสั่ง

1. อ่านเนื้อหาให้เข้าใจ
2. อ่านกิจกรรมแล้วปฏิบัติตามคำสั่ง
3. เมื่อปฏิบัติตามกิจกรรมเสร็จแล้ว ให้เก็บสื่อการเรียนไว้ให้เรียบร้อยอยู่ในสภาพเดิม
4. ขณะเปลี่ยนศูนย์ขอให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ไม่ส่งเสียงรบกวนศูนย์อื่น

และนำกระดาษคำตอบติดตัวไปด้วย

เนื้อหา

การสอนแบบศูนย์การเรียนมีลักษณะ ดังนี้

1. การแบ่งกลุ่มนักเรียน

การสอนแบบศูนย์การเรียน เป็นการเรียนรู้จากการประกอบกิจกรรมของนักเรียนเอง โดยการแบ่งบทเรียนออกเป็น 4 - 6 กลุ่ม กลุ่มละ 8 - 10 คน โดยนำโต๊ะและเก้าอี้

รวมกันเรียกว่า ศูนย์กิจกรรม แต่ละศูนย์จะมีกิจกรรมแตกต่างกันไปตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ นักเรียนแต่ละกลุ่มจะใช้เวลาประกอบกิจกรรม 15 - 20 นาที แล้วหมุนเวียนเปลี่ยนไป จนกว่านักเรียนทุกคนจะผ่านกิจกรรมทุกศูนย์การเรียน ครูในศูนย์การเรียนจะทำหน้าที่เป็น ผู้ประสานงานการเรียน โดยเนื้อหาวิชาที่จะให้เด็กนั้นไม่ได้มาจากครูเพียงแหล่งเดียว ทว่าจะมาจากสื่อการสอน (วีดีโอ อุปกรณ์ และวิธีการ) ซึ่งมีหลายประเภท เรียกว่า สื่อประสม สื่อการสอนจะรวมอยู่ในซองประจำศูนย์กิจกรรมของทั้งหมดก็รวมอยู่ในกล่อง ถุงกระดาษหรือแฟ้มเรียกว่า "ชุดการสอน" ครูส่วนมากนิยมเรียกว่า "กล่องวิเศษ" แต่ละวิชาจะมี 20 - 30 กล่อง ซึ่งครูจะหยิบไปใช้ได้ทันที

2. การให้ผู้เรียนได้เรียนด้วยตนเองตามลำพังและเรียนด้วยการกระทำ เรียนเป็นกลุ่ม ระบบการสอนแบบศูนย์การเรียนเน้นการให้ผู้เรียนลงมือประกอบกิจกรรมเอง เพื่อให้ได้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่มั่นคงถาวร

3. การจัดกิจกรรมการเรียนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ในวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม มีการกำหนดพฤติกรรม เงื่อนไข และเกณฑ์ เราจึงนำเอา "พฤติกรรม" มากำหนดกิจกรรมการเรียน และจัดเงื่อนไขให้เหมาะสม ดังแผนภูมิข้างล่าง

จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	กิจกรรมการเรียน
- อ่านทำนองเสนาะได้ถูกต้อง	- นักเรียนฟังเครื่องบันทึกเสียงแล้วอ่านตาม
- ตอบคำถามได้อย่างน้อย 8 ใน 10	- มีคำถามใหญ่เรียนตอบ 10 ข้อ
- เรียบเรียงเหตุการณ์ในเรื่องได้ตามลำดับ ก่อนหลัง	- มีบัตรเหตุการณ์ตั้งแต่ต้นจนจบแต่ไม่ได้ เรียงตามลำดับ
- สามารถบอกคติธรรมของเรื่องได้ ไม่น้อยกว่า 4 ใน 5 ข้อ	- นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ แล้วช่วยรวบรวมคติที่ได้จากเนื้อเรื่อง เพื่อนำไปรายงานหน้าชั้น

4. การนำสื่อประสมมาใช้ให้นักเรียนประกอบกิจกรรมการเรียนรู้
เนื่องจากพฤติกรรมที่นักเรียนต้องปฏิบัติมีหลายวิธี จึงต้องมีเครื่องมือ คือ
สื่อการเรียนการสอนหลายอย่างมาช่วย เรียกว่า สื่อประสม

นำสื่อประสมมาประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน

เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้
ประวัติผู้แต่ง (พระยาอุปกิต ศิลปสาร)	1. อานบัตรประวัติพระยาอุปกิต ศิลปสาร 2. ภาพพระยาอุปกิตศิลปสาร 3. คัดเลือกหนังสือที่พระยาอุปกิต ศิลปสารแต่งออกมาจาก หนังสือที่รวมกันอยู่ 10 เล่ม แล้วบันทึกรายชื่อหนังสือ ในกระดาษคำตอบ 4. ตอบคำถาม 5. ตรวจกระดาษคำตอบจากเฉลย	1. บัตรประวัติพระยาอุปกิต ศิลปสาร 2. ภาพพระยาอุปกิตศิลปสาร 3. หนังสือ 10 เล่ม -นายแพทย์บุญสูง เลขะกุล แต่ง 2 เล่ม -สุนทรภู่ แต่ง 2 เล่ม -ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช -พระยาอุปกิตศิลปสาร แต่ง 3 เล่ม -ดอกไม้สด แต่ง 2 เล่ม 4. บัตรคำถาม 5. ชองเฉลย

5. การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่ละน้อย ใช้เวลาว่างไม่นานและสามารถประเมินผล
ทันที

การเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียนให้เวลาเรียนครั้งละ 100 นาที และ

มีขั้นตอนการดำเนินงาน รวมทั้งการสอนก่อนเรียนและเรียนด้วยกันเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นดำเนินงาน	เวลา	จุดมุ่งหมาย
1. ขั้นสอบก่อนเรียน	8-10 นาที	เพื่อวัดความรู้เดิมของนักเรียน
2. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน	3-5 นาที	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อโน้มน้าวใจผู้เรียนให้เกิดความกระตือรือร้นพร้อมที่จะรวมกิจกรรม 2. ทดสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียนเพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ขั้นประกอบกิจกรรม	ศูนย์ละ 15-20 นาที	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนครั้งละไม่นาน เนื้อหาไม่มากนัก พอเหมาะกับความสนใจของผู้เรียน ไม่ทันเกิดความเบื่อหน่ายก็ได้เปลี่ยนอิริยาบถ 2. เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสในการเรียนรู้เท่ากัน อยู่ในแนวเดียวกัน คือได้รวมกิจกรรมทุกคน มีสื่อการเรียนเหมือนกันและเท่ากัน
4. ขั้นสรุปบทเรียน	3-5 นาที	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ผู้เรียนได้ความคิดรวบยอดในการเรียนรู้เรื่องที่เรียน 2. เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนเกิดความสมบูรณ์ 3. เพื่อทดสอบความก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียนว่าเกิดการเรียนรู่มากน้อยเพียงใด
5. ขั้นสอบหลังเรียน	8-10 นาที	เพื่อวัดสัมฤทธิ์ผลของการเรียนของนักเรียน

6. การสร้างควมภาคภูมิใจ ประสบความสำเร็จในการเรียนและลภาวะ
การสอบซ่อมเสริม ระบบการสอนแบบศูนย์การเรียนมีการให้ผู้เรียนใคร่ครวญ คิดและลงมือ
ทำกิจกรรมพร้อมทั้งได้ทราบข้อคิดเห็นที่ ทำให้ผู้เรียนมีความภูมิใจ เมื่อผู้เรียนเรียนได้ค้แล้ว

ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ	ประสบความสำเร็จในการเรียน และลภาวะสอนซ่อมเสริม
<p><u>เพราะ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - เรียนได้ด้วยตนเอง - มั่นใจในตนเอง คัดสนใจได้ - กล้าแสดงออก - รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ - มีความรับผิดชอบตอตนเองและหมู่คณะ 	<p><u>เพราะ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดเวลาและกิจกรรมไว้ ถ้าปฏิบัติกิจกรรม ได้ถูกต้องในเวลาที่กำหนด ก็ประสบผลสำเร็จ ในการเรียน - ถ้าไม่ถูกต้องตามเกณฑ์ที่วางไว้ ให้นำชุด การสอนไปเรียนอีกครั้ง แล้วปฏิบัติกิจกรรม ที่ไม่ผ่านในครั้งแรก - ในที่สุดนักเรียนทุกคนก็สามารถประสบความสำเร็จและไม่คงเรียนซ่อมเสริม

บัตรกิจกรรม

ตอน ก. (ตรวจคำตอบจากบัตรเฉลย)

คำสั่ง เมื่อท่านศึกษาเนื้อหาแล้ว ลองวัดความเข้าใจของท่านโดยการพิจารณาข้อความ
ต่อไปนี้ แล้วกาเครื่องหมาย ✓ ลงหน้าข้อความที่กล่าวถูกต้อง และกาเครื่องหมาย ✗
หน้าข้อความที่ผิด

-1. การเรียนแบบศูนย์การเรียนคือการเรียนที่ไม่ต้องมีสื่อการเรียน
-2. การสอนแบบศูนย์การเรียนมุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น

-3. การสอนแบบศูนย์การเรียนมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนจากครูมากที่สุด
-4. การสอนแบบศูนย์การเรียนจะใช้สื่อเพียงอย่างเดียว คือ แผนชุดการสอนเท่านั้น
-5. การสอนแบบศูนย์การเรียนมุ่งให้ผู้เรียนเรียนด้วยการท่องจำ
-6. แบบเรียนที่ใช้ประกอบการสอน ถือว่าเป็นสื่อสารการเรียนด้วย
-7. การประเมินผลควรรีหลายวิธี
-8. การสังเกตเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ครูประเมินผลการเรียนของเด็กได้
-9. เด็กอาจช่วยครูผลิตสื่อการเรียน
-10. ประโยชน์ของสื่อการเรียน คือ ช่วยให้ครูสอนได้รวดเร็วและถูกต้อง
-11. สื่อการเรียนที่ดีควรมีราคาแพง
-12. เวลาที่ใช้ในการสอนแบบศูนย์การเรียน ควรใช้เวลา 2 คาบเรียน
-13. เครื่องบันทึกเสียงจัดเป็นวัสดุอุปกรณ์
-14. การสอนแบบศูนย์การเรียน ฝึกนิสัยให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกับหมู่คณะ
-15. ครูไม่มีส่วนจะทำให้การสอนแบบศูนย์การเรียนประสบผลสำเร็จ
-16. การสอนแบบศูนย์การเรียนถือว่า ครูคือผู้บอกความรู้ให้แก่เด็ก
-17. การสอนแบบศูนย์การเรียนครูมีบทบาทในการสอนมากที่สุด
-18. การสอนแบบศูนย์การเรียนมุ่งให้ผู้เรียน เรียนด้วยการกระทำ
-19. กระดานดำใบจืดว่าเป็นสื่อการเรียน
-20. การสอนแบบศูนย์การเรียนควรใช้สื่อการเรียนหลาย ๆ อย่างประกอบการเรียนการสอน

ตอน ข.

สรุปใจความสำคัญของเนื้อเรื่องทีอ่าน บันทึกไว้ในกระดาษคำตอบ นำส่งวิทยากร
เมื่อปฏิบัติกิจกรรมครบทุกศูนย์แล้ว

เสริมศูนย์พูนปัญญา

องค์ประกอบของการสอนแบบศูนย์การเรียน

การสอนแบบศูนย์การเรียนมีองค์ประกอบที่ท่านควรรู้จัก คือ

1. ห้องเรียน
2. ครู
3. นักเรียน
4. ชุดการสอน
5. เวลาที่ใช้สอน

บัตรเฉลย

ศูนย์ที่ 4

เฉลยกิจกรรม ตอน ก.

- | | |
|----------|----------|
| ..X.. 1. | ..X..11. |
| ..✓.. 2. | ..✓..12. |
| ..X.. 3. | ..✓..13. |
| ..X.. 4. | ..✓..14. |
| ..X.. 5. | ..✓..15. |
| ..✓.. 6. | ..X..16. |
| ..✓.. 7. | ..X..17. |
| ..✓.. 8. | ..✓..18. |
| ..✓.. 9. | ..X..19. |
| ..✓..10. | ..✓..20. |

ศูนย์ที่ 5

การเขียนแผนการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้

เขียนแผนการสอนได้ถูกต้อง

บัตรคำสั่ง

คำสั่ง

1. อ่านและทำความเข้าใจเนื้อหาที่กำหนดให้ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ การเขียนสื่อในศูนย์การเรียนรู้ในกิจกรรมที่ 3.4
2. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้ว ให้เก็บสื่อการเรียนรู้ที่เรียนร้อยอยู่ในสภาพเดิม
3. ขณะเปลี่ยนศูนย์ให้เดินไปด้วยความเรียบร้อย ไม่ส่งเสียงรบกวนศูนย์อื่น และนำกระดาษคำตอบติดตัวไปด้วย

บัตรเนื้อหา

เนื้อหา

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หน่วยที่ 5 เวลา 2 คาบ (100 นาที)

เรื่อง คำถวายพรเนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ เรื่อง ความสามัคคี

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. พุคอภิปรายในที่ประชุมกลุ่มในหัวข้อที่กำหนดให้ได้
2. จับใจความสำคัญของบทความและบอกข้อความที่น่าสนใจได้
3. เขียนข้อความตามความคิดเห็นและจินตนาการได้
4. จำแนกชนิดของคำทั้ง 7 เป็นชนิดย่อยได้

หัวเรื่อง	จุดประสงค์ย่อย
<ol style="list-style-type: none"> 1. เนื้อเรื่อง 2. ศัพท์และความหมาย 3. ข้อคิดจากเรื่อง 4. ชนิดของคำทั้ง 7 5. การแสดงความคิดเห็น 6. การเขียน ส.ค.ส. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. จับใจความสำคัญและตอบคำถามได้ 2. อธิบายความหมายของคำยากได้ 3. แสดงความคิดเห็นจากข้อคิดในเรื่องได้ 4. จำแนกชนิดของคำทั้ง 7 ได้ 5. พุคอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องและภาพที่กำหนดให้ได้ 6. เขียนข้อความตามความคิดเห็นและจินตนาการได้

ความคิดรวบยอด

คำอวยพรนั้นมีสาระสำคัญชี้ให้เห็นความสามัคคีทั้งในสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ที่ได้มีความสามัคคี ที่นั้นย่อมมีความสุขความเจริญ เป็นที่เกรงขามของศัตรู ความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในชาติ เป็นสิ่งที่พึงประสงค์อย่างยอดเยี่ยม ประเทศที่ขาดความสามัคคี ย่อมไม่ปลอดภัยและไม่มีความเจริญรุ่งเรือง

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

1. ตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องได้ถูกต้อง
2. อธิบายความหมายของคำยากได้อย่างน้อย 8 คำจาก 10 คำ
3. แสดงความคิดเห็นจากหัวข้อที่กำหนดให้ได้
4. อธิบายความหมายของอุปมาอุปไมยธรรมได้ และระบุการนำไปใช้ได้อย่างถูกต้อง
5. ยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงว่าความสามัคคีก่อให้เกิดอำนาจและเกิดกำลังได้อย่างน้อย 1 ตัวอย่าง
6. เขียนคำอวยพรวันขึ้นปีใหม่ได้

การดำเนินการสอนการเขียนมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน อาจเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่ง ดังนี้
 - ก. ให้นักเรียนร้องเพลง พรปีใหม่ หรือสามัคคีชุมนุม แล้วสนทนาถึงเนื้อเพลงเหล่านั้นเพื่อเข้าสู่บทเรียน
 - ข. นำเอาบัตร ส.ค.ส. หรือคำอวยพรปีใหม่ มาให้นักเรียนดู แล้วสนทนาเข้าสู่บทเรียน
 - ค. รูปภาพเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดขึ้นในวันขึ้นปีใหม่
 - ง. หัวข้อทดสอบ 20 ข้อ
2. ขั้นประกอบกิจกรรม

ศูนย์	เนื้อหา	สื่อการเรียน	กิจกรรมการเรียน	ประเมินผล
1	เนื้อเรื่อง	1. แผนชุกการเขียน 10 แผน 2. กระดาษคำตอบ 10 แผน	1. อ่านคำอึ้ง 2. อานกิจกรรม จับใจ ความสำคัญแล้ว ปฏิบัติตามคำสั่ง	จับใจความสำคัญได้ และตอบคำถาม เกี่ยวกับเนื้อเรื่อง ได้ถูกต้อง อย่างน้อย 50%

ศูนย์	เนื้อหา	สื่อการเรียน	กิจกรรมการเรียน	ประเมินผล
		3. บัตรเฉลย ใส่ไว้ในช่อง 4. หนังสือทักซ์สัมพันธ์ เล่ม 2	3. ตรวจคำตอบจากเฉลย (ตอน ก.) 4. ส่งงานให้ตรวจ (ตอน ข.)	
2	ศัพท์และความหมาย	1. แผนชุดการเรียน 10 แผน 2. บัตรคำศัพท์ 15 บัตร 3. บัตรความหมาย 15 บัตร 4. กระดาษคำตอบ 5. เฉลยใส่ไว้ในช่อง	1. อ่านคำสั่ง 2. อ่านกิจกรรมแล้วปฏิบัติตามคำสั่ง	1. บอกความหมายของคำศัพท์ได้ 2. แยกประเภทความหมายของข้อสอบได้
3	ข้อคิดจากเนื้อเรื่อง	1. แผนชุดการเรียน 10 แผน 2. กระดาษคำตอบ 10 แผน 3. หนังสือทักซ์สัมพันธ์ เล่ม 2	1. อ่านคำสั่ง 2. อ่านกิจกรรมแล้วปฏิบัติตามคำสั่ง 3. ตรวจคำตอบจากบัตรเฉลย (ตอน ก.) 4. ตอน ข. ส่งครูตรวจ	1. ตอบคำถามถูกต้อง 80% 2. แสดงความคิดเห็นจากข้อคิดในเรื่องที่อ่านได้
4	ชนิดของคำทั้ง 7	1. แผนชุดการเรียน 10 แผน 2. กระดาษคำตอบ 3. บัตรเฉลย	1. อ่านคำสั่ง 2. อ่านกิจกรรมแล้วปฏิบัติตามคำสั่ง 3. ตรวจคำตอบจากบัตรเฉลย	จำแนกชนิดของคำทั้ง 7 ได้

ศูนย์	เนื้อหา	สื่อการเรียน	กิจกรรมการเรียน	ประเมินผล
5	การแสดง ความคิด เห็น	1. แผนชุดการเรียน 10 แผน 2. ภาพประกอบ 3. กระดาษคำตอบ	1. อ่านคำสั่ง 2. อภิปราย 3. แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับภาพที่ กำหนดให้	ยกตัวอย่างประโยชน์ และโทษของการ แตกความสามัคคี ได้ถูกต้อง
6	บัตร ส.ค.ส.	1. แผนชุดการเรียน 10 แผน 2. แผนภาพ 10 แผน 3. กระดาษคำตอบ	1. อ่านคำสั่ง 2. อ่านกิจกรรมแล้วดู ภาพประกอบตามคำ ชี้แจง 3. อ่านเนื้อหา	อธิบายและเขียน คำอวยพรวันขึ้นปีใหม่ ตามความคิดเห็นและ จินตนาการได้

3. ขั้นสรุปบทเรียน

การสรุปบทเรียนอาจดำเนินการได้ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งดังต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนออกมาอภิปรายถึงประโยชน์ของความสามัคคีและโทษของการแตกความสามัคคี
2. ช่วยกันยกตัวอย่าง หรือ อูทาหรือที่เกี่ยวกับความสามัคคีมาอภิปราย
3. นักเรียนฟังเพลงที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับความสามัคคีและร้องตาม
4. ทำข้อทดสอบ 20 ข้อ

4. การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียนในการปฏิบัติงานตามลำพังหรือปฏิบัติงานกลุ่ม
2. จากการทำข้อทดสอบก่อนและหลังเรียน
3. สังเกตพฤติกรรมภายหลังจากการเรียนเรื่องนั้นแล้ว

5. สิ่งที่ครูต้องเตรียม

1. เครื่องบันทึกเสียงเพลงพรีใหม่ หรือ เพลงสามัคคีชุมนุม หรือเพลงอื่นที่เกี่ยวกับความสามัคคี
2. กระจกฉายคำตอบ
3. สื่อการเรียนทุกชนิดที่ระบุอยู่ในข้อของสื่อการเรียนในแผนการสอน
4. สถานที่เรียน (ถ้าเป็นห้องเรียนที่ห้องเรียนทุกวิชา ให้นักเรียนช่วยกันจัดกลุ่มกิจกรรมโดยกำหนดเวลาให้ทำงานให้เร็วที่สุดและเรียบร้อยปราศจากการรบกวนห้องข้างเคียง)
5. เฉลยกิจกรรมในแต่ละศูนย์
6. เฉลยข้อทดสอบ

เสริมศูนย์บูรณาการ

ศูนย์การเรียนมีหลายประเภท เช่น

1. ศูนย์การเรียนครู เป็นการจับสภาวะที่ครูมาเตรียมสื่อการเรียนการสอนทดลองปรับปรุงการสอนวิธีใหม่
2. ระบบห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ เป็นผู้คิดระบบการสอนแบบใหม่ขึ้นในประเทศไทย
3. ศูนย์การเรียนในท้องถิ่น เป็นการจับกุมวิชาการหรือมุมความสนใจ
4. ศูนย์การเรียนชุมชน เป็นการจับศูนย์สำหรับประชาชนทุกเพศทุกวัย ใ้มาศึกษาความรู้ไม่จำกัดเวลา

หน่วยที่ 6

การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ให้โดยลี้

จุดประสงค์การเรียนรู้

สามารถสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ให้โดยลี้

บัตรคำสั่ง

คำสั่ง

1. อ่านเนื้อหาให้เข้าใจ
2. อ่านกิจกรรมแล้วปฏิบัติตามคำสั่ง
3. เมื่อปฏิบัติตามกิจกรรมเสร็จแล้ว ให้เก็บสื่อการเรียนรู้ให้เรียบร้อยอยู่ในสภาพเดิม แล้วเปลี่ยนกันตรวจจากบัตรเฉลย ให้คะแนนข้อละ 1 คะแนน
4. ขณะเปลี่ยนศูนย์ขอให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ไม่ส่งเสียงรบกวนศูนย์อื่น

บัตรเนื้อหา

ก่อนลงมือทำการสอนครูผู้สอนต้องตรวจสอบและศึกษาองค์ประกอบของชุดการสอน เพื่อ

1. ศึกษาเนื้อเรื่องอย่างละเอียดโดยตลอด
2. ตรวจสอบสื่อการเรียนการสอนในกล่อง ซึ่งบรรจุสื่อพร้อมไว้สำหรับสอนใน 2 คาบ คือ 100 นาที โดยตรวจสอบจากใบแจ้งรายการประจำกล่องนั้นว่ามีจำนวนครบถ้วนหรือไม่
3. ตรวจสอบเนื้อเรื่อง ความคิดรวบยอด จุดประสงค์การเรียนรู้ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม สื่อการเรียน กิจกรรมนักเรียน และการวัดประเมินผลว่าสอดคล้องกันหรือไม่ ถายังบกพร่องอยู่ เช่น มีจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมวางไว้ว่า สามารถนำคำศัพท์ 8 ใน 10 คำไปแต่งประโยคได้อย่างถูกต้อง แต่ไม่มีกิจกรรมให้ทำก็ต้องปรับปรุงกิจกรรมใหม่ให้สามารถวัดพฤติกรรมที่วางจุดประสงค์ไว้ได้
4. ตรวจสอบความถูกต้องของการเรียน เช่น การสะกด การวางสระ วรรณยุกต์ เหล่านี้เป็นต้น ตรวจสอบความถูกต้องของเฉลย ถ้ายังไม่ถูกต้องก็ให้แก้ไขก่อน ก่อนที่จะนำไปให้นักเรียนเรียน
5. ตรวจสอบด้านความรู้ ข้อเท็จจริง เช่น ชื่อหมู่บ้าน ตำบล ที่เคยระบุไว้แต่เดิม เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงก็ให้แจ้งให้ชัดเจนว่า เดิมเรียกอย่างหนึ่ง บัดนี้ เรียกอีกอย่างหนึ่ง เป็นต้น
6. เตรียมสื่อการเรียนตามที่ระบุไว้ท้ายแผนการสอนว่า ครูจะต้องเตรียมอะไรบ้าง เช่น เครื่องบันทึกเสียง หนังสือภาษาไทย หรือบัตรคำศัพท์และถ้าสื่อการเรียนทุกชนิดมีครบถ้วนแล้ว แต่เมื่อเราเห็นว่าน่าจะมีอะไรเพิ่มเติมอีกก็ควรจัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจได้เร็ว เข้าใจได้ง่าย ไม่ต้องเสียเวลาในการเรียนให้สิ้นเปลืองเกินความจำเป็น
7. สำหรับกระดาษคำตอบนั้น ครูอาจใช้เป็นกระดาษคำตอบแล้วรวบรวมเข้าแฟ้มของนักเรียนแต่ละคน เพื่อไว้เป็นทบทวนความรู้ ความเข้าใจและเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนเป็นราย ๆ ไปก็ได้ หรือจะทำแบบฝึกหัดในสมุดก็ได้ ทั้งนี้ให้ผู้สอนเป็นผู้พิจารณา
8. ศึกษาวิธีนำเข้าสู่บทเรียน ซึ่งในแผนการสอนจะบอกไว้ให้เลือกวิธีใดวิธีหนึ่งตามที่ผู้สอนเห็นว่าเหมาะสม แต่อาจผู้สอนเห็นว่ายังมีวิธีนำเข้าสู่บทเรียนที่ดีกว่าก็ได้

เปลี่ยนแปลงวิธีการได้ ข้อสำคัญคือ ให้คำนึงถึงการสร้างบรรยากาศตามความสนใจของ
ผู้เรียนและบรรยากาศของความเป็นกันเอง

9. ศึกษากระบวนการในกลุ่มกิจกรรมตลอดจนคำอธิบาย คำชี้แจง ถ้าเห็นว่า
กิจกรรมใดที่ผู้เรียนจะไม่เข้าใจ ต้องใช้เวลาทำความเข้าใจนานเกินไป ครูก็เตรียม
ชี้แนวทางไว้ เพื่อให้นักเรียนสามารถประกอบกิจกรรมได้ในเวลาที่กำหนด แต่ถ้าเห็นว่า
ไม่น่าจะมีปัญหามากนักก็ควรอธิบายเพื่อให้นักเรียนจะได้รู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง

บางครั้งกิจกรรมที่จัดไว้เกิดปัญหา ไม่สามารถดำเนินการได้ เช่น การฟัง
ทำนองเสนาะจากเครื่องบันทึกเสียง โรงเรียนใดที่ไม่มีเครื่องบันทึกเสียง ครูอาจแก้ปัญหา
ด้วยการนำการฝึกหรือการฟังทำนองเสนาะมาไว้ก่อนนำเข้าสู่บทเรียน หรือครูอาจเข้าไป
ช่วยในกลุ่มนั้นก็ได้

10. ศึกษาวิธีการสรุปบทเรียนในแผนการสอนจะบอกวิธีสรุปบทเรียนไว้วิธีหนึ่ง
หรือหลายวิธี เช่น เกี่ยวกับการนำเข้าสู่บทเรียน ครูพิจารณาเลือกวิธีสรุปบทเรียนได้ความ
เหมาะสม โดยคำนึงถึงพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างปฏิบัติกิจกรรมด้วยกัน ถ้าเห็นว่า
ยังบกพร่องในคอนใด หรือนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมดีเกินในจุดใดก็นำมาชี้แจง อภิปรายในคอน
สรุปบทเรียนด้วย ชั้นนี้ เป็นขั้นสรุปกระบวนการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้

บัตรกิจกรรม

คำสั่ง ตอบคำถามต่อไปนี้ 10 ข้อ

1. ทำไมครูจะต้องศึกษาเนื้อเรื่องอย่างละเอียด สำหรับกลุ่มที่จะลงมือ
ทำการสอนแบบศูนย์การเรียน
2. ทำไมครูจะต้องตรวจสอบสื่อการเรียนการสอนก่อนทำการสอน
3. การสอนแบบศูนย์การเรียนใช้เวลาสอนครั้งละกี่นาที

4. ทำไมจะต้องตรวจสอบเนื้อเรื่อง ความคิดรวบยอด จุดประสงค์การเรียนรู้ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม สื่อการเรียน กิจกรรมการเรียน การวัดผล การประเมินผล ก่อนนำไปสอน

5. ทำไมจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของการเขียน การสะกดคำ การวางสระวรรณยุกต์ ของแต่ละศูนย์การเรียน

6. ทำไมครูจะต้องสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นกันเองในการสอน

7. สื่อการเรียนการสอนประเภทภาพหนึ่ง ได้แก่อะไรบ้าง บอกมา 5 ชนิด

8. ทำไมครูจะต้องเตรียมการสอน

9. ในการสอนทุกครั้ง ทำไมจะต้องมีการสรุปบทเรียน

10. ผู้คิดค้นและการส่งเสริมการสอนแบบศูนย์การเรียน

ในเมืองไทยคือใคร

เสริมศูนย์พูนปัญญา

ทำไมจึงต้องสร้างชุดการสอนแบบศูนย์การเรียน

1. การสอนแบบศูนย์การเรียน เน้นกิจกรรมและสื่อการเรียน

2. กิจกรรมการเรียนช่วยให้นักเรียนเห็นความสำคัญของตน จึงเกิดความรู้สึกหรือรักใคร่เรียนรู้

3. นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ได้ใกล้ชิดกับครูและเพื่อน จึงให้ความร่วมมือในกระบวนการเรียนการสอน

4. ชุดการสอนเป็นที่รวมของสื่อการเรียนหลายอย่าง หลายประการที่สนับสนุนให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จ

5. การสอนแบบศูนย์การเรียนเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง จึงต้องอาศัยกิจกรรมการเรียนและสื่อการเรียนเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการเรียนการสอน ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า "เราสร้างชุดการสอนเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้ที่ผู้สอนสามารถส่งหรือถ่ายทอดไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ"

บัตรเฉลย ศูนย์ที่ 6

1. เพื่อจะได้มีความรู้ในเนื้อหาเป็นอย่างดี ถ้านักเรียนมีปัญหาจะได้อธิบายขยายความได้
2. เพื่อความพร้อมและความสะดวกในการใช้
3. 100 นาที
4. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อเรื่อง ความคิดรวบยอด จุดประสงค์ การเรียนรู้ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม สื่อการเรียน กิจกรรมการเรียน การวัดและประเมินของแต่ละศูนย์
5. เพื่อนักเรียนจะได้จดจำและนำสิ่งที่ถูกต้องไปใช้
6. เพื่อนักเรียนจะได้แสดงความสามารถ ความคิดเห็น ความรู้สึกที่แท้จริงของคนออกมา จะได้มีความสุขในการเรียน
7. สไลด์ แผนภาพ บัตรคำ บัตรคำสั่ง ภาพพลิก าลา
8. เพื่อจะได้มีความพร้อมทั้งเนื้อหา อุปกรณ์ สื่อวัสดุการสอน จะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ
9. เพื่อทบทวน แก้ไขข้อบกพร่องในขณะเรียนและเป็นการสรุปกระบวนการเรียนการสอนให้บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้
10. ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์

ข้อทดสอบกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้

คำสั่ง เลือกข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. จุดประสงค์สำคัญของการเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ คือ ข้อใด
 - ก. ฝึกให้ครูได้ช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด
 - ข. ฝึกให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง
 - ค. ฝึกให้นักเรียนเก่งได้ช่วยเหลือนักเรียนอ่อน
 - ง. ฝึกให้นักเรียนได้ทำงานเป็นหมู่คณะ
 - จ. ฝึกให้นักเรียนเป็นคนตรงต่อเวลา
2. การสร้างศูนย์การเรียนรู้ต้องคำนึงถึงสิ่งใดเป็นประการแรก
 - ก. ผู้ปฏิบัติกิจกรรมศูนย์
 - ข. เนื้อหาในหนังสือเรียน
 - ค. จุดประสงค์การเรียนรู้
 - ง. กิจกรรมการเรียนรู้
 - จ. วัสดุอุปกรณ์
3. ข้อใดไม่ใช่พฤติกรรมการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้
 - ก. นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - ข. นักเรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ
 - ค. บรรยายภาคีในการเรียนขึ้นอยู่กับกิจกรรมในบทเรียน
 - ง. ครูคอยให้คำแนะนำปรึกษาดูแลการทำงานอย่างใกล้ชิด
 - จ. นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำงานร่วมกัน

4. การเรียนแบบศูนย์การเรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ เพราะเหตุใด
- มีความรับผิดชอบตนเองและคณะ
 - ได้แสดงความคิดเห็นในที่ประชุม
 - ได้ทำงานใกล้ชิดกับเพื่อน ๆ
 - มีกิจกรรมให้ปฏิบัติหลายอย่าง
 - ได้ใกล้ชิดกับครูผู้สอน
5. ชุดการเรียนที่มีประสิทธิภาพ คือ ชุดการเรียนที่ใช้สอนแล้วทำให้ผู้เรียนได้รับผลอย่างไร
- ทำให้สนใจเรียน เข้าใจเรื่องได้เร็ว
 - ทำให้เด็กได้เรียนรู้ตามลำดับขั้นตอน
 - ทำให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมได้หมดทุกข้อ
 - ทำให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น
 - ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียน
6. เราต้องหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนเพื่ออะไร
- ให้ได้ชุดการสอนที่ดี
 - ให้ได้ชุดการสอนมาตรฐาน
 - เพื่อให้การเรียนสะดวกสบายขึ้น
 - นักเรียนสามารถนำไปใช้ได้ทันที
 - ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่อง ทำข้อสอบได้
7. สิ่งสำคัญที่สุดในการปรับปรุงชุดการเรียนการสอน คือข้อใด
- อุปกรณ์
 - ขอทดสอบ
 - เนื้อหาที่น่าสนใจ
 - กิจกรรมในแต่ละศูนย์
 - ลักษณะของแผนบัตรกิจกรรม

8. สิ่งสำคัญที่สุดในระบบการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ คือข้อใด
- ครู
 - นักเรียน
 - สื่อการเรียนรู้
 - การจัดห้องเรียน
 - เวลาที่ใช้ในแต่ละศูนย์
9. การเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้เปิดโอกาสให้อย่างไรบ้าง
- ต่างคนต่างหาความรู้เอาเอง
 - แลกเปลี่ยนความรู้ช่วยเหลือกันและกัน
 - ใครเรียนเก่งก็ได้รับความรู้มากกว่า
 - ได้แข่งขันกันแสดงความรู้ความสามารถ
 - ได้ปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจของตนเอง
10. ในการเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้มีสิ่งใดบ้างที่ต้องทำก่อน
- เตรียมหนังสือและอุปกรณ์
 - ทำข้อสอบประจำเรื่อง
 - อ่านคำสั่งในแต่ละศูนย์
 - เก็บรวบรวมสื่อการเรียนรู้ให้เรียบร้อย
 - ปฏิบัติกิจกรรมศูนย์
11. การเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ต้องใช้เวลาเรียนอย่างไร
- ใช้เวลาให้ได้ประโยชน์เต็มที่
 - พยายามให้เร็วและพอดีกับเวลาที่มี
 - ไม่ต้องรีบร้อนให้มากนักเวลามีมากพอ
 - ต้องปฏิบัติกิจกรรมแข่งกับเวลาให้ทัน
 - ถ้าไม่ทันในเวลาขอเวลาเพิ่มได้

12. กิจกรรมต่าง ๆ ในศูนย์การเรียนรู้ มีอะไรบ้าง
- ตอบคำถามหรือแสดงละคร
 - อภิปรายและแสดงความคิดเห็น
 - อ่านและสรุปหาความรู้เอาเอง
 - มีกิจกรรมหลายอย่างแล้วแต่จะระบุไว้
 - อ่านเนื้อหาและทำกิจกรรมแบบฝึก
13. หลังจากปฏิบัติกิจกรรมในกลุ่มเสร็จแล้ว มีเวลาเหลือต้องทำอะไร
- ศึกษาเพิ่มเติมจากเสริมศูนย์ปัญหา
 - ศึกษาเพิ่มเติมจากศูนย์ที่เรียนมาแล้ว
 - จดเนื้อหาที่มีในศูนย์ลงสมุดเก็บไว้อ่าน
 - ปรึกษาทบทวนกิจกรรมต่าง ๆ ที่เรียนมา
 - รีบหาศูนย์ต่อไปมาปฏิบัติกิจกรรมอย่างรวดเร็ว
14. การเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ใช้วิธีการเรียนอย่างไร
- อ่านเก็บใจความ
 - ตั้งใจฟังครูอธิบาย
 - อ่านและปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่ม
 - ต่างคนต่างศึกษาค้นคว้าความรู้เอาเอง
 - ปฏิบัติตามที่ตรงการจะทำโดยตัวเอง
15. ขณะที่นักเรียนประกอบกิจกรรม ครูควรอยู่ในลักษณะใด
- ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่
 - คอยเตือน แนะนำตามศูนย์ต่าง ๆ ให้ทั่ว
 - ไม่จำเป็นต้องอยู่ในห้องเรียน เพราะจะทำลายสมาธิเด็ก
 - เมื่อนักเรียนมีปัญหาครูไม่จำเป็นต้องช่วยให้นักเรียนศึกษาเอง
 - ปล่อยให้ให้นักเรียนทำกิจกรรมด้วยตนเอง ช่วยตัวเอง ไม่ต้องเข้าไปกลั่นนักเรียน

16. ข้อใดที่ทำให้กระบวนการเรียนการสอนสมบูรณ์ที่สุด
- นำเข้าสูบทเรียน
 - การประเมินผล
 - ปฏิบัติกิจกรรม
 - สรุปบทเรียน
 - แจ้งจุดประสงค์ให้นักเรียนทราบ
17. ข้อใดเป็นการประเมินการเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ในถูกต้อง
- จากผลงานประจำสัปดาห์ต่าง ๆ
 - นักเรียนสามารถประเมินผลตนเองได้
 - จากการสอบถามขณะปฏิบัติกิจกรรม
 - จากการทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
 - จากการสังเกตพฤติกรรมขณะปฏิบัติกิจกรรม
18. ข้อใดไม่ใช่บทบาทของนักเรียนในการเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้
- กล้าพูดกล้าแสดงออก รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
 - ตั้งใจทำงานให้ทันกำหนด ไม่ชักชวนกันออกนอกเรื่อง
 - เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้ว เก็บสื่อการเรียนและโต๊ะม้านั่งให้เรียบร้อย
 - ยุติการปฏิบัติกิจกรรมเมื่อหมดเวลา และไปชองงานที่ค้างทำต่อเมื่อยามว่าง
 - เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้ว นำสื่อการเรียนคิดตัวไปด้วย เว้นแต่กระดาษคำตอบ
19. ข้อใดไม่ได้เกิดจากสาเหตุการเตรียมการไม่ดีพอในการเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้
- ครูและนักเรียนไม่ปฏิบัติตามบทบาทของตน
 - นักเรียนทำงานช้า เสร็จไม่ทันเวลาที่กำหนด
 - นักเรียนไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่ม
 - ครูละทิ้งห้องเรียนเพราะคิดว่าครูไม่อยู่นักเรียนก็ทำงานได้
 - เสียเวลาในการจัดชั้นเรียนและจัดกลุ่มนักเรียน ในกรณีที่ไม่มีห้องเรียนเฉพาะ

20. สาเหตุสำคัญที่นักเรียนบางคนไม่ชอบกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ คือข้อใด
- ก. ชอบฟังครูสอนมากกว่า
 - ข. นักเรียนมีนิสัยเฉื่อย ไม่ชอบทำงานเร่งรีบ
 - ค. ขู้งานซับซ้อน เสียเวลาในการทำกิจกรรม
 - ง. เกิดจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เคยปฏิบัติ
 - จ. นักเรียนบางคนไม่กล้าพูดจึงไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
-

กิจกรรมดำเนินการสำหรับวิทยากร

ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น	การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ม.1
<p>ตอนที่ 2 165 นาที</p> <p>เรื่องที่ 1 30 นาที</p>	<p>นวัตกรรมการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้</p> <p>นวัตกรรมการสอน</p>
<p>กิจกรรมที่ 2 15 นาที</p> <p>สื่อ</p>	<p>ศึกษาความสำคัญของนวัตกรรม</p> <p>ขั้นที่ 1 ให้แต่ละคนศึกษาเอกสารนวัตกรรมการสอนตามกลุ่มที่กำหนดให้ (เอกสารหมายเลข 7)</p> <p>ขั้นที่ 2 ช่วยกันสรุปความสำคัญของนวัตกรรมตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย</p> <p>ขั้นที่ 3 เลขาบันทึกย่อ</p>

กิจกรรมดำเนินการสำหรับวิทยากร

ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น	การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ม.1
<u>ตอนที่ 2</u> 165 นาที <u>เรื่องที่ 1</u> 30 นาที	นวัตกรรมการสอนและศูนย์การเรียนรู้ นวัตกรรมการสอน
<u>กิจกรรมที่ 3</u> 10 นาที <u>สื่อ</u>	ตัวแทนกลุ่มสรุปในที่ประชุม ชั้นที่ 1 ให้คัดเลือกตัวแทนกลุ่มสรุปในที่ประชุม ชั้นที่ 2 แต่ละคนบันทึกผลการสรุป -

กิจกรรมผู้เข้ารับการอบรม

<p>ตอนที่ 2 13.00 - 16.00</p>	<p>นวัตกรรมการสอนและศูนย์การเรียนรู้ เรื่องที่ 1 นวัตกรรมการสอน</p>	<p>รายบุคคล</p>
<p>กิจกรรมที่ 1 - 3 30 นาที</p>	<p>แบ่งกลุ่มศึกษาความสำคัญของนวัตกรรม ชั้นที่ 1 แบ่งกลุ่ม 3 กลุ่ม ตามหมายเลขฉลาก ชั้นที่ 2 แต่ละกลุ่มศึกษาความสำคัญของนวัตกรรม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 สื่อการเรียน กลุ่มที่ 2 การให้เรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มที่ 3 การให้นักเรียนเก่งหรือนักเรียนชั้นสูงช่วยหรือ ช่วยนำในการทำกิจกรรมใด ๆ แทนครู ชั้นที่ 3 ส่งตัวแทนรายงานสรุปผลการศึกษาความสำคัญของนวัตกรรม ในที่ประชุม ชั้นที่ 4 ทุกกลุ่มส่งรายงาน สรุปรวม</p>	

กิจกรรมผู้เข้ารับการอบรม

ตอนที่ 2	นวัตกรรมการสอนและศูนย์การเรียนรู้ เรื่องที่ 2	กลุ่มย่อย 5 กลุ่ม
<u>กิจกรรมที่ 1</u>	กิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมการสอน "ศูนย์การเรียนรู้"	
13.30 - 14.20	ขั้นที่ 1 แยกกลุ่มย่อย 5 กลุ่ม ตามหมายเลขฉลาก	
50 นาที	ขั้นที่ 2 ปฏิบัติกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ ดังนี้	
<u>ศูนย์ที่ 1</u>	การจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้	
<u>กิจกรรม</u>		
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
<u>ศูนย์ที่ 2</u>	ขั้นตอนการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้	
<u>กิจกรรม</u>		
<u>ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน</u>		
.		
.		
<u>ขั้นประกอบกิจกรรม</u>		
.		
.		
.		
.		
<u>ขั้นสรุปบทเรียน</u>		
.		

ศูนย์ที่ 3 สาเหตุปัญหา การแก้ไข การเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียน

กิจกรรม

-
-
-
-

ศูนย์ที่ 4 ลักษณะการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียน

กิจกรรม

ตอน ก.

1.	6.	11.	16.
2.	7.	12.	17.
3.	8.	13.	18.
4.	9.	14.	19.
5.	10.	15.	20.

ตอน ข.

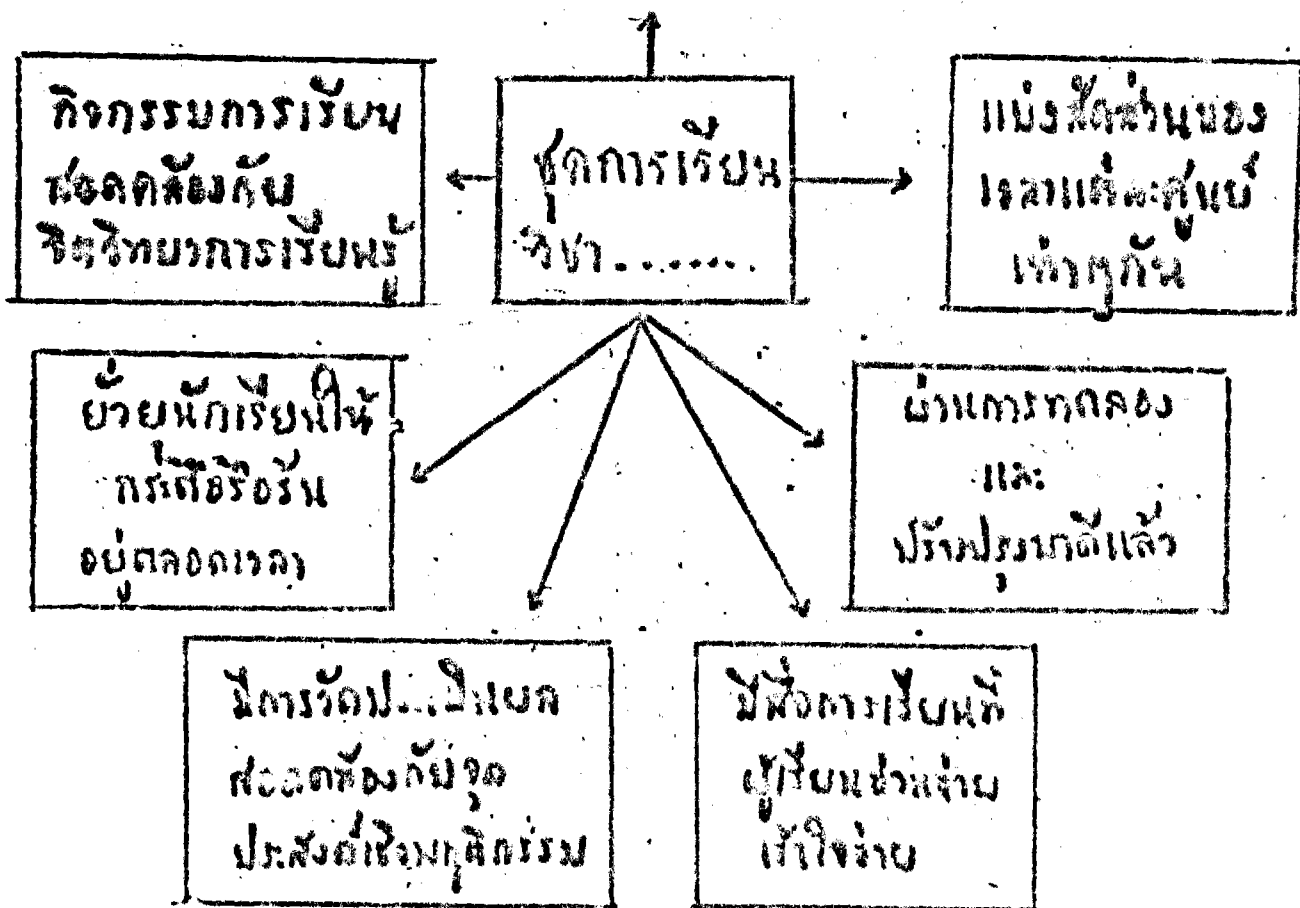
กิจกรรมดำเนินการสำหรับวิทยากร

ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น	การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ม.1
<p>ตอนที่ 2 165 นาที</p> <p>เรื่องที่ 2 135 นาที</p>	<p>นวัตกรรมการสอนและศูนย์การเรียนรู้</p> <p>การจัดกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้</p>
<p>กิจกรรมที่ 2 20 นาที</p> <p>สื่อ</p>	<p>หลักการสร้างศูนย์การเรียนรู้ (เอกสารหมายเลข 14)</p> <p>ขั้นที่ 1 บรรยายการสร้างศูนย์การเรียนรู้</p> <p>ขั้นที่ 2 ฉายแผนผังประกอบ</p> <p>ขั้นที่ 3 เสนอตัวอย่างชุด "ศูนย์การเรียนรู้"</p> <p>ขั้นที่ 4 ซักถาม อภิปรายปัญหา วิธีแก้ปัญหา การวางแผนจัดทำและการใช้ศูนย์การเรียนรู้</p> <p>แผนผังหมายเลข 8 - 12</p>

(แบบให้หมายเลข 8)

จัดการเรียนที่สมบูรณ์

มีห้องว่างรอบคอบครบที่เรียน



คู่มือการเรียน

226

(แบบเรียนภาษา ๙)

ลักษณะการเรียนแบบกลุ่ม ดังนี้ :-

1. แบ่งห้องเรียนเป็นกลุ่ม ประมาณ 4-6 กลุ่ม
2. แบ่งเนื้อหาที่จะสอนเป็นเรื่อง

การแบ่งกลุ่มนักเรียน มีวิธีการดังนี้

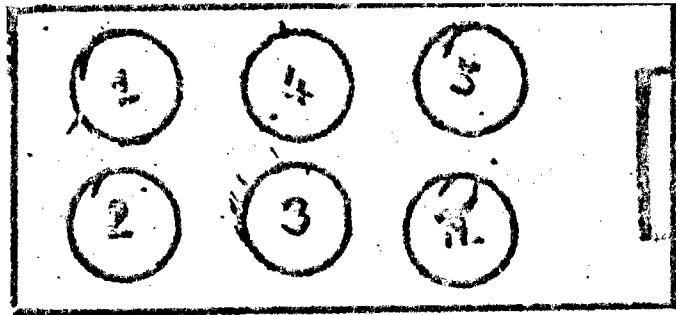
- นักเรียนเข้ารวมกลุ่มกันเองตามใจชอบ
- ครูจัดโต๊ะเก้าอี้ที่เอื้ออำนวย แบ่งกลาง เก้าอี้
- จัดเวลาแบ่งกลุ่ม

การแบ่งเนื้อหาที่จะสอน มีวิธีการ ดังนี้

- แบ่งเนื้อหาที่จะสอนเป็นเรื่อง ประมาณ ๔ เรื่อง (๕ เรื่อง)
- แต่ละเรื่องมีหัวข้อดังนี้
 1. จุดประสงค์การเรียนรู้ (๔ ข้อ)
 2. แบ่งเนื้อหาที่จะสอน (๔ เรื่อง) (หรือ อาจมี ๕ เรื่อง)

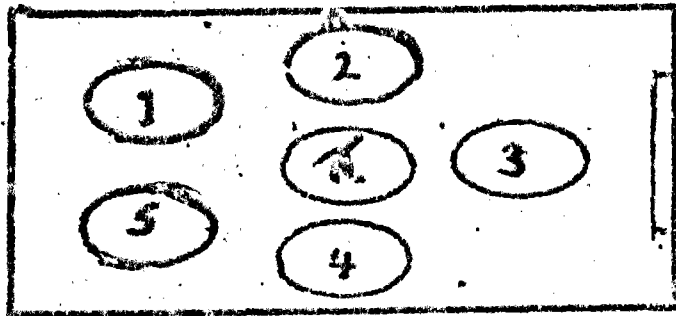
การจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้

1



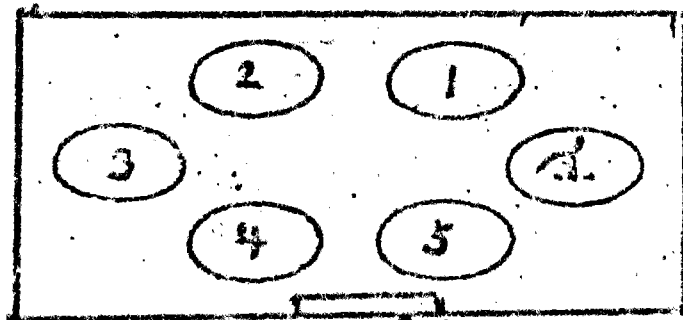
กระดานดำ

2



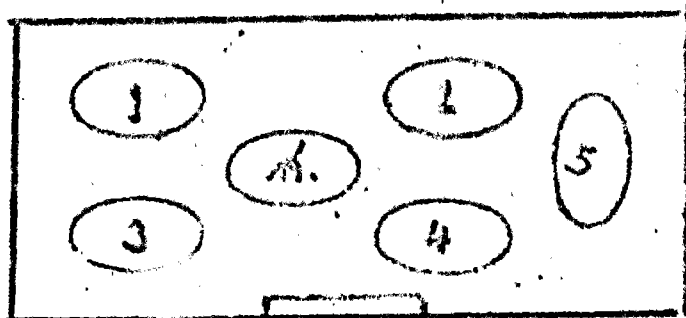
กระดานดำ

3



กระดานดำ

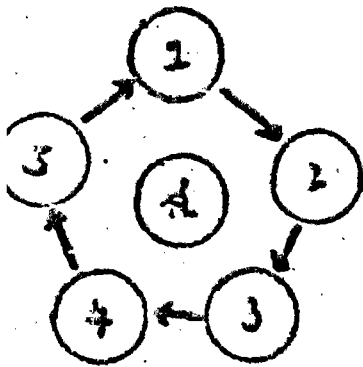
4



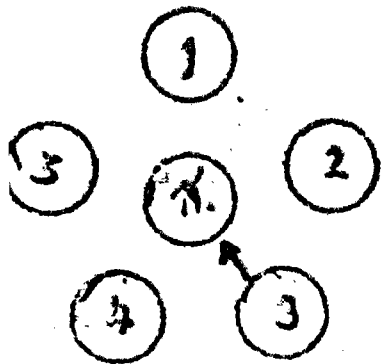
กระดานดำ

วิธีการเปลี่ยนศูนย์

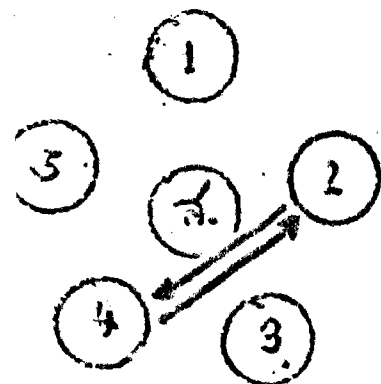
(เน้นในสนามรบ ๑๓)



1. เปลี่ยนพร้อมกันทุกกลุ่มหากทำกิจกรรม
เสร็จพร้อมกัน



2. กลุ่มใดเสร็จก่อนให้ไปทำงานในศูนย์
สำรอง



3. หากมี 2 กลุ่มทำเสร็จพร้อมกัน
ก็ให้เปลี่ยนกันทันที ตัวอย่างกลุ่ม
2 และ กลุ่ม 4 เสร็จพร้อมกัน ทั้ง
สองกลุ่มสลับเปลี่ยนกัน

การสร้างชุดหน่วยการเรียนรู้

229

(แผนีสอนหมายเลข 12)

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

จุดประสงค์เนื้อหา - ให้ได้ 6 จุดประสงค์

เนื้อหา < กักขฬัมพันธ์
หลักภาษา > จัดแบ่งให้สอน 6 จุดประสงค์ (คู่หน่วย)

การจัดกิจกรรมหลากหลายในแต่ละหน่วย

ชุดหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- แบบทดสอบ ก่อน - หลัง - เฉลย

- คู่มือครู

- ชุดหน่วยการเรียนรู้ 6 หน่วย

- คำสั่ง เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้

- เสริมหน่วยพหุปัญญา

- เฉลยแต่ละหน่วย

กิจกรรมผู้เข้ารับการอบรม

ตอนที่ 2	นวัตกรรมการสอนและศูนย์การเรียนรู้ เรื่องที่ 2	กลุ่มใหญ่
<p>กิจกรรมที่ 2</p> <p>14.20 – 14.40</p> <p>60 นาที</p>	<p>หลักการสร้างศูนย์การเรียนรู้</p> <p>ขั้นที่ 1 รับฟังคำบรรยาย หลักการสร้างศูนย์การเรียนรู้</p> <p>ขั้นที่ 2 คู่มือในสไลด์ประกอบคำบรรยาย</p> <p>ขั้นที่ 3 ซักถาม อภิปราย ปัญหา วิธีแก้ปัญหาในการใช้ศูนย์การเรียนรู้ จดบันทึก</p>	

กิจกรรมผู้เข้ารับการอบรม

<p>ตอนที่ 2</p>	<p>นวัตกรรมการสอนและศูนย์การเรียนรู้ เรื่องที่ 2 กลุ่มย่อย 2 กลุ่ม</p>			
<p>กิจกรรมที่ 3 14.40 - 15.40 60 นาที</p>	<p>ฝึกวางแผนจัดทำศูนย์การเรียนรู้ ชั้นที่ 1 ศึกษาตัวอย่างศูนย์การเรียนรู้ ชั้นที่ 2 แบ่งกลุ่ม 2 กลุ่ม ตามหมายเลขในฉลาก ชั้นที่ 3 แต่ละกลุ่มร่วมกันจัดทำศูนย์การเรียนรู้ ดังนี้</p> <p>จุดประสงค์การเรียนรู้</p> <p>จุดประสงค์นำทาง 1.</p> <ul style="list-style-type: none"> <p>เนื้อหา</p> <p>ศูนย์การเรียนรู้</p>			
<p>ศูนย์</p>	<p>เนื้อหา</p>	<p>สื่อการเรียนรู้</p>	<p>กิจกรรมการเรียนรู้</p>	<p>ประเมินผล</p>

กิจกรรมดำเนินการสำหรับวิทยากร

ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น	การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ม.1
ตอนที่ 2	นวัตกรรมการสอนและศูนย์การเรียนรู้
165 นาที	
เรื่องที่ 2	การจัดกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้
135 นาที	
กิจกรรมที่ 4	สรุปเสนอผลงานของกลุ่ม
20 นาที	ขั้นที่ 1 คัดเลือกตัวแทนกลุ่มเตรียมเสนอผลงาน
	ขั้นที่ 2 ให้เสนอผลงานของแต่ละกลุ่ม
	ขั้นที่ 3 วิทยากรสรุปผลงานทั้งหมด
สื่อ	-

โครงสร้างชุดการฝึกอบรมระยะสั้น

เรื่อง การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 6 ชั่วโมง

หลักการและเหตุผล

วิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนมองเห็นความสำคัญว่าเป็นภาษาประจำชาติ มีความจำเป็นต้องใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน ดังนั้นผู้เรียนจึงมีหน้าที่ที่จะต้องศึกษาค้นคว้า เพื่อจะนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการจึงได้บรรจุวิชาภาษาไทยไว้ในหลักสูตรใหม่ทั้ง วิชาบังคับและวิชาเลือก เพื่อสนองความต้องการและความสนใจของแต่ละบุคคล ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของวิชาภาษาไทยจึงได้ทดลองวิจัยการอบบรมครูโดยใช้ชุดการฝึกอบบรมระยะสั้น ชุดการฝึกอบบรมระยะสั้นเป็นชุดการฝึกที่มีกิจกรรมหลากหลาย จะช่วยให้ผู้สอนเข้าใจกระบวนการและวิธีสอนอันนำไปสู่การฝึกทักษะทางภาษา ซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

เป้าหมาย

ชุดการอบบรมนี้ จัดทำสำหรับอบบรมครูสอนวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นอกจากนี้ยังสามารถนำไปใช้สำหรับอบบรมครูสอนวิชาภาษาไทยระดับชั้นอื่น ๆ ได้ด้วย

จุดประสงค์ทั่วไป

1. เพื่อเพิ่มเติมความรู้ ทักษะการสอนในวิชาภาษาไทยแก่ครูผู้สอนเพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย

2. ให้ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้กิจกรรมสื่อการเรียนรู้ ได้เหมาะสมสอดคล้องกับ
หลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้และสามารถใช้กิจกรรม อุปกรณ์การสอนหลายอย่างประกอบ
การสอนได้

จุดประสงค์เฉพาะ

1. นำกิจกรรมเกมไปใช้ได้ถูกต้องและเหมาะสมกับจุดประสงค์
2. สามารถสร้างแบบฝึก แบบฝึกหัดคำตอบ และกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ได้
3. สามารถสร้างบทเรียนสำเร็จรูปและนำไปใช้ได้

แผนดำเนินการอบรม

ชุดที่ 2 (วันที่ 2)

เวลา 6 ชั่วโมง

ระยะเวลา	หัวข้อเรื่องและกิจกรรม	ลักษณะกลุ่ม
<u>ตอนที่ 1</u>	<u>กิจกรรมเกม</u>	
09.00 - 10.30		
09.00 - 09.20	1. ศึกษาหลักการใช้กิจกรรมเกมและตัวอย่างกิจกรรม	กลุ่มใหญ่
09.20 - 10.10	2. เปิดวางแผนปฏิบัติการสร้างกิจกรรมเกม	กลุ่มย่อย 5 กลุ่ม
10.10 - 10.30	3. เสนอกิจกรรมเกมพร้อมวิธีการ	กลุ่มย่อย 5 กลุ่ม
10.30 - 10.45	พักย่อย 15 นาที	
<u>ตอนที่ 2</u>	<u>กิจกรรมแบบฝึก แบบฝึกคำทอม กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์</u>	
10.45 - 12.00		
10.45 - 11.15	1. ศึกษากิจกรรมแบบฝึก แบบฝึกคำทอม กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์	กลุ่มย่อย 3 กลุ่ม
11.15 - 12.00	2. แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ	กลุ่มย่อย 3 กลุ่ม
12.00 - 13.00	3. เสนอผลการปฏิบัติงานกลุ่ม	กลุ่มย่อย 3 กลุ่ม
12.00 - 13.00	พักรับประทานอาหาร	
<u>ตอนที่ 3</u>	<u>กิจกรรมบทเรียนสำเร็จรูป</u>	
13.00 - 16.00		
13.00 - 13.20	1. ศึกษาตัวอย่างบทเรียนสำเร็จรูป วิธีสร้าง	กลุ่มย่อย 2 กลุ่ม
13.20 - 15.40	2. ฝึกปฏิบัติสร้างบทเรียนสำเร็จรูป	กลุ่มย่อย 2 กลุ่ม
15.40 - 16.00	3. เสนอผลการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป	กลุ่มใหญ่

กิจกรรมดำเนินการสำหรับวิทยากร

ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น	การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ม.1
<u>ตอนที่ 1</u> 90 นาที	กิจกรรมเกม
<u>กิจกรรมที่ 1</u> 20 นาที	<p>ศึกษาหลักการใช้กิจกรรมเกมและตัวอย่างกิจกรรมเกม</p> <p>ขั้นที่ 1 เสนอแผนใส่</p> <p>ขั้นที่ 2 บรรยายประกอบแผนใส่เกี่ยวกับกิจกรรมเกม (เอกสารหมายเลข 2.1)</p> <p>ขั้นที่ 3 เสนอตัวอย่างกิจกรรมเกมและการนำไปใช้ประกอบการสอน (เอกสารหมายเลข 2.2)</p> <p>ขั้นที่ 4 อภิปราย ซักถาม เกี่ยวกับกิจกรรมเกม</p> <p><u>สื่อ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - เอกสาร ประกอบคำบรรยาย (เอกสารหมายเลข 2.1) - ตัวอย่างกิจกรรมเกม (เอกสารหมายเลข 2.2) - แผนใส่หมายเลข 13 - 14

เกม

238

(ฉบับใหม่หมายเลข 13)

การละเล่นช่วงสั้นๆ ที่ปฏิบัติตามกติกา
คือฝึกทักษะทางกาย หรือพัฒนาทางสติปัญญา

ของเกมที่ดี

เล่นได้สะดวก

สิ่งๆ ที่นำไปใช้แทรกหรือ
ทบทวนได้

เล่นด้วยความสนุกสนาน



ทุกคนมีส่วนร่วม และเหมาะสมกับวัย

คำของเกม

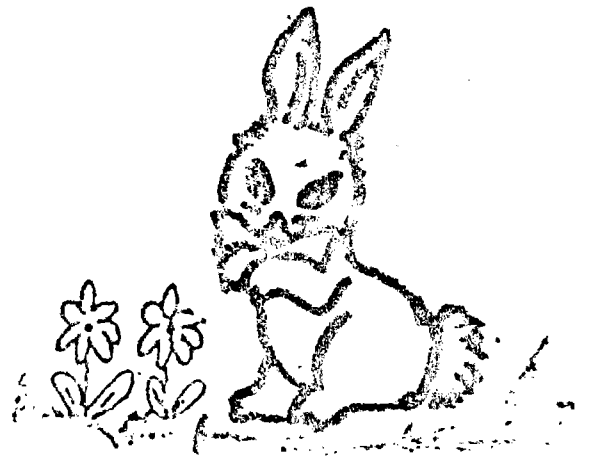
(แผนการสอนเลข 14)

ฝึกการสังเกต ความจำ และไหวพริบ

ก่อให้เกิดความสามัคคี มีความรักใคร่ในหมู่คณะ

เป็นผลดีแก่สุขภาพกายและจิต ได้สนุกสนาน

ทำให้อยากเรียน ไม่เบื่อหน่าย



เอกสารหมายเลข 2.1

เกมชนิดของเกม

ฟอง เกิดแก้ว (ฟอง เกิดแก้ว 2512 : 137) ได้แบ่งชนิดของเกมตามประเภทของวิธีการจัดและการเล่น ไว้ดังนี้

1. การเล่นเกมแบบนิยาย คือ การเล่นเกมเลียนแบบ เป็นเกมที่เหมาะสมสำหรับสอนเด็กเล็กและชั้นประถม ครูเอาเรื่องราวต่าง ๆ มาเล่าให้เด็กฟังและให้เด็กแสดงความเป็นกิจกรรมให้มีความสุขสนุกสนานกับเด็ก เด็กได้ออกกำลังกายไปด้วยเพราะเป็นการเล่นของธรรมชาติของเด็ก

2. การเล่นเกมที่มีจุดหมายหรือที่หมาย คือ เป็นการ เล่นที่มีกำหนดกฎเกณฑ์ และมีระเบียบการเล่น โดยผู้เล่นมีจุดหมายในการปฏิบัติ คือ ให้เป็นผู้ชนะเลิศในการเล่น โดยสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องและรวดเร็ว เป็นเกมที่ฝึกประสาท กล้ามเนื้อ ไหวพริบ ความคิดและการตัดสินใจอย่างฉับพลัน ฝึกความเป็นผู้นำ ให้มีความสุขสนุกสนานคลายความกังวลเครียดทางอารมณ์ จิตใจและสมอง หวังได้ออกกำลังกายไปด้วย

3. การเล่นเกมประเภทโล่หนีและจับ คือการ เล่นตะแคงจับ เป็นการ เล่นเพื่อความสนุกสนาน ออกกำลังกาย ฝึกความว่องไว ความอดทนของกล้ามเนื้อและระบบหายใจ

4. การเล่นเกมแข่งขันเป็นรายบุคคล คือ การ เล่นเป็นการแข่งขัน แพ้ชนะ โดยอาศัยกิจกรรมที่ไม่ต้องออกแรง การเล่นเกมนี้ไม่เน้นการต่อสู้อย่างจริงจัง เป็นการเอาแพ้เอาชนะกันโดยไหวพริบ ความรวดเร็วและเทคนิค สามารถเอาชนะกันได้ในเวลาสั้น เป็นการสร้างประสบการณ์ในการแข่งขัน และการแพ้ชนะทำให้เกิดความพึงพอใจ ไม่เสียอกเสียใจและไม่ท้อใจเมื่อเกิดผลพลั้ง

5. การเล่นเกมแบบผลัด คือ การแข่งขันเป็นหมู่ๆ จำนวนผู้เล่นตั้งแต่สองคนไป การแข่งขันถือหลักการทำเสร็จก่อน การเล่นเกมจะใช้อุปกรณ์หรือไม่ใช้ก็ได้ การแข่งขัน

ช่อกองมีเส้นเริ่มและเส้นกลับตัว โดยแต่ละพวกไม่ยุ่งเกี่ยวกับ หรือแทรกแซงกับพวกอื่น ๆ ลักษณะของการเล่น เป็นไปในทำนองที่มีการส่งต่อหรือหมุนเวียนกันเป็นทอด จนกระทั่งถึงคนสุดท้าย การแพ้ชนะขึ้นอยู่กับความรวดเร็วในการเล่น โดยถูกต้องตามกติกาให้เสรีจากพวกอื่น ๆ ที่ร่วมแข่งขันกัน

6. การเล่นที่เป็นการแข่งขันประเภทหมู่ คือ การเล่นที่มีการแข่งขันเป็นพวก ทำให้สมาชิกของแต่ละพวกรวมแรงรวมใจกันปฏิบัติเพื่อให้มีชัยชนะในการแข่งขันกับหมู่อื่น ๆ เป็นการสร้างความสามัคคี การเล่นและการทำงานร่วมกัน การแข่งขันในด้านความร่วมมือ ทำให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความสามารถของตน ยอมรับความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่น รู้จักแบ่งหน้าที่ และความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน

คุณค่าของเกม

จากการที่กล่าวถึงชนิดของเกม ตลอดจนถึงวิธีการเล่นชนิดต่าง ๆ นั้น พอสรุปค่าและประโยชน์ของเกมได้ดังนี้

1. การเล่นเกมเป็นการฝึกทักษะทางกายให้เคลื่อนไหวคล่องแคล่วองไว ทรหดอดทน และใช้อวัยวะทุกส่วนของร่างกายได้อย่างรวดเร็ว
2. เป็นการฝึกการสังเกต ความละเอียดถี่ถ้วน ความจำ ความระมัดระวัง และไหวพริบ
3. เป็นผลดีแก่สุขภาพทางกาย คือ มีร่างกายสมบูรณ์และได้ออกกำลังกายในการเล่น
4. เป็นผลดีแก่สุขภาพจิต คือ มีอารมณ์ดี แจ่มใสร่าเริง ได้หัวเราะอย่างเบิกบาน มีรู้สึกสนุกหรือคลอเคลีย
5. ก่อให้เกิดความสามัคคี คือ จะรู้สึกมีความรักในหมู่คณะของตน
6. ทำให้เด็กรักโรงเรียน เมื่อเด็กได้เล่นสนุกก็จะติดโรงเรียน อยากมา

โรงเรียนเสมอ

การคัดเลือกเกม

เกมทุกประเภทมีกติกา แม้เกมที่ง่ายที่สุดก็ยังมีข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตาม ข้อแตกต่างที่สำคัญระหว่างการเล่นเสรีกับเกม คือ เกมมีกฎเกณฑ์กติกา ส่วนการเล่นเสรีนั้น กิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับวัสดุการเล่น ของเล่นที่อยู่ในมือเด็ก และความสนใจในระยะสั้นของเด็ก นอกจากนี้ในการเล่นเกม ความสนใจของเด็กจะต้องมีระยะยาวพอสมควร มิฉะนั้นการจัดเกมจะไม่ประสบความสำเร็จ หน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดกาญจนบุรี ได้เสนอแนะข้อควรคำนึงถึงในการคัดเลือกเกม ไว้ดังนี้

1. อายุและวุฒิภาวะของนักเรียนในชั้น เด็กเล็กชอบเกมที่มีการเคลื่อนไหว เด็กเริ่มเรียนชอบ "เสียง" และคำสัมผัสซ้ำซาก การวาดรูปไม่เหมาะสมกับเกมที่ใช้ความคิด ทรงความสนใจ ชอบเกมส่วนบุคคล ปัญหา และเล่นต่อตัว เด็กโตไม่ค่อยชอบเกมที่ออกกำลัง ชอบใช้ความคิด เล่นเป็นทีม
2. ระดับความสามารถและความพอใจของเด็กในชั้น เกมอย่างหนึ่งอาจถูกใจเด็กคนหนึ่ง ในขณะที่อีกคนหนึ่งไม่ชอบ
3. ความใจกว้างในการแข่งขัน ควรกำหนดเกณฑ์ให้คะแนน มิฉะนั้นอาจมีการโกง อคติ แบ่งพวก
4. การเลือก การเปิดโอกาสให้เลือกเกมบ่อย ๆ ทำให้ไม่มีโอกาสเล่นเกมใหม่ ควรคำนึงถึงความมุ่งหมายเป็นหลัก ในบางกรณีอาจใช้วิธีประนีประนอม
5. เกมอาจปรับปรุงให้เหมาะสมกับความถนัดและสภาวะแวดล้อมได้

แนะนำในการเล่นเกม

การที่จะให้เด็กเล่นเกมอย่างมีประสิทธิภาพตามความต้องการหรือตามจุดหมายของผู้สอนนั้น ครูผู้สอนควรมีหลักเกณฑ์ในการจัดเกมให้เด็ก กรมพลศึกษาได้ให้คำแนะนำในการเล่นเกมน ดังนี้

1. เกมที่น่ามาสอนนั้นควรมีลักษณะดังนี้
 - 1) ใช้เครื่องมือน้อย ไม่ต้องเตรียมอะไรมาก
 - 2) การเล่นที่ง่าย ๆ แต่ต้องมีกติกาด้วย
 - 3) ควรเป็นการเล่นที่ส่งเสริมทักษะที่สอน
 - 4) นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วม
 - 5) การเล่นที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก
2. ครูผู้สอนต้องสนุกสนานกับการเล่นด้วย
3. การสอนแต่ละครั้งควรทบทวน
 - 1) การปฏิบัติตามกติกา
 - 2) การมีน้ำใจนักกีฬา มารยาท ความยุติธรรม
4. ใช้เวลาในการอธิบายน้อยที่สุด เช่น บอกชื่อของการเล่น ความมุ่งหมายของการเล่น วิธีเล่น และหน้าที่แต่ละคนโดยสังเขป
5. ควรเลือกนักเรียนคนหนึ่งหรือหมู่หนึ่งมาแสดงให้ดู เพื่อซ่อมความเข้าใจกัน
 ทุกคน
6. การเล่นแต่ละครั้ง อย่าใช้เวลานานเกินไป ควรให้เหมาะสมแก่สุขภาพ
7. การเล่นอย่าให้นักเรียนมากเกินไป ถ้ามากเกินไปควรแบ่งออกเป็นหมู่
 มีฉะนั้นโอกาสการเล่นจะน้อย
8. ในครั้งหนึ่ง ๆ อย่าให้เล่นหลายเกมจนเกินไป ใช้เวลาในการเล่นให้
 พอสมควร
9. กอนให้เด็กเล่น ครูควรทำความเข้าใจกับตนเองในเรื่องเกี่ยวกับกติกา
 และวิธีการเล่นเป็นอย่างดี
10. การสอนเล่นเกมแต่ละครั้ง ควรส่งเสริมให้เด็กมีความสุขสนุกสนาน และ
 ฝึกทักษะที่เรียนมาแล้วอย่างเต็มที่

ที่ดีเป็นอย่างไร

เกมที่ดีควรมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. มีการตระเตรียมแต่น้อย หรือไม่จำเป็นต้องเตรียมล่วงหน้าเลย
2. สามารถนำไปเล่นได้สะดวกและช่วยให้นักเรียนรู้จักใช้สติปัญญา
3. ต้องเป็นเกมสั้น ๆ ที่สามารถจะนำไปใช้แทรกในบทเรียนได้
4. ทำให้นักเรียนเรียนด้วยความสนุกสนาน แต่ครูก็ยังสามารถควบคุมชั้นได้
5. ถ้ามีการเขียนคอนไอค่อนหนึ่ง ก็ไม่ต้องเสียเวลาตรวจแก้

สำหรับการพิจารณาว่าจะเลือกเกมไหนไปเล่นก่อนนั้น ควรพิจารณาจำนวนผู้เล่น ทัศนคติของผู้เรียน และที่สำคัญคือ พิจารณาว่าจะเป็นเกมที่ช่วยให้นักเรียนเล่นด้วยความเพลิดเพลินที่สุด

เพื่อที่จะให้เกมที่เลือกไปสอนนั้นประสบความสำเร็จมากที่สุด ครูควรพิจารณาดังต่อไปนี้

1. ก่อนที่จะลงมือเล่น ครูอาจจะถามนักเรียนเสียก่อนว่า เขาอยากเล่นเกมชนิดใหม่ ปกติเด็ก ๆ และวัยรุ่นมักจะแสดงความพอใจทุกครั้งที่ได้เล่นเกมและผู้ใหญ่ก็เช่นกัน ในบางครั้งผู้ใหญ่ไม่ได้สนใจที่จะเล่นเกมเลย ครูก็ไม่ควรบังคับให้เล่น อย่างน้อยที่สุด ชั่วโมงนี้ แรก ๆ ไป เมื่อเขาอยากเล่นก็ให้ขึ้นอยู่กับโอกาสเป็นคราว ๆ ไป
2. เลือกเกมที่นักเรียนส่วนใหญ่สามารถเข้าร่วมเล่นได้ ถ้ามีนักเรียนกลุ่มใหญ่ ก็จะต้องเลือกเกมบางเกมที่กำหนดให้นักเรียนส่วนหนึ่งต้องเป็นผู้ฟังด้วย ซึ่งอาจจะไปด้วยทำหน้าที่เก็บคะแนนไปด้วย หรือทำหน้าที่อย่างอื่นที่共同参与ด้วย ถ้ามีเรียนเพียงกลุ่มเล็ก ๆ ครูก็ต้องแน่ใจว่านักเรียนทุกคนต่างก็มีส่วนร่วมช่วยในกิจกรรมทุกคน บางเกมที่บอกได้ว่า เหมาะสำหรับนักเรียนกลุ่มใหญ่ แต่ก็สามารถนำไปใช้สอนกลุ่มเล็ก ๆ เช่นเดียวกัน

3. ครูต้องแน่ใจว่า เกมที่ครูเลือกไปใช้สอนนั้น เหมาะกับความสามารถของนักเรียนในกลุ่มนั้น ถึงแม้ว่า เกมที่เสนอไว้จะเป็นเกมที่ดูเหมือนว่าค่อนข้างง่าย แต่ครูต้องรำลึกไว้เสมอว่า นักเรียนกำลังใช้ภาษาต่างประเทศไม่ใช่ภาษาของตัวเอง

4. ไม่ควรเริ่มเล่นเกมตั้งแต่ตอนต้นชั่วโมง แต่ควรจะให้เล่นในช่วงกลางหรือท้ายชั่วโมง เมื่อเห็นว่านักเรียนเหนื่อยหน่ายต่อการฝึกอย่างหนักหน่วงแล้ว และต้องการทำกิจกรรมการฝึกอย่างอื่นมาเปลี่ยนแปลงเสียบ้าง
5. ครูต้องบอกกรรมวิธีการเล่นให้ชัดเจน ให้นักเรียนทุกคนเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง โดยครูอาจจะทดลองให้เล่นเป็นตัวอย่างก่อนก็ได้
6. ครูต้องเป็นคนนำเล่นเอง ครูควรพยายามยื่นเป็นกรรมการตรงกลางห้อง ให้นักเรียนเห็นได้อย่างชัดเจน
7. ต้องพยายามทำตามกฎของเกมนั้น ๆ อย่างเคร่งครัด ถ้าหากไม่ปฏิบัติตามกฎก็จะทำให้เกิดแนวโน้มที่นักเรียนพยายามจะทำผิดกฎอยู่เรื่อย ๆ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาเสียตั้งแต่คนมือ ครูต้องให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎอย่างเคร่งครัด
8. ครูต้องพยายามควบคุมเกมให้ได้ ถึงแม้ว่าจะต้องการให้นักเรียนได้รับความสนุกสนาน แต่ก็ไม่ควรให้เลยขอบเขต ครูต้องพูดอย่างระมัดระวัง แต่ที่หนักแน่นอยู่ในที่นี้ เพื่อให้ให้นักเรียนสบายใจ แต่ก็สอนนักเรียนไปด้วย
9. ในการแบ่งกลุ่มผู้เล่น พยายามแบ่งคนเก่งและคนไม่เก่งที่อยู่ในแต่ละทีมให้มีจำนวนครือ ๆ กัน เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายมีความสามารถเท่าเทียมกัน
10. พยายามให้นักเรียนหยุดเล่นเมื่อถึงเวลาอันสมควร อย่าปล่อยให้เล่นเกมนานเกินไป จนผู้เล่นเบื่อ และไม่อยากเล่นอีกในโอกาสต่อไป และในทำนองเดียวกันไม่ควรนำเกมเดิมมาเล่นซ้ำอยู่บ่อย ๆ

ตัวอย่างกิจกรรมเกม

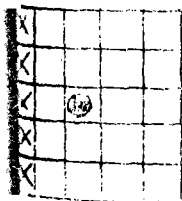
เรื่องแมตริ์เรื่อน

เกม	เนื้อหา	กิจกรรม	จุดประสงค์
ไชโยคำศัพท์	ศัพท์-ความหมาย	กลุ่ม	บอกความหมายของศัพท์ได้

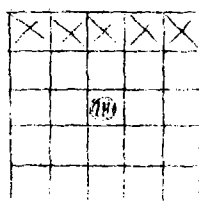
วิธีเล่น

แจกแผ่นเกมคำศัพท์คนละ 1 แผ่น ตามจำนวนผู้เล่น นำบัตรคำความหมายทั้งหมดใส่กล่อง ให้คนใดคนหนึ่งเป็นผู้จับบัตรคำความหมาย หรืออาจจะเปลี่ยนกันจับก็ได้ เมื่อจับได้อ่านข้อความในบัตรคำ ถ้าความหมายตรงกับคำศัพท์ในแผ่นเกมของใคร ให้วางเบี้ยเคินลงบนคำนั้น จับและอ่านไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะมีคนไชโย ซึ่งลักษณะของไชโยจะต้องมีเบี้ยเคินอยู่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังนี้

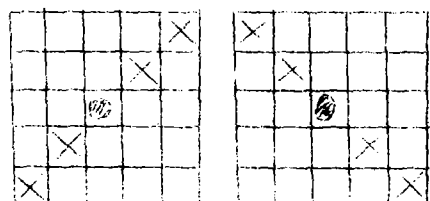
ทุกแถวลง



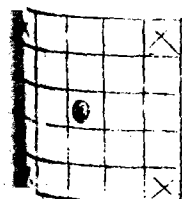
ทุกแถววาง



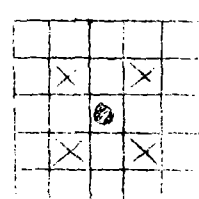
แย่งซ้ายไปขวาหรือขวาไปซ้าย



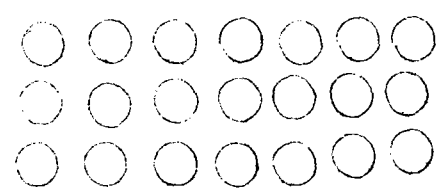
สี่มุมสุด



สี่มุมใน



เบี้ยเคิน จำนวนมาก



เล่นเกมคำศัพท์ ไม่ต่ำกว่า 10 แผ่น

กำไร	ยาย	อบรม	ทอง	ตาลปัตร
ไทย	ฝาแฝด	เรื้อน	จิวร	สะสม
มรดก	โหล	X	วิชา	ถวาย
กุลี	โหล	กुरुส	รางวัล	ศรี
สงบ	รายได้	เจก	พรรษา	สัญจร

สัญจร	กุลี	มรดก	ไทย	ทอง
พรรษา	โหล	อิสระ	ฝาแฝด	อบรม
สงบ	กुरुส	X	เรื้อน	ยาย
รายได้	รางวัล	วิชา	จิวร	กำไร
เจก	ศรี	ถวาย	สะสม	ตาลปัตร

เจก	กำไร	สงบ	อบรม	สัญจร
ศรี	จิวร	กुरुส	ฝาแฝด	กุลี
ถวาย	วิชา	X	อิสระ	มรดก
สะสม	รางวัล	เรื้อน	โหล	ไทย
ตาลปัตร	รายได้	ยาย	พรรษา	ทอง

บริษัท	ยาย	มรดก	สัญจร	พรรษา
ทอง	จิวร	กุลี	โหล	อิสระ
ฝาแฝด	สะสม	X	สงบ	กुरुส
อบรม	กำไร	วิชา	รายได้	รางวัล
เรื้อน	ตาลปัตร	ศรี	ถวาย	เจก

ทอง	สะสม	ถวาย	ศรี	รายได้
อบรม	จิวร	วิชา	รางวัล	เจก
ยาย	เรื้อน	X	กुरुส	สงบ
กำไร	ฝาแฝด	อิสระ	โหล	พรรษา
ตาลปัตร	ไทย	มรดก	กุลี	สัญจร

ยาย	ทอง	เรื้อน	เจก	รายได้
กำไร	อบรม	จิวร	ศรี	สงบ
วิชา	รางวัล	X	ถวาย	พรรษา
ตาลปัตร	สะสม	ฝาแฝด	กुरुส	สัญจร
บริษัท	ไทย	โหล	กุลี	มรดก

โหล	ฝาแฝด	จิวร	เรื้อน	เจก
กำไร	อบรม	ศรี	อิสระ	รายได้
ยาย	ทอง	X	รางวัล	วิชา
ตาลปัตร	บริษัท	ไทย	สะสม	กुरुส
สัญจร	มรดก	กุลี	พรรษา	สงบ

พรรษา	ทอง	สงบ	กำไร	ศรี
โหล	ไทย	กुरुส	จิวร	เจก
อิสระ	มรดก	X	วิชา	ถวาย
ฝาแฝด	กุลี	เรื้อน	รางวัล	สะสม
อบรม	สัญจร	ยาย	รายได้	ตาลปัตร

ใช้ข้อความหมาย

ไป - มา ปี ฝ่ามือของพระ พัดใบตาลสำหรับพระ ที่อยู่

ทรัพย์สินสมบัติของบุคคล มี 20 ปี มี 12 ปี มี 12 โหล

คนจีน นิติบุคคลที่เข้าหุ้นกัน ไม่ขึ้นกับใคร คดี สยาม

ฝ่า 2 ฝ่าติดกัน เงินที่ไถ่มา ให้ ความรู้ ฝ่ามือของพระ

สอบเพื่อให้รู้จำนวน ผลที่ได้เกินต้นทุน ทำให้ชิมซาบเข้าไป

สิ่งของที่ให้โดยชอบ รวบรวม แม่ของแม่

กิจกรรมการเรียนการสอน

สัปดาห์ที่ 2 วันที่ 2		กิจกรรมผู้เข้ารับการอบรม	
ตอนที่ 1		กิจกรรมเกม	กลุ่มใหญ่
09.00 - 10.30			
กิจกรรมที่ 1		ศึกษาหลักการใช้กิจกรรมเกมและตัวอย่างกิจกรรมเกม	
09.00 - 09.20	ขั้นที่ 1	คู่มือในการจัดกิจกรรมการสอนเกม	
20 นาที	ขั้นที่ 2	ฟังคำบรรยายของวิทยากรเกี่ยวกับการนำเกมไปใช้	
		ประกอบการสอน	
	ขั้นที่ 3	ศึกษาตัวอย่างกิจกรรมเกม	
	ขั้นที่ 4	อภิปราย ชักถาม เกี่ยวกับกิจกรรมเกมร่วมกัน	
	ขั้นที่ 5	บันทึกผลการอภิปราย ชักถาม	

กิจกรรมคำเนื่งการสำหรับวิทยากร

ทุกการฝึกอบรมระยะสั้น	การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ม.1
<u>ตอนที่ 1</u> 90 นาที	กิจกรรมเกม
<u>กิจกรรมที่ 2</u> 50 นาที	ฝึกวางแผนปฏิบัติการสร้างกิจกรรมเกม ชั้นที่ 1 ให้ศึกษาคำตัวอย่างกิจกรรมเกม ชั้นที่ 2 กำหนดให้แต่ละคนวางรูปแบบ ปฏิบัติการสร้างเครื่องมือ กิจกรรมเกมพร้อมวิธีการเล่น ชั้นที่ 3 สร้างคำตัวอย่างกิจกรรมเกม
<u>สื่อ</u>	- ตัวอย่างกิจกรรมเกม

กิจกรรมผู้เข้าร่วมอบรม

ตอนที่ 1 09.00 – 10.30	กิจกรรมเกม	รายบุคคล
กิจกรรมที่ 2 09.20 – 10.10 50 นาที	ฝึกวางแผนปฏิบัติการสร้างกิจกรรมเกม ขั้นที่ 1 ศึกษาเนื้อหา ทักษะ และจุดประสงค์ ขั้นที่ 2 วางแผนเลือกจุดประสงค์ ทักษะ และเนื้อหาทำกิจกรรม เกม ขั้นที่ 3 ปฏิบัติการสร้างกิจกรรมเกม คนละ 1 กิจกรรม ดังนี้	
จุดประสงค์		
ทักษะ	เนื้อหา	
เกม		
อุปกรณ์การเล่น		
วิธีเล่น		

กิจกรรมดำเนินการสำหรับวิทยาการ

ชุดการเรียนรู้ระยะสั้น	การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ม.1
<u>ตอนที่ 1</u> 90 นาที	กิจกรรมเกม
<u>กิจกรรมที่ 3</u> 20 นาที	เสนอกิจกรรมเกมพร้อมวิธีการ ชั้นที่ 1 จับฉลากเสนอผลงาน ชั้นที่ 2 ให้เสนอเกมที่คิดขึ้นในที่ประชุมกำหนดหมายเลขฉลากที่จับ ชั้นที่ 3 รวบรวมผลงานส่งวิทยาการจัดพิมพ์
<u>สื่อ</u>	- ฉลากหมายเลข 10 หมายเลข

กิจกรรมดำเนินการสำหรับวิทยากร

ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น

การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ม.1

ตอนที่ 2

กิจกรรมแบบฝึก แบบฝึกหัดคำตอบ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

75 นาที

กิจกรรมที่ 1

ศึกษากิจกรรมแบบฝึก แบบฝึกหัดคำตอบ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

30 นาที

ขั้นที่ 1 แบ่งกลุ่ม 3 กลุ่ม ตามหมายเลขที่จับฉลาก

ขั้นที่ 2 ให้ศึกษาและทำกิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมแบบฝึก (เอกสารหมายเลข 2.3)
2. กิจกรรมหาคำตอบ (เอกสารหมายเลข 2.4)
3. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (เอกสารหมายเลข 2.5)

ขั้นที่ 3 วิทยากรสรุปการเสนอผลงาน

สื่อ

- เอกสารกิจกรรมแบบฝึก (เอกสารหมายเลข 2.3)
- เอกสารกิจกรรมหาคำตอบ (เอกสารหมายเลข 2.4)
- เอกสารกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (เอกสารหมายเลข 2.5)

หลักและการสร้างแบบฝึก

หลักการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึก

ในการสร้างแบบฝึก สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรชัย (สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรชัย 2522 : 52 – 62) กล่าวว่า ต้องยึดหลักคามทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยาดังนี้

1. กฎการเรียนรู้ของชอร์นไคค์ เกี่ยวกับกฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercises) ซึ่งกล่าวว่าสิ่งใดก็ตามที่มีการฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ย่อมจะทำให้ผู้ฝึกมีความคล่องและสามารถทำได้ดี (Law of use) ในทางตรงกันข้ามสิ่งใดก็ตามที่ไม่ได้รับการฝึกหัดหรือทอดทิ้งไปนานแล้ว ย่อมจะทำให้ได้ไม่ดี (Law of disuse) ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ ผู้เรียนจะมีทักษะทางภาษาคือเมื่อมีการฝึกฝนหรือกระทำซ้ำบ่อย ๆ จากกฎแห่งการฝึกหัดนี้จะช่วยทำให้การฝึกความคิดสร้างสรรค์สัมฤทธิ์ผล

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรคำนึงถึงว่านักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัด ความสามารถและความสนใจต่างกัน ฉะนั้นในการสร้างแบบฝึกหัดจึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสม คือ ไม่ยากและง่ายจนเกินไปและควรมีหลาย ๆ แบบ

3. การตั้งใจผู้เรียน โดยการจัดแบบฝึกหัดจากง่ายไปหายาก เพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจของนักเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดผลสำเร็จในการฝึกและช่วยยั่วยุให้ติดตามต่อไป

4. ใช้แบบฝึกสั้น ๆ เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย

บรรณ พวงสุวรรณ (บรรณ พวงสุวรรณ 2518 : 34 – 37) กล่าวถึงหลักในการสร้างและวางแผนการสร้างแบบฝึกซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ตั้งวัตถุประสงค์
2. ศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหา
3. ชั้นต่าง ๆ ในการสร้างแบบฝึก

- 3.1 ศึกษาปัญหาในการเรียนการสอน
- 3.2 ศึกษาจิตวิทยาวัยรุ่นและจิตวิทยาการเรียนการสอน
- 3.3 ศึกษาเนื้อหาวิชา
- 3.4 ศึกษาลักษณะของแบบฝึก
- 3.5 วางโครงสร้างเรื่องและกำหนดรูปแบบของแบบฝึกให้สัมพันธ์กับโครงเรื่อง
- 3.6 เลือกเนื้อหาต่าง ๆ ที่เหมาะสมมาบรรจุในแบบฝึกให้ครบตามที่กำหนด

ลักษณะของแบบฝึกที่ดี

ในการสร้างแบบฝึกสำหรับเด็กมีองค์ประกอบหลายประการ ซึ่งนักการศึกษาหลายคนได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้ดังนี้

ศศิธร สุทธิแพทย์ (ศศิธร สุทธิแพทย์ 2517 : 72) ได้ศึกษาพบว่าแบบฝึกที่ดีที่นักเรียนสนใจและกระตือรือร้นที่จะทำเป็นแบบฝึกที่ดีมีลักษณะดังนี้

1. ใช้หลักจิตวิทยา
2. อ่านวนภาษาง่าย
3. ให้ความหมายต่อชีวิต
4. คิดได้เร็วและสนุก
5. ปลุกความสนใจ
6. เหมาะกับวัยและความสามารถ
7. อาจศึกษาค้นคว้าตนเองได้

เช่นเดียวกับ นิคยา ฤทธิโยธี (นิคยา ฤทธิโยธี 2520 : 1) กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้ดังนี้

1. เกี่ยวข้องกับบทเรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับ วัยหรือความสามารถของเด็ก
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่ทำให้เด็กเข้าใจวิธีทำได้ง่าย

แบบฝึกหัดในการสอนเขียนได้ดังนี้

กอ สวัสดิ์พานิช (กอ สวัสดิ์พานิช 2514 : 1 - 2) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการฝึกทักษะไว้ดังนี้

1. ครูต้องเตรียมแบบฝึกหัดให้รอบคอบว่าจะต้องการให้เกิดทักษะใด ใช้แบบฝึกหัดแบบไหน ใช้อย่างไร
2. ใช้แบบฝึกหัดสั้น ๆ แต่หลายแบบ เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อ
3. ให้ฝึกในสภาพการณ์ที่แตกต่างกัน เช่น คัดบนกระดาษมาเปิดให้อ่าน
4. ประเมินผล การประเมินผลที่ฝึกหัดนั้น ต้องประเมินเพื่อดูว่าเด็กเกิดความชำนาญในทักษะนั้นเพียงใด

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ 2516 : 10) กล่าวว่า การสอนภาษาไทยให้สนุก ต้องพยายามให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดให้มากที่สุด ในแบบฝึกหัดจะมีข้อฝึก เมื่อครูชี้แจงให้ทราบว่าตรงนั้นตรงนี้ฝึก จะทำให้รู้สึกสนุก แต่ระวังอย่าให้เป็นภาระจนนักเรียน และ เมื่อมีข้อฝึกพละดจะต้องแก้ไข อย่าปล่อยให้ผ่านไปโดยไม่ได้อะไรเป็นอันขาด

ปรีชา นุ่นสุข (ปรีชา นุ่นสุข 2518 : 46) ได้เรียบเรียงแบบฝึกหัดการเขียนเรียงความ เรียงตามลำดับดังนี้

1. เริ่มจากการให้หลักการใช้คำ ความหมายของคำ การใช้การเชื่อมประโยค โดยอธิบายความเบื้องต้นก่อน แล้วจึงให้ทำแบบฝึกหัดด้วยการเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำที่ผิดลงในช่องว่างที่เว้นไว้ท้ายประโยค
2. อธิบายการเขียนอนุเฉท ให้ตัวอย่างอนุเฉท ให้นักเรียนฝึกเขียนโดยอาศัยอนุเฉทตัวอย่าง
3. ให้ตัวอย่างการเขียนเรียงความที่ดี

คึกศตรา (Lykstra. 1973 : 67) เสนอแนะแบบฝึกหัดในการเขียนโดยใช้แบบ (Model) โดยกำหนดการเป็นขั้น ๆ คือ

1. ใช้เวลาเหมาะสมคือไปใช้เวลานานหรือเร็วเกินควร

2. เป็นสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้แสดงความสามารถ

ริเวอร์ (River, 1968 : 97 - 105) กล่าวถึง ลักษณะของแบบฝึกไว้ดังนี้

1. ต้องมีการฝึกนักเรียนมากพอควรในเรื่องหนึ่ง ๆ ก่อนที่จะมีการฝึกเรื่องอื่น ๆ
ต่อไป ทั้งนี้ทำขึ้นเพื่อการสอบมีโซ่ทำขึ้นเพื่อทดสอบ

2. แต่ละบทควรฝึกโดยใช้แบบประโยคเพียงหนึ่งแบบเท่านั้น

3. ฝึกโครงสร้างใหม่กับสิ่งที่เรียนรู้แล้ว

4. ประโยคที่ฝึกควรเป็นประโยคสั้น ๆ

5. ประโยคและคำศัพท์ควรเป็นแบบที่ใช้ผู้ฝึกในชีวิตประจำวันที่นักเรียนรู้จัก

อยู่แล้ว

6. เป็นแบบฝึกที่นักเรียนใช้ความคิดด้วย

7. แบบฝึกควรมีหลาย ๆ แบบ เพื่อไม่ให้เด็กเรียนเกิดความเบื่อหน่าย

8. ควรฝึกให้นักเรียนสามารถใช้สิ่งที่เรียนไปแล้วไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ฮาร์เรส (Harass, n.d. : 93 - 94) ได้กล่าวถึง ลักษณะของแบบฝึกไว้ว่า การเขียนแบบฝึกต้องแน่ใจในภาษาที่ใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียน และควรสร้างโดยใช้หลักจิตวิทยาในการแก้และสนองตอบดังนี้

1. ใช้แบบฝึกหลาย ๆ ชนิดเพื่อเร้าให้นักเรียนเกิดความสนใจ

2. แบบฝึกที่จัดทำขึ้นนั้นต้องให้นักเรียนสามารถแยกออกมาพิจารณาได้ว่า

แต่ละแบบ แต่ละข้อต้องการให้ทำอะไร

3. ให้นักเรียนได้ฝึกการตอบแบบฝึกหัดแต่ละชนิดแต่ละรูปว่า มีวิธีการตอบ

อย่างไร

4. นักเรียนได้มีโอกาสตอบสนองสิ่งเร้าดังกล่าวด้วยการแสดงออกทางความ

สามารถและเข้าใจลงในแบบฝึก

5. นักเรียนได้นำสิ่งที่เรียนรู้จากบทเรียนมาตอบในแบบฝึกให้ตรงเป้าหมายที่สุด

การสร้างแบบฝึกหัด

การสร้างแบบฝึกหัด เป็นสิ่งจำเป็นในการสอนเขียนเพราะการฝึกฝนบ่อย และหลาย ๆ ครั้ง ย่อมทำให้เกิดความคล่องแคล่ว ได้มีผู้เสนอแนะในเรื่องแบบฝึกหัดและ การสร้าง

1. ลอกแบบ (Copy, like model)

2. ฝึกให้นักเรียนเขียนเรียงความตามแบบโดยใช้เทคนิค 3 ชนิดคือ

2.1 ตามคำถามหลังลอกแบบแล้ว ถึงคำถามเพื่อให้ได้คำตอบเป็นประโยค ว่าง ๆ ที่เรียงกันเป็นเรียงความเรื่องเดิม ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เขียนสามารถเรียงความได้โดย ไม่คงรูปแบบและมีที่ฝึกน้อยที่สุด

2.2 ให้เติมคำลงในช่องว่าง นำเรียงความตัวอย่างมาทำให้มีช่องว่าง ซึ่งอาจจะต้องการคำ ๆ เดียวเต็ม เช่น คำนาม คำกริยา คำไวยกรณ์ หรือวลี อนุประโยค หรือประโยคตามลำดับ โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน จนในที่สุดอาจให้แต่เพียงชื่อเรื่องเท่านั้น

2.3 กำหนดคำมาให้แทนที่ในการเรียงความ ตัวอย่างเช่น ให้เปลี่ยนแปลง ประธาน สรรพนาม หรือศัพท์บางคำ ตามความเหมาะสม ต่อจากนั้นอาจจะเปลี่ยนเวลา สถานที่หรือสภาพการณ์และหัวข้อเรื่องในที่สุด

พินอคเซียโร (Pinocchio. 1964 : 76 - 78) ได้เสนอแบบฝึกหัด ในการฝึกทักษะการเขียนไว้ดังนี้

1. เชื่อมประโยคต่าง ๆ โดยใช้คำเชื่อม
2. เปลี่ยนแปลงประโยค เช่น จากประโยคบอกเล่าเป็นประโยคคำถาม
3. แดงประโยคต่อ ให้เป็นประโยคที่สมบูรณ์ และขยายความออกเป็นอนุเฉท
4. เขียนอนุเฉทเล่าเรื่องจากบทสนทนา หรือเขียนบทสนทนาจากอนุเฉท

เล่าเรื่อง

5. ตรวจสอบที่ผิดในอนุเฉท

6. เขียนคำอธิบายหรือรายละเอียดจากประโยคที่กำหนดให้

7. ให้ออกความในอนุเฉทตัวอย่าง

8. ให้เขียนโครงร่าง (out line) ของอนุเฉท

แคคคาเนย์ (Caccanay. 1963 : 306 - 385) แนะนำแบบฝึกหัดทักษะ

การเขียนประโยคและอนุเฉทดังนี้

1. แบบให้ลอก (Copy exercise)

2. แบบให้นักเรียนเลือกคำจากที่กำหนดให้ มาเติมลงในช่องว่างให้เหมาะสม

3. แบบจับคู่ โดยจับคู่ข้อความ 2 ข้อความ ให้เรียงคู่เป็นเนื้อเรื่องเดียวกัน

4. แบบเติมข้อความให้สมบูรณ์

5. แบบฝึก แบบสร้าง คือ ให้ประโยคมาแล้ว ให้นำคำในวงเล็บท้ายประโยค มาใส่ลงในตำแหน่งที่ถูกต้องในประโยคเดิม

6. เขียนตามคำบอก

7. ถาม - ตอบ คำถาม

8. ให้สร้างประโยคจากคำที่กำหนดให้ หรือสร้างประโยคจากเนื้อเรื่องที่ กำหนดให้

9. ทำแบบฝึกหัดเกี่ยวกับการเขียนอนุเฉท เช่น เรียงลำดับเหตุการณ์ในอนุเฉท หนึ่งอนุเฉทและขยายประโยคให้เป็นอนุเฉท

10. ให้เขียนเรียงความแบบเสรี เช่น ให้เล่าประสบการณ์ของตนเอง ให้บรรยายภาพ ให้อ่านบทความ หรือเรื่องราวที่น่าสนใจ แล้วนำมาอภิปราย เพื่อเป็นแนวทางในการเขียนเรียงความเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ

นอกจากการสร้างแบบฝึกหัดเพื่อฝึกทักษะแล้ว การเตรียมตัวนักเรียนก่อนเขียน นับเป็นสิ่งสำคัญ และมีส่วนช่วยให้การสอนเขียนได้ผลดี ใ้มีผู้เสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้คือ

เกอร์เรย์ (Gurra. 1955 : 14) ได้เสนอแนะวิธีเตรียมนักเรียนในการเขียน ซึ่งอาจใช้หลายวิธี

1. ถามคำถามปากเปล่า วิธีนี้จะช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น และทำให้ได้รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องมากขึ้น

2. ใช้รูปภาพ มีประโยชน์ในการเขียนอนุচ্ছেตสั้น ๆ และการเขียนเป็นเรื่อง ควรใช้รูปภาพควบคู่ไปกับการถามคำถาม และอาจมีคำหรือวลีไว้บนกระดาษถ้าจำเป็น

3. อ่านข้อความให้ฟัง ข้อความต่าง ๆ นี้ อาจคัดมาจากบทความที่น่าสนใจ นิตยสารหรือหนังสือต่าง ๆ ก็ได้ หลังจากอ่านให้ฟังแล้วครูถามคำถามเพื่อทดสอบความเข้าใจของนักเรียน

4. ให้นักเรียนอ่านข้อความต่าง ๆ ในใจ สิ่งที่อ่านอาจจะได้มาจากแบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ หรือหนังสือต่าง ๆ ในห้องสมุด หลังจากนั้นควรมีการอภิปรายกันในห้องก่อนให้เขียน

ประโยชน์ของแบบฝึก

แบบฝึกมีประโยชน์ต่อการเรียนวิชาทักษะมาก เพ็คคี (Petty. 1963 : 469 - 472) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. เป็นส่วนเพิ่มหรือเสริมหนังสือเรียนในการเรียนทักษะ เป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระของครูได้มาก เพราะแบบฝึกเป็นสิ่งที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบ

2. ช่วยเสริมทักษะทางการใช้ภาษา แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กฝึกทักษะการใช้ภาษาให้ดีขึ้น แต่จะต้องอาศัยการส่งเสริมและความเอาใจใส่จากครูผู้สอนด้วย

3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากเด็กมีความสามารถทางภาษาแตกต่างกัน การให้เด็กทำแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับความสามารถ เขาจะช่วยให้เด็กประสบผลสำเร็จในค่านิจที่ใจมากขึ้น

4. แบบฝึกช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาลงทน โดยกระทำดังนี้

4.1 ฝึกทันทีหลังจากเด็กได้เรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ

4.2 ฝึกซ้ำหลาย ๆ ครั้ง

4.3 เน้นเฉพาะเรื่องที่ลงการฝึก

5. แบบฝึกที่ใช้จะเป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากจบบทเรียนในแต่ละครั้ง
 6. แบบฝึกที่จัดทำขึ้นเป็นรูปเล่มเด็กสามารถเก็บรักษาไว้ใช้เป็นแนวทางเพื่อ
บทวนควยตนเองได้ต่อไป
 7. การให้เด็กทำแบบฝึกช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่าง ๆ ของเด็ก
ได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้ทันเวลาที่
 8. แบบฝึกที่จัดขึ้นนอกเหนือจากที่อยู่ในหนังสือแบบเรียน จะช่วยให้เด็กได้ฝึกฝน
อย่างเต็มที่
 9. แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อยจะช่วยให้ครูประหยัดทั้งแรงงานและเวลาในการ
ที่จะต้องเตรียมสร้างแบบฝึกอยู่เสมอ ในด้านผู้เรียนก็ไม่ต้องเสียเวลาลอกแบบฝึกจาก
ตำราเรียน ทำให้มีโอกาสได้ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ มากขึ้น
 10. แบบฝึกช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายเพราะการจัดพิมพ์ขึ้นเป็นรูปเล่มที่แน่นอน
ขอมลงทุนค่าที่จะพิมพ์ลงในกระดาษทุกครั้ง และผู้เรียนสามารถบันทึกและมองเห็น
ความก้าวหน้าของตนเองได้อย่างมีระบบและเป็นระเบียบ
- จากเอกสารที่เกี่ยวกับแบบฝึกดังกล่าว สรุปได้ว่าแบบฝึกเป็นเครื่องมือที่จำเป็น
ต่อการฝึกทักษะทางภาษาของนักเรียนและการแต่ละทักษะนั้นควรจะมีหลาย ๆ แบบ เพื่อ
ที่นักเรียนจะได้ไม่เบื่อ แบบฝึกนอกจากจะเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการเรียนทักษะทางภาษา
ของนักเรียนแล้วยังมีประโยชน์สำหรับครูในการสอน ทำให้ทราบพัฒนาการทางทักษะนั้น ๆ
ของเด็ก และเห็นข้อบกพร่องในการเรียนซึ่งจะได้แก้ไขปรับปรุงได้ทันเวลาที่ทำให้ผู้เรียน
ประสบผลสำเร็จทางการเรียน

ตัวอย่างการสร้างแบบฝึก

แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรองประเภทกาพย์ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. จุดประสงค์การเรียนรู้
2. คำชี้แจงสำหรับผู้ทำแบบฝึกเสริมทักษะ

3. ตัวอย่างประกอบ
4. กิจกรรมสำหรับฝึกทักษะ

ตัวอย่างแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรองประเภทกาพย์

จุดประสงค์การเรียนรู้ หากคำสัมผัสได้
คำชี้แจงสำหรับผู้ทำแบบฝึก จากตัวอย่างที่กำหนดให้นักเรียนสังเกตคำสัมผัสสระ
และสัมผัสอักษร แล้วหาคำเติมในช่องว่างให้สมบูรณ์

ข้อสังเกต สัมผัสในวรรคแรกของกาพย์ยานี วรรคแรกมี 5 คำ ดังนี้
แสงทอง สอง ฟากฟ้า (มีสัมผัสสระ คือ ทอง - สอง)
(มีสัมผัสอักษร คือ ฟาก - ฟ้า)

ตัวอย่าง จงเติมสัมผัสอักษร "ล" ทั้ง 3 คำ คำสุดท้ายสัมผัสกับ "ทับ"
"ดวงเดือน....." เมฆทาบ ทับ ทวนภา
(เฉลย - เลือนลอยลับ)

คำสั่ง

1. จงเติมคำที่มีพยัญชนะ "พร" ทั้ง 3 คำ คำสุดท้ายสัมผัสกับ "น้อย"

"ควงควาว....."

(เฉลย - พร่าวพร่างพรอย)

2. จงหา 1) คำกริยา สัมผัสสระกับ "ลี"

2) คำนาม แปลว่า ชิ้นส่วนของดอกไม้

3) คำกริยา แปลว่า อาการของดอกไม้ในสัมผัสสระกับ "ชาน"

เติมในช่องว่างต่อไปนี้

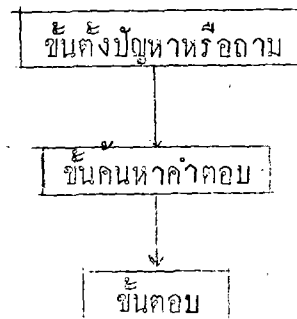
"มาลี 1 2 3 อบชามชานรื่นฤทัย"

(เฉลย - คลี่ลิ้นบาน)

เอกสารหมายเลข 2.4

วิธีการเรียนแบบล่าช้าตอบ

อันที่จริงเราพบวิธีการเรียนแบบนี้เป็นประจำ แต่เป็นวิธีการเรียนที่ครูซักถามนักเรียนหน้าชั้น และนักเรียนก็ตอบโดยอาศัยประสบการณ์เดิมบ้าง โดยการเคาะบ้าง แต่วิธีการเรียนแบบล่าช้าตอบของ R.I.T เป็นวิธีการเรียนที่ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง การถามการค้นหาคำตอบและการตอบเป็นไปอย่างมีระบบเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามลักษณะเนื้อหาวิชาที่ถามและตอบนั้น ๆ เป็นอันว่าการถาม การตอบ เพื่อหวังให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ที่เราใช้กันมานานก็แล้วกัน ไม่ว่าจะถามตอบแบบเดิมหรือแบบของ R.I.T ชั้นตอนทั้งสองแบบก็มีกระบวนการที่คล้ายคลึงกัน คือ



ในแต่ละขั้นตอนของ R.I.T ต้องอาศัยเทคนิคที่ละเอียดอ่อนมาก เช่นจะตั้งปัญหาหรือถามอย่างไร? จึงจะเป็นไปตามลักษณะการเรียนรู้ของหลักวิชา หรือจะถามอย่างไรจึงจะสนใจช่วย ทำทนายผู้เรียนให้ค้นหาคำตอบและจะให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบอย่างไร จึงจะสนุกสนานไม่เบื่อหน่าย ได้เกิดการเรียนรู้จากการค้นหาคำตอบที่ลึกซึ้ง และให้ผู้ตอบตอบอย่างไร จึงจะตรงเป้าหมายของคำถาม และคำตอบที่ได้นั้นเกิดจากการค้นคว้า การคิดที่มีหลักการอย่างมีระบบจากกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่จัดให้ ข้อแตกต่างที่มองเห็นได้ชัดเจนระหว่างการถามตอบแบบเดิมและการล่าช้าตอบของ R.I.T คือ

แบบเดิม	แบบของ R.I.T.
ก. ชั้นตั้งปัญหาหรือถาม	
<ol style="list-style-type: none"> 1. ถามเลื่อนลอยไม่ได้ลำดับเป็นไปตามหลักการ 2. ถามในสิ่งที่ผู้เรียนยังไม่ได้เรียนหรือไม่มีประสบการณ์มาก่อน 3. ถามเป็นรายบุคคล และอาจไม่ทั่วถึง 4. ถามเพื่อทดสอบความสามารถของนักเรียนเพื่อตอบได้หรือไม่ได้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ถามอย่างมีระเบียบ มีหลักการที่กำหนดไว้แน่นอน 2. ถามจากสิ่งที่ผู้เรียน ได้ฝึกกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่จัดให้แล้ว 3. ถามได้ทั่วถึงทั้งรายบุคคลและกลุ่มแล้วแต่กิจกรรมที่จัดให้ 4. ถามเพื่อจูงใจ ชี้แนะ ท้าทาย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากคำถาม
ข. ชั้นค้นหาคำตอบ	
<ol style="list-style-type: none"> 5. ใช้เวลานั้นในการค้นหาคำตอบ 6. ไม่ใช้วิธีการซับซ้อน อาจจะมีเพียงนึกคิดหรือเดาคำตอบมากกว่า 	<ol style="list-style-type: none"> 5. ต้องใช้เวลานานในการฝึกกิจกรรมหรือประสบการณ์ เพื่อค้นหาคำตอบ 6. อาจต้องค้นหาคำตอบหลาย ๆ วิธี เช่น การอ่าน การสอบถาม การทดลอง ปฏิบัติจริง ฯลฯ
ค. ชั้นตอบ	
<ol style="list-style-type: none"> 7. ส่วนมากตอบไม่ค่อยถูก และตรงคำถาม 8. เมื่อตอบผิดครูเป็นผู้แก้คำตอบให้ 9. ครูเป็นผู้ตัดสิน คำคำตอบนั้นถูกหรือผิดเพียงผู้เดียว 	<ol style="list-style-type: none"> 7. ตอบได้ถูกต้องและตรงคำถาม 8. เมื่อตอบผิด ผู้เรียนแก้คำตอบเองหรือเพื่อน ๆ แก้ให้ 9. อาจใช้ทั้งสื่อ ผู้เรียน และเพื่อน ๆ เป็นผู้ชี้ขาดว่าคำตอบนั้นถูกหรือผิด

แบบเดิม	แบบของ R.I.T.
10. ไม่มีโอกาสทบทวนคำตอบว่าตัวเอง ตอบได้ถูกต้องมากน้อยเพียงใด	10. มีโอกาสทบทวนคำตอบ ตั้งแต่คนจน คำตอบสุดท้ายของบทเรียน
11. ผู้เรียนได้ตอบคำถามเป็นบางคน โดย มากคนที่เก่งจะเป็นผู้ตอบบ่อย ๆ	11. ผู้เรียนได้ตอบคำถามโดยทั่วถึงกันทุกคน ทั้งคนที่เก่งและคนที่อ่อน
12. ตอบโดยการบรรยาย หรือยกมือว่าใช่ หรือไม่ใช่	12. ตอบได้หลายวิธี เช่น การเติมคำใน ช่องว่าง การเลือกตอบ การบรรยาย และการจับคู่ เป็นต้น

จึงอาจสรุปได้ว่าวิธีการเรียนแบบล่าคำตอบคือ การที่ผู้เรียนไปค้นหาคำตอบจาก
คำถามหรือปัญหาที่ตั้งขึ้นมา ซึ่งถ้าหากผู้เรียนสามารถตอบคำถามต่าง ๆ ได้ นั่นจะทำให้
เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ในหลักสูตรหรือสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน
ในแนวทางตามที่หลักสูตรต้องการได้

การพิจารณาบทเรียนที่จะนำมาสร้างหน่วยการเรียนรู้ เป็นวิธีการเรียนแบบล่าคำตอบ
มีความสำคัญมาก เพราะจะต้องอาศัยเกณฑ์ต่าง ๆ มาพิจารณาคือ

1. เนื่องจากได้ทำการทดลองแล้วว่าวิธีการเรียนแบบล่าคำตอบมีประสิทธิภาพ
ในการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดความรู้ความจำ (Knowledge) ได้ดี (วิธีการเรียนรู้อื่น ๆ
ยังอยู่ในระหว่างการทดลอง) ควรตัดสินใจพิจารณาบทเรียนจึงควรระวังหน่วยการเรียนรู้
ที่หลักสูตรมีความมุ่งหมายเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนด้านความรู้ความเข้าใจ
ของผู้เรียนก่อน

2. พิจารณาระยะเวลาที่จะทำการสอนว่ามีกี่นาทีกี่ชั่วโมงเพื่อจะแบ่งให้สัมพันธ์กับ
การใช้สื่อและการทดสอบผู้เรียน

3. พิจารณาเนื้อหาสาระการเรียนรู้ว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์ในหลักสูตรหรือไม่
ใกล้เคียงขั้นตอนตามลักษณะของวิชาหรือการเรียนรู้หรือไม่ มีความซ้ำซ้อนยากเกินไปหรือ
ง่ายเกินไปแก่ผู้เรียนหรือไม่ จะแบ่งขั้นตอนอย่างไรเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนตามระยะเวลา
ที่กำหนดให้

4. พิจารณากิจกรรมประสบการณ์ที่ค้นหาคำตอบอะไรบ้างที่จะจัดให้ผู้เรียน
เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนตามเนื้อหา และสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนตาม
วัตถุประสงค์ในหลักสูตรได้ และกิจกรรมประสบการณ์ใดที่จะสัมพันธ์กับเวลาที่มีอยู่ ช่วยให้
เกิดการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียน ช่วยให้สัมพันธ์กับสภาพท้องถิ่น ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วย
ตนเองได้ดีที่สุด ตลอดจนช่วยการประหยัดอีกด้วย

เมื่อได้พิจารณาทุกเกณฑ์ต่าง ๆ แล้วก็มาตัดสินใจเพื่อกำเนิงานตามขั้นตอน
ในการสร้างแบบเรียนสำเร็จรูปชนิดลาคำตอบตามลำดับทั้ง 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตั้งปัญหาหรือ
ตั้งคำถาม ขั้นค้นหาคำตอบและขั้นตอบ

ก. ขั้นตั้งปัญหาหรือคำถาม

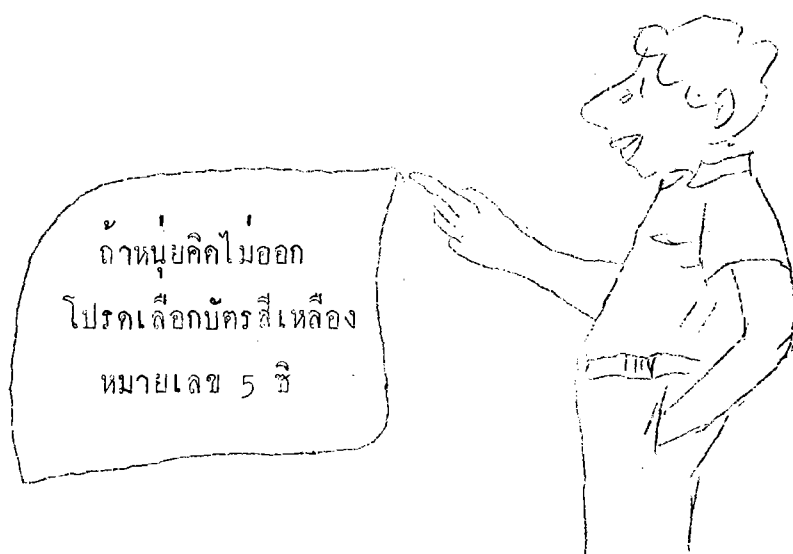
1. จะถามอย่างไรจึงจะเป็นไปตามลักษณะเนื้อหาวิชาตั้งแต่คำถามง่าย ๆ
ที่เป็นพื้นฐานและต่อเนื่องเป็นเรื่องราวจนครบตามลักษณะเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ เช่น
เรียนเรื่องยาสามัญประจำบ้าน ก็จำเป็นต้องเริ่มถามตั้งแต่ "ยาสามัญประจำบ้านหมายความว่า
อย่างไร?" ... "ยาสามัญประจำบ้านแบ่งออกเป็นกี่ประเภท" จนถึงจะใช้ยา
สามัญประจำบ้านอย่างไร เป็นต้น

2. จะถามอย่างไรจึงจะจูงใจไม่ชวนเบื่อ ซึ่งอาจจะถามโดยยกสถานการณ์
หรือปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นมา จะใช้รูปภาพหรือสื่ออะไรที่เป็นลักษณะปัญหาหรือคำถาม
นั้น ๆ ตัวอย่างเช่น

(ตัวอย่าง) บัตรคำถามหมายเลข ?

คุณพ่อใช้ให้หนูไปซื้อยาสามัญประจำบ้านจำนวน 1 ซุกใหญ่ แต่ เอ? ลืกลืมออก

1. ยาสามัญประจำบ้าน คืออะไร ?



3. การถามในสมุดงานของนักเรียนหรือจะใช้บัตรคำถามภาพข้างบนก็ได้ แต่ต้องระบุในวิธีการเรียนให้ชัดเจน เช่น บัตรคำถามหมายเลขนั้นจะหาคำตอบได้จาก หนังสือเล่มใด หน้าใด หรือบัตรคำถามหมายเลขใด

4. จะถามอย่างไรจึงจะได้คำตอบที่ตรงตามวัตถุประสงค์ ถามรัดกุม ไม่กำกวมและทำให้ผู้เรียนไขว้เขวไปตอบอย่างอื่น ในคำถามหนึ่ง ๆ จะต้องได้คำตอบจากผู้เรียนที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของคำถาม

ข. ขั้นตอนหาคำตอบ

การค้นหาคำตอบอาจทำได้หลายวิธี เช่น อาจจะให้เวลานักเรียนโดยนำบัตรคำถามหรือ (worksheet) ไปที่บ้านเพื่อค้นหาคำตอบ หรือแบ่งกลุ่มนักเรียนเพื่อแบ่งงานกันไปค้นหาคำตอบด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยเสรี แต่ขอให้ได้คำตอบมาด้วยตนเอง ขอควรคำนึงในการให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบ คือ

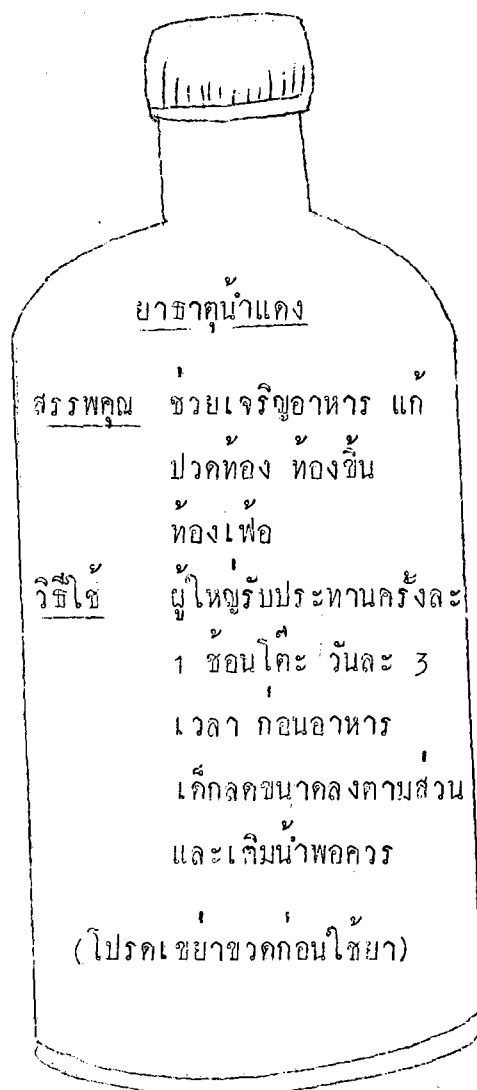
1. แนะนำวิธีการค้นหาคำตอบให้ชัดเจน เช่น จะให้อ่านหนังสือหน้าใด หรือหยิบบัตรคำถามหมายเลขที่เท่าไร หรือไปสอบถามจากที่ใด แหล่งค้นคำตอบมีหลายแบบ

หลายทาง อาจจะเป็นจากการอ่านค้นคว้า เช่น จากบัตรเนื้อหาที่จัดไว้ให้ จากหนังสือที่ให้ไปค้น จากสไลด์ชวดยา จากป้ายต่าง ๆ จากแผนภูมิ หรืออาจจะเป็นการไปซักถามบุคคลต่าง ๆ ที่รู้ หรืออาจจัดมารวมกันไว้ในห้องเรียน หรือให้นักเรียนไปค้นเองนอกห้องเรียนก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นอย่างไหนก็ตามแบบใดครูจะต้องชี้แนวทางให้นักเรียนมองเห็นว่าจะไปค้นที่ไหนอย่างไร และต้องคำนึงถึงเวลาที่มอบหมายให้ด้วย

2. หัวใจของวิธีการเรียนแบบล่าช้าคือ ทำอย่างไรให้ผู้เรียนจึงจะค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ได้ใช้สติปัญญาและความสามารถของตนเองเพื่อค้นหาคำตอบ คอยถามกิจกรรมที่กำหนดให้

3. วิธีการค้นหาคำตอบควรใช้หลาย ๆ วิธีแม้จะเป็นบทเรียนเรื่องเดียวกัน เพื่อให้เกิดความสนุกสนานและได้เรียนรู้โดยวิธีการต่าง ๆ อาจจะทั้งมอบหมายให้ค้นหาคำตอบเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม หรือวิธีการอ่าน การสอบถามสืบถาม การฟังการดู เป็นต้น

4. ประการสำคัญเมื่อนักเรียนได้ค้นหาคำถามได้แล้ว จะต้องมีความตั้งใจต่อไปว่าให้ทำอย่างไร เช่น ให้หาคำถามในที่ใดอย่างไร เป็นต้น ดังตัวอย่าง



ค. ชั้น คอบ

1. ผู้เรียนจะต้องตอบทุกคำถามด้วยตัวเอง หรือถ้าตอบเป็นกลุ่มก็ต้องมีบทบาทส่วนรวมช่วยกันทุกคน
2. แนะนำวิธีการตอบให้แน่ชัด เช่น ให้เติมคำ หรือให้บรรยาย หรือให้ได้ออกตอบ จะตอบลงในสมุดงานหรือบัตรคำตอบ ซึ่งแล้วแต่กรณี
3. เมื่อผู้เรียนจะตอบในแต่ละปัญหาหรือข้อคำถาม ควรได้บอกด้วยว่าหากตอบไม่เสร็จ หรือยังค้นหาคำตอบไม่ได้จะทำอย่างไร หรือเมื่อตอบเสร็จแล้วควรชมเชยหรือให้ดูความถูกต้องแล้วแต่กรณี

4. เมื่อผู้เรียนได้ตอบหมดทุกขั้นตอนในช่วงเวลาของการเรียนคาบหนึ่ง ๆ หรือครึ่งหนึ่ง ๆ ควรได้มีการตรวจคำตอบจากเฉลยด้วยตนเอง หรือเปลี่ยนกันตรวจก็ได้ ข้อสำคัญเมื่อตรวจพบข้อบกพร่อง หรือคำตอบที่ผิด จะต้องแก้ไขให้ถูกต้องตรงตามเฉลยด้วยตนเอง

5. ประการสำคัญ เมื่อผู้เรียนตอบคำถามเสร็จแล้วจะต้องมีการถามย้ำ หรือตอบย้ำ เพื่อช่วยเสริมการเรียนรู้ที่สูงขึ้น และควรให้ทบทวนคำตอบย้ำในส่วนที่เป็นจุดประสงค์สุดท้ายของการเรียนรู้ เช่น

(ตัวอย่าง) การตอบในสมุดงาน

1. ยาสามัญประจำบ้านคืออะไร ตอบ _____



(ตัวอย่าง)

การทบทวนคำตอบ

นักเรียนลองอ่านเพื่อทบทวนอีกทีซิ จำได้ใหม่ว่า

1. ต้องอ่านฉลากยาาก่อนใช้ยาทุกครั้ง
2. ถ้าฉลากยาลบเลือนจนไม่แน่ใจว่าเป็นยาอะไร ควรทิ้งเสีย
3. ตู้ยาควรอยู่สูงพอให้พ้นมือเด็ก และมีแสงสว่างพอสมควร
4. ก่อนใช้ยาเองหรือนำคนอื่นใช้ยาต้องมีความรู้ เรื่องชนิดและขนาดของยา

อย่างถูกต้องจริง ๆ

5. เมื่อหยิบยาไปใช้เสร็จแล้วควรเก็บเข้าที่เดิมทุกครั้ง
6. ตู้ยาควรแยกยารับประทานและยาใช้ภายนอก ไม่ให้ปะปนกัน
7. ยาที่เก่าหรือเก็บไว้นาน ๆ ถ้าไม่แน่ใจควรทิ้งเสีย แม้จะจะใช้ยาอย่างระมัดระวังและปฏิบัติตามหลัก 7 ข้อแล้วก็ตาม ถ้าใช้ยาแล้ว อาการไม่บรรเทาหลง หรือเกิดอาการแทรกซ้อนไม่ควรนิ่งนอนใจ ควรปรึกษาแพทย์ทันที

โดยสรุปแล้วกลวิธีสอนแบบล่าคำตอบที่จะช่วยลดเวลาการสอนของครูได้นั้น จะต้องทำดังนี้

1. จะต้องมียาคำถาม ซึ่งเหมาะกับความสามารถที่นักเรียนจะไปหาคำตอบได้ และเป็นคำถามที่ท้าทายให้ไปค้นหาคำตอบ การให้คำถามอาจจะทำเป็นบัตรคำถามและอาจจะมีช่องว่างให้ตอบได้ในตัว หรืออาจเขียนคำถามในกระดาษทำให้เด็กคัดลอกลงในสมุดงานของนักเรียน และเขียนคำตอบในสมุดงานนั้น
2. จะต้องเตรียมแหล่งค้นคว้าให้นักเรียนว่าจะไปค้นคว้าที่ไหน และจะค้นคว้าอย่างไร อธิบายแนวทางในการค้นคำตอบตลอดจนแนวการตอบให้พร้อม
3. จะต้องจัดกระบวนการในการให้นักเรียนค้นคำตอบเองให้รัดกุม คือมีการอธิบายให้เข้าใจวิธีการค้น วิธีการตอบให้แจ่มแจ้งเสียก่อน และในระหว่างที่นักเรียน

ไปค้นคำตอบเองโดยไม่มีครูนั้น จะต้องมึ่วิธีการช่วยให้นักเรียนทำได้เองอย่างเรียบง่าย อาจให้ทำเป็นกลุ่ม เพื่อจะได้ปรึกษาหารือกันเมื่อมีปัญหา หรืออาจจะมีหัวหน้าหรือนักเรียนเก่ง เป็นผู้นำ

4. จะต้องมีการตรวจสอบคำถาม ซึ่งนักเรียนอาจตรวจกันเอง โดยจัดทำเฉลยไว้ให้ เพื่อให้เกิดการเสริมพลังในการเรียนรู้

5. มีการสรุปเพื่อให้นักเรียนได้ความรู้เป็นขั้นเป็นอัน อาจจะทำบัตร หรือแผ่นสรุปไว้อ่าน หรือครูอาจสรุปให้ฟังเอง

เนื่องจากวิธีการเรียนสำเร็จรูปแบบลาคำตอบของ RIT อยู่ในระหว่างการทดลอง ที่ให้ทำการทดลองมาแล้วใช้ได้ผลดีกับการเรียนรู้ชนิดความรู้ (Knowledge) ในเด็กชั้นสูง ๆ ขึ้นไป สามารถลดเวลาการสอนของครูได้ถึง 95% และนักเรียนมีประสิทธิภาพการเรียนรู้เป็นที่น่าพอใจ วิธีการเรียนใช้ได้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนโดยทั่วไป ผู้เรียนสนใจ สนุกสนานกับการเรียน การใช้ไม่ยุ่งยากและซับซ้อนและเกิดการประหยัดอีกด้วย อย่างไรก็ตามวิธีการเรียนแบบลาคำตอบมีทั้งผลดีและผลเสีย ซึ่งแล้วแต่กรณีไป โครงการจะได้ทดลองสร้างหน่วยการเรียนเพื่อศึกษาค้นคว้าวิธีการเรียนแบบลาคำตอบเพื่อเผยแพร่ให้กว้างขวาง โดยละเอียดอีกซึ่งต่อไป

วิธีสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ หรือวิธีสอนโดยแบ่งกลุ่ม

การจัดการเรียนการสอนโดยอาศัยกระบวนการกลุ่มเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว และเกิดความสนุกสนานในการเรียน

ความหลักเกี่ยวกับวิธีการสอนที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ถ้าผู้เรียนเพียงแต่ได้ยินคำพูดบรรยายเท่านั้น ไม่นับว่าผู้เรียนก็จะลืม ถ้าผู้เรียนได้เห็นภาพก็พอจะจำได้บ้าง แต่ถ้าให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตัวเอง ก็จะทำให้เกิดความเข้าใจและไม่ลืม เพราะผู้เรียนได้ใช้สมองคิด ได้ลงมือปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง

กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ คือ กระบวนการที่ใช้กลุ่มในการแก้ปัญหา หรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดร่วมกันเพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ผู้เรียนจะเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และใช้วิธีวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งเกิดขึ้นในขณะที่เรียน เป็นกระบวนการสำคัญของการเรียนรู้ ซึ่งการวิเคราะห์นั้นจะนำไปสู่สภาพการณ์ที่เป็นจริงในชีวิตประจำวันเป็นส่วนใหญ่

หลักการเรียนรู้ตามทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นการจัดการเรียนโดยให้ผู้เรียนทุกคนเป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง โดยการกระทำกิจกรรม และได้มีส่วนในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับบุคคลในกลุ่ม ซึ่งทุกคนได้ค้นพบและประสมมาด้วยตนเอง เมื่อได้แนวคิดต่าง ๆ ก็นำเอาสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล ซึ่งอาจจะนำไปใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ตนเองจะต้องประสบ หรืออาจใช้เพื่อปรับปรุงตนเองให้มีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข เพราะการเรียนแบบกลุ่มนี้จะได้รับทั้งความรู้ และความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง จะทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการในคำเอาอารมณ์ ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเอง เกิดความเข้าใจ และรู้จักตนเองมากขึ้น ในขณะที่เดียวกัน

ก็จะช่วยให้เข้าใจผู้อื่นได้ดีขึ้น ยอมรับผู้อื่นมากขึ้น การเรียนโดยกระบวนการกลุ่มจึงเป็นการได้รับความรู้และความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการในด้านอารมณ์ สังคม จิตใจ ร่างกาย และสติปัญญาไปด้วย

ในค่านร่างกาย ผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง ทางด้านสังคม ผู้เรียนจะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ๆ ในกลุ่มที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ซึ่งจะต้องติดต่อเกี่ยวข้องกัน ใ้รู้จักกัน และเข้าใจกันมากขึ้น ซึ่งจะสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน การทำงานร่วมกันกับบุคคลอื่น ๆ

กระบวนการกลุ่มในการเรียน ยังฝึกฝนการมีมนุษยสัมพันธ์ตลอดจนการเป็นผู้นำหลักการที่เหมาะสมไปใช้ประโยชน์แก่ตนเอง เพื่อการแก้ปัญหา และเป็นการสร้างสิ่งที่เหมาะสมใหม่ ๆ ในอนาคตเพื่อเป็นประโยชน์แก่สังคมด้วย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ผู้เรียนจะค้นพบได้ด้วยตนเอง

การสอนโดยกระบวนการกลุ่ม

การสอนโดยกระบวนการกลุ่มแบ่งขั้นตอนดังนี้

1. ความมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนทำงานร่วมกันในแต่ละบทเรียน จะมีความมุ่งหมายเฉพาะ เช่น เรื่องประชาธิปไตย ก็จะมีจุดมุ่งหมายของการเรียนเรื่องนี้โดยเฉพาะ ซึ่งส่วนมากจะพยายามให้เป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม ซึ่งจะให้เป็นที่ไปตามเนื้อหา เช่น บอกความหมายของประชาธิปไตยได้ ในการเรียนโดยกระบวนการกลุ่มนี้จะเพิ่มจุดมุ่งหมายในด้านมนุษยสัมพันธ์ด้วย เช่น มีความสามัคคีกัน รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ฝึกความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักเกรงใจผู้อื่น เข้าใจความต้องการของผู้อื่น ทำงานร่วมกันได้ดี นอกจากนี้ยังมีด้านประยุกต์ใช้ เช่น เปรียบเทียบสถานการณ์ในขณะทำกิจกรรมกับสภาพที่เป็นจริง เพื่อสำรวจแนวคิด และหลักการนี้ได้ เพื่อปรับปรุงตนเอง บ้าน โรงเรียน และสังคม เพื่อปรับปรุงและนำมาใช้ในด้านประชาธิปไตยในห้องเรียน หรือในโรงเรียน เป็นต้น

2. ความคิดรวบยอด หรือแนวคิดในเนื้อหาที่เรียน และในค่านิยมสัมพันธ์เพิ่มเติมด้วย เช่น การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา และการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับนำมาซึ่งความสำเร็จในสังคมประชาธิปไตย หรือในด้านความสะอาด จะใช้ว่า การรักษาความสะอาดของตนเอง บ้านเรือน และสถานที่สาธารณะ เป็นการรักษาสุขอนามัย ยอมรับนำมาซึ่งความสุขของตนเอง และส่วนรวม เป็นต้น

3. เนื้อหาหรือประสบการณ์ การพิจารณาจัดให้เหมาะสมกับวัย และปฏิบัติตามหลักสูตรเป็นแนวทาง นอกจากความรู้แล้วหลักการพัฒนาในด้านสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมก็ต้องจัดให้เหมาะสม

4. กิจกรรม หรือประสบการณ์การเรียนรู้ จัดเช่นเดียวกับการสอนโดยทั่วไป มีชั้นนำชั้นทำกิจกรรม ชั้นวิเคราะห์ และประยุกต์ใช้ โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ หลาย ๆ กลุ่ม เช่น

4.1 กิจกรรมที่จัดเป็นกิจกรรมสมาชิก จะได้ทำงานร่วมกัน โดยมีลักษณะของความเกี่ยวข้องกันในด้านต่าง ๆ เช่น การทำงานร่วมกัน การมีความคิดเห็นเป็นส่วนรวม ในด้านความรู้สึก อารมณ์ ที่มีร่วมกัน และการฝึกการปฏิบัติ เพื่อส่วนรวมในสังคม

4.2 ในด้านการวิเคราะห์ ให้พิจารณาในด้านกระบวนการ หรือวิธีการ ในการเรียนรู้ที่ได้จากวิธีใด เช่น

การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมุติ การตั้งคำถาม

การเล่น เกม การจัดสภาพการแบบสร้างสถานการณ์ให้คล้ายของจริง หรือบรรยายประกอบแต่ละคนร่วมกัน

วิธีการดังกล่าวจะใช้แบบใดก็ได้ โดยการจัดให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในการจัดแบบการเรียนนี้ต้องคำนึงถึง ความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มด้วย ว่าเป็นไปได้เพียงใด แค่นั้น และควรทำเพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีซึ่งกันและกัน เกิดความสามัคคีในกลุ่ม และความสัมพันธ์อีกด้วย

4.3 ในด้านการสรุปผล จากการเรียนรู้ ผู้เรียนได้ค้นพบสิ่งใดบ้าง ซึ่งผู้เรียนต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรืออาจารย์ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนได้ค้นพบอะไรบ้าง

ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ก็เตรียมจัดเนื้อหาและประสบการณ์ไว้ให้

จากกิจกรรมที่จัด ควรให้ผู้เรียนได้รับการเสริมแรง เช่น การชมเชย คำพูด การให้รางวัล ตลอดจนการให้มีแรงจูงใจจากภายในด้วย เช่น การเห็นคุณค่า และอยากปฏิบัติตามที่เห็นประโยชน์

4.4 ในด้านการประยุกต์ ใช้จากผลที่ได้จากการเรียนรู้ในการทำกิจกรรม จะทำให้รู้จักตัวเองในด้านต่าง ๆ เช่น การแสดงออกในด้านท่าทาง ในการพูดจามีลักษณะอย่างไร ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นมีมากไหม การรับฟังเหตุผลของผู้อื่นทำได้หรือไม่ยอมรับฟัง เป็นต้น เกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นอย่างไรบ้าง สามารถเข้ากับผู้อื่นได้ไหม เพราะอะไรจึงไม่เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ตัวเราได้รับความสนใจจากเพื่อนฝูงหรือไม่ ในกลุ่ม เพื่อมีความร่วมมือในการทำกิจกรรมหรือไม่ เพราะเหตุใด ทำอย่างไรทุกคนจึงจะมีความเห็นอกเห็นใจกัน

ในด้านการแก้ปัญหาและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่ในสังคม จะใช้กิจกรรมหรือแนวคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมกลุ่มมาประยุกต์ใช้ เพื่อช่วยสังคมได้อย่างไร

การหาแนวทางการสอนในด้านต่าง ๆ ด้วยการจัดกิจกรรมกลุ่ม เพื่อช่วยสังคมและเพื่อความอยู่รอดของชาติโดยการใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ปลูกฝังคุณธรรมและทัศนคติที่เหมาะสมแก่เยาวชนและบุคคลต่าง ๆ ในชาติก็เป็นแนวทางหนึ่งของการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของสังคม

5. ในด้านสื่อการสอน หรืออุปกรณ์ นับเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การเรียนรู้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายได้ง่ายขึ้น การสอนโดยกระบวนการกลุ่ม จะมีการแบ่งกลุ่ม แบ่งหน้าที่ของแต่ละคนในการทำงานร่วมกัน โดยทั่วไปจะมีกติกาสำหรับกลุ่มจะปฏิบัติอย่างไรให้เหมาะสมในการปฏิบัติงานของกลุ่ม สำหรับผู้ที่ไม่ได้ปฏิบัติงาน ก็จะมีหน้าที่สังเกตการทำงานว่าควรจะทำอย่างไรบ้าง จะมีกระดาษสำหรับบันทึกพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่ม ให้บันทึกรอยคะแนน (+++ /) ลงหน้าข้อความที่สังเกตพบ เช่น

ก. 1. ขณะผู้ทำกิจกรรมแสดงบทบาทสมมุติมักจะ

- พูกรัน ทำทำไมพอใจ
- ยิ้มแย้มแจ่มใส ทำเกินคำสั่ง
- ไม่แสดงท่าทางอะไร ทะเลาะกัน
- ให้อ่อนคอบทบาทของตน
- บทบาทของผู้อื่น พูกรมาก

2. ผู้ทำกิจกรรมมักมีคติภาในเรื่อง

3. ความรู้สึกต่อบทบาทของแต่ละคนที่ตนเอง

- พอใจ ไม่พอใจ

4. วิจัยและเสนอแนะจากผู้สังเกต

ข. กติกาการปฏิบัติงาน เช่น ถ้ามีการขอขึ้นส่วนก็อาจมีกติกาการเขียนไว้

ในบัตรคำสั่งให้ชัด ดังนี้

1. ทุกคนในกลุ่มจะได้รับแจกชิ้นส่วน คนละ 3 ชิ้นเท่า ๆ กัน
2. นำมาต่อเข้าด้วยกันให้เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเท่า ๆ กันสามภาพ
3. ขณะทำห้ามพูด และส่งสัญญาณ
4. เมื่อต่อเสร็จ อ่านคำสั่งในบัตรให้เข้าใจ แล้วรีบลงมือปฏิบัติงานร่วมกัน

ค. อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการขอขึ้นส่วน หรือเล่นเกม

1. ชิ้นส่วนต่าง ๆ 3 ชุด
2. กระดาษให้ใช้ทำงานร่วมกัน
3. ดินสอสี หรือสีเมจิก
4. บทบาทต่าง ๆ ที่จะแจกให้ ถ้าเป็นเรื่องการแสดงบทบาทสมมุติ

ง. เมื่อบุคคลในกลุ่มทำงานเสร็จ ควรมีแบบบันทึกความรู้สึกของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่ม เพื่อให้ได้ถามจุดมุ่งหมายในค่านิยมโนธรรม หรือมนุษยสัมพันธ์ และอื่น ๆ ในลักษณะดังนี้

บันทึกสิ่งที่ได้รับ และความรู้สึกต่อการเรียนของ ค.ช.
 ให้เติมคำลงในช่องว่าง ค.ญ.

1. ขณะที่เราเริ่มทำงาน นักเรียนรู้สึกอย่างไร
2. นักเรียนได้รับบทบาทที่เหมาะสมกับตัวเองไหม
3. ขณะแสดงบทบาทรู้สึกอย่างไร
4. การห้ามพูดห้ามถามทำให้รู้สึกอย่างไร
5. ในชีวิตจริงเราเคยประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่อยากทำไหม
6. ทำอย่างไรจึงจะสามารถเตือนเพื่อนโดยไม่ให้เขารู้สึกโกรธเรา
-
7. นักเรียนรู้สึกอย่างไรเมื่อแสดงบทบาทไม่ใส่ใจกับใจนึก
8. ถ้ามีใครตักเตือนเรา เราควรโกรธเขาหรือไม่
- เพราะเหตุใด
9. เพื่อนในกลุ่มมีใครทำอะไรให้นักเรียนไม่พอใจหรือไม่
- เขาทำอย่างไร
10. วันนี้รู้สึกชอบอะไรบ้าง
- เพราะเหตุใด
11. บทบาทสมมุติเช่นนี้สามารถเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ไหม
- เกิดขึ้นที่ใด
12. ทำไมเราจึงควรเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเพียงตัวอย่างเบื้องต้น ควรมีความเกี่ยวกับความมุ่งหมาย
 ทางเนื้อหาด้วย เช่น

1. เมื่อนักเรียนเรียนจบแล้ว นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำยาก ๆ
 ในเรื่องได้ไม่น้อยกว่า 10 คำ
2. ในชีวิตจริง เมื่อเราพบปัญหาต่าง ๆ เราจะแก้อย่างไร เป็นต้น

ถ้ามีการแบ่งกลุ่มย่อยต่าง ๆ ควรทำบัตรคำสั่งให้ชัดเจน เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้ถูกต้องตามลำดับ ถ้าผู้สอนจะให้คำอธิบายเองเป็นข้อ ๆ ก็ได้ แต่ควรทำกติกาต่าง ๆ ไว้ให้พร้อม เพื่อความสะดวกในการสั่งงาน และการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้เป็นไปตามขั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพ

6. ในด้านการประเมินผล การประเมินผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในด้านต่าง ๆ ตลอดจนพฤติกรรมที่ตัวนักเรียนด้วย เช่น ในด้านการเตรียมบทเรียน ทำได้เหมาะสมกับวัยของเด็กเพียงใด นักเรียนมีความสนใจในการร่วมกิจกรรมมากหรือน้อย มีความร่วมมือกับเพื่อนฝูง หนูคณะ หรือไม่ นักเรียนได้รับความรู้ความจุดมุ่งหมาย ตามเนื้อหาวิชาหรือไม่ นักเรียนได้นำประโยชน์ไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือเปล่า เพราะเหตุใด เพราะการประเมินผลถือว่า การเรียนของนักเรียนจะประสบผลสำเร็จก็ต่อเมื่อผู้เรียนเห็นคุณค่า อยากเรียน และนำเอาสิ่งที่เรียนไปปฏิบัติให้ได้ผลสำเร็จตามต้องการ

ตัวอย่างการ เตรียมการสอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

เรื่อง นิยายของคนไทย เวลา 50 - 60 นาที (3 คาบ)

จุดมุ่งหมาย เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมแล้ว สามารถ

- งานเนื้อหา
1. บอกลักษณะนิยายโดยทั่วไปของคนไทย
 2. แยกนิยายที่ดี และนิยายที่เสียของคนไทยได้
 3. เสนอแนะข้อที่ควรแก้ไขในด้านเสียให้ดีขึ้น

งานมนุษยสัมพันธ์

4. สามารถแสดงความรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ ได้อย่างเสรี
 คุยเห็นว่าทุกคนมีความสำคัญเท่ากัน

5. ได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน โดยการยอมรับว่า แต่ละคนมีการรับรู้ และแนวคิดในแง่มุมมองที่ต่างกัน เป็นการลดอุปสรรคในการทำงานร่วมกัน

6. เป็นการฝึกให้ทุกคนในกลุ่มมองเห็นปัญหาในหลายแง่ หลายมุม และ
 ใจกว้างพอที่จะยอมรับสิ่งต่าง ๆ ตามสภาพความเป็นจริง

7. มีความร่วมมือกันในการค้นหา และสรุปเรื่องราวต่าง ๆ ตามที่กำหนดให้กระทำได้อย่างถูกต้อง
8. เป็นการฝึกการยอมรับในข้อเสนอนะต่าง ๆ เพื่อการแก้ไขสิ่งบกพร่องที่มีอยู่ร่วมกัน
คำแนะนำ
คำแนะนำ
9. สามารถตัดสินใจว่า สภาพที่เป็นจริงของคนไทยที่ทุกคนยอมรับแตกต่างจากที่ตนเองคิดไว้ได้ชัดเจนขึ้น
10. สืบหาและรวบรวมตัวอย่างคุณลักษณะที่ดี และที่ไม่ดีได้
11. ทำข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขสิ่งที่บกพร่องได้ตามความเหมาะสม
12. นำเอาข้อเสนอแนะไปใช้เมื่อมีโอกาส

แนวคิด

ลักษณะนิสัยของคนไทยมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีที่ควรปฏิบัติกันนั้น ควรส่งเสริมให้แกทุกคนตั้งแต่ยังเยาว์วัย เพื่อให้คุณลักษณะนั้นคงอยู่ต่อไป สำหรับข้อเสียหรือข้อบกพร่อง ควรหาทางป้องกันมิให้เกิดขึ้น และแก้ไขกำจัดให้หมดไปโดยเร็วที่สุด

ประสบการณ์ (เนื้อเรื่อง)

ก. ฉันทันแต่เช้าออกไปเดินเล่นที่ตลาดเช้าของนครลำปาง ตลาดไม่ใหญ่โตนัก พอคาแม่ค้าขายของแก่เขาคู มีของเล็ก ๆ น้อย ๆ พวกสินค้าในครัวเรือน มานั่งขายประจำของตน เสียงลูกค้าทักทายกันเอง และพูดคุยเรื่องสินค้ากับพอคาแม่ค้าอย่างกันเอง และอารมณ์ดี ยิ้มแย้มเข้าหากัน มีอยู่บางที่แม่ค้าบ่นว่าลูกค้า เรื่องการต่อรองราคาสินค้า เสียงพิมพ์บ่นว่า "ของขึ้นราคาทุกวัน ๆ มาตกลงราคาเรื่อยเลย"

ฉันทันเดินออกมาจากตลาด เห็นชาวบ้านกำลังใส่บาตรอยู่ พระท่านเดินเป็นแถวยาว คุณยายพาหลานออกมาใส่บาตร เมื่อใส่เสร็จ พระเดินไปแล้ว เด็กนำข้าวที่เหลือ

ในชั้นเงินของคุณยายไปเทไว้หน้าบ้าน เพื่อให้สุนัขดมที่นอนรออยู่

ข. เสียงแม่ปลุกให้ลูกชายลุกขึ้นไปทำงาน ลูกชายก็ตะโกนบอกว่า "นอนก่อน เค้าจะไป" จนสาย ลูกชายจึงลุกไปอาบน้ำ แต่งตัว อย่างประณีตด้วยเสื้อผ้าที่ซื้อมาจากต่างประเทศ กอนออกจากบ้าน ลูกชายบอกแม่ของเขาว่า "แม่อย่าไปคุยกับบ้านที่อยู่ข้างหลังนะครี๊บ เค้าจะมาจะชวนแม่เล่นไฟ" เย็น ๆ ลูกจะนอนของมาฝากแม่

เมื่อลูกชายออกไปจากบ้านแล้ว ผู้เป็นมารคาก็ออกไปคุยเรื่องต่าง ๆ ของชาวบ้านกับบ้านข้าง ๆ จนเย็นจึงกลับบ้าน ไปตลาด แล้วทำกับข้าวไว้รอลูกชายคนเคียว

ค. กระดาษคำสั่งมีดังนี้

1. ให้นักümüอภิปรายกันถึงนิสัยของคนไทยทั่ว ๆ ไป
2. บอกข้อดี และข้อเสียของคนไทย
3. เสนอแนะข้อแก้ไขสำหรับข้อเสียของคนไทย
4. เสนอข้อควรปฏิบัติ เพื่อรักษานิสัยที่ดีให้อยู่ถาวรต่อไป

กิจกรรม

1. นำรูปภาพเกี่ยวกับคนที่มีหน้าตาเข้มเข้มแจ่มใสมาให้ให้นักเรียนดู ให้นักเรียนคิดไว้ว่า เป็นสัญลักษณ์ของอะไร
2. นำภาพเกี่ยวกับการทะเลาะ หรืออาชญากรรมจากหน้าหนังสือพิมพ์มาให้นักเรียนดู ให้นักเรียนเปรียบเทียบภาพทั้งสอง
3. ให้นักเรียนช่วยกันบอกว่า ทั้งสองภาพมีลักษณะเกี่ยวข้องกับนิสัยของคนไทยอย่างไร สรุปเป็นข้อดีและข้อเสียของคนไทย
4. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 7 - 8 คน เพื่อประชุมปรึกษาหารือกันตามเรื่องที่กำหนดให้ไว้ บางกลุ่มอาจได้รับเนื้อเรื่องแบบ ก. บางกลุ่มอาจได้รับเนื้อเรื่องแบบ ข. ทุกกลุ่มจะได้รับคำสั่ง แบบ ค.
5. ให้นักเรียนที่เหลือ เป็นผู้สังเกตการณ์กลุ่มละ 1 - 2 คน ครูแจกใบ

สังเกตการณ์พร้อมทั้งอธิบาย หลักในการสังเกตในบางกรณีที่ไม่มีผู้สังเกตการณ์ ครูอาจช่วยสังเกตแทนได้

6. ให้นักเรียนอ่านเนื้อหา แล้วอภิปรายตามหัวข้อในข้อ ค.
7. ในกรณีที่ต้องการฝึกระดมสมอง ต้องการให้แต่ละคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น โดยทันทีจากความนึกคิด และประสบการณ์โดยตรง ก็ไม่ต้องแจกเรื่องในข้อ ก. และข้อ ข. แต่แจกข้อ ค. เท่านั้น
8. ให้กลุ่มช่วยกันอภิปรายร่วมกัน ให้เวลาประมาณ 15 นาที ควรบอกเวลาให้ทราบด้วยจะได้แบ่งเวลาได้ถูก
9. แจกใบบันทึกการรายงานผลจากการอภิปราย ให้จับบันทึกสิ่งที่ได้รับจากการอภิปรายลงไป แล้วหาตัวแทนไปรายงานผลของแต่ละกลุ่ม เมื่อเสร็จการอภิปรายร่วมกันแล้ว
10. ให้กลุ่มหนึ่งกับสอง รวมตกลงกันในทุกหัวข้อ กลุ่มสามกับกลุ่มสี่ก็เช่นเดียวกันเสร็จแล้วให้ตัวแทนกลุ่มทั้งสองออกไปรายงานผล
11. ขณะที่ทั้งสองกลุ่มรายงาน ให้ผู้สังเกตการณ์จดข้อความของทั้งสองกลุ่มที่เหมือนและต่างกันไว้บนกระดานทุกหัวข้อ

ขั้นวิเคราะห์หาคำเนื่อหา ได้ความคิดเห็นดังนี้

1. ลักษณะนิสัยโดยทั่วไปของคนไทย มีความโอบอ้อมอารี ชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีการยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ค่อยชอบแสดงออก ไม่ชอบคิด มีความกตัญญู เคารพผู้อาวุโส ยึดมั่นในประเพณีนิยม ซาคความกระตือรือร้น ไม่ตรงเวลา แบ่งชนชั้น ฯลฯ
2. ช่วยกันหาข้อดีข้อเสียร่วมกัน

ข้อดี	ข้อเสีย
<p>ยิ้มง่าย รื่นเริง อารมณ์ดี</p> <p>รักสงบ</p> <p>ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ว่าศัตรูหรือมิตร</p> <p>มีเมตตา</p> <p>นับถือผู้ใหญ่</p> <p>มีความกตัญญู</p> <p>มีความสามัคคี</p> <p>ฉลาดในการประสานประโยชน์</p> <p>มีความอ่อนน้อม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - รักความสบาย - ไม่กระตือรือร้น - เลือคร้อน อารมณ์รุนแรง - ไม่ตรงต่อเวลา - ลืมง่าย เบื่อง่าย - หน้าใหญ่ใจโต ซื่อ - ไม่ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ - ชอบการพนัน - ชอบเลียนแบบ - ชอบรับสินบน - ชอบทำงานคนเดียว

3. สมาชิกทุกคนร่วมมือกันหาข้อเสนอนี้เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป สำหรับข้อดีนั้นครูจะส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติ เช่น ฝึกความอ่อนน้อม การกราบไหว้ผู้ใหญ่ เป็นต้น

สำหรับข้อเสีย ควรรีบแก้ไข โดยขอความร่วมมือจากอาจารย์ทุกท่านในโรงเรียน โดยจัดการเรียนการสอน ฝึกให้นักเรียนได้มีลักษณะอันพึงประสงค์ และมีคุณธรรมที่ต้องการ ดังนี้

1. ฝึกความอดทน ให้มีกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี
2. ฝึกการประหยัด ให้ทำรายการรับจ่าย ไม้ขีดของเงินที่มี
3. ให้รู้จักรับผิดชอบในหน้าที่และสิทธิ เช่น ฝึกการทำเวร การรู้จักถามเมื่อไม่เข้าใจในปัญหาต่าง ๆ ที่เรียน

4. ฝึกให้รู้จักคุณค่าของเวลา และรักษาวินัยที่ได้รับ ให้ทำงานอดิเรก แล้วเสนอผลงานจริง ๆ
5. รู้จักควบคุมสติอารมณ์ ไม่วู่วาม ต้องฝึกตั้งแต่เล็ก ให้เล่นเกมสันทนาการต่าง ๆ ฝึกการใช้เหตุผล
6. ฝึกให้มีความกล้าในการแสดงความคิดเห็น ให้พูดให้เพื่อนฟัง แสดงเหตุผล กับหมู่คณะในเรื่องต่าง ๆ เป็นประจำ
7. ชี้ตัวอย่างให้เห็นถึงโทษของการเล่นการพนัน
8. ฝึกการใช้ของไทย ไม่เห่อของนอก มีการแสดงของใช้ที่เป็นของไทย ๆ และจัดจำหน่ายของไทย
9. ชี้ให้เห็นโทษของการรับสินบน ให้ดูตัวอย่างจากข่าวต่าง ๆ ฝึกนิสัยให้พอใจ ในสิ่งที่ตนมีอยู่ ไม่โลภ

ขั้นวิเคราะห์ค่านิยมมนุษย์สัมพันธ์ พิจารณาจาก

1. สมาชิกกลุ่มยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และเห็นความสำคัญของ ผู้รวมกลุ่มหรือไม่
2. สมาชิกกลุ่มได้แสดงออกทุกคนหรือไม่
3. สมาชิกมีใจกว้างพอที่จะมองเห็นปัญหาหลาย ๆ ด้านหรือไม่
4. สมาชิกทุกคนให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันหรือไม่
5. กลุ่มใดเสร็จ หรือเสร็จเร็ว เป็นเพราะเหตุใด
6. สมาชิกทุกคนได้ให้ความร่วมมือในการหาทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และสรุปผล ร่วมกันหรือไม่

การสรุป ครูอาจารย์อาจช่วยแสดงภาพเกี่ยวกับสิ่งที่ควรแก้ไขในบางเรื่อง เช่น ภาพการเล่นหมา การนั่งซิมเซา ขาดความกระตือรือร้น ภาพแสดงสิ่งที่ควรรักษาไว้ เช่น การกรามไหวผู้ใหญ่ ปลูกฝังความอ่อนน้อม คนยิ้มแย้มแจ่มใส นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ควรแก้ไขสัก 2 - 3 ข้อ เป็นการทบทวน

ขั้นประยุกต์ใช้

ให้นักเรียนแต่ละคน เขียนสิ่งที่จะแก้ไขอย่างรีบด่วน หรือสิ่งที่อยากให้เป็นอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือแสดงความคิดเห็นสั้น ๆ ในสิ่งที่ปรารถนาจะทำ

ประเมินผล พิจารณาจาก

ด้านเนื้อหา

1. ผลงานที่ออกมาตามหัวข้อที่กำหนดไว้ทั้ง 3 หัวข้อ จากการอภิปราย และ
วิจารณ์ สรุปผลในกลุ่ม ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้เพียงใด

ด้านมนุษยสัมพันธ์

2. ความร่วมมือของกลุ่มในการทำงานในค่านต่าง ๆ
3. บรรยากาศภายในกลุ่มมีความเป็นกันเอง มีความร่วมมือในการทำงาน
เพื่อผลงานร่วมกันดีเพียงใด
4. ผลงานด้านประยุกต์ใช้ได้จริงหรือไม่ และมีความกว้างขวาง และความฉลาด
ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เพียงใด

อุปกรณ์ (หรือสื่อการเรียน)

1. เตรียมเนื้อเรื่อง แบบ ก. แบบ ข. และแบบคำสั่ง แบบ ค. การให้ทำ
กิจกรรมกลุ่มแบบระดมสมองไม่จำเป็นต้องแจกเพื่อหาข้อ ก. และ ข. ให้แจกแต่คำสั่งที่
ทำไว้ แบบ ค. อันเดียว
2. ใบรายงานผลการอภิปราย กลุ่มละ 1 ใบ และสำหรับงานรวมทุกกลุ่ม 1 ใบ
มีรูปแบบดังนี้

ใบประเมินผลของกลุ่มที่.....

จำนวนสมาชิกในกลุ่ม คน

ลักษณะนิสัยโดยทั่วไป ของคนไทย	นิสัยดี	นิสัยไม่ดี	สิ่งที่ควรแก้ และนำไป ปฏิบัติ

3. ภาพต่าง ๆ ที่แสดงลักษณะนิสัยที่ดีและไม่ดีของคนไทย

4. ใบสังเกตการทำงาน

ให้เขียนบันทึกกรอบคะแนน (//// //) ลงหน้าข้อความที่สังเกตพบครั้งละ

1 รอบ

1. หน้าที่ผู้ทำกิจกรรมการแสดงออกมักทำดังนี้
 - รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
 - ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
 - เพื่อผู้อื่นรักถามมักแสดงอาการไม่พอใจ
 - แสดงความคิดเห็นอยู่เสมอ

- เมื่อมีปัญหาไม่เข้าใจกันจะช่วยประนีประนอม
- ประสานงานระหว่างกลุ่ม
- ไม่กล้าแสดงออก
- แสดงออกครั้ง ๆ กลาง ๆ คือ พุคแล้วหยุด

2. ให้เติมคำตอบตามความเหมาะสม
 - 2.1 ในกลุ่มให้ความร่วมมือกันในเรื่องใด
 - 2.2 ในกลุ่มไม่ให้ความร่วมมือกันในเรื่องใด
 - 2.3 เพราะเหตุใด
 - 2.4 การทำงานระหว่างกลุ่มให้ความร่วมมือกันหรือไม่
 - เพราะเหตุใด
 - 2.5 ในการปฏิบัติหน้าที่สังเกตแบบมีรู้สึกอย่างไร
 - เพราะเหตุใด
 - 2.6 มีข้อเสนอแนะคือ

5. มีเอกสารเสริมประสบการณ์เรื่องลักษณะนิสัยของคนไทยที่ควรรักษาไว้ และที่ควรแก้ไข แจกให้อ่านด้วย หรือดูภาพสรุปอีกครั้งดังนี้

กิจกรรมผู้เข้ารับการอบรม

ตอนที่ 2	กิจกรรมแบบฝึก แบบฝึกหัดคำทอม กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์	กลุ่มย่อย
<p><u>กิจกรรมที่ 1</u> ศึกษากิจกรรมแบบฝึก แบบฝึกหัดคำทอม กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์</p> <p>10.45 - 11.15</p> <p>ขั้นที่ 1 แบ่งกลุ่มตามหมายเลขที่จับสลากได้ 3 กลุ่ม</p> <p>ขั้นที่ 2 ปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมแบบฝึก 2. แบบฝึกหัดคำทอม 3. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ <p>ขั้นที่ 3 แต่ละกลุ่มสรุปความสำคัญและวิธีการเสนอในที่ประชุม และวิทยากรสรุปผลการเสนอ</p>		

กิจกรรมดำเนินการสำหรับวิทยากร

ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น	การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ม.1
ตอนที่ 2 75 นาที	กิจกรรมแบบฝึก แบบฝึกหัดคำทอบ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
กิจกรรมที่ 2 45 นาที	<p>แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ</p> <p>ขั้นที่ 1 แบ่งกลุ่ม 3 กลุ่ม ใช้กลุ่มเดิมจากกิจกรรมที่ 1</p> <p>ขั้นที่ 2 จับฉลาก เลือกปฏิบัติกิจกรรมดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมแบบฝึก - แบบฝึกหัดคำทอบ - กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ <p>ขั้นที่ 3 ให้จับฉลากเลือกจุดประสงค์การเรียนรู้</p> <p>ขั้นที่ 4 ให้ปฏิบัติกิจกรรมตามคำสั่งที่จับได้</p> <p>ขั้นที่ 5 ให้นำหลักการปฏิบัติกิจกรรม</p>
สื่อ	- เอกสารหมายเลข 2.3 - 2.5

กิจกรรมผู้เข้าร่วมการอบรม

กิจกรรมที่ 2

แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ

- 11.15-12.00
- ขั้นที่ 1 ศึกษาตัวอย่างกิจกรรมแบบฝึก แบบฝึกกล่าวคำขอ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
- ขั้นที่ 2 แบ่งกลุ่ม 3 กลุ่ม ตามหมายเลข จากกิจกรรมที่ 1
- ขั้นที่ 3 จับสลากเลือกปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้
1. กิจกรรมแบบฝึก
 2. แบบฝึกกล่าวคำขอ
 3. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

ตามรูปแบบดังนี้

1. จุดประสงค์การเรียนรู้ _____
2. จุดประสงค์นำทาง _____

3. เนื้อหา _____
4. ทักษะ _____
5. กิจกรรม เกี่ยวข้อง คู่ กลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย
6. กิจกรรม

กิจกรรมคำเนิการสำหรับวิทยากร

<p>ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น</p>	<p>การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ม.1</p>
<p><u>ตอนที่ 2</u> 75 นาที</p>	<p>กิจกรรมแบบฝึก แบบฝึกหัดคำตอบ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์</p>
<p><u>กิจกรรมที่ 3</u> <u>สื่อ</u></p>	<p>เสนอผลการปฏิบัติงานกลุ่ม ชั้นที่ 1 ให้จับฉลากเสนอผลงาน ชั้นที่ 2 ให้แต่ละกลุ่มเสนอผลงานคิดแผนป้ายคำนำท้ายลำดับหมายเลข เลขฉลาก 3 หมายเลข</p>

กิจกรรมผู้เข้ารับการอบรม

ตอนที่ 2	กิจกรรมแบบฝึก แบบฝึกเล่าคำตอบ	กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์	กลุ่มย่อย
<u>กิจกรรมที่ 3</u>	เสนอผลการปฏิบัติงานกลุ่ม ชั้นที่ 1 แต่ละกลุ่มรวบรวมผลงาน ชั้นที่ 2 จัดฉากเสนอผลงานในห้องกิจกรรมเสริมบนแผ่นป้ายตามลำดับ หมายเลข ชั้นที่ 3 รวบรวมผลงานทั้งหมดส่งวิทยากร		

กิจกรรมดำเนินการสำหรับวิทยากร

ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น

การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ม.1

ตอนที่ 3 กิจกรรมบทเรียนสำเร็จรูป

165 นาที

กิจกรรมที่ 1 ศึกษาตัวอย่างบทเรียนสำเร็จรูป วิธีสร้าง (เอกสารหมายเลข 2.6)

20 นาที

ขั้นที่ 1 แบ่งกลุ่ม 2 กลุ่ม ตามหมายเลขฉากที่จับ

ขั้นที่ 2 ให้แต่ละกลุ่มศึกษาตัวอย่างบทเรียนสำเร็จรูปและวิธีสร้าง

ขั้นที่ 3 อภิปรายสรุปร่วมกัน

สื่อ

- เอกสารบทเรียนสำเร็จรูป (เอกสารหมายเลข 2.6)

บทเรียนโปรแกรม
(Program Instruction)

หรือบทเรียนสำเร็จรูป

หน้าที่สำคัญของการจัดกระบวนการสอนก็คือ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด สกินเนอร์ (Skinner) จึงได้ยกหลักการนี้ในการพัฒนาเครื่องช่วยสอน และบทเรียนโปรแกรมขึ้น ซึ่งบทเรียนโปรแกรมนี้นี้ช่วยในการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล สามารถที่จะนำไปพัฒนาใช้ได้กับทุกหัวข้อเนื้อหาวิชา

ลักษณะของบทเรียนโปรแกรม

จัดแบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นส่วนย่อย ๆ จักลำคัม เป็นเหตุเป็นผล เริ่มจากง่ายไปหายาก ผู้เรียนจะได้เรียนไปที่ละขั้นตอน และจะได้รับบทเรียนไปที่ละน้อย และหลังจากศึกษาแต่ละขั้นย่อยแล้วก็มีการให้แสดงปฏิกิริยาตอบสนอง อาจจะเป็นการตอบคำถาม หรือแก้โจทย์ โจทย์ แต่ละขั้นนี้เรียกว่าเฟรม (Frame) เมื่อตอบคำถามแล้วก็จะมีการตอบที่ถูกต้องให้ตรวจสอบว่าที่ทำไปนั้นถูกต้องหรือไม่ ดังนั้นในแต่ละเฟรมก็จะมีส่วนประกอบ 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 เรียกว่า ส่วนที่เป็นเหมือนสิ่งเร้า (Stimulus Component) ได้แก่ เนื้อหาที่ให้ผู้เรียนอ่านหรือศึกษา

ส่วนที่ 2 เรียกว่า ส่วนที่เป็นการตอบสนอง (Response component) เป็นส่วนที่เป็นคำถามหรือโจทย์ เพื่อให้ผู้เรียนตอบคำถามหรือโจทย์นั้น

ส่วนที่ 3 เรียกว่า ส่วนที่ให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบคำตอบ (Confirmation component) ซึ่งส่วนนี้เองที่จะทำให้ผู้เรียนได้ความรู้ ภูมิผลในการเรียน ซึ่งอาจเรียกว่าเป็นตัวเสริมแรงได้ เพราะถ้าผู้เรียนตรวจสอบพบว่าคำตอบถูกต้องก็แสดงว่าเขาได้รับการเสริมแรงทำให้เกิดผลให้เขาพยายามเรียนต่อไป

ผู้เรียนจะต้องศึกษาแล้วตอบคำถามตรวจสอบผลไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่เฟรมแรกถึงเฟรมสุดท้ายที่จะได้รับความรู้ความเข้าใจทั้งหมด ในแต่ละชั้นย่อยนั้นผู้เรียนจะได้เนื้อหาความรู้มากพอที่จะทำตามได้ นอกจากนี้จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมของแต่ละตอนจะชี้แนวทางให้ผู้เรียนศึกษาไปได้ถูกต้อง กล่าวโดยสรุปแล้ว บทเรียนโปรแกรมยึดหลักพื้นฐานของทฤษฎีการวางเงื่อนไขดังนี้

1. ผู้เรียนเป็นผู้มีส่วนในการเรียน คือ เป็นผู้ลงมือกระทำที่เรียนนั้นด้วยตนเอง ผู้เรียนจะกระทำการตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่บทเรียนนั้นได้จัดสถานการณ์ไว้ ดังนั้นผู้เรียนจะเฉื่อยชาไม่ได้
2. การตอบสนองนั้นจะได้รับการเสริมแรงเมื่อเกิดการเรียนรู้อ้อมมีพฤติกรรมตอบสนองที่ถูกต้องคือในส่วนที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องของแต่ละเฟรมนั้นเปรียบเสมือนกับเป็นตัวเสริมแรง ซึ่งถ้าผู้เรียนตอบถูกจะทราบผลได้ทันที

ในบทเรียนโปรแกรมนี้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถที่จะเรียนตามลำพังและก้าวไปตามความสามารถตนเอง

วิธีการเรียนการสอนโดยใช้การสอนบทเรียนสำเร็จรูป (บทเรียนโปรแกรม)

1. เป็นชุดการสอนที่จัดทำเป็นเล่มบรรจุเนื้อหาให้นักเรียนศึกษาแล้วตอบคำถาม เมื่อตอบเสร็จจะหาคำตอบจากเฉลย ถ้าตอบผิดให้นักเรียนจากบทเรียนใหม่กระทั่งเข้าใจตอบถูกต้อง จึงเริ่มบทเรียนใหม่
2. เนื้อหาเริ่มจากบทเรียนที่ง่ายไปสู่ยากขึ้นตามลำดับ
3. ทุกบทจะมีคำสั่งให้นักเรียนปฏิบัติว่าเป็นกิจกรรมด้วยตนเองหรือกิจกรรมกลุ่ม หากิจกรรมอะไร
4. ครูคอยแนะนำวิธีการเรียนและกิจกรรมที่ไม่เข้าใจ
5. เนื้อหาเหมือนกันทุกเล่ม
6. ถ้านักเรียนปฏิบัติกิจกรรมไม่เสร็จในเวลาให้เดาจากขั้นไปทำต่อเล่มเวลาได้

สรุป
บทเรียนสำเร็จรูป

บทเรียนสำเร็จรูปมีชื่อเรียกต่าง ๆ กันดังนี้

- | | |
|--------------------------------|----------------------------|
| 1. บทเรียนโปรแกรม | 2. Programmed Instruction |
| 3. Programmed Learning | 4. Programmed Lesson |
| 5. Auto Instruction Devices | 6. Self-Teaching Materials |
| 7. Self-Instruction Techniques | |

บทเรียนสำเร็จรูปคืออะไร

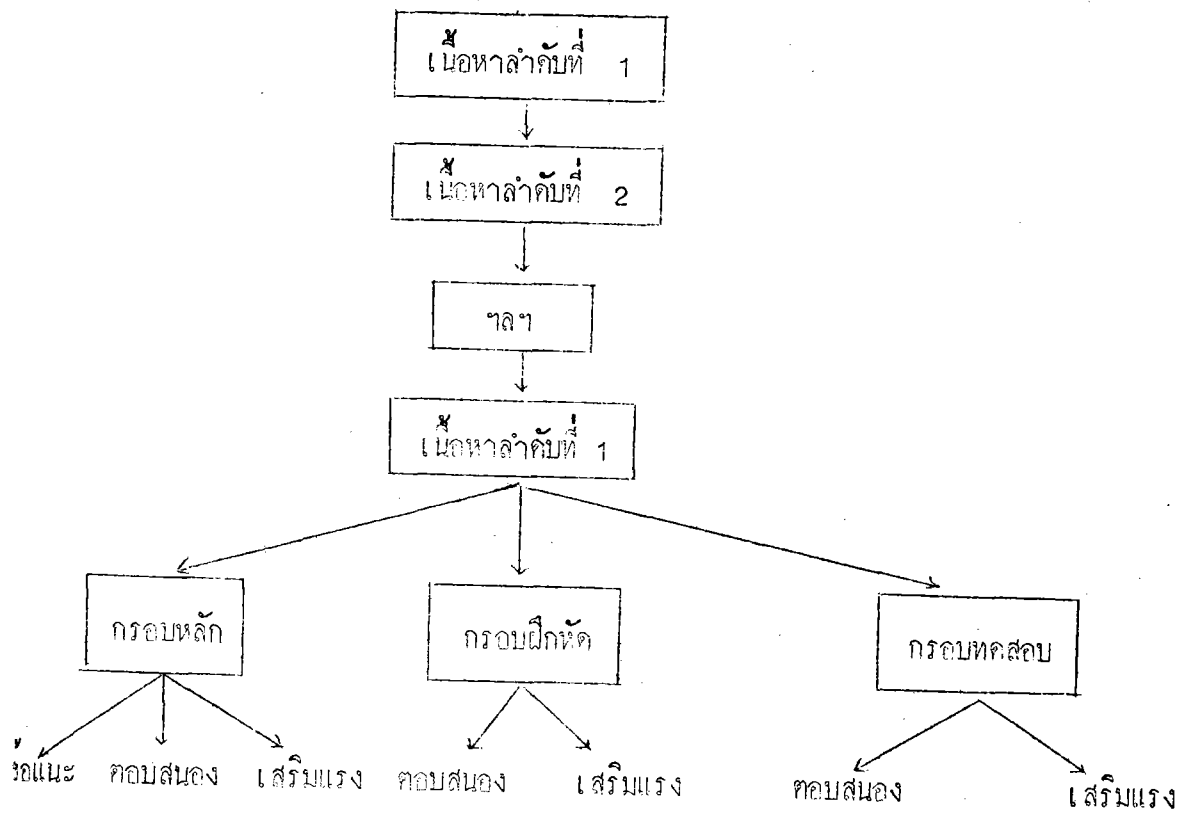
บทเรียนสำเร็จรูป เป็นบทเรียนที่

สร้างขึ้นเพื่อเสนอความรู้ให้นักเรียนเรียนเป็นขั้นตอนตามลำดับ จากง่ายไปหายาก โดยแบ่งเนื้อหาของบทเรียนเป็นส่วนย่อย ๆ สั้น ๆ เรียกว่า "กรอบ"

- แต่ละกรอบมีคำอธิบายเป็นตัวหนังสือ ภาพ หรืออื่น ๆ แล้วแต่เทคนิคและความถนัดของผู้เรียน
- มีคำถามคำตอบต่อเนื่องกันไป
- นักเรียนต้องอ่าน ทำแบบฝึกหัด และตรวจคำตอบของตนเอง
- นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จะช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคล
- นักเรียนต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของบทเรียนอย่างเคร่งครัด

การจัดบทเรียนสำเร็จรูปแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน

1. วางแผนทางวิชาการ
 - กำหนดหัวข้อเรื่อง จุดประสงค์ วิเคราะห์เนื้อหา สร้างแบบทดสอบ
2. ดำเนินการเขียน
 - บรรจุเนื้อหาวิชาการลงในกรอบ ง่าย - ยาก



๓. ทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไข

- ทดลองเป็นรายบุคคล ประมาณ 3 - 4 คน
- ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ประมาณ 10 - 15 คน (กรอบคุณวุฒิเกิน 10 % แสดงว่าประสิทธิภาพต่ำ)
- ทดลองกับห้องเรียนจริง และปรับปรุงแก้ไข

กิจกรรมดำเนินการสำหรับวิทยากร

ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น	การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ม. 1
<u>ตอนที่ 3</u> 165 นาที	กิจกรรมบทเรียนสำเร็จรูป
<u>กิจกรรมที่ 2</u> 140 นาที	<p>ฝึกปฏิบัติสร้างบทเรียนสำเร็จรูปสั้น ๆ</p> <p>ขั้นที่ 1 แบ่งกลุ่ม 2 กลุ่ม โดยใช้กลุ่มเดิมจากกิจกรรมที่ 1</p> <p>ขั้นที่ 2 เลือกประธานและเลขาธิการกลุ่ม</p> <p>ขั้นที่ 3 เลือกจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาสำหรับทำกิจกรรม</p> <p>ขั้นที่ 4 ฝึกปฏิบัติสร้างบทเรียนสำเร็จรูปสั้น ๆ กลุ่มละ 1 เรื่อง</p>
<u>สื่อ</u>	- ตัวอย่างบทเรียนสำเร็จรูป

กิจกรรมผู้เข้ารับการอบรม

<p><u>กิจกรรมที่ 2</u></p>	<p>ฝึกปฏิบัติสร้างบทเรียนสำเร็จรูป ชุดสั้น ๆ</p>
<p>13.20 - 15.40</p>	<p>ขั้นที่ 1 แบ่งกลุ่ม 2 กลุ่ม ตามหมายเลขจากกิจกรรม 3.1 ขั้นที่ 2 เลือกประธานและเลขาจกบันทึก ขั้นที่ 3 อภิปรายกลุ่มย่อย เลือกจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาสำหรับ ทำกิจกรรม ขั้นที่ 4 ปฏิบัติสร้างบทเรียนสำเร็จรูปสั้น ๆ กลุ่มละ 1 ชุด ดังนี้</p>
<p>บทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง _____</p>	
<p>จุดประสงค์การเรียนรู้ _____</p>	
<p>จุดประสงค์ย่อย _____</p>	
<p>_____</p>	
<p>เนื้อหา _____</p>	
<p>ทักษะ _____</p>	
<p>เวลา _____</p>	<p>ชั้น _____</p>
<p>คิงนี้ _____</p>	
<p>_____</p>	
<p>_____</p>	
<p>_____</p>	
<p>_____</p>	
<p>_____</p>	

กิจกรรมดำเนินการสำหรับวิทยากร

บุคลากรฝึกอบรมระยะสั้น	การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ม. 1
<u>ตอนที่ 3</u> 165 นาที	กิจกรรมบทเรียนสำเร็จรูป
<u>กิจกรรมที่ 3</u> 20 นาที	เสนอผลการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป ชั้นที่ 1 ให้จับฉลากเสนอผลงาน ชั้นที่ 2 ทุกกลุ่มส่งตัวแทนเสนอผลการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป ชั้นที่ 3 แต่ละกลุ่มรวบรวมผลงานส่งวิทยากร
<u>สื่อ</u>	- ฉลาก 2 หมายเลข

กิจกรรมผู้เข้ารับการอบรม

ตอนที่ 3	กิจกรรมบทเรียนสำเร็จรูป	กลุ่มใหญ่
<p>กิจกรรมที่ 3</p> <p>20 นาที</p>	<p>เสนอผลการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป</p> <p>ชั้นที่ 1 เสนอผลการปฏิบัติงานกลุ่มตามหมายเลขที่จับได้</p> <p>งตัวแทนเสนอผลงาน</p> <p>รวบรวมนำผลงานส่งวิทยากร</p>	

โครงสร้างชุดการฝึกอบรมระยะสั้น
เรื่อง การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 6 ชั่วโมง

หลักการและเหตุผล

วิชาภาษาไทย เป็นวิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนมองเห็นความสำคัญว่าเป็นภาษาประจำชาติ มีความจำเป็น
ต้องใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน ดังนั้นผู้เรียนจึงมีหน้าที่ที่จะต้องศึกษาค้นคว้าเพื่อจะนำไปใช้ได้
มีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการจึงได้บรรจุวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นไว้ใน
หลักสูตรให้ทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือก เพื่อสนองความต้องการและความสนใจของแต่ละบุคคล ผู้วิจัย
เห็นความสำคัญของวิชาภาษาไทยจึงได้ทดลองวิจัยการอบบรมครูโดยใช้ชุดการฝึกอบบรมระยะสั้น ชุดการฝึก
อบบรมระยะสั้นเป็นชุดการฝึกที่มีกิจกรรมหลากหลาย จะช่วยให้ผู้สอนเข้าใจกระบวนการและวิธีสอนอันนำไป
สู่การฝึกทักษะทางภาษา ซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

เป้าหมาย

ชุดการฝึกอบบรมนี้ จัดทำสำหรับอบบรมครูสอนวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นอกจากนี้
ยังสามารถนำไปใช้สำหรับอบบรมครูสอนวิชาภาษาไทยระดับชั้นอื่น ๆ ได้ด้วย

จุดประสงค์ทั่วไป

1. เพื่อเพิ่มเติมความรู้ ทักษะการสอนวิชาภาษาไทยแก่ครูผู้สอนเพื่อให้สามารถนำไปใช้ใน
การเรียนการสอนวิชาภาษาไทย
2. ให้ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้กิจกรรม สื่อการเรียน ได้เหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตร
จุดประสงค์การเรียนรู้และสามารถใช้กิจกรรม อุปกรณ์การสอนหลายอย่างประกอบการสอนได้

จุดประสงค์เฉพาะ

1. เขียนแผนการสอนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ได้
2. นำสื่อ นวัตกรรมมาประกอบกิจกรรมการสอนได้
3. อภิปราย สรุป การนำสื่อ กิจกรรมมาประกอบการสอนได้

แผนดำเนินการอบรม

ชุดที่ 3 (วันที่ 3)

เวลา 6 ชั่วโมง

ระยะเวลา	หัวข้อเรื่องและกิจกรรม	ลักษณะกลุ่ม
<u>ตอนที่ 1</u>		
09.00-12.00	แผนการสอนตามจุดประสงค์	
09.00-09.40	1. บรรยายนำเกี่ยวกับการทำแผนการสอนและรูปแบบแผนการสอน (เอกสารหมายเลข 1.1-1.2)	กลุ่มใหญ่
09.40-11.50	2. แบ่งกลุ่มปฏิบัติ เขียนแผนการสอนโดยมีกิจกรรมการสอนประกอบ	กลุ่มย่อย 3 กลุ่ม
11.50-12.00	3. เสนอผลการเขียนแผนการสอน	กลุ่มใหญ่
12.00-13.00	4. สรุปผลการปฏิบัติ	กลุ่มใหญ่
<u>ตอนที่ 2</u>		
พักรับประทานอาหาร -		
13.00-15.40	กิจกรรมการสอน	
13.00-13.10	1. ศึกษาและวิเคราะห์การนำกิจกรรมสื่อ มาใช้ประกอบการสอน	กลุ่มย่อย 3 กลุ่ม
13.10-15.10	2. สร้างสื่อการเรียน ชุดการสอนประกอบแผนการสอน	กลุ่มย่อย 3 กลุ่ม
15.10-15.40	3. เสนอแผนการสอนพร้อมกิจกรรมในที่ประชุม	กลุ่มใหญ่
<u>ตอนที่ 3</u>		
15.40-16.00	อภิปราย สรุป การนำสื่อกิจกรรมมาประกอบการสอน	กลุ่มใหญ่
15.40-15.045	1. วิเคราะห์อภิปรายนำเกี่ยวกับการนำกิจกรรมการสอนมาใช้ประกอบการสอน	กลุ่มใหญ่

ระยะเวลา	หัวข้อเรื่องและกิจกรรม	ลักษณะกลุ่ม
15.45-15.55 15.55-16.00	2. ให้ผู้เข้าอบรมร่วมอภิปรายซักถาม 3. สรุปผลการอภิปรายซักถาม	กลุ่มใหญ่

กิจกรรมดำเนินการสำหรับวิทยากร

<p>ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น</p>	<p>การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ม.1</p>
<p><u>ตอนที่ 1</u> 165 นาที</p>	<p>แผนการสอนตามจุดประสงค์</p>
<p><u>กิจกรรมที่ 1</u> 40 นาที</p>	<p>บรรยายรูปแบบของแผนการสอน</p> <p>ขั้นที่ 1 ฉายแผ่นใส</p> <p>ขั้นที่ 2 บรรยายประกอบแผ่นใสถึงรูปแบบของแผนการสอน (เอกสารหมายเลข 1.1)</p> <p>ขั้นที่ 3 อธิบายวิธีการเขียนแผนการสอนและการจัดกิจกรรมแต่ละขั้นตอนของแผนการสอน</p> <p>ขั้นที่ 4 ศึกษาตัวอย่างแผนการสอน (เอกสารหมายเลข 1.3 หน้า 16-28)</p> <p>ขั้นที่ 5 อภิปรายซักถามการเขียนแผนการสอน</p> <p><u>สื่อ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - คำบรรยายประกอบแผ่นใส (เอกสารหมายเลข 1.1) - ตัวอย่างแผนการสอน (เอกสารหมายเลข 1.3 หน้า 16-28) - แผ่นใสหมายเลข 15-17

หลักการ

หลักการ

จุดหมาย

โครงสร้าง

จุดประสงค์วิชา

คำอธิบายรายวิชา

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

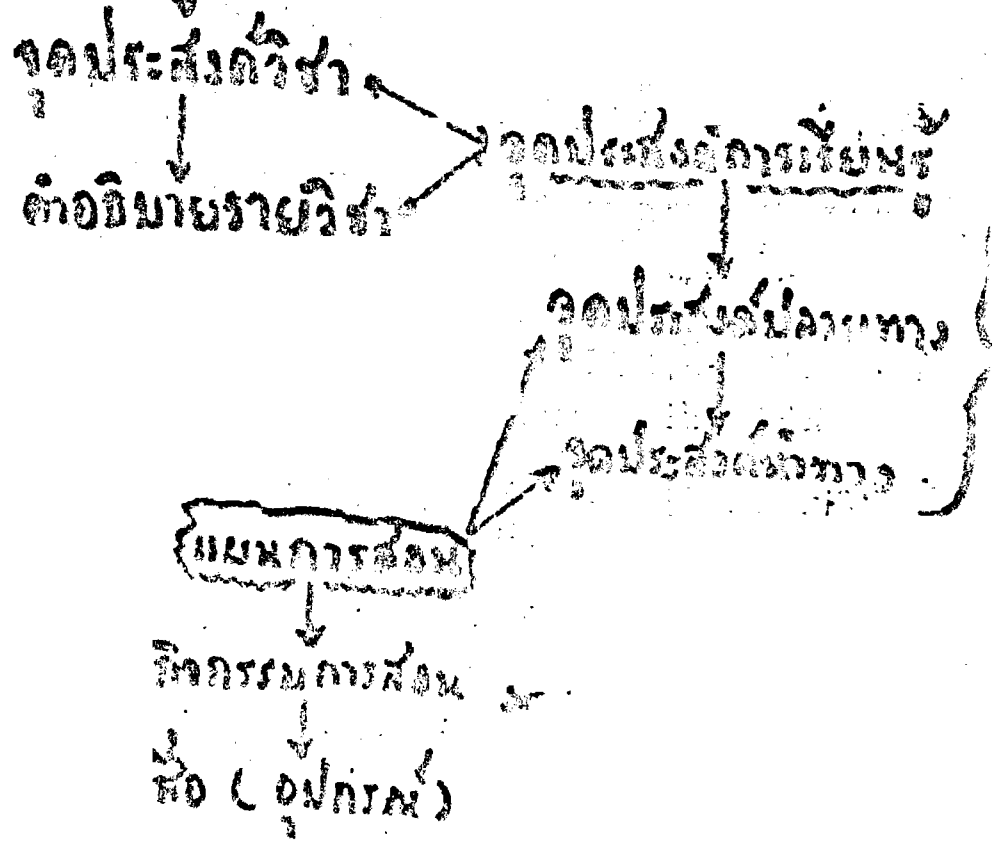
จุดประสงค์ขั้นกลาง

แบบการสอน

วิธีการสอน

สื่อ (อุปกรณ์)

สาระวิชา +



แผนการสอน

เรื่อง เวลา คาบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

จุดประสงค์นำทาง

1.
2.
3.
4.

สาระสำคัญเพิ่มเติม

1.
2.
3.

เนื้อหา

สื่อการเรียน

ลำดับขั้นการสอน

นำเข้าสู่บทเรียน

* ปฏิบัติกิจกรรม

สรุปผลกิจกรรม

- 1. วัดตามสนใจ
- 2. แจกชุดประวัติ
- 3. ทบทวนตามรู้เดิม
- 4. เสนอบทเรียนใหม่
- 5. ให้นักเรียนเรียน
- 6. ปฏิบัติกิจกรรม
- 7. ให้ข้อสรุปอันกลับ
- 8. ประเมินผลตามปฏิบัติ
- 9. ส่งเสริมตามแผนฯ และทักทายโอน

1-2-3
3-2
4-?

รูปแบบขั้นตอนการเรียนการสอน

1	ขั้นศึกษาค้นคว้า	ให้สิ่งเร้าต่างๆ เช่น สิ่งพิมพ์ต่างๆ เอกสาร วัสดุของจริง คำถาม
2	ขั้นผู้จัดเตรียมวัสดุ	ให้คำคมเพื่อให้เกิดความสนใจ. บอกโดยตรง
3	ขั้นเราใคร่ครวญถึงสิ่งที่ ผู้จัดเตรียมมาไว้	ให้คำคม ตามที่นักเรียนที่จำเป็น ให้บันทึกเรียนบอก อธิบาย อภิปราย สิ่งที่จำที่จำเป็น.
4	ขั้นเสนอการเรียงหรือใน ใจหรือเสนอการกระทำ	เอกสาร หนังสือ ธารสาร คำพูด ๑๐๑.
5	ขั้นให้แนวทางการเรียง	แนวข้อคิดให้ปฏิบัติกิจกรรม.
6	ขั้นทำให้เกิดพฤติกรรม	ให้ปฏิบัติกิจกรรม แบบฝึก เกม ศูนย์การเรียน ๑๐๑.
7	ขั้นให้ข้อมูลย้อนกลับ	บอกผลให้ทำการเรียนปฏิบัติ.
8	ขั้นประเมิณพฤติกรรม	จัดการกระทำตามผลผู้จัด
9	ขั้นประเมินการจำและการเรียน การเรียง	ทดสอบ - กันตัวประเมิน ทำแบบฝึกหัด
	ขั้นสอนการสอน	กิจกรรมการเรียนการสอน. ๑

เอกสารหมายเลข 1.1

คำบรรยายของวิทยากร

การทำแผนการสอน

การจัดการเรียนการสอนก็เหมือนกับการทำงานโดยทั่วไป ควรจะต้องมีการวางแผนล่วงหน้า เพราะจะทำให้เกิดความสบายใจที่ได้เตรียมการและวางขั้นตอนไว้ก่อนแล้ว ทำให้การทำงานเป็นไปอย่าง รัติกุม ราบรื่น รวดเร็ว และได้ผลตามเป้าหมายที่วางไว้ ครูที่เตรียมการสอนหรือวางแผนการสอนล่วงหน้า จึงสามารถทำการสอนได้ดีกว่าที่ไม่ได้วางแผนไว้ก่อน

ในการวางแผนการสอนจะต้องทำใน 2 ประการคือ

1. การวางแผนในรายวิชาหนึ่ง ๆ วัตถุประสงค์การเรียน โดยสามารถกำหนดให้เห็นได้ว่า ในรายวิชานั้น ๆ

- ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้อะไรบ้าง
- จุดประสงค์การเรียนรู้อะไร ๆ นั้นจุดเป็น เรื่องหรือเป็นบทเรียนกับบทเรียนสำหรับที่จะสอน
- แต่ละเรื่องหรือบทเรียนที่มีจุดประสงค์การเรียนรู้นั้น จะสอนกี่คาบ และสอนเรื่องใด ก่อนเรื่องใดหลัง เมื่อกำหนดคาบที่ใช้สำหรับการสอนและการประเมินผลในเรื่อง ใด ๆ ของรายวิชานั้นแล้ว จะพอดีกับเวลาที่ใช้สอนของรายวิชานั้น

การวางแผนในชั้นนี้ช่วยให้เราเห็นภาพรวมตลอดของการสอนในรายวิชานั้น ๆ ตลอดภาคเรียน และทำให้เราแน่ใจว่าจะสอนได้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้อะไร ๆ พร้อมทั้งมีลำดับก่อนหลังและการใช้เวลา แต่ละเรื่องใดเหมาะสม

2. การทำแผนการสอนในแต่ละบทเรียน หรือแต่ละคาบที่จะสอนหรือแผนการสอนรายคาบ เรานำการแบ่งบทเรียนตลอดภาคเรียนตามข้อ 1 มาจัดทำแผนการสอนแต่ละคาบให้เห็นว่าในครั้งหนึ่ง ๆ นั้นเราจะต้องกำหนดว่า

- เป็นแผนการสอนเรื่องอะไร ใช้เวลาเท่าไร
- มีจุดประสงค์การเรียนรู้อะไร และจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นสมรรถภาพการเรียนรู้
ด้านใด
- มีจุดประสงค์ย่อยหรือจุดประสงค์นำทาง อันจะเป็นพื้นฐานนำไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้

นั้นคืออะไรบ้าง

- กำหนดกิจกรรมตามขั้นตอนของการจัดสภาพการเรียนรู้การสอน 9 ขั้น และกิจกรรมตามขั้น
ทั้ง 9 ขั้นนั้น ไปตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตามสมรรถภาพการเรียนรู้ของจุดประสงค์
การเรียนรู้ นั้น ๆ รวมทั้งจะต้องกำหนดสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในกิจกรรมตามขั้นต่าง ๆ ไว้ด้วย

การวางแผนการสอนแต่ละบทเรียนหรือแต่ละคาบนี้ จะทำให้ครูมองเห็นแนวการสอนที่จะ
ปฏิบัติจริง ๆ ในครั้งหนึ่ง ๆ ได้ชัดเจน และมุ่งสู่จุดประสงค์ที่เห็นชัดเจน ซึ่งจะทำให้ครูเตรียมตัวใน
การสอนได้อย่างถูกต้อง การวางแผนการสอนในขั้นนี้ เราจะต้องนำการแบ่งบทเรียนตลอดภาคเรียนมาใช้
และนำคู่มือครู หรือคู่มือแนวการสอนและแบบเรียนต่าง ๆ มาพิจารณาเขียนเป็นแผนการสอนแต่ละครั้ง
หรือเป็นคาบ ๆ ไปดังตัวอย่างต่อไปนี้

5. การให้ "แนว" (CUE) ในการเรียนรู้

- เป็นการบอกแนวทางหรือชี้แนะให้นักเรียนสามารถทำกิจกรรมด้วยตัวของเขาเองได้
- ครูอาจแนะนำแหล่งวิทยาการหรือวิธีการค้นคว้าหรืออื่น ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้

ในแต่ละสมรรถภาพ

6. การให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ

- ให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตัวของเขาเอง และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ในครั้งนั้น ๆ

7. การให้ข้อมูลย้อนกลับ

- ครูดูผลงาน ดูกระบวนการทำงานและให้คำแนะนำชมเชย
- ให้แรงเสริม - แสดงความสนใจ, พอใจ, และชื่นชม

8. การประเมินผลการปฏิบัติงาน

- วัดและประเมินผลว่าพฤติกรรมที่นักเรียนทำนั้นบรรลุจุดประสงค์ของบทเรียนเพียงใด
- ประเมินผลด้วยตนเอง กลุ่มครู

9. เพิ่มการจำและการถ่ายโอนการเรียนรู้

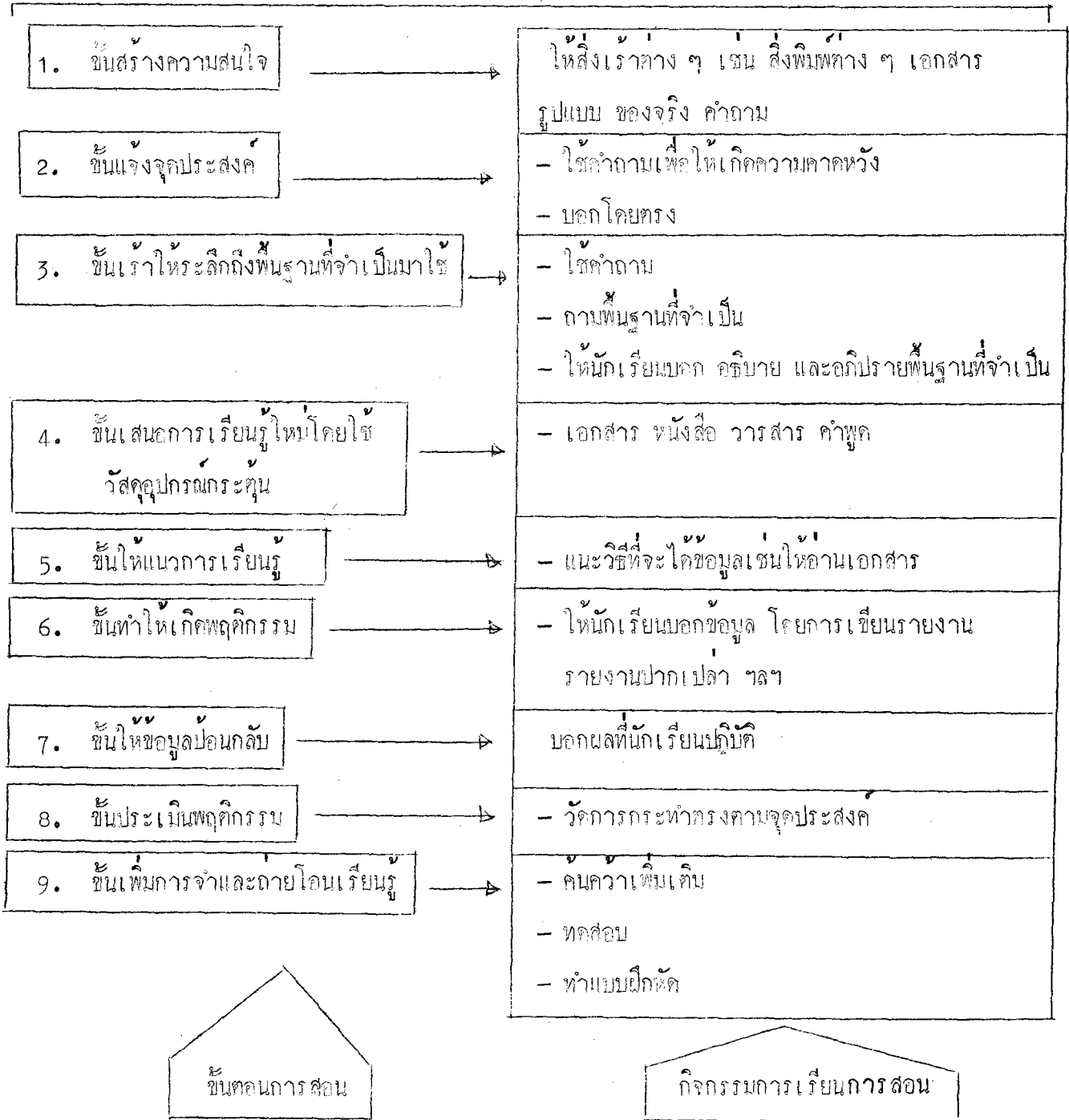
แบบฝึกหัด

เกม

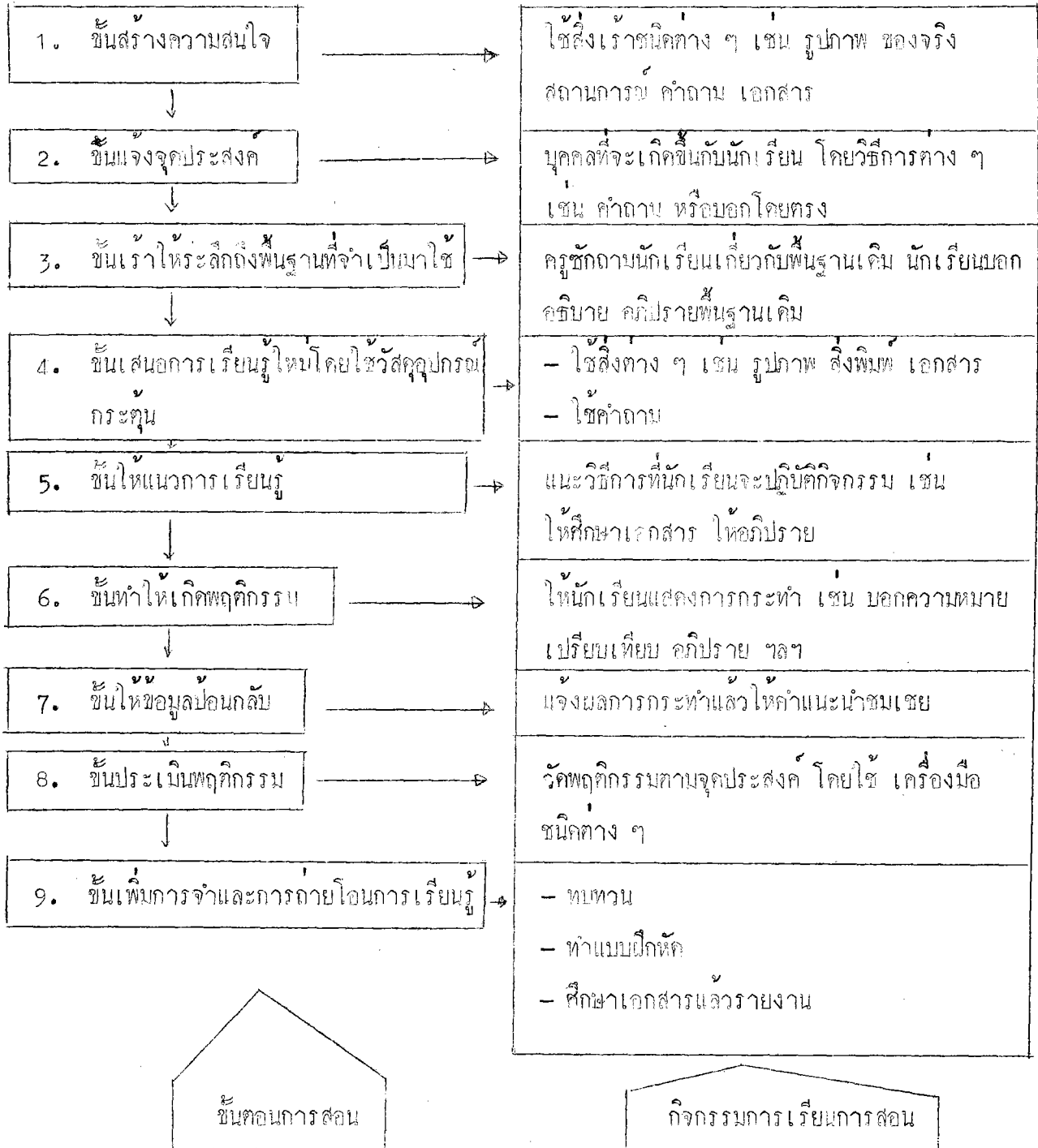
กิจกรรมเสริมทักษะ ฯลฯ

รูปแบบของขั้นตอนการเรียนการสอนในแต่ละสมรรถภาพ

รูปแบบขั้นตอนของการสอนข้อเท็จจริง



รูปแบบของขั้นตอนการสอนสมรรถภาพทักษะเชาวน์ปัญญา



แผนการสอน

การเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม นับแต่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ทั้งหลักสูตรใหม่ทั้งหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้ทำความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตร จุดประสงค์ของหลักสูตร เพื่อกำหนดการสอนให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรวางไว้ และสามารถวัดผลได้ตามหลักการและระเบียบการวัดผลที่กำหนดไว้ปฏิบัติ ปัจจุบันการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยจะยึดหนังสือแบบเรียนเป็นหลักอย่างเดียวไม่ได้ หนังสือแบบเรียนเป็นเพียงสื่อการสอนเท่านั้น ดังนั้น ครูผู้สอนจึงจะต้องมีการวางแผนไว้ให้พร้อมก่อนที่จะลงมือสอน

ความจำเป็นในการจัดทำแผนการสอน ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจในเรื่องต่อไปนี้

1. เนื่องจากการสอนจะต้องยึดจุดประสงค์ของหลักสูตรเป็นหลัก ซึ่งจะแยกย่อยออกไปเป็นจุดประสงค์รายวิชา และคำอธิบายรายวิชาของแต่ละระดับชั้น ผลการสอนของครูนั้นจะปรากฏอยู่ที่พฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งจะสามารถวัดได้หลายวิธีต่าง ๆ ว่าการสอนได้ผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตรที่วางไว้หรือไม่ ดังนั้น การสอนของครูจึงต้องคำนึงไปตามจุดประสงค์ให้ครบถ้วน หากขาดหายไปไม่ครบตามจุดประสงค์ ก็จะเป็นความบกพร่องของครู ผู้สอนที่ไม่สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ วิธีที่ดีที่สุดที่จะป้องกันมิให้เกิดความบกพร่องขึ้นได้ก็คือ ต้องเตรียมวางแผนการทำงานไว้ให้พร้อม และเป็น การวางแผนระยะยาวตลอดปี

2. ระเบียบการวัดผลกำหนดให้มีการวัดผลตามจุดประสงค์ ครูจะต้องเตรียมการวัดผลตามจุดประสงค์ไว้ให้พร้อม การวัดผลนั้นก็มีการวัดผลเพื่อทราบผลการเรียนการสอนของแต่ละจุดประสงค์ ว่านักเรียนมีความรู้ความสามารถ "ผ่าน" จุดประสงค์ข้อนั้น ๆ หรือไม่ ถ้ายังไม่ผ่าน ครูจะต้องสอน "ซ่อม" ให้นักเรียนผ่านจุดประสงค์นั้นให้จงได้ ครูจึงต้องมีการวางแผนเพื่อกำหนดวิธีที่จะวัดผลสำเร็จในการเรียนการสอนของแต่ละจุดประสงค์ไว้ล่วงหน้า และยังคงวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นระยะ ๆ ระหว่างภาคเรียนและปลายภาคเรียนอีกด้วย ครูจะกำหนดระยะเวลาว่าจะวัดผลระหว่างภาคเรียนกี่ครั้ง

เมื่อใด และวัดผลปลายภาคเมื่อใด ครูจะได้เตรียมสอนให้ทัน และเตรียมการวัดผลไว้ให้พร้อม หากไม่มีการวางแผนการวัดผลก็อาจจะคลาดเคลื่อน และไม่เป็นที่ไปตามระเบียบการวัดผล

3. การสอนวิชาภาษานั้น โดยธรรมชาติของวิชาแล้ว เป็นเรื่องของกาให้ความรู้ และฝึกทักษะทางภาษาของนักเรียนให้สามารถฟัง พูด อ่าน เขียน และคิดได้อย่างคล่องแคล่ว ซึ่งทักษะต่าง ๆ นี้ตามธรรมชาติแล้วจะมีความสัมพันธ์กันอยู่เสมอ ดังนั้นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กเรียน จึงควรจะให้เป็นที่ไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้ทางวิชาภาษา นั่นก็คือ จะต้อง (วางแผน) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีการสัมพันธ์ทักษะ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และบรรลุผลตามจุดประสงค์ที่วางไว้ การที่ครูยึดหนังสือเรียนแต่ละเล่มแล้วแยกสอน เช่น ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สอนอ่านโดยใช้หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ และสอนหลักภาษา โดยใช้หนังสือเรียนวิชาหลักภาษาไทยสอนไปตามเนื้อหาที่อยู่ในหนังสือในระดับ ม.ปลาย สอนวรรณคดีโดยใช้หนังสือวรรณวิจักษ์ สอนหลักภาษาและการใช้ภาษาโดยใช้หนังสือทักษะพัฒนา และสำหรับ ม.6 ใช้หนังสือเล่มเดียวคือ ภาษาพิจารณ์ เมื่อสอนจบเล่มจะสรุปว่านักเรียนมีความรู้ครบถ้วนแล้วยอมเป็นไปไม่ได้ เพราะนักเรียนจำเป็นต้องได้รับการฝึกเพื่อพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ซึ่งสามารถที่จะฝึกให้สัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปในคราวเดียวกันได้ การวางแผนการสอนไว้ล่วงหน้าจะทำให้นักเรียนได้รับการฝึกทักษะต่าง ๆ อย่างครบถ้วน และเป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนภาษากับทั้งเป็นการประหยัดเวลาในการสอนอีกด้วย

4. หนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1-3 กำหนดให้ใช้ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี โดยทั่วไปโรงเรียนกำหนดใช้ตามระดับชั้น นั่นก็คือ หนังสือทักษะสัมพันธ์หนึ่งเล่มใช้เวลาเรียน 2 ภาคเรียน หนังสือเรียนวิชาหลักภาษาไทยก็เช่นเดียวกันส่วนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้หนังสือเรียนวิชาภาษาไทยชุดวรรณวิจักษ์ และชุดทักษะพัฒนาสำหรับชั้น ม.4, 5 และชุดภาษาพิจารณ์สำหรับชั้น ม.6 ดังนั้นครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาหนังสือเหล่านี้โดยตลอด จัดแบ่งเนื้อหาให้พอเหมาะที่จะสอนในแต่ละภาคเรียน กับทั้งจะต้องจัดให้มีการกิจกรรมการฝึกทักษะต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของนักเรียนให้เกิดขึ้นตามจุดประสงค์ของหลักสูตรอีกด้วย หากครูไม่มีการวางแผนจัดทำแผนการสอนไว้ก่อนแล้ว ครูย่อมไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างแน่นอน

5. เวลาเรียนที่กำหนดไว้ในแต่ละภาคเรียน เป็นเงื่อนไขสำคัญอีกประการหนึ่งที่บ่งชี้ว่าคุณครูจำเป็นต้องคิดวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้รู้เนื้อหา และฝึกทักษะให้เป็นไปตามจุดประสงค์ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ ครูจะคิดถึงเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรม กำหนดเวลาสำหรับวัดผลระหว่างภาค และปลายภาคให้พอเหมาะกับความยาวที่มีอยู่ หากไม่มีการวางแผนการสอนไว้ล่วงหน้า การเรียนการสอนจะไม่ได้มีผลสำเร็จอย่างแน่นอน เพราะจะเกิดปัญหาว่าครูสอนไม่จบ สอนไม่ครบ ครูสอนไม่ทัน นักเรียนไม่ได้ประโยชน์เท่าที่ควรจะได้รับ

ความจำเป็นทั้ง 5 ประการดังกล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นเหตุให้ครูต้องจัดทำแผนการสอนล่วงหน้าไว้ให้พร้อม และดำเนินการสอนตามขั้นตอนที่วางไว้จึงจะสามารถทำให้นักเรียนได้รับความรู้ และได้รับการฝึกฝนทักษะต่าง ๆ เพื่อพัฒนาสมรรถภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตรที่วางไว้

ประโยชน์ในการจัดทำแผนการสอน

1. เพื่อความสะดวกแก่ครูผู้สอน ในการจัดเตรียมประสบการณ์ให้แก่นักเรียนอย่างดีที่สุด
2. เพื่อเตรียมสัมพันธ์เนื้อหาในหนังสือเรียน และเตรียมเนื้อหาการฝึกทักษะการใช้ภาษา
3. เพื่อควบคุมการปฏิบัติงานของครูให้สามารถสอนได้ทันเวลาที่กำหนดไว้
4. เพื่อให้ครูสามารถดำเนินการสอนได้ตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตร
5. เพื่อให้ครูสามารถวัดและประเมินผลได้ตามระเบียบวิธีวัดผลที่กระทรวงกำหนด

เตรียมทำแผนการสอน

การจัดทำแผนการสอน จะต้องมีหรือจัดเตรียมสิ่งต่อไปนี้ไว้ให้พร้อม คือ

1. จุดประสงค์การเรียนรู้ ก่อนที่ครูจะนำนักเรียนไปสู่จุดประสงค์รายวิชาใดนั้น ครูจะต้องทราบว่า เมื่อสอนไปแล้วจะต้องทำให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปเป็นอย่างไร จึงจะถือว่าครูสอนให้นักเรียนได้บรรลุจุดประสงค์แล้ว ด้วยเหตุนี้ ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องวิเคราะห์จุดประสงค์รายวิชา และคำอธิบายรายวิชาออกมาให้ใกล้เคียงก่อนว่า จุดประสงค์ของรายวิชานั้น

ครูจะต้องสอนให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปเป็นอย่างไร ซึ่งแต่ละรายวิชาเมื่อวิเคราะห์ออกมาแล้ว เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ได้แล้วจะช่วยให้ครูผู้สอนมองเห็นเป้าหมายในการสอนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และทำให้เตรียมหาวิธีสอนที่จะนำนักเรียนไปสู่จุดประสงค์ได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

ดังนั้น ก่อนที่จะทำการสอน จึง เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนหรือกลุ่มโรงเรียนที่จะต้องทำการวิเคราะห์จุดประสงค์รายวิชา และคำอธิบายรายวิชา ออกมาเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชานั้น ๆ เสียก่อน จึงจะนำไปสู่การทำแผนการสอนของรายวิชานั้น ๆ ได้

2. กำหนดเวลา เรื่องของเวลา เป็นข้อกำหนดสำคัญอีกประการหนึ่งของการจัดทำแผนการสอน ผู้สอนจะต้องพยายามจัดเนื้อหา และกิจกรรมต่าง ๆ ให้พอเหมาะกับเวลาที่มียู่

ครูมีสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเกี่ยวกับการกำหนดเวลา 5 ประการ คือ

- เวลาทั้งหมดใน 1 ภาคเรียน
- เวลาที่จะใช้สอนให้บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดเป็นจำนวนคาบ
- เวลาที่จะวัดผลระหว่างภาค และปลายภาคเรียน
- เวลาสำหรับซ่อม เสริมเพื่อให้ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่ต้อง

ซ่อมเสริม

- เวลาสำหรับหนังสืออ่านนอกเวลา

โดยทั่วไปแล้ว เวลาทั้งหมดใน 1 ภาคเรียนสำหรับมัธยมศึกษา มียู่ 20 สัปดาห์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กำหนดให้เรียนวิชาภาษาไทยบังคับสัปดาห์ละ 4 คาบ จึงมีเวลาทั้งหมด 80 คาบ ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กำหนดให้เรียนวิชาภาษาไทยบังคับสัปดาห์ละ 2 คาบ จึงมีเวลาทั้งหมด 40 คาบ

สำหรับเวลาที่สอน ส่วนมากใช้เวลาสอน 18 สัปดาห์ มัธยมต้นคิดเป็น 72 คาบ อีก 2 สัปดาห์คือ 8 คาบ แบ่งไว้เป็นเวลาสำหรับการวัดผลระหว่างภาค และหลายภาค ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายก็คิดเป็น 36 คาบ อีก 4 คาบ แบ่งไว้สำหรับวัดผล

เวลาสำหรับการสอนซ่อมเสริม และหนังสืออ่านนอกเวลา จะรวมอยู่ในช่วงเวลาสอน เมื่อจัดทำแผนการสอน จึงควรคิดเวลาเผื่อไว้สำหรับการสอนซ่อมเสริมและหนังสืออ่านนอกเวลาด้วย

3. เนื้อหา หมายถึง สื่อการเรียนการสอนซึ่งเป็นเครื่องมือให้ครูใช้ประกอบการสอน เพื่อนำนักเรียนไปสู่จุดประสงค์ แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

3.1 หนังสือเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้ สำหรับวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คือ หนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์กับหนังสือเรียนวิชาหลักภาษาไทย ส่วนมัธยมศึกษาตอนปลายใช้หนังสือเรียนชุดวรรณวิจักขณ์ ทักษะพัฒนา และภาษาพิจารณา

3.2 เนื้อหาที่ครูคิดและแสวงหาเพื่อนำมาสอนและฝึกทักษะต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เน้นในด้านความรู้และฝึกทักษะเพื่อให้สามารถใช้ทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน และคิดได้คล่องแคล่วตามจุดประสงค์รายวิชาที่ตั้งไว้ ซึ่งรวมเรียกว่า "การใช้ภาษา" ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เน้นในด้านการใช้ความคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ และให้มีความสามารถนำทักษะต่าง ๆ ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การนำไปใช้นั่นเอง

วิธีทำแผนการสอน

ต้องวิเคราะห์จุดประสงค์รายวิชา และคำอธิบายรายวิชาให้ได้จุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วยึดจุดประสงค์การเรียนรู้นี้เป็นหลัก โดยนำไปใช้ในลักษณะที่เป็นจุดประสงค์ปลายทางของแผนการสอน และใช้เหมือนกันทั้งสองภาคเรียน

พิจารณาเรื่องเวลา และกำหนดเวลาที่จะใช้สอนให้แน่นอนลงไปว่าจะใช้เวลาสอนกี่คาบ โดยทั่ว ๆ ไปจะกำหนดเวลาไว้ประมาณ 18 สัปดาห์ คือ มัธยมศึกษาตอนต้น 72 คาบ มัธยมศึกษาตอนปลาย 36 คาบ

ครูผู้สอนต้องอ่านหนังสือเรียนของระดับชั้นที่ทำแผนการสอนให้รู้เนื้อหาโดยตลอด ควรอ่านคู่มือครูซึ่งใช้ประกอบการสอนด้วย

ขั้นแรก ทำเป็นแผนการสอนอย่างหยาบ ๆ เสียก่อน คือ พิจารณาแบ่งเนื้อเรื่องในหนังสือเรียนภาษาไทยออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ ให้พอเหมาะกับเวลาที่จะใช้สอนในภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 ก็จะได้เป็นเนื้อหาของ ท 101, ท 102, ท 203, ท 204 และ ท 305, ท 306 หรือ ท 401, ท 402, ท 503, ท 504 และ ท 605, ท 606

ขั้นที่สอง เลือกเรื่องโดยพิจารณาเนื้อหาของเรื่องที่จะนำไปเป็นสื่อการสอน เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ปลายทางให้ครบทุกข้อ วิธีที่จะทำให้ง่ายก็คือทำการางสัมพันธ์จุดประสงค์ปลายทางกับเนื้อเรื่องในหนังสือเรียน และกำหนดจำนวนคาบที่ไรสอนเอาไว้ด้วย ในขั้นนี้ จะได้แผนการสอนอย่างหยาบ ๆ ออกมา ดังตัวอย่างแผนการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ลำดับที่	จุดประสงค์ปลายทาง	ทักษะสัมพันธ์ - หลักภาษา	จำนวนคาบ
1	ข้อ 1 จับใจความสำคัญจากคำพูด ข้อ 5 เล่าเรื่องที่ฟังได้ถูกต้องตามลำดับเรื่อง โดยไม่เสริมความหรือตัดทอน	เรื่อง นิทาน หนอย ๆ เรื่อง เสียงในภาษา (บทที่ 1)	3
2	ข้อ 2 จับใจความสำคัญและใจความรองลงไปจากงานเขียนที่มีผู้อ่านให้ฟัง	เรื่อง ความสนุกในวัดเบญจมบพิตร	6
	ข้อ 15 เขียนบันทึกข้อความจากการเรียนวิชาต่าง ๆ ข้อ 19 บอกชนิดของเสียงในภาษาไทยได้ถูกต้อง	เรื่อง เสียงในภาษาไทย (บทที่ 1)	1

ขั้นที่สาม นำแต่ละแผนหยาบ ๆ ที่ได้ไว้มายขยายให้เป็นแผนย่อย ๆ แผนละ 1 หรือ 2 คาบ ตามความเหมาะสม การขยายแผนหยาบ ๆ ให้เป็นแผนการสอนที่มีลำดับขั้นตอนการสอนชัดเจนยิ่งขึ้น วิธีขยายแผนเริ่มต้นจาก

1. คิด คิดหาวิธีที่จะใช้เนื้อหาที่กำหนดไว้ ทั้งจากทักษะสัมพันธ์และหลักภาษามาจัดสภาพการเรียนการสอนให้ประสมประสานกัน ให้เป็นไปอย่างเหมาะสมกับประสบการณ์เดิมของนักเรียนให้สอดคล้องกับสมรรถภาพ แล้วดำเนินการในขั้นต่อไป

2. เขียนจุดประสงค์นำทาง จุดประสงค์นำทางคือ แนวทางการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ของนักเรียนไปที่ละน้อย ทีละน้อย ค่อย ๆ เพิ่มเสริมสะสมให้แก่นักเรียนจนกระทั่งนักเรียนสามารถ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ตามจุดประสงค์ปลายทางที่ตั้งไว้

ดังนั้น จุดประสงค์นำทางก็คือ จุดประสงค์ย่อย ๆ ซึ่งเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ที่ครูคิดวางแผนแนวทางการสอนไว้ เพื่อให้บรรลุถึงจุดประสงค์ปลายทางแต่ละข้อนั่นเอง

3. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน เมื่อมีจุดประสงค์นำทางแล้วก็นำจุดประสงค์ นำทางนั้นมาเขียนเป็นวิธีสอนซึ่งจะต้องสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้ทั้ง ความรู้ เพิ่มพูนสติปัญญาและเพื่อฝึกฝนให้เกิดทักษะในด้านต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กัน ดังนั้นในขั้นกำหนด กิจกรรมการเรียนการสอนนี้ จึงมีเรื่องของการใช้ภาษา คือ วิธีฝึกฟัง พูด อ่าน เขียน และคิด เข้ามาประสมประสานกับ เนื้อหาความรู้ของทักษะสัมพันธ์และหลักภาษาอยู่ด้วย

4. กำหนดสื่อการสอน เมื่อกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนได้แล้ว ครูผู้สอนย่อม เข้าใจดีว่า จะใช้อุปกรณ์การสอนอะไร เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อฝึกทักษะหรือเพื่อวัดผลการเรียนรู้ ในแผนการสอนจะต้องบอกไว้ให้ชัดเจน ครูจะต้องเตรียมหรือจัดทำขึ้นพร้อมกันไปด้วย จึงจะเป็น แผนการสอนที่ใช้ได้ เช่น แผนภูมิ แผนผัง แบบฝึกหัด และข้อทดสอบเพื่อวัดผลว่านักเรียนบรรลุ จุดประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ ซึ่งจะมีผลไปถึงการสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียน เพื่อให้สามารถ "ผ่าน" จุดประสงค์ข้อที่ยังบกพร่องอยู่

5. เขียนแผนการสอนย่อยเป็นคาบ หรือราย 2 คาบ ให้เป็นไปในรูปแบบเดียวกัน จุดสำคัญอยู่ที่ลำดับขั้นการสอน ซึ่งจะเลือกใช้รูปแบบใดก็ได้ คือ

1. ลำดับขั้นการสอนเป็นไปตามกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูกำหนดขึ้น
2. ลำดับขั้นการสอนไว้เป็น 9 ชั้น

ตารางสัมพันธ์จุดประสงค์การเรียนรู้กับเนื้อหาในหนังสือแบบเรียน ท 101

ลำดับแผน ที่	ข้อ	จุดประสงค์การเรียนรู้	ทักษะสัมพันธ์ - หลักภาษา	จำนวนคาบ
1	1	จับใจความสำคัญจากคำพูดหรือ เรื่องที่ไต่ฟัง	เรื่อง นิด ๆ หน่อย ๆ - เสียงในภาษา (บทที่ 1) หน้า 1 - 3	3
	5	เล่าเรื่องที่สนทนากันให้ผู้อื่นฟัง โดยไม่เสริมความหรือตัดความ		
	2	จับใจความสำคัญและใจความ รองลงไปจากงานเขียนที่มี ผู้อ่านให้ฟัง	เรื่อง ความสนุกในวัด เบญจมาศพิศ - เสียงในภาษาไทย (บทที่ 1)	6
2	15	เขียนบันทึกข้อความจาก การเรียนรู้วิชาต่าง ๆ		6
	19	บอกชนิดของเสียงใน ภาษาไทยได้ถูกต้อง		
	4	สนทนาเกี่ยวกับวิชาที่เรียน หรือเรื่องราวที่น่าสนใจ	เรื่อง สัตว์วิธาน	
3	8	อ่านออกเสียงทั้งร้อยแก้ว		
	13	ร้อยกรองได้ถูกต้องตามวรรคตอน เขียนหนังสือ ต่อกตามอักขรวิธี และมีระเบียบ		
	20	บอกลักษณะของอักษรที่ใจแทน เสียงต่าง ๆ	- อักษรไทยและหลักการเขียน ตัวอักษร (บทที่ 2)	

ลำดับแผน ที่	ข้อ	จุดประสงค์การเรียนรู้	ทักษะสัมพันธ์ - หลักภาษา	จำนวนคาบ
	3	แยกข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็น ในข้อความที่ฟัง	เรื่อง พระร่วงสวรรค์โลก	
	11	สามารถไขทองสมุทให้เป็น ประโยชน์ต่อการเรียนภาษาไทย		
4	21	บอกหลักการประสมอักษรและ ประสมอักษรได้	- อักษรไทยและหลักการเขียน ตัวอักษร (บทที่ 2)	10
	26	ใช้พจนานุกรมไขทองและ รวดเร็ว		
	12	คัดลายมือได้สวยงาม ถูกต้อง เรียบร้อย เป็นระเบียบ		
	14	เขียนจดหมายส่วนตัวและกิจธุระ		
5		ได้เหมาะสมแก่วัย	- ไตรยางค์ (บทที่ 3)	10
	17	เขียนย่อความและขยายความได้		
	18	แต่งบทประพันธ์ประเภทกาพย์ กลอน ได้ตามควรแก่ศักยภาพ		

ลำดับแผน ที่	ข้อ	จุดประสงค์การเรียนรู้	ทักษะสัมพันธ์ - หลักภาษา	จำนวนคาบ
	6	พู่ทองปราชัยในกลุ่ม	เรื่อง แม่ศรีเรือน	
	7	รายงานการประชุมกลุ่มและบอก ความต้องการของกลุ่มให้คนทั่วไป เข้าใจ		
6	16	เขียนเรียงความจากข้อเท็จจริง และจินตนาการ		10
	22	บอกหลักการเขียนตัวอักษร ตามอักขรวิธีได้	- ไตรยางค์ (บทที่ 3)	
	10	อ่านแล้วบอกความรู้สึกเกี่ยวกับ	เรื่อง บุชนะสิบทิศ	
7		เรื่องที่อ่านและวิจารณ์ได้อย่าง มีเหตุผล	ประโยคและการสื่อสาร (บทที่ 4)	10
	9	เมื่อกำหนดเรื่องให้อ่านในใจ สามารถเข้าใจสาร จับใจความ	เรื่อง ไชยภาษา	
8	24	สำคัญและตีความไต่หลาย ๆ แง บอกลักษณะของประโยคที่ใช้ สื่อสาร และบอกส่วนประกอบ ของประโยคได้	ประโยคและการสื่อสาร (บทที่ 4)	8

ท 102

ลำดับแผน ที่	ข้อ	จุดประสงค์การเรียนรู้	ทักษะสัมพันธ์ - หลักภาษา	จำนวนคาบ
	8	อ่านออกเสียงทั้งร้อยแก้วและ ร้อยกรองได้ถูกต้อง	เรื่อง รามเกียรติ์	16
	10	บอกความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน		
1	11	และวิจารณ์ได้อย่างมีเหตุผล สามารถชี้แจงข้อสงสัยให้เป็น	การจำแนกคำในภาษาไทย (บทที่ 5) (ชนิด)	
	17	ประโยชน์ของการเรียนภาษาไทย เขียนย่อความและขยายความได้		
	1	จับใจความสำคัญจากคำพูด		
	4	สนทนาเกี่ยวกับวิชาที่เรียนและ เรื่องราวที่น่าสนใจ	เรื่อง เศรษฐศาสตร์ในห้องแถว	
2	6	พูดอภิปรายในกลุ่ม	การจำแนกคำในภาษาไทย (บทที่ 5) (หน้าที่)	
	14	เขียนจดหมายส่วนตัวและธุรกิจ ได้เหมาะสมแก่วัย		
	7	รายงานการประชุมกลุ่ม		
	12	คัดลายมือได้สวยงามถูกต้อง เรียบร้อย เป็นระเบียบ		
3	16	เขียนเรียงความจากข้อเท็จจริง และจินตนาการได้	การจำแนกคำในภาษาไทย (บทที่ 5)	
	23	จำนวนชนิดของคำในภาษาไทยและ บอกหน้าที่ของคำแต่ละชนิดได้ถูกต้อง		

ลำดับแผน ที่	ขอ	จุดประสงค์การเรียนรู้	ทักษะสัมพันธ์ -- หลักภาษา	จำนวนคาบ
	3	บอกส่วนที่เป็นข้อเท็จจริงและ ข้อคิดเห็นจากข้อความที่ฟัง	เรื่อง นิทานสุภาษิต การอ่านออกเสียงคำในภาษาไทย (บทที่ 6)	
	5	โดยไม่เสริมความและตัดความ		
4	9	เมื่อกำหนดเรื่องให้อ่านในใจ สามารถเข้าใจสาร จับใจความ สำคัญ และตีความได้หลายแง่		
	2	จับใจความสำคัญและใจความรอง ลงไปจากงานเขียนที่มีผู้อ่านให้ฟัง	เรื่อง พระยาไชยบูรณ์	
	13	เขียนหนังสือถูกต้องตามอักขรวิธี		
5		และมีระเบียบ		
	15	เขียนบันทึกข้อความจากการ เรียนวิชาต่าง ๆ	การอ่านออกเสียงคำในภาษาไทย (บทที่ 6)	
	18	แต่งบทประพันธ์ประเภทกาพย์ กลอนได้ตามควรแก่ศึกษา	เรื่อง บทร้อยกรอง	
6	25	บอกหลักการอ่านออกเสียงได้	การอ่านออกเสียงคำในภาษาไทย (บทที่ 6)	
	26	ใช้พจนานุกรมได้ถูกต้องและ รวดเร็ว		

ตัวอย่างแผนการสอน

ท 101

ลำดับแผนที่ 1 (3 คาบ)

จุดประสงค์ปลายทาง

- ข้อ 1 จับใจความสำคัญจากคำพูด
 ข้อ 5 เล่าเรื่องที่ฟังได้ถูกต้องตามลำดับเนื้อเรื่อง โดยไม่เสริมความและตัดความ

จุดประสงค์นำทาง

นักเรียนสามารถ

1. บอกความหมายของเสียงในภาษาได้
2. บอกที่เกิดของเสียงในภาษาได้
3. บอกชนิดของเสียงในภาษาทั่ว ๆ ไปได้
4. บอกชื่ออวัยวะต่าง ๆ ที่ใช้เกี่ยวกับเสียง
5. เมื่อให้ฟังเสียงต่าง ๆ นักเรียนบอกได้ว่าเป็นเสียงของอะไร มีความหมายอย่างไร
6. ตอบคำถามถูกต้องตามเนื้อเรื่องที่พูดให้ฟัง
7. ฟังข้อความที่อ่านแล้วตอบคำถามได้ถูกต้อง
8. สรุปข้อความสำคัญจากเนื้อเรื่องที่กำหนดให้อ่านในใจ
9. จับใจความสำคัญจากคำพูดได้
10. อ่านออกเสียงได้ถูกต้องชัดเจน
11. หาความหมายของคำในเนื้อเรื่องที่ควรทราบจากศัพท์านุกรมท้ายหนังสือเรียน และพจนานุกรมได้
12. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน
13. เล่าเรื่องจากประสบการณ์หรือเล่านิทานได้
14. เล่าเรื่องที่ฟังได้ถูกต้องตามลำดับเนื้อเรื่อง โดยไม่เสริมความและตัดความ

คาบที่ 1จุดประสงค์ปลายทาง

ข้อ 1 จับใจความสำคัญจากคำพูดหรือเรื่องที่ได้อ่าน

จุดประสงค์นำทาง

1. บอกความหมายของเสียงในภาษาไทย
2. บอกที่ก่อกของเสียงในภาษาไทย
3. บอกชนิดของเสียงในภาษาไทยทุก ๆ ไป
4. บอกชื่ออวัยวะต่าง ๆ ที่ใช้เกี่ยวกับเสียง

เนื้อหา

1. หนังสือเรียนวิชาหลักภาษาไทย
บทที่ 1 เรื่อง เสียง ในภาษาไทย หน้า 1 - 3
 - เสียงในภาษาไทยหมายถึงอะไร
 - เสียงในภาษาไทยเกิดขึ้นได้อย่างไร
 - เสียงในภาษาไทย 3 ชนิด
2. การใช้ภาษา
 - ฟัง ฟังเรื่องราวที่มีผู้พูดให้ฟัง
 - พูด สนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน แสดงความคิดเห็น ทลบคำถาม ฝึกออกเสียง
 - เขียน บันทึกช่วยความจำ เขียนตอบคำถาม

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูให้นักเรียนพูดแนะนำตนเอง เพื่อทำความรู้จักกัน และสังเกตการพูดของนักเรียน
2. สนทนากันถึง เรื่องการ สื่อความหมายของมนุษย์ด้วยการ ใช้เสียง

3. สนทนาและศึกษา เรื่องอวัยวะของคนที่ทำให้เกิดเสียง โดยใช้ภาพหรือหุ่นจำลอง

ประกอบ

4. ครูอธิบายชนิดของเสียงในภาษา โดยใช้แผนภูมิประกอบการอธิบายแล้วฝึกออกเสียงสังเกตอวัยวะที่ทำให้เกิดเสียง

5. ให้นักเรียนฝึกออกเสียงที่เป็นเสียงพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์เปรียบเทียบให้เข้าใจถึงความแตกต่างกันในการออกเสียงแต่ละชนิด ให้นักเรียนแข่งขันทายชนิดของเสียงในภาษา โดยกาเครื่องหมาย ลงในกระดาษตารางที่ครูแจกให้ โดยให้ทั้งคำหรือพยางค์ที่ครูออกเสียงแล้วตัดสินว่ามีเสียงชนิดใดบ้าง ให้กาเครื่องหมาย ลงในช่องนั้น ใครตอบถูกมากที่สุดเป็นผู้ชนะ เช่น

คำ	เสียง	สระ	พยัญชนะ	วรรณยุกต์
1. เออ				
2. โอ้อ				
3. คาปู				
4. เจาะ				
5. เสือ				

6. นักเรียนช่วยกันสรุปสั้น ๆ เรื่องเสียงในภาษา แล้วให้เขียนมันที่ช่วยความจำไว้

7. ให้ทำแบบฝึกหัด เพื่อทบทวนความรู้

สื่อการเรียน

1. ภาพ หรือสไลด์หรือหุ่นจำลองแสดงอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับเสียง
2. หนังสือเรียนหลักสูตรภาษาไทยตอนต้น เล่ม 1
3. ตารางแข่งขันทายชนิดของเสียง
4. แผนภูมิ แสดงชนิดของเสียงในภาษา

ประเมินผล

1. สังเกต การพูด การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น
2. ตรวจผลงานของนักเรียน แบบฝึกหัด

ตารางสัมพันธจุดประสงค์การเรียนรู้ หนังสือแบบเรียนและการใช้ภาษา ท 101

ลำดับแผน	จุดประสงค์ปลายทาง	แบบเรียนทักษะสัมพันธ์	แบบเรียนหลักภาษา	การใช้ภาษา	จำนวนคาบ
1	<p>1. จับใจความสำคัญ จากคำพูด</p> <p>2. เล่าเรื่องที่ฟังได้ ถูกต้องตามลำดับ เนื้อเรื่อง โดยไม่ต้องเสริม ความและทัศนคติ</p>	เรื่องนิทาน ๑ หนอย ๑	เสียงในภาษาบทที่ 1 หน้า 1-3 และการใช้พจนานุกรม	<p>ฟัง-ฟังเรื่องราว ที่มีผู้พูดให้ฟัง</p> <p>- ฟังเสียงต่าง ๆ เสียงมีความหมาย</p> <p>- มารยาทในการฟัง</p> <p>- ฟังแล้วจับใจความสำคัญ</p> <p>- ฟังเล่าเรื่องจากประสบการณ์ ฟังนิทาน</p> <p>พูด - สนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน</p> <p>- พูดแสดงความคิดเห็น</p> <p>- ฝึกออกเสียง</p> <p>- ตอบคำถาม</p> <p>พูดสรุปใจความสำคัญ</p> <p>- เล่าเรื่องที่ฟัง</p>	3

ลำดับแผน	จุดประสงค์ปลายทาง	แบบเรียนทักษะสัมพันธ์	แบบเรียนหลักภาษา	การใช้ภาษา	จำนวนคาบ
				<p>อ่าน - อ่าน ในใจ -อ่านออก เสียง เขียน - บันทึก ความช่วยเหลือ จำ - ตอบคำถาม - สรุปใจความ สำคัญ จากเรื่องที่ฟัง - เรียบเรียง เรื่องที่ฟัง</p>	

วันที่ 3 ชุดที่ 3

กิจกรรมผู้เข้าอบรม

ตอนที่ 1 09.00-12.00	แผนการสอนตามจุดประสงค์	กลุ่มใหญ่
<p><u>กิจกรรมที่ 1</u></p> <p>09.00-09.40 40 นาที</p>	<p>บรรยายรูปแบบของแผนการสอน</p> <p>ขั้นที่ 1 ดูแผนใ้รูปแบบของแผนการสอน</p> <p>ขั้นที่ 2 พังบรรยายประกอบแผนใ้รูปแบบของแผนการสอน การเขียนแผนการสอน การจัดกิจกรรมการสอน</p> <p>ขั้นที่ 3 ศึกษาตัวอย่างแผนการสอน</p> <p>ขั้นที่ 4 อภิปราย ชักถาม ข้อข้องใจในการเขียนแผนการสอนและการจัดกิจกรรมการสอน</p> <p>ขั้นที่ 5 บันทึก สรุปคำบรรยาย ดังนี้</p>	

กิจกรรมดำเนินการสำหรับวิทยากร

ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น	การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ม.1
ตอนที่ 1 165 นาที	แผนการสอนตามจุดประสงค์
<p><u>กิจกรรมที่ 2</u> 110 นาที</p> <p><u>สื่อ</u></p>	<p>แบ่งกลุ่มปฏิบัติการ เขียนแผนการสอนและจัดกิจกรรมการสอนที่จะใช้ตามแผนการสอน (เอกสารหมายเลข 1.2)</p> <p>ขั้นที่ 1 แบ่งกลุ่ม 3 กลุ่ม ตามหมายเลขที่จับฉลาก</p> <p>ขั้นที่ 2 เลือกจุดประสงค์และเนื้อหาที่จะเขียนแผนการสอน</p> <p>ขั้นที่ 3 อภิปรายถึงขั้นตอนการเขียนแผนการสอนในกลุ่ม</p> <p>ขั้นที่ 4 ปฏิบัติการเขียนแผนการสอนพร้อมกิจกรรม</p> <p>ขั้นที่ 5 เสนอในที่ประชุมของแต่ละกลุ่ม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตัวอย่างแผนการสอน - เอกสารหมายเลข 1.2

รูปแบบแผนการสอน

แผนการสอนที่.....

เรื่อง

ระยะเวลา คาบ

จุดประสงค์การเรียนรู้ (วิเคราะห์หาจากจุดหมายของหลักสูตร)

จุดประสงค์คุณวิชา

จุดประสงค์รายวิชา และ

คำอธิบายรายวิชา

- จุดประสงค์การเรียนรู้บางจุดประสงค์ อาจใช้เป็นจุดประสงค์ปลายทาง ได้ทันที แต่บางจุดประสงค์การเรียนรู้ อาจวิเคราะห์เป็นจุดประสงค์ปลายทางได้หลาย ๆ จุดประสงค์
- นำไปบันทึกใน รบ.3

จุดประสงค์ปลายทาง (เป็นจุดประสงค์ที่สอนจบในคาบนั้น ๆ เป็นเป้าหมายที่จะสอนในแต่ละครั้ง คือจุดประสงค์ที่นำไปวางแผนการสอน)

ชนิดของสมรรถภาพ..... (ผู้สอนต้องคำนึงถึงกระบวนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรม ความสมรรถภาพที่ระบุ)

จุดประสงค์นำทาง (ได้จากการวิเคราะห์จุดประสงค์ปลายทาง เป็นประสบการณ์ย่อย ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จนบรรลุปลายทาง)

ประสบการณ์เดิม (สิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้มาแล้ว เป็นพื้นฐานของการเรียนในคาบนี้

เนื้อหา (เนื้อหาย่อย ๆ ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์นำทาง)

สื่อการเรียนรู้

(สิ่งที่จะใช้สอนเป็นลำดับการเรียนรู้ ส่วนรายละเอียดของสื่อการเรียนรู้ เช่น ใบงาน ใบความรู้ แบบฝึกหัด เครื่องมือประมาณ ฯลฯ ถ้ารายวิชาใดต้องการ นี้อย่างไร ให้พิจารณาเองว่าจะสอดคล้องกับโครงข่ายไหน อย่างไร)

ลำดับขั้นการสอน

1. สร้างความสนใจ (เป็นพฤติกรรมอันเป็นเทคนิคของผู้สอนแต่ละคน ต้องสร้างให้ตรงกับเรื่องที่จะสอนตามจุดประสงค์)
2. แจ้งจุดประสงค์ (เพื่อให้ผู้เรียนทราบพฤติกรรมที่เป็นเป้าหมาย หลังจากเรียนจบความนั้นแล้ว)
3. ทบทวนประสบการณ์เดิม (เป็นการทบทวนสิ่งที่วิเคราะห์ไว้ในหัวข้อประสบการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนจะได้นึกถึงความรู้เก่าและนำมาใช้ให้สอดคล้องกับสิ่งที่จะเรียนใหม่)
4. กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ (คือการนำวัสดุ อุปกรณ์อันเป็นสื่อการเรียนจากที่ระบุไว้ในหัวข้อสื่อการเรียน หรือการกระทำด้วยวิธีอื่น เช่น การพูด การแสดง การสาธิต ฯลฯ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความอยากที่จะเรียนรู้ตามเป้าหมาย)
5. ให้แนวการเรียนรู้ (เป็นกระบวนการสอนของครู ที่ดำเนินไปเป็นขั้นตอนตามจุดประสงค์นำทาง โดยคำนึงถึงสมรรถภาพที่ระบุไว้)
6. นักเรียนปฏิบัติ (คือกิจกรรมที่นักเรียนต้องปฏิบัติตามขั้นตอนที่ครูให้แนวการเรียนรู้ไว้)
7. แจ้งผลการปฏิบัติ (ให้ผู้เรียนทราบว่าปฏิบัติได้ถูกต้อง หรือบกพร่องอย่างไร เพื่อจะได้เข้าใจสิ่งที่เรียนยิ่งขึ้น หรือเพื่อมิให้การเรียนรู้นั้นผิดแนวทาง)
8. ประเมินผลการเรียนรู้ (คือประเมินผลสิ่งที่เรียนว่านักเรียนเกิดพฤติกรรมตามเป้าหมายที่ต้องการวัดหรือไม่ เช่น ประเมินจาก แบบสังเกต แบบทดสอบ หรือแบบตรวจผลงาน เป็นต้น)
9. ส่งเสริมความมั่นใจและถ่ายโอน
(เป็นการเสริมย้ำให้เข้าใจมากขึ้น อาจโดยการมอบหมายหรือเสนอแนะให้ไปฝึกปฏิบัติ ไปค้นคว้าเพิ่มเติม หรือนำความรู้ที่เรียนไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์อื่น ๆ หรืออาจมีการขอประเมินจนกว่าจะผ่านจุดประสงค์ปลายทางในขั้นนี้)

กิจกรรมผู้เข้าอบรม

ตอนที่ 1	แผนการสอนตามจุดประสงค์	กลุ่มย่อย 3 กลุ่ม
<p>กิจกรรมที่ 2</p> <p>09.40-11.50</p> <p>110 นาที</p>	<p>แบ่งกลุ่มปฏิบัติการ เขียนแผนการสอนและกิจกรรมการสอนที่จะใช้ตามแผนการสอน</p> <p>ขั้นที่ 1 แบ่งกลุ่ม 3 กลุ่ม ตามหมายเลขสลากที่จับได้</p> <p>ขั้นที่ 2 เลือกประธานและเลขากลุ่ม</p> <p>ขั้นที่ 3 เลือกจุดประสงค์และเนื้อหาที่จะเขียนแผนการสอน</p> <p>ขั้นที่ 4 อภิปรายขั้นตอนการเขียนแผนการสอนในกลุ่ม</p> <p>ขั้นที่ 5 ปฏิบัติการเขียนแผนการสอนหรือกิจกรรมเพื่อเสนอที่ประชุม ดังนี้</p> <p>จุดประสงค์การเรียนรู้ _____</p> <p>จุดประสงค์ย่อย _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>เนื้อหา _____</p> <p>เวลา _____ ชั่วโมง _____</p> <p>สื่อ อุปกรณ์การสอน _____</p> <p>_____</p> <p>1. นำเข้าสู่บทเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - สร้างความสนใจ - แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ - ทบทวนความรู้เดิม 	

2. ชั้นประกอบกิจกรรม

- ใ้แนวการเรียน

-

- ใ้บทเรียนหรือเนื้อหาใหม่

-

- ใ้ปฏิบัติกิจกรรม

-

-

-

-

-

-

3. ชั้นประเมินการเรียน

- การใ้แรงเสริม

-

- การใ้ข้อมูลย้อนกลับ

-

-

- สรุปและการถายโอน

-

-

กิจกรรมดำเนินการสำหรับวิทยากร

ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น	การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ม.1
<u>ตอนที่ 1</u> 165 นาที	แผนการสอนตามจุดประสงค์
<u>กิจกรรมที่ 3</u> 10 นาที	บันทึกแผนการ สอน เสนอวิทยากรทรวจ ชั้นที่ 1 บันทึกแผนการ สอนตามชั้นตอน ชั้นที่ 2 ให้เลขาเสนอวิทยากรทรวจ
<u>สื่อ</u>	

กิจกรรมผู้เข้าอบรม

ตอนที่ 1	แผนการสอนตามจุดประสงค์	กลุ่มย่อย 3 กลุ่ม
<p><u>กิจกรรมที่ 3</u></p> <p>10 นาที</p>	<p>บันทึกแผนการสอน เสนอวิทยากร</p> <p>ขั้นที่ 1 สมาชิกในกลุ่มตรวจสอบแผนการสอนร่วมกัน</p> <p>ขั้นที่ 2 เลขานักเรียนเสนอวิทยากร</p>	

กิจกรรมดำเนินการสำหรับวิทยากร

ชุดการเรียนรู้ระยะสั้น	การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ม.1
ตอนที่ 2 165 นาที	กิจกรรมการสอน
กิจกรรมที่ 1 10 นาที	<p>ศึกษาและวิเคราะห์การนำกิจกรรม สื่อ นวัตกรรมใช้ประกอบการสอน</p> <p>ขั้นที่ 1 แบ่งกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม (ใช้กลุ่มเดิม)</p> <p>ขั้นที่ 2 ศึกษาแผนการสอนที่เขียน</p> <p>ขั้นที่ 3 ให้ร่วมกันอภิปรายเลือกกิจกรรม สื่อการสอน หรือนวัตกรรมการสอนมาใช้ให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การสอน</p>
สื่อ	<ul style="list-style-type: none"> - ตัวอย่างแผนการสอน - ตัวอย่างกิจกรรมการสอน

กิจกรรมผู้เข้าอบรม

ตอนที่ 2 165 นาที	กิจกรรมการสวน	กลุ่มย่อย 3 กลุ่ม
<p><u>กิจกรรมที่ 1</u> 10 นาที</p>	<p>ศึกษาและวิเคราะห์ การนำกิจกรรม สื่อ นวัตกรรม มาใช้ประกอบการสอน</p> <p>ขั้นที่ 1 แบ่งกลุ่มย่อย (ใช้กลุ่มเดิมจากตอนที่ 1)</p> <p>ขั้นที่ 2 ร่วมกันศึกษาแผนการ สอนที่เขียนขึ้น</p> <p>ขั้นที่ 3 ร่วมกันอภิปรายเลือกกิจกรรมหรือสื่อการเรียนที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ และแผนการสอน</p> <p>ขั้นที่ 4 บันทึกผลการอภิปราย</p>	<p><u>ผลการอภิปราย</u></p> <p>1. กิจกรรมการสอนที่เลือกใช้คือ</p> <ul style="list-style-type: none"> • • <p>2. สาเหตุที่เลือก</p> <ul style="list-style-type: none"> • • • •

กิจกรรมดำเนินการสำหรับวิทยากร

ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น	การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ม.1
<u>ตอนที่ 1</u> 165 นาที	กิจกรรมการสอน
<u>กิจกรรมที่ 2</u> 120 นาที	สร้างสื่อการเรียน ชุดการสอน ประกอบแผนการสอน ชั้นที่ 1 แบ่งกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม (ใช้กลุ่มเก็บ) ชั้นที่ 2 สร้างสื่อการเรียนการเรียนตามแผนการสอนที่เขียนขึ้น ชั้นที่ 3 แต่ละกลุ่มอภิปราย แผนการสอนและสื่อประกอบการสอนพร้อมทั้ง สรุปบันทึกเสนอวิทยากร
<u>สื่อ</u>	- ตัวอย่างแผนการสอน - ตัวอย่างกิจกรรมการสอน

กิจกรรมผู้เข้ารับการอบรม

ตอนที่ 2 13.00-15.40	กิจกรรมการสอน	กลุ่มย่อย 3 กลุ่ม
กิจกรรมที่ 2 13.10 - 15.00 จุดประสงค์การเรียนรู้ จุดประสงค์ย่อย . . . เนื้อหา ชั้น กิจกรรม / สื่อประกอบการสอน ชุด วิธีสร้าง	สร้างสื่อการเรียน ชุดการสอน ประกอบแผนการสอน ชั้นที่ 1 แบ่งกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม ใช้กลุ่มเดิมจากกิจกรรมที่ 1 ชั้นที่ 2 สร้างสื่อการเรียนหรือกิจกรรมการสอนตามแผนการสอนที่เขียน ชั้นในกิจกรรมที่ 1 ชั้นที่ 3 แต่ละกลุ่มอภิปราย แผนการสอนและสื่อประกอบ สรุปบันทึก	

กิจกรรมค่าเป็นการสำหรับวิทยาเขต

ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น	การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ม.1
<p><u>ตอนที่ 2</u></p> <p>165 นาที</p>	<p>กิจกรรมการสอน</p>
<p><u>กิจกรรมที่ 3</u></p> <p>30 นาที</p> <p>สื่อ</p>	<p>เสนอแผนการสอนพร้อมกิจกรรม</p> <p>ขั้นที่ 1 เสนอแผนการสอนพร้อมกิจกรรมที่ละกลุ่ม</p> <p>ขั้นที่ 2 ให้อุที่ม่ได้เสนอรับฟัง คิขม คังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจัดกิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะด้านไคบ่าง - การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนช่วยให้บรรลุจุดประสงค์ อย่างไร - กิจกรรม สื่อการเรียนที่ใช้ประกอบการสอนเหมาะสมหรือไม่ <p>ขั้นที่ 3 สรุป อภิปรายแผนการสอนและกิจกรรมการสอนรวมกัน</p>

กิจกรรมผู้เข้าอบรม

ตอนที่ 2	กิจกรรมการสอน	กลุ่มใหญ่
<p><u>กิจกรรมที่ 3</u></p> <p>15.10-15.40</p> <p>30 นาที</p>	<p>เสนอแผนการสอนพร้อมกิจกรรม</p> <p>ขั้นที่ 1 แต่ละกลุ่มเสนอแผนการสอนพร้อมกิจกรรม</p> <p>ขั้นที่ 2 ผู้ไม่ได้เสนอรับฟัง ดี ชมต่อไป</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดกิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะด้านใดบ้าง <ul style="list-style-type: none"> • • 2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนช่วยให้บรรลุจุดประสงค์เพียงใด อย่างไร <ul style="list-style-type: none"> • • • 3. สื่อการเรียน/กิจกรรมที่ใช้ประกอบการสอนเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร <ul style="list-style-type: none"> • • • 4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ <ul style="list-style-type: none"> • • 	<p>ขั้นที่ 3 สรุป อภิปรายแผนการสอนและการจัดกิจกรรมการสอนร่วมกัน</p>

กิจกรรมดำเนินการสำหรับวิทยากร

ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น	การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ม.1
ตอนที่ 3 20 นาที	อภิปรายสรุปการนำสื่อกิจกรรมนวัตกรรมมาประกอบการสอน
กิจกรรมที่ 1 5 นาที	<p>อภิปรายนำเกี่ยวกับการนำกิจกรรมการสอนมาประกอบการสอน</p> <p>ขั้นที่ 1 เลือกเดชาประจำกลุ่ม 1 คนสำหรับบันทึก</p> <p>ขั้นที่ 2 วิทยากรสรุปการเขียนแผนการสอนและการนำกิจกรรมมาประกอบการสอนโดยใช้แผ่นใส</p> <p>ขั้นที่ 3 เสนอแผนการสอนที่สมบูรณ์พร้อมกิจกรรมและสื่อประกอบการสอน</p>
<u>สื่อ</u>	- แผ่นใส

กิจกรรมผู้เข้าอบรม

ตอนที่ 3 20 นาที	อภิปรายสรุปการนำสื่อ กิจกรรมมาประกอบ การสอน	กลุ่มใหญ่
<u>กิจกรรมที่ 1</u> 5 นาที	อภิปรายนำเกี่ยวกับการนำกิจกรรมการสอนมาประกอบการสอน ขั้นที่ 1 คู่มือในประกอบการฟังสรุป ขั้นที่ 2 คู่มือและศึกษาแผนการสอนที่สมบูรณ์พร้อมจดบันทึก	
<u>บันทึก</u>		

กิจกรรมดำเนินการสำหรับวิทยากร

ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น	การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ม.1
ตอนที่ 3 20 นาที	อภิปรายสรุปการนำสื่อกิจกรรมนวัตกรรมมาประกอบการสอน
กิจกรรมที่ 2 10 นาที	ใ้ผู้เข้าอบรมร่วมอภิปราย ชั้นที่ 1 วิทยากรนำอภิปราย ชักถามปัญหา ชั้นที่ 2 ใ้ผู้เข้าอบรมร่วมอภิปราย ชักถามปัญหา
<u>สื่อ</u>	-

กิจกรรมผู้เข้าอบรม

<p>ตอนที่ 3 20 นาที</p>	<p>อภิปรายสรุปการนำเสนอ กิจกรรม นวัตกรรม มาประกอบการสอน</p>	<p>กลุ่มใหญ่</p>
<p>กิจกรรมที่ 2 10 นาที</p>	<p>ไทยเชาอบรมรวมอภิปราย ชั้นที่ 1 ฟังวิทยากรอภิปราย ชักถามปัญหา ชั้นที่ 2 รวมอภิปราย ชักถามปัญหา ชั้นที่ 3 จุดบันทึกผลการอภิปราย</p>	

กิจกรรมดำเนินการสำหรับวิทยากร

ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น	การจัดกิจกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ม.1
<u>ตอนที่ 3</u> 20 นาที	อภิปรายสรุปการนำสื่อกิจกรรมนวัตกรรมมาประกอบการสอน
<u>กิจกรรมที่ 3</u> 5 นาที	สรุปผลการอภิปรายซักถาม ชั้นที่ 1 เสนอจากบันทึกการอภิปรายซักถาม ชั้นที่ 2 สรุปผลส่งวิทยากร ชั้นที่ 3 วิทยากรตรวจแก้ไข เพิ่มเติม พิมพ์แจกผู้เข้าอบรม
<u>4</u> สื่อ	-

กิจกรรมผู้เข้าอบรม

ตอนที่ 3 20 นาที	อภิปรายสรุปการนำเสนอ กิจกรรม นวัตกรรม มาประกอบการสอน	กลุ่มใหญ่
<p> <u>กิจกรรมที่ 3</u> .5 นาที </p> <p> สรุปผลการอภิปรายซักถาม ชั้นที่ 1 เลขาคณะที่ทำการอภิปรายซักถาม ชั้นที่ 2 นำผลการบันทึกส่งวิทยากร </p> <p> <u>สรุปผลการอภิปราย</u> </p>		

กลุ่มควบคุม

ตารางอบรมครูเรื่อง การจัดกิจกรรมการสอน

กลุ่มที่ 1 วันที่ 13 - 15 กรกฎาคม 2531

๓ โรงเรียนสตรีศรีวิทยา

กลุ่มที่ 2 วันที่ 18 - 20 กรกฎาคม 2531

วัน	เวลา	
	09.00 - 12.00	13.00 - 16.00
1	หลักสูตร - การสอนสัมพันธ์ทักษะ	กิจกรรมการสอน - ศูนย์การเรียนรู้
2	กิจกรรมการสอน เกม แบบฝึก คำคำตอบ กลุ่มสัมพันธ์	กิจกรรมการสอน บทเรียนสำเร็จรูป
3	แผนการสอน-กิจกรรมประกอบแผน	กิจกรรมประกอบแผน อภิปราย-สรุป

หมายเหตุ ตารางอาจเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

การศึกษาพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ผ่านการอบรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนที่เรียนกับครูผู้สอนที่ได้รับการอบรมโดยใช้ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น
กับการฝึกอบรมโดยศึกษานิเทศก์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดตรัง

บทคัดย่อ

ของ

ทิพย์วรรณ สัมพันธ์กัน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กันยายน 2531

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนกับครูผู้สอนที่ได้รับการฝึกอบรมโดยชุดการฝึกอบรมระยะสั้นกับการฝึกอบรมโดยศึกษานิเทศก์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดตรัง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตรัง จำนวน 20 คน และนักเรียนที่เรียนกับครูผู้สอนแต่ละคนจำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 720 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย การดำเนินการทดลองได้กระทำในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2531 โดยการฝึกอบรมครู 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองอบรมโดยใช้ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น กลุ่มควบคุมอบรมโดยศึกษานิเทศก์ ใช้เวลาดูแล 3 วัน ใช้เนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและจุดประสงค์เดียวกัน ก่อนที่ครูผู้สอนจะนำวิธีการสอนไปใช้ ผู้วิจัยได้ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และหลังจากครูนำวิธีการสอนไปทดลองแล้ว 1 เดือน ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครูผู้สอนและวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอีกครั้งหนึ่ง

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการสอนรวมของครูผู้สอนภายในกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกอบรมโดยใช้ชุดการฝึกอบรมระยะสั้นสูงกว่า กลุ่มควบคุมที่ฝึกอบรมโดยศึกษานิเทศก์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มทดลองซึ่งเรียนกับครูผู้สอนที่ได้รับการฝึกอบรมโดยชุดการฝึกอบรมระยะสั้นสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนกับครูผู้สอนที่ได้รับการฝึกอบรมโดยศึกษานิเทศก์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A STUDY OF THAI LANGUAGE TEACHING BEHAVIORS OF TEACHERS AND THE ACADEMIC
ACHIEVEMENT OF THE STUDENTS INSTRUCTED BY THE TEACHERS WHO WERE
TRAINED THROUGH MINICOURSES AND THROUGH SUPERVISORS
IN TRANG SECONDARY SCHOOLS

AN ABSTRACT

BY

TIPWAN SUMPUNTARAT

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

September 1988

The purpose of this study was to compare the Thai teachers teaching behaviors and the academic achievement of the students instructed by the teachers who were trained through Minicourses and through supervisors in Trang Secondary Schools.

The samples of the study were 20 Mathayom Suksa 1 Thai teachers and 720 students who were randomly selected from one of each teacher's classrooms. The teachers were equally assigned into the experimental and control groups. The study was conducted during the first Semester of the 1988 academic year. The experimental group was trained through Minicourses and the control group was trained through supervisors for a period of three days. An academic achievement pretest was administered to the students. One month after the experiment, the teachers' teaching behaviors were observed and the academic achievement post-test was administered to the students.

The analysis of the data revealed that the overall teachers teaching behaviors between experiment and control groups after the experiment was significantly different at the .05 level and the students' academic achievement was significantly different between the two groups at the .01 level.